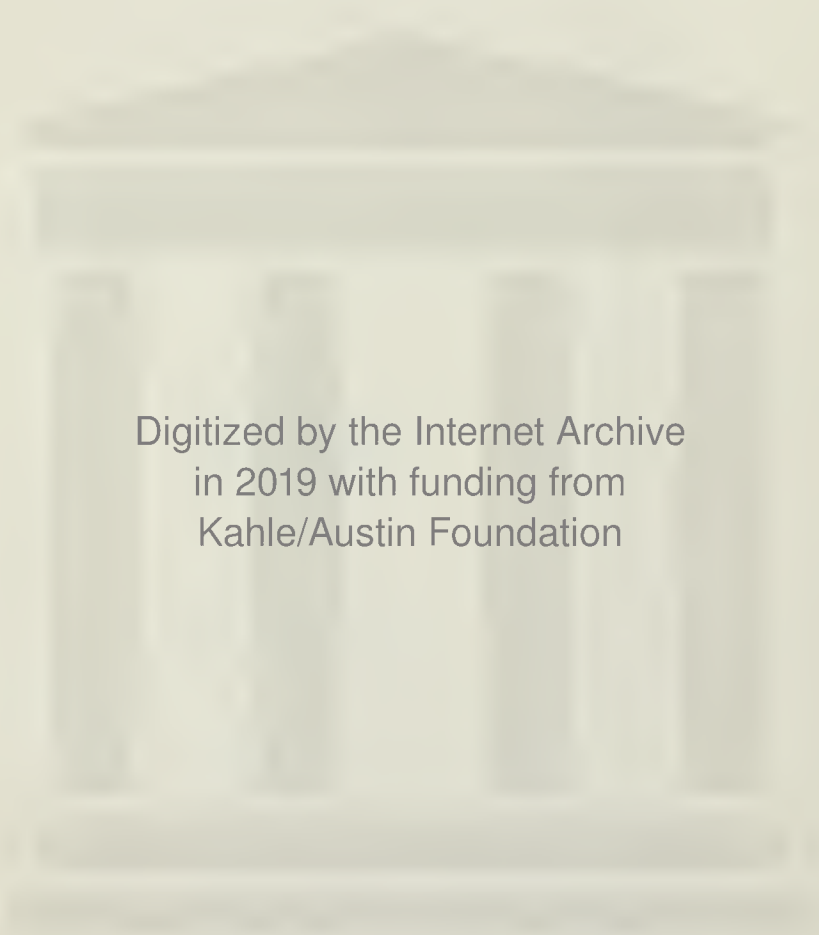

TRENT UNIVERSITY

LIBRARY
OF RELIGION

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Kahle/Austin Foundation

CORPVS
SCRIPTORVM ECCLESIASTICORVM
LATINORVM

EDITVM CONSILIO ET IMPENSIS

ACADEMIAE LITTERARVM VINDOBONENSIS.

VOL. LXVII.

ANICII MANLII SEVERINI BOETHII

SCRIPTORVM PARTEM IV.:

PHILOSOPHIAE CONSOLATIONIS

LIBROS QVINQVE

RECENSUIT

† GVILELMVS WEINBERGER.

VINDOBONAE.	LIPSIAE.
HOELDER-PICHLER-	AKADEMISCHE VERLAGS-
TEMPSKY A. G.	GESELLSCHAFT M. B. H.

MCMXXXIV.

Reprinted with the permission of the original publishers

JOHNSON REPRINT CORPORATION

NEW YORK and LONDON

ANICII MANLII SEVERINI BOETHII
PHILOSOPHIAE CONSOLATIONIS
LIBRI QVINQVE.

RVDOLFI PEIPERI ATQVE GEORGII SCHEPSSII COPIIS

AVGVSTI ENGELBRECHTII STUDIIS VSVS.

AD FIDEM CODICVM RECENSVIT

† GVILELMVS WEINBERGER.

VINDOBONAE.
HOELDER-PICHLER-
TEMPSKY A. G.

LIPSIAE.
AKADEMISCHE VERLAGS-
GESELLSCHAFT M. B. H.

MCMXXXIV.

Reprinted with the permission of the original publishers

JOHNSON REPRINT CORPORATION

NEW YORK and LONDON

First reprinting, 1964, Johnson Reprint Corporation

LR
BR 60. e 6 v. 67, pt. 4

Printed in Germany

Lessing-Druckerei — Wiesbaden

PROLEGOMENA.

I. QUANDO LIBRI DE CONSOLATIONE CONSCRIPTI SINT.

Änicius Manlius Severinus Boethius¹⁾ nobili familia ortus²⁾ summis honoribus functus inde a Kal. Sept. a. 522. magister officiorum erat, cum Veronae Albinum a Cypriano delatum et *universi innocentiam senatus defendit* et ipse ab Opilione, Cypriani fratre, et Basilio, Opilionis adfine, et Gaudentio accusatus est.³⁾ *De compositis falso litteris, quibus libertatem argueretur sperasse Romanam*, ipse verba facit; Constantino-polim missae esse dicebantur. Condemnatus a. 524., si cum Usenero l. l. p. 74 et 77 Fastis Ravennatibus⁴⁾ fidem habemus,

¹⁾ H. Usener, *Anecdoton Holderi*. Festschr. d. XXXII. Philol.-Vers. Wiesbaden. Bonnae 1877, p. 43 sq. de genuina nominis forma et de plebeia *Boetius* egit; cf. etiam S. Brändt in *Corp. scr. eccl. Lat. (CSEL)*. XXXXVIII, p. VII, adn. 1.

²⁾ Usener l. l. p. 37; cf. Schepss, *N. Arch. f. ält. deutsche Gesch.* XI 125. Boethii aliorumque locos v. in Indice nominum. Librorum de Boethii Consolatione conscriptorum paucos adferam, cum congesti sint in Ueberwegii libro notissimo I¹² (1926), 199, 654. II¹¹ (1928), 139, 670.

³⁾ Cf. L. Cipolla, *Per la storia del processo di Boezio*. Studi e docum. di stor. e diritto XXI (1909), 335. I. Sundwall, *Abhandl. z. Gesch. d. ausgehenden Römertums. Öfversigt af Finska Vetenskaps-Societetens förhandlingar* LX (1917/18) Abt. B No. 2 (Helsingfors 1919), 246: 'wegen Amtsverrats Spätherbst 523. Im Verlaufe des Prozesses kam es dann zur Beschuldigung wegen staatsgefährlicher Machinationen. Das Urteil erfolgte Sommer 524, die Hinrichtung etwa 23. Oktober' (v. adnotationem sequentem). De causis condemnationis cf. R. Bonnaud, *L'éducation scientifique de Boèce*. Speculum IV 199.

⁴⁾ *Mon. Germ. Auct. Ant.* IX 274. XI 323; aliis fontibus, quibus vicesimus tertius dies mensis Octobris a. 525. traditur (v. Migne LXIV 1555; Norden in opere, quod Hinneberg inscripsit 'Die Kultur der Gegenwart' I³, VIII 487 [p. 494: a. 524.]; Goedeckemeyer in enchiridio Muelleriano V 1, 1⁴ 299), cum Usenero fides deneganda videtur esse.

interfectus est in agro Mediolanensi, Anonymo Valesiano¹⁾ teste in Calventiano. Cum in custodia²⁾ esset, fontibus, de quibus in proxima praefationis parte verba faciam, usus quinque *Philosophiae consolationis* libros ita composuit, ut Varronis Satirarum Menippearum aliorumque exemplum secutus carmina³⁾ pedestri orationi interponeret.

II. DE FONTIBVS.

De Consolatione multi Graeci et Romani libellos vel carmina confecerunt, quorum pauca integra servata, quaedam singulis locis vel titulo allatis nota sunt.⁴⁾ Boethii *Philosophiae Consolationis* magnam partem ad

¹⁾ *Mon. Germ. A. A.* IX 306. Calvenzano nunc nomen est vico prope oppidum Treviglio sito. G. Pfeilschifter, 'Der Ostgotenkönig Theoderich der Große' (Kirchengesch. Stud. III 1/2, Münster 1896, 175, 1) cum Suttnero (v. libellum scholasticum Eichstettense a. 1852) de Chiavenna cogitat, cuius nomen Latinum Clavenna est; recte autem iis obloquitur, qui Boethium Ticini mortuum esse contendunt (Migne LXIV 1503).

²⁾ Quominus de carcere cogitetur, obstare verba, quae leguntur in edit. p. 29, 26 sq., observat Biraghi, *Boezio filosofo, teologo, martire a Calvenzano Milanese*. (Mediol. 1865) 25.

³⁾ De carminibus (v. Indicem carminum, p. 128), quae hic illic laudibus iusto maioribus efferuntur, Useneri iudicium est hoc (p. 42): 'die zwar eine äußerst geringe Begabung zur Poesie und große Ungeschicklichkeit in dichterischer Gestaltung des Gedankens, aber doch auch eine für die Zeit aner kennenswerte Schulung und Vielseitigkeit der Versifikation bekunden'; v. tamen Rand, *Harvard Stud. in Class. Phil.* XV 4 sq. Galdi, *Athenaeum* 1929, 363 sqq.

⁴⁾ Cf. A. C. van Heusde, *Diatrise in locum phil. moralis, qui est De consolatione*. Traiecti ad Rhen. 1840, 169. C. Buresch, *Consolationum a Graecis Romanisque scriptarum historia*. Stud. Lips. IX 1887, 1—170. I. van Wageningen, *De Ciceronis libro Consolationis*, Groningae 1916 (eundem in *Verslagen en Mededeelingen der k. Ak. van Wetenschappen*. Afd. Letterk. III 2, 175 de consolatione mortis egisse comperio; v. *Woch. f. kl. Phil.* 1919, 87). De commentatione, quam W. Schaeffer inscripsit *Argumenta consolatoria quae apud veteres Graecos scriptores inveniuntur* (Ann. facultatis philos. Gottingensis II [1922]) v. *Phil. Woch.* 1924, 377.

Aristotelis Protrepticum et, cuius mentio fit in Boethii *De differentiis topicis* libro II. (Migne LXIV 1188 a), *Ciceronis Hortensium* redire contenderunt Bywater (*Journ. of Philology* 1869, 55) et Usener.¹⁾ Cum complures scriptores (Ciceronis *Tusc.*, ad quas commentationes quaedam Pohlenzii spectant,²⁾ Crantoris Περὶ πένθεως³⁾), tum libros a *Plutarcho* conscriptos aut falso ei attributos, Consolationes ad Apollonium (*Apoll.*) et ad uxorem (*Ad ux.*) et librum de exilio (*De ex.*), protulit Georgius Schepss; praeter ea, quae exposuit in *Comment. in honorem E. Woelfflini* (Lips. 1891, 275), praesto mihi erant copiae ab ipso collectae eoque mortuo ab uxore Academiae Vindobonensi traditae.

Anno h. s. IV. Rand⁴⁾ evicit Boethium neque Aristotelis *Protrepticum* neque alium librum exscripsisse, sed iis, quae legerat et reminiscebatur, usum novum sui generis⁵⁾ opus, cuius partes inter se cohaerent, ita contexuisse, ut usque ad finem tertii libri *Platonem* et *Aristotelem*, quos

¹⁾ *Anecd. Holderi* p. 51 sq.; Mus. Rhen. XXVIII 390; Gött. gel. Anz. 1892, 377. Cf. Diels in *Comment. in honorem Buecheleri et Useneri*. Bonnae 1873, 66. Arch. f. Gesch. d. Philos. I (1888), 176; P. Hartlich, *De exhortationum a Graecis Romanisque script. hist.* Stud. Lips. XI 1889, 207—236; O. Plasberg, *De Ciceronis Hortensio dialogo*. Lips. 1892; G. A. Müller, *Die Trostschrift des Boeth.* Berol. 1912 (qui de suo pauca addidit); Dienelii commentationes ad *Hortensium* spectantes programmatis gymnasii Academici Vind. 1912, 1913, 1914 et Plaumanni Herm. LI 413 insertas. De Augustino Boethii fonte v. p. 96, 12, de Cicerone Augustini fonte ea, quae ab I. H. van Haeringen, *De Aug. ante baptismum rusticantis operibus*, Groningae 1917 referuntur (cf. Woch. f. kl. Phil. 1918, 54); de Favari editione Senecae *Dialogorum* v. Phil. Woch. 1919, 1064.

²⁾ Cf. Ph. Finger, *Die beiden Quellen des 3. Buches der Tusculanen Ciceros*. Philol. LXXXIV 51, 320.

³⁾ Quem librum et Ciceroni et Pseudo-Plutarcho per Panaetium propter verba illa Callimachea et ea, quae in *Tusc.* I 93 et apud *Apoll.* 113 F tradita sunt, innotuisse puto; v. Buresch l. l. 40 sqq. Heusde l. l. 72.

⁴⁾ *On the Composition of Boethius' Cons. Phil.*, *Harvard Studies* XV 1—28; cf. Rand, *Founders of the Middle Ages*. Cambridge Mass. 1928, 135 sqq.

⁵⁾ Boethius primus Scholasticorum dicitur.

inter se conciliandos esse putabat, sequeretur, tum *Platonicos recentiores* impugnaret. Similiter F. Klingner¹⁾ commentationis Randianae ignarus plurimis scriptorum locis tractatis²⁾ (Plutarcho autem neglecto) exposuit Boethium investigatas a doctoribus ecclesiae quaestiones ad rationes ex antiqua philosophia sumptas revocasse et accommodasse.³⁾ Verner Jaeger (*Aristoteles*. Berol. 1923) de Protrepitico et de locis operum ab Aristotele aetate proveciore conscriptorum, quae ad Protrepiticum redire videntur, bene disputat; p. 65, 1 Boethium Hortensio non usum esse monet.

His igitur commentationibus usus *Aristotelis*, *Augustini*, *Ciceronis*, *Epicuri*, *Eusebii*, *Galenii* et *Iamblichi* Protrepiticorum, *Platonis*, *Plotini*, *Procli*⁴⁾, aliorum verba congeSSI, quae Boethio obversata aut ad communem fontem cognoscendum alicuius momenti videntur esse.⁵⁾ Locus similes

¹⁾ *De Boethii Cons. phil.* Phil. Untersuch. editae a Kiesslingio et Wilamowitzio XXVII., Berol. 1921; cf. censuram Randii (*Am. Journ. of Philol.* XLIV 861) et meam (*Phil. Woch.* 1922, 722).

²⁾ De populari philosophia adde, quae Philippson (*Phil. Woch.* 1917, 501) de gnomologiis exposuit.

³⁾ Cf. Wilamowitz, *Platon I* 742: 'Alle christliche Dogmatik, über die er doch geschrieben hatte, ist verschwunden, seit es sich für ihn um Leben und Sterben handelt. Nichts von einem Himmel, nichts von einer Hölle des Jenseits. Aber Platons Glaube an die ewige Schönheit des Kosmos und an ein Reich des wahrhaft Seienden bewahrt seine stärkende und erhebende Kraft, allerdings verbunden mit einem persönlich gefaßten Gottesglauben, wie ihn Poseidonios, Epiktet und die edelsten Christen teilten.' P. Wickhoff, *Schriften II*. Berol. 1913, 420: 'des Boethius Trostbüchlein, ein Labsal für alle, die im Christentum der Weisheit der alten Werke nicht entraten wollten.'

⁴⁾ Procli et Plotini sententias inter se Boethium coniunxisse disputat H. R. Patch, *Fate in B. and the Neoplatonists*. *Speculum* IV (1929), 62—72 (cf. *Bursians Jahresber.* CCXXXII 15).

⁵⁾ De Posidonio cf. huius edit. p. 13, 29; P. Corssen, *De Posid. Ciceronis in Tusc. et in Somnio Scip. auctore*, Bonnae 1872 et *Mus. Rhen.* XXXVI 513; Gerhäuser, *Der Protrepit. des Pos.*, Heidelberg 1912. *N. Jahrb.* XXXIX (1917) 145; Klingner 45 (*Hoffmann, Jahresber. d. phil. Ver.* XLVII 60); Jaeger 77, 148 sq., 3. *Phil. Woch.* 1925, 827, 891. De Stoicis v. huius edit. p. 118, 25sq. et Zelleri librum illum III² 2, 923, 6; 925 ('gestattet dem Stoizismus größeren Einfluß, als er sich vielleicht selbst gestand'). At

cum scriptorum pedestrium tum poetarum satis multos attulerunt Murmellius (Migne LXIII 885 sqq.), Schepss, Henricus Huettinger.¹⁾ Fontibus eos tantum locos similes inserui, quorum Boethium memorem fuisse pro certo habeo velut Martiani Capellae. De reliquis hic ad editiones commentationesque relegare satis mihi visum est. Quid enim quaeso inde redundare potest, quod exempli gratia Boethius I m. II, 6 *caelo aperto*, Seneca bis *aperto caelo (aethere)*, Boethius III m. VIII, 17 et Seneca *polum stelliferum* habet, *Tityos* et apud Boethium III m. XII, 39 et apud Horatium Carm. III 4, 77 inducitur? De Seneca rectius quam Sitzmannum (*nullus fere est versus in Boethio, qui non e Seneca depromptus esse videatur*) Huettingerum iudicasse puto (1902, 72: *haud scio an parum recte Peiper opinetur omnes illos Senecae locos. revera Boetio ob oculos versatos esse*); cf. Indicem locorum et metra, quae Peiper p. 219 sqq. e Senecae tragoediis repetit.

III. DE INTERPRETIBVS ET COMMENTATORIBVS CONSOLATIONIS.

Ad Peiperi Prolegomena,²⁾ Ueberwegii librum iam allatum, Groeberi et Pauli enchiridia (Grundriß der roman.

Klingner 88, 4: *quoniam Christianum eum fuisse et opera theologica scripsisse iam constat, non opus est ad Stoicos confugere.* Bonnaud, *Speculum* IV 201, 4 Neoplatonicos Stoicorum doctrinam moralem secutos esse, physicam reiecisse monet.

¹⁾ *Studia in Boetii carmina collata.* Programm. gymn. vet. Ratisbonensis 1900 et 1902; v. F. Wilhelm, *Maximianus et Boethius.* Mus. Rhen. LXII 691 sqq. et editionem Adriani a Forti Scudo infra adferendam.

²⁾ P. XLI sqq., LI sqq.; addas G. Huet, *La première édition de la Cons. de Boèce en Néerlandais.* Mélanges Havet. Paris 1895, 561 (agitur de inferioris Germaniae interpretatione primum a. 1485. Gandavi impressa, quae cum interpretatione Flamandica transcripta est in codice quodam Par. N. acqu. 1496) et Thomas in *Notices et extraits des mss. de la Bibl. Nat. 41* (magistri Petri Parisiensis versio Francogallica et commentarius in codice Vat. Lat. 4788). De versionibus a. 1473, 1794, 1918

[deutschen] Philol.) lectore relegato hos interpretes et commentatores¹⁾ commemorare satis habeo.

Regi *Alfredo*, cum Consolationem in linguam Anglo-saxonica verteret, praesto fuisse commentarium sive potius paraphrasin ab *Asserio* episcopo, qui non ante a. 880. regis praeceptor erat, confectam constat. Similitudinem quandam intercedere inter Alfredi versionem seu paraphrasin et scholia ad Consolationem adscripta docuit Schepss²⁾, cum vetusti illius commentarii specimina e codice W, in quo perpetuus commentarius (quem K littera insignivit) Consolationem sequitur, et e Monacensi 19.452 (Y) deprompta³⁾ programmati Virceburgensi a. 1880/1., p. 32—37 inseruisset.⁴⁾ Idem commentarium illum ante a. 890. confectum Asserio praesto fuisse putat. Quaestione de commentarii auctore instituta neque Lupi Ferrariensis genera metrorum neque Trithemii verba fide non satis

publicatis v. caput quintum huius praefationis. De *imitatoribus* adeas praeter Peiperum (p. LVI sqq.) indicem Patrologiae Migneanae (CCXVIII 1281), Wattenbach, *Benedictus de Pileo* (Festschrift zur Begrüßung der Heidelberger Philol.-Vers. 1865, 106; cf. Sabbadini in *Bibl. stor. del rinascimento* V 153sq.), A. Auer, *Joh. v. Dambach und die Trostbücher vom 11. bis 16. Jahrh.* (Beitr. z. Gesch. d. Philos. XXVII) Monach. 1928, A. Doren, *Fortuna im Mittelalter*. Vortr. d. Bibl. Warburg 1922/23 I 86, indicem Alagherianum editionis, quae infra commemorabitur, et quae Doren p. 108 adn. 86, Klingner 118, Rand 9, 1; 12, 3 de *Danteo* adnotaverunt; de *auctoritate* praeter ea, quae Peiper p. LX sqq. congessit, G. P. Dolson in *Am. Journ. of Philol.* XLIII (1922), 168 (Imprisoned English Authors and the Consolation of Philosophy of B.), 356.

¹⁾ *Grillii*, qui Sabbadinio (l. c. 14, 75) Boethio aequalis fere fuisse videtur, commentarium in Consolationem errori cuidam (fortasse Amplonii Ratinc) deberi exponit Martin (Stud. z. Gesch. u. Kultur d. Altert. XIV 2/3, 1927, 183).

²⁾ Archiv f. d. Stud. d. neueren Sprachen XCIV (1895), 149.

³⁾ Praeterea p. 157 adfert Aurelianensem 226 (codicis V gemellum), Escorialensem e II 1 (de Gothano v. Peiper p. XXXXII), Harleianum 3095, Monac. 15825, Par. 6401, 6401A, 6402, 6639, 8039, 8308, 10400, 14380, 15090, 16093, 17814, N. acqu. 1470, diversum autem et paulo recentiore esse commentarium in codice Sangallensi 845 contendit et scholia, quae in Carnotensi, Einsidlensi 179, Metensi, Monac. T, Par. 13953, W exstant.

⁴⁾ Aliud specimen exhibet Arch. f. lat. *Lex.* VIII 500.

digna neglexit (Chron. Hirsaug. I 113 ad a. 970.): *Claruit etiam his temporibus in Monasterio Fuldensi post Wernherum Poppo venerabilis monachus magister scholarum consensu omnium constitutus. Hic, ut Meginfridus testatur, libros Boetii De consolatione primus inter omnes suis commentariis explanavit.* Schepss p. 159 a Trithemio confusos esse suspicatur *Popponem* et *Bovonem*, qui initio decimi saeculi abbas Novae Corbeiae erat et hortante Bovone, propinquo episcopo Catalaunensi, commentarium in libri tertii carmen nonum confecit; v. Angeli Maii (qui codice quodam Vaticano usus est; cf. Harl. 3095, Met. 377) *Class. auct.* III 331—345 et Migne LXIV 1239; I. A. Endres in *Ann. philos. soc. Goerres* XXV (1912), 364. *Genera metrorum Servati Lupi*,¹⁾ qui abbas Ferrariensis paulo post a. 862. mortuus est, apud Peiperum p. XXV habes neque quicquam lucramur codicibus adhibitis, quos Lupi tractatum exhibere in capite IV. huius praefationis adnotatum est (F optimus esse videtur). Arithmeticae et Topicorum Boethianorum codices commemorat (Mon. Germ. Epist. VI 16, 26; 20, 6; 24, 24); commentarium in Consolationem eum confecisse neque adfirmari neque negari potest.²⁾ Specimina commentariorum in commentatione quoque invenies, quam ad *Notkeri* Labeonis versionem Theotiscam³⁾ si minus saeculo X. exeunte attamen XI. ineunte confectam respiciens Naumann inscripsit: *Notkers Boethius*.⁴⁾ Quod *Remigii* Autissiodorensis⁵⁾ commentarium (R, cf. infra codicem Trevericum)

¹⁾ Cf. C. H. Beeson, *Loup of Ferrières as scribe and text critic*, The Mediaeval Acad. of America. Publ. 4. Cambridge Mass. 1930.

²⁾ Cf. Schepss p. 159: 'Außer Aldhelm werden die Größen von Fulda, Ferrières, Auxerre in Betracht zu ziehen und ihre Ansprüche auf die Urheberschaft von KY zu prüfen sein.'

³⁾ E Sangallensibus 825 et 810 edita est a P. Piper (Germ. Bücherschatz VIII. Freiburg i. B. 1882); cf. librum Lindahlil, qui ad p. 9, v. 10 allatus est.

⁴⁾ Quellen u. Forsch. zur Sprach- u. Kulturgesch. d. germ. Völker. CXXI. Straßburg 1913; cf. Phil. Woch. 1918, 832.

⁵⁾ De Remigio, auctore commentarii in Boethii *Opuscula sacra* conscripti, v. Phil. Woch. 1931, 1304 (*Recherches théol.* III 237).

distinguit a paulo meliore (X), non improbabilis est opinio neque vero a Naumanno satis probata. De vetustioris cuiusdam commentarii auctore si coniecturam proferre licet, in censum veniunt Dunchad,¹⁾ Elias, *Heiricus* Autissiodorensis, Lupi discipulus, Remigii magister,²⁾ Martinus Laudunensis,³⁾ *Ioannes Scottus*. Ab E. K. Rand⁴⁾ erutus est Scotti in Boethii *Opuscula sacra* commentarius, cuius cum indole nescio an consentiant glossae interlineares et marginales in codice V litteris, quas dicunt insulares,⁵⁾ conscriptae.⁶⁾ Rand p. 12 propter scripturam

¹⁾ V. Traube Vorles. III 155; M. Esposito in Didaskaleion III 173.

²⁾ L. c. 142 (= N. Arch. f. ält. dt. Gesch. XVIII 1893, 87); 149 (95); 151, 1 (97, 2); 182, 3 (N. Arch. XVII 404). Mon. Germ. P. L. aevi Car. III 422, 1, 2; 423, 10; 424, 3.

³⁾ Cf. Bull. John Rylands Libr. IX (1925), 130.

⁴⁾ Quellen u. Unters. zur lat. Phil. des MAlt. I 2.

⁵⁾ Compendia tamen plerumque occurrunt, quae in Europae continenti manserunt. De Scotti manu utique diversa v. Acta Acad. Bavar. XXVI 1 (1912), et quae Phil. Woch. 1924, 788 de commentatiuncula quadam Randii exposui.

⁶⁾ En habes specimina quaedam: (12, 9 o) *interiectio*. (12, 10 *convinci*) *ut se delatori vel principi opponeret pro salute totius senatus*. (12, 12 *fuscarent*) *macularent*. (12, 14 *insita*) *o magistra*. (12, 19 *captare*) *desiderare* (item T). (12, 20 *consimilem*) *rationalem*. (12, 21 *penetral*) *secretum* (item T). (*domus*) *gens* (?). (12, 22) *symmachus similiter vel aequaliter*. (13, 5 *ultro*) *insuper*. (13, 9 *quo*) *unde*. (13, 10) *ipsa opinio*. (13, 14 *affingitur*) *componitur*. (13, 20) *gestum animi exprimentes*. (13, 22 *incitari*) *provocari*. (*insontes*) *innocentes*. (*non modo*) *non solum*. (13, 23 *privatos*) *alienatos*; cf. Corp. Gloss. IV 182, 9. (ad II m. 11): *Verba ista sunt philosophiæ* (sic) *nunc; hactenus fuerunt fortune*. (26, 23) *selle quæ anteferebantur et erat maxima dignitas, si qui ea resider(et)* (f. 30^r; in marg. f. 29^v: *Curules sellae sunt, ubi consules de curru descendentes residebant*). (26, 24 sqq.) *pro triumpho locus genus dignitatis aut corona dabatur aut dicebatur. hic laudem oratoris intelligebatur*. (II m. VI) *triones dicuntur quasi terriones quod terram terunt unde et bos graece trion. Ipse auster calidus atque fulmineus* (praeter Isid. Et. III 71, 7 cf. Festi locum lacunosum 339 M., 540 Thewr., 456, 1 L.). (43, 15) *Fabricius fuit rex Romanorum, qui propterea dicitur fidelis, quia rem publicam servavit. Ipse respondit legatis Samnitiū eqs.* (v. Serv. Aen. VI 844). (I. I. 16) *propterea rigidus dicitur, quia semetipsum interfecit*. (55, 4) *scilicet ut non habeant sollicitudinem nec ipse sollicitudines eorum*

insularem fide digniorem esse dicit Laur. LXXVIII 19, ubi vitae III. Peiperi, quae praefationis in glossas speciem prae se fert (Rand 96), praemittitur: *Verba Iohannis Scoti*. Explicationes metricae, quae in V eadem manu insulari satis multae adscriptae sunt, non omni ex parte cum Lupo consentiunt¹⁾; velut haec verba restant I m. v (quod ad Lupi quintum anapaesticum Pindaricum pertinet) in margine adscripta: . . . *daricum metrum* | . . . *darò dictum non quòd invenisset ille* | . . . *stans anapaestum et spondeum*. Ut diiudicari possit, num Heiricus (cf. Rand 15—78, 83) Ioannis glossas, Remigius²⁾ Heirici commentarium adhibuerit, totam scholiorum farraginem perscrutari opus est, quod an operae pretium non sit dubito.

Adalboldi, qui episcopus Traiectensis a. 1027. obiit, commentarius ad III m. ix (p. 63, 17 sqq.) traditus quod sciam e Par. 6770 et 7361, Vind. 388 a Gu. Moll editus est.³⁾ Cum *Guillelmi de Cortumelia* commentario, quem Peiper p. XXXV. commemoravit, conferenda sunt, quae M. Cuntze⁴⁾ de Mon. saec. XI. exposuit, qui commentarium exhibet item *ad fratrem G. ordinis praedicatorum missum*. De *Dionysio de Leuwis (Lewis)* vide nunc Dionysii Cartusiani op. vol. XXVI Tornaci 1906 emissum. E reliquis commentariis maximi momenti sunt ii, quos *Guillelmus de Conchis* (cf. Muelleri Enchirid. IX, II 3, 218) s. XII., Nicolaus *Treveth* et Robertus *Groshead* s. XIII., *Thomas Anglicus* (non Thomas Aquinas) s. XIV. confecerunt.

mentem remorâeant. eculus dicitur vinculum, aculeus tamen acumen unius cuiusque rei. (60, 4 *echinus*) cf. Corp. gloss. V 19, 14. (ad mediam fere prosam III 9) *Augustinus dicit: Quid malum nisi privatio boni et vitium boni?*

¹⁾ Consentit cum Lupo explicatio metri Phalaecii, quae ad Martianum Capellam (p. 17, 15 editionis Dickianae) adfertur e codice Benedictoburano (Mon. 4559) s. XI.

²⁾ Cum Remigio aliquo modo (v. Manitium in Enchir. Muelleri IX 2, 509) cohaeret Aynardus de S. Apro Tullensi, qui Par. 15090 scripsit.

³⁾ Kerkhistorisch Archief III (Amstelodami 1862) 163.

⁴⁾ Die Hs. 14836 der k. Hof- u. Staatsbibl. in München. Suppl. z. hist. Abteil. der Zschr. f. Math. u. Phys. XL (1895) 79.

Ad sermonem, qui a provincia Gallica nomen habet, carminis anno fere millesimo¹⁾ *De captivitate et morte Boethii* conditi adfero specimen²⁾ codicis Aurelianensis, quem Peiper saec. IX. tribuere voluit.

Graecae interpretationis saec. XIII. a *Maximo Planude* confectae, quam integram neque vero omnibus codicibus adhibitis (cf. S. B. Kugéas, *Philol.* LXXIII [1914/6], 318. Vat. Gr. 328, 329. Vind. phil. Gr. 251) primus edidit E.-A. Bétant (Genavae 1871) non omnibus locis, quos tractavit Sp. Bases, *De locis quibusdam Boetii librorum*. Ἀθηναῖ IV (1892) 341—363, sed hic illic ratio habenda est, v. p. 86, 22; 92, 14.

IV. DE CODICIBVS.³⁾

En habes codices a. 1100 vetustiores, qui a Peipero et Schepssio aut a nobis in huius editionis usum adhibiti sunt, recentioribus quibusdam ob causas, quae suo loco allatae sunt, intermixtis.

1. *Alenconiensis* 12 (S. Ebrulphi Uticensis), s. X. ut videtur, a Schepssio familiae K (v. supra p. X.) adscriptus. Epigr. inc. *Ut gaudere solet*.

2. *Antverpiensis* musei Plantiniani M. 190 (prius 38), quo in altera editione Peiper usus erat, initio IX. saeculi scriptus, Gallicae originis cum scholiis et glossis; insunt emendationes Pulmanni; 116 f., 18 v.⁴⁾ Signavimus *Antv.*⁵⁾

3. *Aurelianensis* 270 (226; Floriacensis), s. IX. (Schepssio, qui eum inspexit, auctore) 320 f., 240 × 160, 20 vv. Continentur Consol. et (inde a f. 231) quinque *Opuscula sacra*.

¹⁾ Cf. C. Voretzsch, *Einführ. in d. Stud. d. altfranz. Lit.*² 1913, 31.

²⁾ Monaci, *Facsimili di antichi mss. per uso delle scuole di filol. neolat.* tab. 33—39.

³⁾ De carminibus a verbis *Ut gaudere solet* et *Ut laetus ponti* incipientibus v. Peiper p. XIII.

⁴⁾ Alter *Antverpiensis* musei Plant. (M. 250, prius 100, 112) in catalogo, quem publici iuris fecit Seymour de Ricci (*Rev. des Bibl.* XX 1910, p. 227), XIII. saec. attribuitur, initio saec. XIV. ab J. Denucé (*Catalogue des mss. du Musée Plantin-M.*, Anvers 1927), ut benevole nos certiores fecit rector Musei Plant. M. Sabbe.

⁵⁾ De Argentoratensi 3762, s. XI.: Consol. III 10—m. XII v. *Cat. général des mss. des bibl. publ. de France. Départ.* XLVII.

Ex iis, quae Schepss enotavit, magnus cum codice *V* (no. 78) consensus patet, qui ad correcturas quoque pertinet; in margine raro scholia adscripta sunt, saepius Lupi explicationes metricae ad singula carmina exstant. Cf. Delisle in *Notices et extraits* 1884 et de Albino, codicis librario, *Bibl. école d. chart.* LXII 157. Nobis *Aur.*

4. *Aurelianensis* 271 (227), s. XI.

5. *Bambergensis* M IV 2 (F7 Dombibl.), s. X. (cf. Jaeck, *Schrifttafeln* III 4, 8), binis columnis neglegenter exaratus, a Peipero (*B*) collatus. Continentur: *Consol.* et Ambros. *De excessu fratris*. Epigr. inc. *Ut gaudere solet.*

6. *Bambergensis* M V 12 (F 21), s. XI., in margine metrorum nomina e Lupi commentario repetita sunt. Peipero, qui librum contulit (*C*), aut ex ipso Bernensi 179, antequam is correctus est, aut ex eius simillimo codice descriptus esse videbatur; neque vero dubium esse puto, quin ex codice *T* correcto fluxerit. Siglum item *C*.

7. *Bernensis* 179, s. IX./X., 64 f. (quorum ultimum continet *Prisciani grammatici Particiones versuum duodecim Aeneidos principialium*: Gr. L. III 457). Inest: *Consol.* cum scholiis et vitis. Contextus, ut verbis utar Peiperi, qui collationem habuit Kurzianam, scatet mendis, quibus librarius negligentissimus in scribendo verba auctoris depravavit; cf. Naumann l. l. 9. Siglum retinuimus *K*.

8. *Bernensis* 181 (olim magistrorum de Sorbona), s. X./XI., 83 f. (v. Peiper p. VIII), desinit p. 126, 25 *praestare*, saec. XIV. suppletus est; a Bloeschio bibliothecario Schepssii gratia inspectus.

9. *Bernensis* 421, s. XI., 70 f. Insunt: *Tract. metr.*, *Vitae*, *Consol.* Peiper (ed. p. VIII, XXXV sq.), cui est *G*, eum maxime interpolatum esse dicit.

10. *Bernensis* 455 et A 92, s. IX./X. Insunt: fragmenta quaedam, quae videsis apud Peiperum p. VIII sq. (β).

11. *Bonnensis* 175 (36), s. IX./X. (non XII., ut in Klettei et Staenderi catalogo scriptum exstat), cuius bonitatem Peiper, qui eum contulit, praedicat. Textus incipit p. 34, 14, desinit 120, 23; praeterea exciderunt 40, 6—41, 21; 43, 16—44, 27; 52, 20—53, 24; 65, 22—66, 27; 114, 3—116, 27; cf. Naumann 14; 17; 21; 22, 1. E. Steinmeyer, *Althochd. Glossen* IV 388. Siglum Peiperi *D* servavimus.

12. *Cantabrigiensis* Coll. Corp. Christi 214, s. X./XI., cuius folia non integra servata sunt, quia mures ea corroserunt. Insunt: *Tract. metr., Vitae, Consol.* Inspexit Henricus Schenkl.
13. *Cantabrigiensis* Coll. Trinitatis 1179 (O 3, 7; S. Augusti Cantuarensis), s. X., 52 f. Insunt: *Tract. metr., Vitae, Consol.*
14. *Cantabrigiensis* Universitatis 1552, s. XI., f. 171—210 carmina quaedam exhibet; v. *Zschr. f. dt. Altert.* 1869, 453.
15. *Cantabrigiensis* Univ. 1567 (Gg V 35), s. XI. Insunt: *Iuencus, Sedulius, Arator, Prosper, Prudentius, Consol., Rabani Mauri, Aldhelmi, aliorum carmina.* Inspexit Henricus Schenkl.
16. *Cantabrigiensis* Univ. 2007 (Kh III 21), s. XI.
17. *Cantabrigiensis* Univ. Nn IV 25, 26; notae Askewii in Consol. plerumque ad codices Cantabrigienses, Londinenses, Parisinos spectantes.
18. *Carnotensis* 59 (91), s. XI., 95 f., 285 × 185, 21 vv. Insunt: *Vitae, initium tract. metr., Consol.* cum schol. Metensi et Sangallensi 844 similibus; Schepssii gratia inspexerunt C. R. Gregory et G. Gundermann.
19. *Einsidlensis* 149, s. X., 178 p., 238 × 178. Continentur: *Prosperi epigrammata, Vita I., Consol., tract. metr.* Inspexit Gabriel Meier. Cf. Naumann 14, 17, 21; Steinmeyer 423.
20. *Einsidlensis* 179, s. X., 190 p., 266 × 220. Insunt: *Gregorii epistolae, Vita, commentar. in Consol., tract. metr.* Inspexit G. Meier.
21. *Einsidlensis* 302, s. X., 144 p., 280 × 220. Continentur: *Arator, Consol. cum Vita et tract. metr., Prosper, Prudentius, Bonifacius, Aldhelmus;* collatus in Peiperi usum (*M*). Epigr. inc. *Ut gaudere solet;* cf. Naumann 14 sqq., Steinmeyer 424.
22. *Einsidlensis* 322, s. X., 310 p., 198 × 192. Insunt: *Vita I., Consol. cum explicationibus metr.* Inspexit G. Meier. Cf. Naumann 14, 17, 21; Steinmeyer 426.
- 22 a. *Erfurtensis* Amplon. 27, s. XI./XII. (*Erfurt*)
23. *Erlangensis* 301, s. XI., cum editione Sitzmanni collatus ab A. Pfeiffero, *Beiträge zur Kenntnis alter Bücher u. Hss.*, Hof 1783, I 139, II 149. Signavimus: **Erlang**.
24. *Escorialensis* e II 1, s. XI. (cf. Sitz.-Ber. d. Akad. Wien CXI 461, CXII 470 et Antolini catalogum; de nota Anglosaxonica Schepss, *Arch. f. Stud. neuer. Sprachen* XCIV, 1896, 157). Insunt: *Tract. metr., Consol. cum schol.*
25. Florentinus *Laurentianus* XIV 15, s. IX. in. (non XI.), 90 f., 242 × 188, 26 vv. Continentur: *Opuscula sacra et Consol.* Epigr. inc. *Ut laetus ponti. Ut gaudere solet.* Collatus ab A. Soutero Oxoniensi. Siglum: L.
26. Florentinus *Laurentianus* LXXVIII 19, s. XII./XIII., 47 f., 33 vv.; commemorandus est propter Vitas iam a Mabillonio *Mus. Ital.* I 219 editas; cf. Vitelli-Paoli, *Collezione Fiorentina*, lat. IV.

27. *Glasgov.* Hunterian Museum U 5, 12, s. XI.
28. *Gothanus* 103, 104, s. XI./XII. Peipero A; propter Vitas adferendus. Insunt praeterca: Tract. metr., Opuscula sacra, Consol.
29. *Laudunensis* 439 (C 319, 182), s. IX., 54 f., 250 × 170, 23 vv.; incipit 34, 27, lacunis deformatus, metrica explicatio semel adscripta est. Inspexit Schepss. Signavimus: **Laud.**
30. *Londiniensis*, Mus. Brit., Additional Ms. 15601, s. X./XI.
31. *Londiniensis*, Mus. Brit., Additional Ms. 19726, s. XI.
32. *Londiniensis Arundelianus* 514, s. XIV., unum solum fol. s. XI. habere dicitur.
33. *Londiniensis Harleianus* 2685, s. X., praeter Consol. Fulgentium et Martianum Capellam continet.
34. *Londiniensis Harleianus* 3068, s. XI. Inest Consol. liber I.
35. *Londiniensis Harleianus* 3095, s. IX./X. (Ruodberti liber, v. Gottlieb, *Über mittelalt. Bibliotheken* II 279) cum Opusc. sacris et Consol.; cf. tab. LVII. in *Cat. of Ancient Mss.*, ubi specimen commentarii et explicationum metr. habes. W. M. Lindsay, vir doctissimus, mea gratia inspexit.
36. *Maihingensis* bibliothecae Wallersteinianae I 2 Lat. in 4°, ms. 3, s. X./XI. (**W**) a Froumundo¹⁾ scriptus, 113 f., 270 × 220; cum scholiis et comment. Schepssius in programm. Virceb. a. 1880/1 codicem parvi pretii contulit et iusto pluris fecit. Explicit: *Ut gaudere solet*. Cf. Naumann 2, 14.
37. *Metensis* (S. Avoldi) 377 (**O** Peipero²⁾), nobis **Met.** s. X./XI., 100 f. Insunt: Tract. metr., Vitae, Consol. cum schol. ad Carnot. et Sangall. 844 proxime accedentibus (cf. Studemund, *Bresl. phil. Abh.* II 3, 1888, 75), titulus opusculi De trinitate; inspectus ab H. Burtin Metensi. Expl.: *Ut gaudere solet. Ut laetus ponti.*
38. *Monacensis* 14324 (Emmeranus 324), s. X./XI., a Peipero collatus (**E**), qui similitudinem quandam cum **V** intercedere vidit.
39. *Monacensis* 15825 (Salisburgensis), s. X./XI., 250 × 180, 24 vv. Continentur: Vitae, Consol. cum schol. et nonnullis explicationibus metr. Inspexit Schepss.
40. *Monacensis* 18765 (*Tegernseensis* 765), s. IX. in., cum Peipero siglo **T** insignivimus, 74 f., 222 × 165, 28 vv. Insunt: Ludicra quaedam arithmetica (f. 1 et 2^r), Opuscula

¹⁾ Cf. J. Kempf, *Froumund von Tegernsee*. Progr. d. Ludwig-Gymn., München 1900. *Mon. Germ. Epist. sel.* III 1, 1926, p. XI sq., 18, 6. 49, 20.

sacra (praeter librum contra Eutychen), Consol. cum scholiis quibusdam (v. Naumann 14, 17), metrica explicatio ad I m. v (p. 13, 25 sqq.); carmina litteris uncialibus minio exarata sunt. Quintus quaternio olim excidit; quae nunc f. 33—39 leguntur, saec. XI. e codice Maihingensi (v. Schepssii progr. Virceb. 27) suppleta nullius pretii sunt. Codex *T*, cum ex eo descriptus sit Sangallensis 844 (v. infra 69) anno 872. utique antiquior, saec. X. adscribi nequit, immo si litterarum formas (crassas hastas superiores et litteras velut *r* et *t* inter se coniunctas) spectas, initio saec. IX. tribuendus est.

41. *Monacensis* 19452 (Tegerns. 1452), s. XI., 76 f.; cf. Schepssii progr. Virceb. 30 (*Y*), Naumann 2 sqq.

42. *Montepessulanus* H 306, s. IX. exeuntis, 222 f., 230 × 160, 27 vv. Insunt: Opuscula sacra, Consol. II m. v; inspexit C. R. Gregory (huius ed. p. 36, 20: *qui*).

43. *Oxoniensis Bodleianus* 38 (olim Petri Danielis et Nicolai Heinsii), s. XI., f. 30—57. Carmina praebet.

44. *Oxoniensis Bodleianus* 806 (Auct. F 1, 15, olim Leofrici episcopi Exoniensis, v. *Class. Review* IV 241; Sitz.-Ber. d. Akad. Wien 139 X 67), s. X. Insunt: Tract. metr., Vitae, Consol., Persius (cf. Paris. 15090); A. C. Clark, vir doctissimus Oxoniensis, mea gratia inspexit.

45. *Oxoniensis* Coll. Corp. Christi LXXIV, s. XI. in. Inest Cons. cum tract. metr.

46. *Oxoniensis* Coll. S. Trinitatis 17, s. XI. Continentur: Consol., Arithmetica, Aratus.

47. *Parisinus* Graec. 3069 continet fragmenta ab Angelo Politiano e multis scriptoribus Graecis et e Boethii scriptis excerpta; cf. C. E. Ruelle, *Mélanges Picot* I, 1913, 306, 2.

48. *Parisinus* Lat. 1154 (S. Martialis Lemovicensis), s. XI., f. 118—121 (210 × 160, 16 vv.). Insunt: I m. 5. III m. 5. IV m. 7; inspectus a Schepssio. Cf. Dümmler, *N. Arch. f. ült. dt. Gesch.* IV 114. Notarum musicarum imaginem exhibet Coussemaker, *Hist. de l'harmonie du moyen âge*. Paris 1852, tab. II (cf. p. 100 sqq.).

49. *Parisinus* 6401 (Colbertinus), s. X./XI., 151 f., 280 × 200, 25 vv. Praebet: Tract. metr., Consol. (Expl.: *Ut laetus ponti, ut gaudere solet*), Arithm.; cf. *N. Arch. f. dt. Gesch.* XI 138. Inspectus a Schepssio.¹⁾

50. *Parisinus* 6401 A (Philiberti de la Mare), s. XI., 94 f., 280 × 220, 22 vv. Continent: Consol. cum nonnullis explicationibus metr. Schepss monet et in huius codicis et in manuscripti 14380 (cf. 17814, infra

¹⁾ Idem reliquos Parisinos usque ad 65 (praeter 54 et 55) inspexit.

no. 60 et 64) subscriptionibus formam \square (= C) occurrere et utriusque codicis scholia cum *KY* consentire.

51. *Parisinus* 6639 (Puteanus, Colbertinus), s. X., 148 f., 230 × 185, 26 vv. Continentur: Consol. cum schol. et paucis explicationibus metr., Arithm.; cf. Schepssium, *N. Arch. f. dt. Gesch.* XI 134.

52. *Parisinus* 7181 (Puteanus, Regius 5365) *P*, s. IX. a Schepssio recte adscriptus, ut ectypo f. 168 comprobatur, quod ab Henrico Omont, viro doctissimo, acceptum medio fere saeculo tribuerim; 174 f., 280 × 220, 35 vv. Insunt: Arithmetica, Musica, Consol. (usque ad 120, 28; desunt 51, 24—52, 21) sine schol. Explicationes metr. rarissimae adscriptae sunt; 48, 15 et 51, 4 notae marginales irrepserunt. Menda non desunt, sed consulto textus immutatus esse non videtur; cf. 2, 26; 9, 7; 19, 11; 21, 23 sq.; 26, 20; 29, 13; 35, 17; 37, 27; 45, 13; 49, 12. 16; 51, 5; 54, 1. 21. 27; 58, 14; 59, 26; 60, 12; 116, 30; 120, 10. 12.

53. *Parisinus* 7183 (S. Dionysii, Colbertinus 5078, Reg. 5449), s. X./XI. Pars tertia (280 × 190, 26 vv.) Consol. (inde a 16, 6 *meorum*) exhibet; raras explicationes metr. cum Lupo non congruunt, scholia item rara cum Froumundo (*Y*) consentiunt.

54. *Parisinus* 7730, s. XI. Insunt: Tract. metr., Consol.

55. *Parisinus* 7925 (S. Martialis Lemovicensis, ut vid.), s. IX., v. S. G. de Vries, *Boethii fragmentum notis Tironianis descriptum* in Sylloge commentationum, quam viro clarissimo Constantino Conto obtulerunt philologi Batavi. Lugd. Bat. 1893, 127—135 (Consol. III m. v [p. 55, 26 sqq.]: v. 3 *ne* = T², 7 *tile* = K, 9 *querellas* = DK).

56. *Parisinus* 8039 (Thuaneus), s. X., 77 f. Continentur: Lucanus, Consol. cum schol. et explicationibus quibusdam metr.

57. *Parisinus* 10400, s. X., f. 90—93 (240 × 160, 32 vv.). Inest: Consol. 104, 1—113, 5 (*iudicat*).

58. *Parisinus* 12961 (S. Mauri Fossatensis, Sangermanensis), s. XI., 129 f. Continent: Tract. metr., Consol. cum schol. et explicationibus metr., Opuscula sacra.

59. *Parisinus* 13026 (Corbeiensis, Sangerm.), s. IX., 181 f., 260 × 190; carmina exhibet.

60. *Parisinus* 14380 (S. Victoris Parisiensis 303), s. X., 64 f., 400 × 240, 30 vv. Insunt: Vita, tract. metr., Consol. cum schol. (cf. Par. 6401), in fine ff. 1—36 additus est commentarius Linconiensis s. XIV. scriptus.

61. *Parisinus* 15090 (S. Victoris 751), s. X., 89 f., 240 × 220, 20 vv. Exhibet Vitas, partem tract. metr. (item explica-

tiones), Consol. cum schol.; codicem ab Ainardo scriptum (cf. f. 12 et 26), quod e verbis f. 89 (a Vallino?) exaratis efficitur, etiam Persium praebuisse alicuius momenti esse videtur (*Par.*).

62. *Parisinus* 16093 (*Chartreuse de Scillon près Bourg-en-Bresse*, Sorbon. 355), s. XI., 69 f., 280 × 210, 25 vv. Insunt: Pars tract. metr., Consol. cum schol.

63. *Parisinus* 16678 (Sorbon. 1573), s. XI., 213 f., 230 × 170, 34 vv. Insunt: Macrobius, Consol. inde a p. 2, 14 ([*ex*]tulisset). (Ugutio scripsit).

64. *Parisinus* 17814 (Buherianus C 45), s. XI., 123 f., 290 × 210, 25 vv. Continentur: Vitae, Tract. metr., Consol. cum schol. (cf. *Par.* 6401 A, supra no. 50).

65. *Parisinus*, Nouv. acquis. 1478 (Cluniacensis 49), s. XI., 91 f., 273 × 182, 2 laterc. 56 vv. Insunt: Consol. cum schol., scripta philos.

66. *Pommersfeldensis* 786 Schepssio teste non s. XI., sed XIV.

67. *Romanus* Anglicus R 6, 14; 33 f., 252 × 170, mutilus; in Narducci catalogo saec. XIV., a Stangelio, qui eum Schepssii gratia inspexit, X. adscribitur.

68 a, b. *Sangallensis* 810 et 825 s. XI. Notkeri textum et versionem exhibent (v. supra p. XI.).

69. *Sangallensis* 844 (*F*, 186 p., 225 × 160, 31 vv.) inter libros Grimoaldi abbatis (847—871) recensitus (v. P. Lehmann, *Mittelalt. Bibl.-Kat. Deutschlands u. d. Schweiz* I 89, 9; de Hartmuto cf. 87, 21); cui aetati conveniunt litterarum formae speciminis intercedente bibliothecae praefecto lucis ope confecti. In codice, quem Schepss accurate contulit, et 29, 4 (ex quo loco rationem inter *F* et *T* intercedentem cognosci posse Schepss suspicatus est) et 100, 20 verba a manu priore omissa a manu altera, quae scholia quoque addidit, suppleta sunt, quae in *T* unum ipsum versum efficiunt. Cum utriusque libri lectiones mirum quantum consentiant (p. 75, 1), dubium non est, quin *F* e *T* correcto descriptus sit; adhibendus igitur erat in codicis *T* lacuna. De Lupi tractatu supra p. XI., de scholiis Naumann p. 14: 'Von untergeordneter Bedeutung, weil durch starke Benutzung ein großer Teil namentlich der unteren Marginalscholien unleserlich geworden ist.'

70. *Sangallensis* 845, s. X., commentarium praebet in Schepssii progr. Virceburgensi 1880/1, 4, 31 sqq. *S* littera insignitum; cf. Naumann 14 sqq.

71. De *Selestadiensis* 1189 (s. X.?) v. Urtel, Jahrb. CIX, 1874, 215.
De *T(egernseensi)* *Monac. Lat.* 18765. v. p. XVII, no. 40.
- 72—74. De *Treverico* 1093 (1464; L Peiperi) et duobus fragmentis, item s. XI., v. Langen (*Symbol. phil. Bonn.* 263), Steinmeyer II 64, IV 622, Rand, *Ioh. Scottus* 96, Naumann p. 1. Codex praeter Boethium exhibet Prudentium, Sedulium, Aratorem, Avianum; f. 115 b incipit *Expositio in libro Boetii De consol. phyl. Remigii Autissiodorensis magistri* (sequuntur Vitae III. et IV. et reliquarum partes).
75. *Turonensis* 803 (749, 130, C 803, S. Martini 21), s. IX./X., 103 f., 289 × 220, 2 laterc. 33 vv. Continet: Arithm., Consol. cum pauca scholiis. Tract. metr. Inspexit Gregory. Cf. Rand, *A Survey of the Mss. of Tours (Mediaeval Acad. of America. Public. 3, 1929)* I 193; tab. CLXXXIV 3, 4, CLXXXV 1.
76. *Valentianensis* 354 (288; F 3, 5. S. Amandi Elnonensis), s. XI./XII., a Brandtio et Holdero inspectus, propter Lupum adferendus.
77. De *Vaticano* 3362 v. E. Narducci, *Intorno all'autenticità di un codice Vat. contenente il trattato di Boezio De cons. phil. scritto di mano di Giovanni Boccaccio*. Atti dell'Acc. Lincei. Mem. della classe di scienze morali stor. e fil. VIII (1882), 3, 243.
78. *Vaticanus* 3363, s. IX. (V), 60 f., 260 × 185, 28 vv. Inest: Consol. cum schol. et eiusdem (v. supra p. XII, adn. 6 et p. 100, 10) et posterioris aetatis. In initio folia quaedam s. XV. suppleta, alia prorsus evanida sunt. Adhibere potui St. Sedlmayeri collationem et imaginem, quae dicitur photographica.
79. *Vaticanus* 3865, s. X., 57 f., 248 × 230, 23 vv. Praebet Consol. (usque ad p. 121, 20) cum schol. et explicatione metrica; partem contulit Wartenberg.
80. *Veronensis* LXXXVIII (83), s. IX./X. Insunt: I m. II, III m. IV, V, VI.
81. *Vindobonensis* 271, s. IX./X., 80 f. Continentur: Vita II., imago Boethii, Consol. cum schol. et explicat. metr. (f. 76 sq. *Somniale Danielis prophetae quod vidit in Babylon*), Lupus (duo fol. excisa); contulit C. Schenkl. Signavi *Vind.*
- 82, 83. *Vratislavienses* Rehdigeriani S I 4, 3 (54 f., s. XII.) et 4 (77 f., s. XI./XII., s. X. adscribitur in libro: *Aus Breslauer öff. Bibl. u. Archiven* 1926, 11; olim S. Michaelis Hildesheimensis), a Peipero collati et R et H litteris insigniti. Expl. R: *Ut laetus ponti. Ut gaudere solet.*
84. *Vratislaviensis* Rehdigerianus S IV 3 a: Vitam VI. margini f. 32 manu s. XIII. adscriptam deprompsit Peiper.

De **codicibus amissis** satis habeo ad Beckeri Catalogos relegare, unde apparet et Augiensem et Bobiensem librum exstitisse. In n. 175

Boethius cum Sedulio, 185 sq. cum Persio coniunctus est. Codicem Froehlichii cuiusdam opera Mosquam (*Reichsarchiv*) translatum ibi non reperiri testatur Olga Dobiaš, mulier humanissima; in eo fuisse commentarium rectoris cuiusdam Selestadiensis edocemur ab E. Thraemero (*Auf der Suche nach der Bibl. Iwans des Schrecklichen*. Allgem. Zeitung 1892, 2, Beil. 1 p. 4; 4, Beil. 2 p. 1).

Iam paucis comprehendamus, quae singulis codicibus examinatis de *archetypo* (X) statui possunt. Qui scriptura maiuscula ita confectus, ut carmina capitalibus litteris distinguerentur, bonae notae fuit, quippe qui aut Boethii temporibus aut non multo post scriptus esset; ex Italia autem in Galliam ablati est. Nescio an e codicibus P et Turonensi concludi possit scripta Boethiana secundum litterarum ordinem digesta fuisse (Arithm. [Mus. cum Arithm. cohaerens], Consol.). P magni pretii est, cum ex eo genuina codicis T lectio correcturis oblitterata erui possit. Aequae ac T codices Aur(elianensis) et L cum Consolatione, quae Christianae indolis esse videbatur, Opuscula sacra coniungunt et lectionibus ipsis librum V ad eandem familiam pertinere evincitur. Quod Rand (Jahrb. Suppl. XXVI 1901, 412 sq.) quattuor familias codicum, qui Opuscula sacra exhibent, statuit, Corbeiensem, Dionysianam, Floriacensem, Turonensem, et codices LT Turonensi adscribit, p. VIII. autem editionis, quam infra commemorabimus, Opusculorum sacrorum fata eadem fuisse quae Consolationis dicit, satis habeo adnotare A cum Floriacensi, V gemellum eius glossis Hibernica scriptura additis cum Laudunensi cohaerere, Lupum, cuius inetrorum Boethii exemplar antiquissimum in F apographo codicis T exstat, operam textui Boethiano navasse veri simile esse; Turonensem iam commemoravi. In aliis codicibus, quos longius ab archetypo distare consentaneum est (*Cantabr.* Gg V 35, *Einsidl.* 302, *Harl.* 2685, 3095, *Trev.* 1464), Consolatio cum poetarum Christianorum velut Aratoris, Fulgentii, Prosperi, Sedulii scriptis coniuncta est.

Quamquam enucleare non licet, qui codices simul eodem archetypi verba legente quique deinceps ex eodem fonte descripti quique inter se collati correcti sive cor-

rupti sint, tamen, qui locos, quos statim adferam, inspexerit, eum iudicaturum esse confido praeter *LPTV* cum quibusdam ad eos proxime accedentibus, *Bernensem* 179 dico (*K*), *Bonnensem* (*D*), *Laud(unensem)*, utrumque mutilum, reliquos vix ullius pretii esse. Sunt autem loci hi:

11, 26 *eccuius* T¹ *haec cuius* L¹PT² *et c.* (in mg. T) rel.

15, 21 *oriundo* A¹LPT¹V Par. 14380¹, Tur., Valent., Rehd. S I 4, 3 (no. 82), *oriundus* rel.

66, 25sq. *ab suerius* Laud.¹, *ab seuerius* Laud.² P et fort. V¹ *ah se(u.)* Bern. om. L¹T¹ *hac* T² *ipsa* L² Bodl. Auct. F 1, 15 V².

96, 13 *rebus gerendis* E, F in mg., Met.², Monac. 14324, *rebus regendis* W (Klussmann), *rege *** dis* V, *reg ** endis* Laud. (in archetypo *reb. gerendis* fuisse, *b* autem et *er* vix legi potuisse videntur; librarios Laud. et V archetypum iterum adhibuisse putare licet), *regendis* rel.

106, 19 *pressurus* KL² Carnot., Harl. 3095², Met., Bodl. Auct. F 1, 15, Par. 1154, 6401 A, 17814, Valent., *compressus* T²E Harl. 3095¹, *pressus* rel.

44, 14 (ubi *T* deest) *Desine* interpolatum est in omnibus codd. praeter FLPV¹ Aur., Cant., Carnot., Laud., Bodl. Auct. F 1, 15, Par. 6401, 6639, 8039, 12961, 17814, Nouv. acquis. 1478, Tur.

LPT propter errores quosdam, qui scriptura minuscula explicantur, non e *X*, sed e minusculo archetypo *Z* fluxisse videntur saec. VIII. scriptura eius generis confecto, quo *a* et *cc* difficillime distinguuntur (95, 26 *suarescant* P). *L* et *T* enim si minus saec. VIII., at tamen IX. ineunte conscripti sunt. *Z* scholia et explicationes (cum Lupo non semper consentientes) habuisse videtur, cf. 7, 23 et quae supra ad codicem *P* adnotavimus. Verba, quae leguntur 91, 5—9 in *Z* suo loco tradita fuisse mihi persuasi. De glossis codicis *V* ad alium textum spectantibus cf. 100, 10.

Quae cum ita essent, non dubitavi primum consensum *PT* sequi; in lacuna codicis *T*, ubi *L* et *F* consentiunt, nulla de codicis *T* lectione dubitatio relinquitur, raro aliqua, ubi discrepant. Fuit, cum pro *T* codice lacunoso

integrum *L* adhibere mallet; sed *L* codice *T* aliquantum deterior est (v. 32, 6) et suam habet orthographiam, ad quam iam delabimur.

In **orthographia** constituenda praeter codices *P* (qui quaedam velut *coherceo* et *urgueo*¹⁾ fidelius servavit, recentiores autem scripturas velut *iocundus* plerumque exhibet), *T* (cuius apographum *F* in orthographicis rebus non omnino consentit), *V* (aeque ac *P* medio fere saec. IX. conscriptum) respicienda sunt, quae *Cassiodorus*, De orthographia adnotavit aut excerpserit.²⁾ Formae velut *illuminatio*, *irrisio*³⁾, *immutabilis*, *impius*, *improbis* commendantur adsimulata praepositione ante *m* et *n*, quae in Augustini Civitatis codicibus Lugdunensi et Veronensi observatur (CSEL. XXXIX, p. VIII). Cum tamen Boethius diversis formis uti⁴⁾ et locis quibusdam (velut 28, 10 *inlaesum in-violatumque*, 42, 7 *inlatas iniurias*, cf. 92, 28) formas dissimulatas⁵⁾ praefere maluerit, praepositionum *ad* et *in* formas primarias hic illic cum codicibus retinui neque vero prorsus negari licet archetypum uncialem aequae ac Puteanum⁶⁾ Livii adsimulatas ubique formas exhibuisse. Item Cassiodorus praefert *exsilium*, *exsors* (*P*¹*T**V*¹), *expectare* (*L*¹ saepius, *T* bis), *extirpare* (*P*²*T**L*¹*V*), similia.

¹⁾ V. Indicem verborum s. v. *orthographia* (p. 224 sq.). Codicum depravatas formas velut *conditio*, *herere*, *sepe*, *sepire*, *suspitio* non curavi.

²⁾ Gramm. Lat. VII 163, 3; 200, 18; 201, 11; 202, 11. 18. 25; 203, 14; 211, 2 (Instit. c. 15 LXX 1129 Migne).

³⁾ 7, 1 iu *PTV* correctum est *irridemus*. Utrum unius codicis *T* correcturis errores inter scribendum nati sublatis an novae lectiones intrusae sint, difficile diiudicari potest.

⁴⁾ Cf. quae Mommsen exposuit in *Mon. Germ. Auct. ant.* XII, p. CXVI.

⁵⁾ Rand, *On the hist. of the De Vita Caesarum of Suetonius* (Harv. Stud. of Class. Phil. XXXVII 1926) 35, 5 editores codicibus saec. IX. iusto pluris aestimatis iusto plures formas dissimulatas admittere censet. Adsimulationem in pronuntiatione semper adhibitam, in scribendo plerumque omissam esse contendit Linderbauer in editione Regulae S. Benedicti (*Florileg. Patrist.* XVII. Bonnae a. 1928.), p. 7 sq.

⁶⁾ Cf. Shipley, *Certain sources of corruption in Latin Mss.* Am. Journ. of Arch. 2. Ser. VII (1903), 413 sqq.

V.

DE CONSOLATIONIS EDITIONIBVS ET VERSIONIBVS.

Boethii libri De philosophiae consolatione primum typis excusi sunt ab Ioanne Glim Savigliani (ut videtur) a. fere 1471, deinde Norimbergae a. 1473 adiecta et translatione *Alemannica*, de cuius auctore non constat (v. Goedeke, *Grundriß* I² 443) et expositione Thomae Aquinati falso (v. p. XIII.) adscripta. Quinto decimo saeculo omnino plus sexagies¹⁾ publicati sunt et soli et inde ab a. 1491 inter cetera Boethii scripta; neque vero qui codices ad has editiones adhibiti sint, compertum habemus. Ioannis *Murmelli*, cuius editio prior Coloniae 1511 apud Quentelium, altera Daventriae 1514 apud Albertum Pafraet prodiit, et Rudolphi Agricolae adnotationes in LXIII 886 sqq. (M.) repetitas esse moneo. In praefatione (v. LXIII 542 M.) operum Boethianorum editionis Basileae 1546 ab Henrico *Lorrito* (Glareano) curatae tres codices commemorantur: Ioannis Kerr, abbatis Divi Georgi in Hercynia silva, Bonifacii Amerbach, ex bibliotheca editoris. Theodori *Pulmanni* (cuius textus saepius repetitus est) editiones 1562 et 1580 Antverpiae a Christophoro Plantinio typis mandatae sunt. A. 1607 Antverpiae Ioannes Bernart suo codice (Berchemiano) et Iusti Lipsii usus, Hanoviae Theodorus *Sitzmann* Erfurtensi et Rittershusiano Consolationem emisere; Bernartianae editionis exemplar cum mss. Riccardi Bentley collatum in Museo Britannico adservari dicitur. Bene meritis est Renatus *Vallinus* (Lugduni 1656), quod et quinque codices Parisinos excussit et commentarium laud spernendum confecit. Ex quo pendet Callyi editio in usum Delphini (Paris. 1680, 1695), quae repetita est in vol. LXIII 547 sqq. M. Carmina Polycarpus Leyser tribus codicibus Helmstadiensibus usus *Historiae poetarum medi aevi* (Halis 1721) inseruit. Consolationis editionem Glas-

¹⁾ no. 4511—4572 (Gesamtkatalog der Wiegendrucke).

goviensem a. 1751, cui additae esse dicuntur lectiones codicum Glasgoviensis et Oxoniensium, non vidi. Codices quosdam parvi pretii adhibuit Theodorus Obbarius (Ienae 1843), qui editiones veteres composuit atque ea auxit, quae F. C. Freytag, *Trost der Philosophie*, aus d. Lat. des B. (Riga 1794) ex versionibus¹⁾ congesserat.

Multo plures codices praesto erant Rudolfo Peiper ad editionem Teubnerianam parandam, quae a. 1871 prodiit. *T* codicum suorum optimum esse recte cognovit, ita ut, si partem excipias, quam e codice *W* suppletam esse Schepss demum perspexit, a textu eius haud ita saepe recedendum sit; saepissime autem interpunctio corrigenda est.²⁾ Alteram quam Peiper parabat editionem negligere licebit, cum longe deteriorem futuram fuisse recte exposuerit Augustus Engelbrecht³⁾ p. 4. Peipero mortuo munus Consolationis edendae suscepit Georgius Schepss; trecentos quinquaginta fere codices aut inspexit aut inspiciendos curavit, sex libros a Peipero non adhibitos integre collatos habuit. Cuius indefesso labore⁴⁾ et *Engelbrechtii*⁵⁾ commentatio, quae Schepssio praematura morte

¹⁾ I. H. Weingaertneri versionem Germanicam (Lentii 1827) haud contemnendam Freytagianae postpono; Richardi Scheven a. 1893 Bibliothecae univ. a Ph. Reclam editae inserta est. Quibus melior mihi videtur interpretatio, quam ab Eberhardo *Gothein* relictam publici iuris fecit Maria Luisa Gothein uxor, quae mortua est, antequam liber prodiit, qui inscribitur: *Boethius, Trost der Philosophie* (Berolini a. 1932); errores quosdam attigi ipse in censura, quae inserta est ephem. Phil. Woch. 1933, 414 sqq. Textus Latinus nullius fere momenti est, cum hic illic Engelbrechtii, qui mox commemorabitur, ratione habita a Peipero pendeat. Adde versiones Anglicas, quas confecerunt Cooper New York 1902, H. R. James Londini 1897; cf. G. Bertoni, *Intorno a due volgarizzamenti di Boezio*. Bull. Soc. fil. Rom. NS. I 5.

²⁾ Usner (*Anecd. Holderi* p. 49): *folternde Mißinterpunktion*.

³⁾ *Die Consolatio philosophiae des Boethius*. Sitz.-Ber. d. Akad. Wien CXLIV 190 sqq. (III 1 sqq.) = *Eng.* Eiusdem *Boethiana* Wiener Stud. XXXIX 154 significantur *Eng.*³⁾ — Recte (v. *Eng.* 54) neglexit coniecturas, quas Buresch (supra p. VI, adn. 4) sine iusta causa protulit.

⁴⁾ De opusculis, quae ad Consolationem pertinent, v. supra p. X et infra XXXI, praeterea Jahresber. CXLI 138.

abrepto conscripta est, et haec editio nititur. Engelbrecht imprimis codices *P* et *T*, tum *V* et *L* respiciendos esse recte perspexit et multos locos bene explicatos a coniecturis prolatis defendit. Ut diligenter attendant, quae docuit, eos, qui hac editione utentur, iterum iterumque rogo.

Anno 1918 in *The Loeb Classical library* Consolatio prodiit cum Anglica versione I(oannis) T(horpe)¹⁾; adnotationem criticam iis tantum locis *E. K. Rand* addidit, quibus a codicum memoria recessit. Editionem post mortem Adriani a Forti Scudo (Fortescue) per G. T. Smith Londini a. 1925 publicatam a Peipero et Engelbrechtio pendere e censura Gustavi Krueger²⁾ comperi.

Iam, antequam praefandi finem faciam, de sermone ad Indicem verborum et locutionum relegare et pauca de clausulis addere liceat. F. di Capua, *Il Coursus nella Consolatio philosophiae e nei trattati teologici di Boezio* (Didaskaleion III 1914, 269—303) praeter cursum planum³⁾ [$'\times\times(\times)'\times$], tardum [$'\times\times(\times)'\times\times$], velocem [$'\times\times\times'\times(\times)$] distinguit trispondiacum et celerem [$'\times\times'\times'\times$]; sed Boethius 26, 28 si *suas* artissime cum voce *delicias* coniunxit, *delicias suas fovet* vix ad celerem illum, sed ad velocem cursum referre poterat, si vocolae *inquam* rationem non habuit, *haereant, inquam, precor* ad tardum. De extremis verbis II 8: *amicos invenisti* (ad cursum utique planum referendis), tenendum est, in Consolatione clausulas occurrere, quae metricae videntur esse (22, 19 *esse desistit*, 27, 11 sq. *illa fugiendo*); cf. A. W. de Groot, Gnomon III 337. Unde factum

¹⁾ Cf. Am. Journ. Phil. XLII 266 et censuram 'meam: Phil. Woch. 1922, 1205.

²⁾ Theol. Lit.-Zeit. 1926, 296. Libri, quem L. Cooper inscripsit *A Concordance of Boethius, The five Theological Tractates and the Consolation of Philosophy*. Cambridge Mass. 1923, censuram egerunt Rand, Speculum IV 223 et E. Löfstedt, Deutsche Lit.-Zeit. 1929, 1435 sqq.

³⁾ Signo \times syllabae ictu carentes notantur.

est, ut A. C. Clark, *The Cursus in Mediaeval and Vulgar Latin.*, Oxford 1910, duodecim clausulas Consolationis metricas esse contenderet; cf. etiam Ioh. Möller, *De clausulis a Q. Aurelio Symmacho adhibitis.* Monasterii Guestfalorum 1912.

Restat, ut grato animo recolam Augusti *Engelbrecht* memoriam, qui operis socius mihi exstitit optimus et benevolentissimus (cf. Jahresber. CCX 47) et gratias quam maximas agam cum viris doctis, qui mea gratia codices inspexerunt et bibliothecis Brunensibus et Vindobonensibus, quarum copiis usus sum, tum Edmundo *Hauler*, qui in editione adornanda et emendanda, deinde in plagulis corrigendis docte et benigne me adiuvari non destitit.

Dabam Brunae mense Aprili a. h. s. XXXII.

Guilelmus Weinberger.

Guilelmus Weinberger, professor Brunensis non philologiae solum, sed etiam palaeographiae peritissimus, quamquam diu aegrotabat, tamen a. d. XI. Kal. Iul. a. MCMXXXII. praeter omnium expectationem repentina morte exstinctus est. Tum hanc Boethii Consolationis editionem iam dudum praeparatam usque ad paginam 48. mecum typis imprimendam curaverat, ceteras *textus* partes semel bisve correxerat. *Prolegomena* quidem supra publicata ipse confecerat, sed *Indices rerum et verborum* tantummodo adumbratos reliquit. Quos post eius obitum me adhortante atque moderante doctor *Ludovicus Bieler*, lector universitatis Vindobonensis, strenue retractavit et partim auxit; praeterea *Indicem grammaticum, rhetoricum, prosodiacum, metricum* adiunxit. *Prolegomena* nobiscum qua solet diligentia legit *Carolus Prinz*, professor doctissimus universitatis Graeciensis.

Tragicæ sortis editorum cum *Peiperi* et *Schepssii*, tum *Engelbrechtii* nostri et *Weinbergeri*, qui studiorum laborumque suorum finem non viderunt, pie memor elaboravi, ut editio imperfecta secundum horum sententias continuaretur et, quoad eius fieri potuit, absolveretur, iamque confectam benevolo virorum doctorum iudicio commendatam esse velim.

Vindobonæ Kal. Apr. MCMXXXIV.

Edmundus Hauler.

CONSPECTVS SIGLORVM.

- P* = Parisinus Lat. 7181, saec. IX. med.
*P*¹ = P ante corr., *P*² = P e corr.
T = Tegernseensis Monac. Lat. 18765, s. IX. in. In lacuna e codice *W* suppleta ratio habenda est codicum e *T* integro descriptorum:
F = Sangallensis 844, s. IX. med. et
C = Bambergensis M V 12, s. XI.
L = (Florentinus) Laurentianus XIV 15, s. IX. in.
V = Vaticanus 3363, s. IX.
Aur. = Aurelianensis 270, s. IX. (compluribus locis inspectus).
Laud. = Laudunensis 439, s. IX. (locis quibusdam collatus).
D = Bonnensis 175, s. IX./X.
K = Bernensis 179, s. IX./X.
E = Emmeranus Monac. Lat. 14324, s. X./XI.
W = Maihingensis bibl. Wallersteiniæ I 2 Lat. in 4°, n. 3, s. X./XI.
Antv. = Antverpiensis Plantin. M. 190 (prius 38), s. IX. in.; emendationes partim saltem ad Pulmannum redeunt.
Erfurt. = Erfurtensis Amplon. 27, s. XI./XII.
Erlang. = Erlangensis 301, s. XI.

- Met.* = Metensis 377, s. X./XI.
Par. = Parisinus 15090, s. X.
Vind. = Vindobonensis 271, s. IX./X.
Plan. = Planudis versio Graeca (ed. E. A. Bétant, Boëce, *De la consol. de la philos.* Genève 1871).
-

- Bασ.* = Spir. Bases ἈΘΗΝΑ IV 1892, 341 sqq.
Bednarz = G. Bednarz, *De universo orationis colore et syntaxi Boethii*. I. *De B. univ. orationis colore*. Vratisl. 1883; II. *De syntaxi B.* Striegau 1892, 1907, 1910.
Brakman = C. Brakman: *Sidoniana et Boethiana*. Traiecti ad Rhenum 1904.
Bywater = I. Bywater, *Journal of philol.* II (1869), 55 sqq.
Dienel = R. Dienel, *Zu Ciceros Hortensius*, Progr. d. Akad. Gymn. Wien 1912, 1913, 1914.
Eng. = A. Engelbrecht, *Die Consolatio philosophiae des Boethius*. Sitz.-Ber. d. Wiener Akad. Philos.-hist. Cl. CXLIV 190 sqq. (III 1—60).
*Eng.*² = A. Engelbrecht, *Wien. Stud.* XXXIX 154 sqq.
Hartlich = P. Hartlich, *Studia Lips.* XI (1889), 207 sqq.
Hüttinger = H. Hüttinger, *Studia in Boetii carmina collata*, Progr. Regensburg 1900, 1902.
Kinlay = A. P. Mac Kinlay, *Harvard Studies* XVIII (1907), 123 sqq.
Klingner = F. Klingner, *De Boethii Cons. phil.* (Phil. Unters. Kiessling u. Wilamowitz, XXVII), Berlin 1921.
Kluss. = R. Klussmann, *Philol.* 1891, 573 sqq.
Naumann = H. Naumann, *Notkers Boethius* (Quellen u. Forsch. z. Sprach- u. Kulturgesch. der germ. Völker CXXI), Straßburg 1913.
Nolte = H. Nolte, *Zeitschr. f. d. öst. Gymn.* XXXI 187 sqq.
Obb. = Th. Obbarii editio (Ienae 1843).

- Peip.* = R. Peiperi editio (Lipsiae 1871).
*Peip.*² = R. Peiperi editio altera, quae publici iuris facta non est.
Plasberg = O. Plasberg, *De Ciceronis Hortensio dialogo*. Lips. 1892.
Rand = E. K. Rand, *Harvard Studies* XV (1904), 1—28. — *Jahrb. f. Phil. Suppl.* XXVI 401sqq. — *Boethius*, The theolog. tract., The Consol. of Phil. with the Engl. transl. of I. T(horpe), revised by H. F. Stewart (The Loeb Class. library 1918).
Schepss = G. Schepss, *Handschriftliche Studien zu Boethius De cons. phil.* Progr. Würzburg 1880/1. — *Philol.* 1893, 380sq. — *Archiv f. d. Stud. der neueren Sprachen* XCIV (1895), 149 sqq.
Sitzm. = Th. Sitzmanni editio (Hanoviae 1607).
Vall. = Ren. Vallini editio (Lugduni 1656).
Volkmann = R. Volkmann, *In Boethii De Cons. phil. libros commentariolum crit.* Gymn. Jauer 1866.
Vulpus = Ant. Vulpii editio (Paduae 1721, 1724; *cum notis variorum*, Glasgov. 1751).
-

ANICII MANLII SEVERINI BOETHII
PHILOSOPHIAE CONSOLATIONIS

LIBER I.

I. Carmina qui quondam studio florente peregi,
flebilis heu maestos cogor inire modos.

Ecce mihi lacerae dictant scribenda Camenae
et veris elegi fletibus ora rigant.

5 Has saltem nullus potuit pervincere terror, (5)
ne nostrum comites prosequerentur iter.

Gloria felicitis olim viridisque iuventae,
solantur maesti nunc mea fata senis.

10 Venit enim properata malis inopina senectus (10)
et dolor aetatem iussit inesse suam.

Intempestivi funduntur vertice cani
et tremit effeto corpore laxa cutis.

Mors hominum felix, quae se nec dulcibus annis
inserit et maestis saepe vocata venit.

15 Eheu, quam surda miseros avertitur aure (15)
et flentes oculos claudere saeva negat!

Dum levibus male fida bonis fortuna faveret,
paene caput tristis merserat hora meum;

Inscriptio deest V Boetii de consolatione philosophiae L Mallii P PTLVKE
Boetii PT¹, cf. Schepss, Blaett. bayr. Gymn. XXIV 25 Boec(t)ii VC
ET INL(ustris) K Vind. Peip. EX CONSL (CONS rel.) ORD (ORDI·P)
T Peip. (EXMAG OFF. ATQE) Vind. Peip. (PATRICII (PATR E
PATRIC T)) rel., Peip. patricii de consolatione K PHYLOSO-
PHYAE T philosophicae E LIB. I. INCIPI P INCIPIT LIBER I
TKE (FELICITER) T; cf. libros II. IV. V., CSEL III p. LXXXII sq.

1 quae T¹ 4 veri selei* P elegis Leyser 7 fel. quondam Peip.
8 facta T¹ 9 inopia T¹ 15 neu P¹ heu P² 18 ora PT¹L¹

Nunc quia fallacem mutavit nubila vultum,
 (20) protrahit ingratas impia vita moras.
 Quid me felicem totiens iactastis, amici?
 Qui cecidit, stabili non erat ille gradu.

- 1 1. Haec dum mecum tacitus ipse reputarem que- 5
 rimoniamque lacrimabilem stili officio signarem, astitisse
 mihi supra verticem visa est mulier reverendi admodum
 vultus oculis ardentibus et ultra communem hominum
 valentiam perspicacibus, colore vivido atque inexhausti
 10 2 credetur aetatis, statura discretionis ambiguae. Nam
 nunc quidem ad communem sese hominum mensuram
 cohibebat, nunc vero pulsare caelum summi verticis
 cacumine videbatur; quae cum altius caput extulisset,
 ipsum etiam caelum penetrabat respicientiumque hominum 15
 3 3 frustrabatur intuitum. Vestes erant tenuissimis filis subtili
 artificio indissolubili materia perfectae, quas, uti post eadem
 prodente cognovi, suis manibus ipsa texuerat; quarum
 speciem, veluti fumosas imagines solet, caligo quaedam
 4 4 neglectae vetustatis obduxerat. Harum in extremo margine 20
 Π Graecum, in supremo vero Θ legebatur intextum
 atque in utrasque litteras in scalarum modum gradus
 quidam insigniti videbantur, quibus ab inferiore ad superius
 5 5 elementum esset ascensus. Eandem tamen vestem violen-
 torum quorundam sciderant manus et particulas, quas 25
 6 6 quisque potuit, abstulerant. Et dextra quidem eius libellos,
 sceptrum vero sinistra gestabat.

7 *De similibus Fulgentii et Mart. Cap. (lib. III. et VII.) exordium*
cf. Klingner 114 17 infra p. 6, 13 22 Boeth. in Porph. Dial. I 3 (CSEL
III 8, 1sq.): est . . . philosophia genus, species vero eius duae, una quae
theoretica dicitur, altera quae practica

PTLVKE 6 designarem VKE¹ 9 calore P 11 futura P¹ 20 extrema
 T¹ Peip. 22 inter utr. T¹VE 23 ad inf. P 25 sciderunt T¹ 26 dextera
 T¹ Peip. eius om. P

Quae ubi poeticas Musas vidit nostro assistentes toro 7
 fletibusque meis verba dictantes, commota paulisper ac
 torvis inflammata luminibus: Quis, inquit, has scenicas 8
 meretriculas ad hunc aegrum permisit accedere, quae
 5 dolores eius non modo nullis remediis foverent, verum
 dulcibus insuper alerent venenis? Hae sunt enim, quae 9
 infructuosis affectuum spinis uberem fructibus rationis
 sēgētem necant hominumque mentes assuefaciunt morbo,
 non liberant. At si quem profanum, uti vulgo solitum vobis, 10
 10 blanditiae vestrae detraherent, minus moleste ferendum
 putarem — nihil quippe in eo nostrae operae laederentur —
 hunc vero Eleaticis atque Academicis studiis innutritum?
 Sed abite potius, Sirenes usque in exitium dulces, meisque 11
 eum Musis curandum sanandumque relinquite. His ille 12
 15 chorus increpitus deiecit humi maestior vultum confessusque
 rubore verecundiam limen tristis excessit. At ego, cuius 13
 acies lacrimis mersa caligaret nec dinoscere possem,
 quaenam haec esset mulier tam imperiosae auctoritatis,
 obstupui visuque in terram defixo, quidnam deinceps esset
 20 actura, exspectare tacitus coepi. Tum illa propius accedens 14
 in extrema lectuli mei parte consedit meumque intuens
 vultum luctu gravem atque in humum maerore deiectum his
 versibus de nostrae mentis perturbatione conquesta est:

II. Heu quam praecipiti mersa profundo
 25 mens hebet et propria luce relicta
 tendit in externas ire tenebras,

1 Plat. Rep. 607b: *παλαιά τις διαφορὰ φιλοσοφίας τε καὶ ποιητικῆς* 14 Plat. Rep. 548b: *τῆς ἀληθινῆς Μούσης τῆς μετὰ λόγων καὶ φιλοσοφίας*; de Cic. Hort. fr. 84 (91): *ponendae sunt fides et tibiae* cf. Plasberg 68sq. Usener, Gött. Anz. 1892, 387. Müller 21. Diemel 1913, 16. Klingner 115, 2

1 ibi *T*¹ thoro *PT*² 7 affectu *T*¹ affectum *Peip.* 10 ferend- *PTLVKE*
 dem *T*¹ 12 achad. *PT*²*K* 13 syr. *P* sirene *T*² exitum *T*¹*L* *Peip.*
 15 confossusque *P* 17 possim *PT*¹ 19 obstip. *T*¹*L* *Peip.*

terrenis quotiens flatibus aucta
 (5) crescit in immensum noxia cura!
 Hic quondam caelo liber aperto
 suetus in aetherios ire meatus
 cernebat rosei lumina solis, 5
 visebat gelidae sidera lunae
 (10) et quaecumque vagos stella recursus
 exercet varios flexa per orbis,
 comprehensam numeris victor habebat.
 Quin etiam causas, unde sonora 10
 flamina sollicitent aequora ponti,
 (15) quis volvat stabilem spiritus orbem
 vel cur Hesperias sidus in undas
 casurum rutilo surgat ab ortu,
 quid veris placidas temperet horas, 15
 ut terram roseis floribus ornet,
 (20) quis dedit, ut pleno fertilis anno
 autumnus gravidis influat uvîs,
 rimari solitus atque latentis
 naturae varias reddere causas: 20
 nunc iacet effeto lumine mentis
 (25) et pressus gravibus colla catenis
 declivemque gerens pondere vultum
 cogitur heu stolidam cernere terram.

1 2. Sed medicinae, inquit, tempus est quam querelae. 25
 2 Tum vero totis in me intenta luminibus: Tune ille es, ait,
 qui nostro quondam lacte nutritus, nostris educatus
 3 alimentis in virilis animi robur evaseras? Atqui talia
 contuleramus arma, quae nisi prior abiecisses, invicta te
 4 firmitate tuerentur. Agnoscisne me? Quid taces, pudore an 30
 stupore siluisti? Mallem pudore, sed te, ut video, stupor

PTLVKE 1 acta *F²K²* 12 qui *T¹* 26 promtis *P* (*signo addito, quo*
ad marginem relegari solet, ubi nihil tamen exstat) 29 prius(?) *T¹*
 30 agnoscesne *T¹L¹V¹ Aur.* 31 videor *P¹*

oppressit. Cumque me non modo tacitum, sed elinguem 5
 prorsus mutumque vidisset, ammovit pectori meo leniter
 manum et: Nihil, inquit, periculi est, lethargum patitur,
 communem illusarum mentium morbum. Sui paulisper 6
 5 oblitus est; recordabitur facile, si quidem nos ante
 cognoverit, quod ut possit, paulisper lumina eius mortalium
 rerum nube caligantia tergamus. Haec dixit oculosque meos 7
 fletibus undantes contracta in rugam veste siccavit.

III. Tunc me discussa liquerunt nocte tenebrae
 10 luminibusque prior rediit vigor,
 ut, cum praecipiti glomerantur sidera Coro
 nimbo-sisque polus stetit imbris,
 sol latet ac nondum caelo venientibus astris (5)
 desuper in terram nox funditur;
 15 hanc si Threicio Boreas emissus ab antro
 verberet et clausum reseret diem,
 emicat et subito vibratus lumine Phoebus
 mirantes oculos radiis ferit. (10)

3. Haud aliter tristitiae nebulis dissolutis hausi caelum 1
 20 et ad cognoscendam medicantis faciem mentem recepi.
 Itaque ubi in eam deduxi oculos intuitumque defixi, respicio 2
 nutricem meam, cuius ab adolescentia laribus obversatus
 fueram, Philosophiam. Et quid, inquam, tu in has exsilio 3
 nostri solitudines, o omnium magistra virtutum, supero
 25 cardine delapsa venisti, an ut tu quoque mecum rea falsis
 criminationibus agiteris? — An, inquit illa, te, alumne, 4
 desererem nec sarcinam, quam mei nominis invidia

1 elingem *T*¹ 7 tergeamus *P*¹*T*² tergemus *L*² 11 gl. nubila *PTLVKE*
Schrader, R. Volkmann, Peip. (coll. Sen. Phaedr. 737: ocior nubes
 glomerante Coro); cf. *Eng.* choro *codd.* 12 nimbo *sisque *T* stetit
 (i e corr.) *T* 15 threicios *L* threicius *P* theicius *T*¹ threicius *V*¹
 emissus *T*¹ 16 verberet *T*¹*L*¹*V*¹ clausum *P*¹ clarum *Wakefield ad*
Lucr. VI 174 17 ut *T*¹*L*¹*V*¹*KE Peip.*, cf. *Verg. Aen.* V 319: emicat
 et Foebus *T*¹

5 sustulisti, communicato tecum labore partirer? Atqui
Philosophiae fas non erat incomitatum relinquere iter
innocentis, meam scilicet criminationem vererer et quasi
6 novum aliquid accideret, perhorrescerem? Nunc enim
primum censes apud improbos mores lacessitam periculis 5
esse sapientiam? Nonne apud veteres quoque ante nostri
Platonis aetatem magnum saepe certamen cum stultitiae
temeritate certavimus eodemque superstite praeceptor eius
Socrates iniustae victoriam mortis me astante promeruit?
7 Cuius hereditatem cum deinceps Epicureum vulgus ac Stoi- 10
cum ceterique pro sua quisque parte raptum ire molirentur
meque reclamantem renitentemque velut in partem prae-
dae traherent, vestem, quam meis texueram manibus,
disciderunt abreptisque ab ea panniculis totam me sibi
8 cessisse credentes abiere. In quibus quoniam quaedam 15
nostri habitus vestigia videbantur, meos esse familiares
imprudencia rata nonnullos eorum profanae multitudinis
9 errore pervertit. Quodsi nec Anaxagorae fugam nec
Socratis venenum nec Zenonis tormenta, quoniam sunt
peregrina, novisti, at Canios, at Senecas, at Soranos, 20
quorum nec pervetusta nec incelebris memoria est, scire
10 potuisti. Quos nihil aliud in cladem detraxit, nisi quod
nostris moribus instituti studiis improborum dissimillimi
11 videbantur. Itaque nihil est, quod ammirere, si in hoc vitae
salo circumflantibus agitemur procellis, quibus hoc maxime 25
12 propositum est pessimis displicere. Quorum quidem tametsi
est numerosus exercitus, spernendus tamen est, quoniam
nullo duce regitur, sed errore tantum temere ac passim
13 lymphante raptatur. Qui si quando contra nos aciem struens
valentior incubuerit, nostra quidem dux copias suas in 30
arcem contrahit, illi vero circa diripiendas inutiles

25 Plut. Ex. 602 d. 607 e: ὡςπερ ἐν νήσω σάλον ἐχούση πολύν,
καθάπερ φησὶν ὁ Πλάτων (Phaedr. 250 c) 31 cf. Klingner 3, 1

PTLVKE 4 accideret PT¹ acciderit rel. Peip. 15 abire P¹V¹E¹ 24 am-
miraere T¹ 29 lymphanter aptatur L¹V, ut vid. T¹ instruens L

sarcinulas occupantur. At nos desuper irridemus vilissima 14
rerum quaeque rapientes securi totius furiosi tumultus eoque
vallo muniti, quo grassanti stultitiae aspirare fas non sit.

IV. Quisquis composito serenus aevo

5 fatum sub pedibus egit superbum
fortunamque tuens utramque rectus
invictum potuit tenere vultum,
non illum rabies minaeque ponti (5)
versum funditus exagitantis aestum
10 nec ruptis quotiens vagus caminis
torquet fumificos Vesaevus ignes
aut celsas soliti ferire turrets
ardentis via fulminis movebit. (10)
Quid tantum miseri saevos tyrannos
15 mirantur sine viribus furentes?
Nec speres aliquid nec extimescas,
exarmaveris impotentis iram;
at quisquis trepidus pavet vel optat, (15)
quod non sit stabilis sui que iuris,
20 abiecit clipeum locoque motus
nectit, qua valeat trahi, catenam.

4. Sentisne, inquit, haec atque animo illabuntur tuo 1
an ὄνος λύρας? Quid fles, quid lacrimis manas? Ἐξάδα,
μη̄ κεν̄θ̄ε νόφ. Si operam medicantis exspectas, oportet

23 Hom. A 363

5 regit *Bednarz* (coll. Verg. Aen. VII 101) iecit *Rand* (coll. Verg. PTLVKE Georg. II 492) dedit *Agricola*, *Peip.* tegit *Kluss.*; cf. *Eng.* 9 agitantis *P* excitantis *interpres W* (*Lange coll.* IV m. 4, 1) *Peip.* exigentis *Obb.* (*Barth. Adv.* V 16); cf. *Eng.* 10 camenis *T¹L¹V¹* 14 suos *Peip.*² feros *Lange, Peip.*, cf. *Eng.* 20 loco ut vid. *T¹* loque *V¹* 23 ad ANONOC *schol.* sine merito add. *PLV* expers *P*, in *mg.* *V* ἔξάδα—νόφ om. *P* EZAYAA *V* (ἔξάδα *Aur.*) 24 ME (s. s. H et ne) KEYΘEN (s. s. abscondas) *IHN* (s. s. Io, Ie, solum) *T* MI KEYΘENIAI *L* MH (s. s. ne) NH KEOTΘH (N sub *versu*, s. s. I abscondas) OLYC *V*

2 vulnus detegas. — Tum ego collecto in vires animo: Anne
 adhuc eget ammonitione nec per se satis eminent fortunae
 in nos saevientis asperitas? Nihilne te ipsa loci facies
 3 movet? Haecine est bibliotheca, quam certissimam tibi
 sedem nostris in laribus ipsa delegeras, in qua mecum 5
 saepe residens de humanarum divinarumque rerum scientia
 4 disserebas? Talis habitus talisque vultus erat, cum tecum
 naturae secreta rimarer, cum mihi siderum vias radio
 describeres, cum mores nostros totiusque vitae rationem ad
 caelestis ordinis exempla formares? Haecine praemia 10
 5 referimus tibi obsequentes? Atqui tu hanc sententiam Pla-
 tonis ore sanxisti beatas fore res publicas, si eas vel studiosi
 sapientiae regerent vel earum rectores studere sapientiae
 6 contigisset. Tu eiusdem viri ore hanc sapientibus
 capessendae rei publicae necessariam causam esse monuisti, 15
 ne improbis flagitiosisque civibus urbium relicta gubernacula
 7 pestem bonis ac perniciem ferrent. Hanc igitur auctoritatem
 secutus, quod a te inter secreta otia didiceram, transferre
 8 in actum publicae amministrationis optavi. Tu mihi et, qui
 te sapientium mentibus inseruit, deus conscii nullum me ad
 magistratum nisi commune bonorum omnium studium detu- 20
 9 lisse. Inde cum improbis graves inexorabilesque discordiae
 et, quod conscientiae libertas habet, pro tuendo iure spreta
 potentiorum semper offensio.

3 Cic. in Cat. I 1: nihilne te . . hic . . locus . . moverunt?

8/9 Verg. Aen. VI 849sq.: caelique meatus describent radio 10 Plat.
 Rep. 592 b: ἐν οὐρανῷ ἕως παράδειγμα ἀνάκειται τῷ βουλομένῳ ὄραν
 καὶ ὄρωντι ἑαυτὸν κατοικίσειν 11sq. Rep. 473 d. 487 e; de Arist. fr. 52 v.
 Jaeger 53 sq. 97, 1; cf. Iul. Capitol. Vita M. Ant. 27, 7. Val. Max. VII 2
 ext. 4. Prud. C. Symm. I 32 14 Plat. Epist. X 350 b: ἀμα γὰρ ξυμβαίνει
 καὶ χώραν καταλιμπάνειν φαύλοις ἀνθρώποις; Rep. I 347 c: τῆς ζημίας
 μεγίστη τὸ ὑπὸ πονηροτέρου ἄρχεσθαι, cf. F. Novotný (Opera facult.
 philos. Univ. Masaryk. Brun. XXX 1930, 272)

PTLVKE 4 biblyotheca T biblioteca P 8 varias P 10 exemplar T²
 haecinae P (extr. -ae in ras.) 15 capessendae (s. s. et ae in ras.) P
 rei ᾗ. PTLVE 16 improvis T¹V¹ 21 magisteriatum Vall.

Quotiens ego Conigastum in imbecilli cuiusque fortunas 10
 impetum facientem obvius excepi, quotiens Trigguillam
 regiae praepositum domus ab incepta, perpetrata iam
 prorsus iniuria deieci, quotiens miseros, quos infinitis
 5 calumniis impunita barbarorum semper avaritia vexabat,
 obiecta periculis auctoritate protexi! Numquam me ab iure
 ad iniuriam quicquam detraxit. Provincialium fortunas 11
 tum privatis rapinis, tum publicis vectigalibus pessumdari
 non aliter quam qui patiebantur indolui. Cum acerbae famis 12
 10 tempore gravis atque inexplicabilis indicta coemptio pro-
 fligatura inopia Campaniam provinciam videretur, cer-
 tamen adversum praefectum praetorii communis commodi
 ratione suscepi, rege cognoscente contendere et, ne coemptio
 exigeretur, evici. Paulinum consularem virum, cuius opes 13
 15 Palatinae canes iam spe atque ambitione devorassent, ab
 ipsis hiantium faucibus traxi. Ne Albinum consularem 14
 virum praeiudicatae accusationis poena corripere, odiis me
 Cypriani delatoris opposui. Satisne in me magnas videor 15
 exacerbasse discordias? Sed esse apud ceteros tutior debui,
 20 qui mihi amore iustitiae nihil apud aulicos, quo magis essem
 tutior, reservavi. Quibus autem deferentibus perculsi
 sumus? Quorum Basilius olim regio ministerio depulsus in 16
 delationem nostri nominis alieni aeris necessitate compulsus
 est. Opilionem vero atque Gaudentium cum ob innumeras 17
 25 multiplicesque fraudes ire in exilium regia censura decre-
 visset cumque illi parere nolentes sacrarum sese aedium

7 Plat. Apol. 33a: οὐδέν τι πρόποιε ξυγχωρήσας οὐδέν παρὰ τὸ δίκαιον

2 triguillam *P* trigguilam *T*¹ tringuillam *T*² 3 propositum *P* *PTLVKE*
 (a) perpetrata *Kluss.* (ac) p. *Met.*² *Nolte* *Βασ.* 6 iure (quis *eras.*) *P*
 7 quicquam *P* quisquam *rel. Peip.* 10 inextricabilis *Lindahl, Glossar*
zu Nothkers Boeth. De cons. Ups. 1916, 99, 1 12 praef. *TLV* prae-
 tori *L* pretii *P* praetorii (ii m. 2) *T* praet *V* 15 Palatini *F*² (*Schepss*)
 17 corripere *P* 18 cipr. *PE* 19 exacerb. *PL*¹ exaceru. *rel. Peip.*
 (exacerbasse tractum est ab acervare s. s. *V*; cf. *infra* p. 101, 6) 20 ali-
 quos *P* alicos *V*¹

defensione tuerentur compertumque id regi foret, edixit,
 uti, ni intra praescriptum diem Ravenna urbe decederent,
 18 notas insigniti frontibus pellerentur. Quid huic severitati
 posse astrui videtur? Atquin eo die deferentibus eisdem
 19 nominis nostri delatio suscepta est. Quid igitur, nostraene 5
 artes ita meruerunt an illos accusatores iustos fecit prae-
 missa damnatio? Itane nihil fortunam puduit si minus
 accusatae innocentiae, at accusantium vilitas?

20 At cuius criminis arguimur summam quaeres? Sena-
 21 tum dicimur salvum esse voluisse. Modum desideras? 10
 Delatorem, ne documenta deferret, quibus senatum
 22 maiestatis reum faceret, impedisse criminamur. Quid
 igitur, o magistra, censes? Infitiabimur crimen, ne tibi
 pudor simus? At volui nec umquam velle desistam. Fate-
 23 bimur? Sed impediendi delatoris opera cessavit. An optasse 15
 illius ordinis salutem nefas vocabo? Ille quidem suis de
 24 me decretis, uti hoc nefas esset, effecerat. Sed sibi semper
 mentiens imprudentia rerum merita non potest immutare
 nec mihi Socratico decreto fas esse arbitror vel occulisse
 25 veritatem vel concessisse mendacium. Verum id quoquo 20
 modo sit, tuo sapientiumque iudicio aestimandum relinquo.
 Cuius rei seriem atque veritatem, ne latere posteros queat,
 26 stilo etiam memoriaeque mandavi. Nam de compositis falso
 litteris, quibus libertatem arguor sperasse Romanam, quid
 attinet dicere? Quarum fraus aperta patuisset, si nobis 25
 ipsorum confessione delatorum, quod in omnibus negotiis
 27 maximas vires habet, uti licuisset. Nam quae sperari reliqua

19 sq. Theaet. 151 d: *Ψεῦδος τε ξυγχωρῆσαι καὶ ἀληθὲς ἀφανίσαι οὐδαμῶς θεῖμις*; cf. Rep. 485c

PTLVKE 2 ut intra *PT*¹ nisi *V* (*m* 2 ut vid.), *K* 4 atquin *PT*²*L*¹ atqui
 in *rel. Peip.* 8 vilitas *interpretis esse censuit Peip.* vilitatis *Glareanus*
 (*Petri Fabri codex apud Barthium Adv.* 49, 3*) *Peip.*; cf. *Eng.* 9 quaeres
*PTV*¹ quaeris *rel. Peip.* 12/13 quid itur ē mag. c. *P* 14 pudori *T*²
Peip. 14/15 fatebamur *P* 15 cessabit *K Aur.*³ *Peip.* 16 hordinis
ex hominis P iudicabo *T*² 21 est *L* 27 namque *PT*¹*K* namque *V*

libertas potest? Atque utinam posset ulla! Respondissem
 Canii verbo, qui cum a Gaio Caesare Germanici filio conscius
 contra se factae coniurationis fuisse diceretur: 'Si ego',
 inquit, 'scissem, tu nescisses'. Qua in re non ita sensus 28
 5 nostros maeror hebetavit, ut impios scelerata contra vir-
 tutem querar molitos, sed, quae speraverint, effecisse vehe-
 menter ammiror. Nam deteriora velle nostri fuerit fortasse 29
 defectus, posse contra innocentiam, quae sceleratus quisque
 conceperit, inspectante deo monstri simile est. Unde haud 30
 10 iniuria tuorum quidam familiarium quaesivit: 'Si quidem
 deus', inquit, 'est, unde mala? bona vero unde, si non est?'
 Sed fas fuerit nefarios homines, qui bonorum omnium 31
 totiusque senatus sanguinem petunt, nos etiam, quos pro-
 pugnare bonis senatuique viderant, perditum ire voluisse.
 15 Sed num idem de patribus quoque merebamus? Meministi, 32
 ut opinor, quoniam me dicturum quid facturumve praesens
 semper ipsa dirigebas, meministi, inquam, Veronae cum rex
 avidus exitii communis maiestatis crimen in Albinum
 delatae ad cunctum senatus ordinem transferre moliretur,
 20 universi innocentiam senatus quanta mei periculi
 securitate defenderim. Scis me haec et vera proferre et in 33
 nulla umquam mei laude iactasse; minuit enim quodam
 modo se probantis conscientiae secretum, quotiens osten-
 tando quis factum recipit famae pretium. Sed innocentiam 34
 25 nostram quis exceperit eventus, vides; pro verae virtutis
 praemiis falsi sceleris poenas subimus. Eccuius umquam 35

9—11 Epicur. fr. 374 (Lactant. De ira dei 13, 21): si et vult (*tollere mala*) et potest, quod solum deo convenit, unde ergo sunt mala? aut cur illa non tollit?; *sed v.* Schündelen, Theol. Lit.-Bl. 1871, 60; Rand, Jahrb. Suppl. XXVI 430, 1

5 hebit. *T*¹ 6 quaerar *PV*¹ 9 aud *K* aut *P*¹ haut *ut vid.* *V*¹ *PTLVKE*
 19 delatum *T*²*E* *Notker* (*ἐπιφερόμενον Plan.*) molliretur *P* 22 post
 nulla *repetituri erant* et in *PV* 26 falsis *P* eccuius *T*¹ haec cuius
*PL*¹ hec *T*² (*in mg. a1 et*) et c. *rel. Peip.*; *cf. Prud. Apoth. 492, Arch.*
f. lat. Lex. XV 76, Phil. Woch. 1913, 1145, Jahrb. CXV 761

- facinoris manifesta confessio ita iudices habuit in severitate concordēs, ut non aliquos vel ipse ingenii error humani vel fortunae condicio cunctis mortalibus incerta summitteret?
- 36 Si inflammare sacras aedes voluisse, si sacerdotes impio iugulare gladio, si bonis omnibus necem struxisse diceremur, 5
praesentem tamen sententia, confessum tamen convictumve punisset; nunc quingentis fere passuum milibus procul muti atque indefensi ob studium propensius in senatum morti proscriptionique damnamur. O meritos de simili crimine neminem posse convinci! 10
- 37 Cuius dignitatem reatus ipsi etiam qui detulere viderunt; quam uti alicuius sceleris ammixtione fusca-
rent, ob ambitum dignitatis sacrilegio me conscientiam
38 polluisse mentiti sunt. Atqui et tu insita nobis omnem rerum mortalium cupidinem de nostri animi sede pellebas 15
et sub tuis oculis sacrilegio locum esse fas non erat. Instillabas enim auribus cogitationibusque cotidie meis
39 Pythagoricum illud ἔπουν θεῶν. Nec conveniebat vilissimorum me spirituum praesidia captare, quem tu in hanc excellentiam componebas, ut consimilem deo faceres. 20
- 40 Praeterea penetral innocens domus, honestissimorum coetus amicorum, socer etiam sanctus et aequae ac tu ipsa reveren-

17sq. Stob. I 137 (Sosiades); Sen. De vita beat. 15, 5 (deum sequere), Ad Lucil. (II) 16, 5; Iambl. Vita Pyth. 18 (86): ἄπας ὁ βίος συντέτακται πρὸς τὸ ἀκολουθεῖν τῷ θεῷ 19 Sen. Ad Lucil. (VII) 48, 11: quod mihi philosophia promittit, ut parem deo faciat. Iambl. Protr. 3 (11, 14 P.): ἡ . . ἡνώσις τῶν θεῶν (θείων Reinesius, cf. Diels, Doxogr. 273, 12) ποιεῖ . . ἡμᾶς τοῖς θεοῖς ὁμοίους

PTLVKE 3 summitteret PT sumiteret K¹ 6 alterum tamen del. TLV om. Peip. convinctumve P¹K 7 moti T²L¹V²KE² Notker 9 merito T²LV²; cf. Pfeilschifter (Kirchengesch. Stud. III 1/2, Münster 1896, p. 178), qui vertit: 'In der Tat, die Senatoren wären es wert, daß keiner eines solchen Verbrechens überführt werden könnte' simile P dissimili T¹ 18 pithag. L pythag. VE plitag. PK θεόν libri (ΑΠΟ ΘΥ ΘΕΟΝ T²) θεοῖς Eng. (de non diis s. s. TLV sed de deo sperare auxilium add. T) 19 praesidium L 22 aequae T ac tu ipsa Sitzm. actu ipso libri Peip.

dus ab omni nos huius criminis suspicione defendunt.
 Sed — o nefas! illi vero de te tanti criminis fidem capiunt 41
 atque hoc ipso videbimur affines fuisse maleficio, quod tuis
 imbuti disciplinis, tuis instituti moribus sumus. Ita non est 42
 5 satis nihil mihi tuam profuisse reverentiam, nisi ultro tu
 mea potius offensione lacereris. At vero hic etiam nostris 43
 malis cumulus accedit, quod existimatio plurimorum non
 rerum merita, sed fortunae spectat eventum eaque tantum
 iudicat esse provisa, quae felicitas commendaverit; quo fit,
 10 ut existimatio bona prima omnium deserat infelices. Qui 44
 nunc populi rumores, quam dissonae multiplicesque senten-
 tiae, piget reminisci; hoc tantum dixerim ultimam esse
 adversae fortunae sarcinam, quod, dum miseris aliquod
 crimen affingitur, quae perferunt, meruisse creduntur. Et 45
 15 ego quidem bonis omnibus pulsus, dignitatibus exutus,
 existimatione foedatus ob beneficium supplicium tuli. Vide 46
 re autem videor nefarias sceleratorum officinas gaudio
 laetitiaeque fluitantes, perditissimum quemque novis
 delationum fraudibus imminentem, iacere bonos nostri
 20 discriminis terrore prostratos, flagitiosum quemque ad
 audendum quidem facinus impunitate, ad efficiendum vero
 praemiis incitari, insontes autem non modo securitate,
 verum ipsa etiam defensione privatos. Itaque libet
 exclamare:

25 V. O stelliferi conditor orbis,
 qui perpetuo nixus solio
 rapido caelum turbine versas
 legemque pati sidera cogis,
 ut nunc pleno lucida cornu (5)

29 ad Posidonium redire putat Galdi (Boll. fil. class. XXXVI
 1929, 139)

5 ultra V² 11 multiplices quae T¹ 14 affigitur T² Notker PTLVKE
 17 feneratorum P . 21 audiendum T¹ V¹ K 22 insontis T¹ 25 ad
 deum invocatio adscribunt TL

	totis fratris obvia flammis condat stellas luna minores, nunc obscuro pallida cornu Phoebo propior lumina perdat	
(10)	et, qui primae tempore noctis agit argentes Hesperos ortus, solitas iterum mutet habenas Phoebi pallens Lucifer ortu. Tu frondifluae frigore brumae	5
(15)	stringis lucem breviora mora, tu, cum fervida venerit aestas, agiles nocti dividis horas. Tua vis varium temperat annum, ut, quas Boreae spiritus aufert,	10
(20)	revehat mites Zephyrus frondes, quaeque Arcturus semina vidit, Sirius altas urat segetes; nihil antiqua lege solutam linquit propriae stationis opus.	15
(25)	Omnia certo fine gubernans hominum solos respuis actus merito rector cohibere modo. Nam cur tantas lubrica versat Fortuna vices? Premit insontes	20
(30)	debita sceleri noxia poena, at perversi resident celso mores solio sanctaque calcant iniusta vice colla nocentes. Latet obscuris condita virtus	25
(35)	clara tenebris iustusque tulit	30

30 *cf.* 1 Petr. 3, 18: Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, iustus pro iniustus

PTLVKE 1 fratris totis *Peip.* totis fratris et *Pulman* 6 hesperus
PT²LV¹K¹E; *cf. infra* p. 44, 22 10 stingis *T¹* 12 noctis *V²Aur.*
15 reveat *PV¹E* 17 uret *T¹* 25 demta *Peip.* sceleri debita
L. Müller, De re m. 147, ² 158

crimen iniqui.

Nil periuria, nil nocet ipsis
fraus mendaci compta colore.

Sed cum libuit viribus uti,

5 quos innumeri metuunt populi, (40)
summos gaudet subdere reges.

O iam miseras respice terras,
quisquis rerum foedera nectis!

10 Operis tanti pars non vilis
homines quatinus fortunae salo. (45)

Rapidos, rector, comprime fluctus
et, quo caelum regis immensum,
firma stabiles foedere terras.

5. Haec ubi continuato dolore delatravi, illa vultu pla- 1
15 cido nihilque meis questibus mota: Cum te, inquit, maestum 2
lacrimantemque vidissem, ilico miserum exsulemque cognovi;
sed quam id longinquum esset exsilium, nisi tua prodidisset
oratio, nesciebam. Sed tu quam procul a patria non quidem 3
pulsus es, sed aberrasti ac, si te pulsum existimari mavis,
20 te potius ipse pepulisti; nam id quidem de te numquam
cuiquam fas fuisset. Si enim, cuius oriundo sis patriae, 4
reminiscare, non uti Atheniensium quondam multitudinis
imperio regitur, sed εἰς κοίρανός ἐστιν, εἰς βασιλεύς, qui
frequentia civium, non depulsione laetetur, cuius agi frenis
25 atque obtemperare iustitiae libertas est. An ignoras illam 5
tuae civitatis antiquissimam legem, qua sanctum est ei ius
exsulare non esse, quisquis in ea sedem fundare maluerit?
Nam qui vallo eius ac munimine continetur, nullus metus

23 Hom. B 204 sq.

3 mendali * T¹ 6 gaudet K¹ (*Agricola*) gaudent rel. Peip. PTLVKE
10 sale Peip. 11 rabidos T² 13 stabili Wakefield ad Lucr. V 1001
15 quaest. PL¹ 16 exsulemquae T¹ 21 ** fas T oriundus T²
Aur.² KE 22 reminiscaris V 23 ΚΟΥΠΑΝΟC PT 26 s*anctum T¹
sancitum T²V²K eius PL¹

est, ne exsul esse mereatur; at quisquis inhabitare eam velle
 6 desierit, pariter desinit etiam mereri. Itaque non tam me
 loci huius quam tua facies movet nec bibliothecae potius
 comptos ebore ac vitro parietes quam tuae mentis sedem
 requiro, in qua non libros, sed id, quod libris pretium facit, 5
 7 librorum quondam meorum sententias collocavi. Et tu
 quidem de tuis in commune bonum meritis vera quidem, sed
 8 pro multitudine gestorum tibi pauca dixisti. De obiectorum
 tibi vel honestate vel falsitate cunctis nota memorasti. De
 sceleribus fraudibusque delatorum recte tu quidem strictim 10
 attingendum putasti, quod ea melius uberiusque reco-
 9 gnoscentis omnia vulgi ore celebrentur. Increpuisti etiam
 vehementer iniusti factum senatus. De nostra etiam
 criminatione doluisti, laesae quoque opinionis damna
 10 flevisi. Postremus adversum fortunam dolor incanduit 15
 conquestusque non aequa meritis praemia pensari in ex-
 tremo Musae saevientis, uti, quae caelum, terras quoque
 11 pax regeret, vota posuisti. Sed quoniam plurimus tibi af-
 fectuum tumultus incubuit diversumque te dolor ira maeror
 distrahunt, uti nunc mentis es, nondum te validiora remedia 20
 12 contingunt. Itaque lenioribus paulisper utemur, ut, quae
 in tumorem perturbationibus influentibus induruerunt, ad
 acrioris vim medicaminis recipendam tactu blandiore
 mollescant.

18 (pax) Klingner p. 5 (adn. 3) et poetarum veterum locos meo
 quidem iudicio minus aptos et orationem dominicam adfert 20 Plut.
 Apoll. 102a: οὐδὲ γὰρ οἱ βέλτιστοι τῶν ἰατρῶν πρὸς τὰς ἀθροῦσας τῶν
 ῥευμάτων ἐπιφορὰς εὐθὺς προσφέρουσι τὰς διὰ τῶν φαρμάκων βοήθειαν
 . . ἐπεὶ δὲ καὶ χρόνος ὁ πάντα πεπαίνειν εἰσθῶς ἐγγέγονε τῇ συμφορᾷ
 καὶ ἡ περὶ σὲ διάθεσις ἀπαιτεῖν ἔοικε τὴν παρὰ τῶν φίλων βοήθειαν,
 καλῶς ἔχειν ὑπέλαβον τῶν παραμυθητικῶν σοι μεταδοῦναι λόγων;
 cf. Müller 34. Wilhelm 608 sq., 621, 1

PTLVKE 1 eam inhab. T Peip. 2 destiterit T²LV¹ tamen P 9 prius
 vel eras. T 13 fatum P 15 aduersus PK 17 utique PT¹K
 18/19 affectum T¹ Peip.

VI. Cum Phoebi radiis grave

Cancris sidus inaestuat,
tum qui larga negantibus
sulcis semina credidit,

5 elusus Cereris fide (5)

quernas pergat ad arbores.
Numquam purpureum nemus

10 lecturus violas petas,
cum saevis Aquilonibus
stridens campus inhorruit, (10)

nec quaeras avida manu
vernos stringere palmites,
uvis si libeat frui;

15 autumno potius sua
Bacchus munera contulit. (15)

Signat tempora propriis
aptans officiis deus
nec, quas ipse cohercuit,
misceri patitur vices.

20 Sic quod praecipiti via (20)
certum deserit ordinem,
laetos non habet exitus.

6. Primum igitur paterisne me pauculis rogationibus 1
statum tuae mentis attingere atque temptare, ut, qui modus 2
25 sit tuae curationis, intellegam? — Tu vero arbitrato, in- 2
quam, tuo quae voles ut responsurum rogato. — Tum illa: 3
Huncine, inquit, mundum temerariis agi fortuitisque casibus 4
putas an ullum credis ei regimen inesse rationis? — Atqui, 4
30 tam certa moveantur, verum operi suo conditorem prae-
sidere deum scio nec umquam fuerit dies, qui me ab hac
sententiae veritate depellat. — Ita est, inquit; nam id etiam 5

23 *de fontibus capitis 6 v. Müller 23*

15 Bachus *PT²K* 28 nullum *K* putas? nullum *P* rationes *P¹ PTLVKE*
LXVII. Boethius, Cons. (Weinberger.) 2

paulo ante cecinisti hominesque tantum divinae exsortes
 curae esse deplorasti. Nam de ceteris, quin ratione
 6 regerentur, nihil movebare. Papae autem vehementer
 ammiror, cur in tam salubri sententia locatus aegrotas.
 Verum altius perscrutemur; nescio quid abesse coniecto. 5
 7 Sed dic mihi, quoniam deo mundum regi non ambigis,
 8 quibus etiam gubernaculis regatur, advertis? — Vix, inquam,
 rogationis tuae sententiam nosco, nedum ad inquisita
 9 respondere queam. — Num me, inquit, fefellit abesse aliquid,
 per quod velut hiantis valli robore in animum tuum per- 10
 10 turbationum morbus inrepperit? Sed dic mihi, meministine,
 quis sit rerum finis quoque totius naturae tendat intentio?
 — Audieram, inquam, sed memoriam maeror hebetavit. —
 11 Atqui scis, unde cuncta processerint. — Novi, inquam,
 12 deumque esse respondi. — Et qui fieri potest, ut principio 15
 13 cognito, quis sit rerum finis, ignores? Verum hi perturba-
 tionum mores, ea valentia est, ut movere quidem loco
 hominem possint, convellere autem sibique totum extirpare
 14 non possint. Sed hoc quoque respondeas velim, hominemne
 15 te esse meministi. — Quidni, inquam, meminerim? — Quid 20
 igitur homo sit, poterisne proferre? — Hocine interrogas,
 an esse me sciam rationale animal atque mortale? Scio et
 16 id me esse confiteor. — Et illa: Nihilne aliud te esse novisti?
 17 — Nihil. — Iam scio, inquit, morbi tui aliam vel maximam
 causam; quid ipse sis, nosse desisti. Quare plenissime vel 25
 aegritudinis tuae rationem vel aditum reconciliandae
 18 sospitatis inveni. Nam quoniam tui oblivione confunderis,
 et exsulem te et expoliatum propriis bonis esse doluisti.
 19 Quoniam vero, quis sit rerum finis, ignoras, nequam homines
 atque nefarios potentes felicesque arbitraris; quoniam vero, 30
 quibus gubernaculis mundus regatur, oblitus es, has for-

1 v. *supra* 14, 21 22 Boeth. In Porph. III 4 (CSEL III 208, 21 sq.):
 si rationali mortale subieceris, hominem feceris. Plut. Apoll. 116b:
 ζῶον . . θνητόν

PTLVKE 4 quor PTL¹ 14 de atqui cf. Schepss, Phil. 1893, 380 21 hoc-
 cine T² 25 scis P 29 hominis T¹V¹

tunarum vices aestimas sine rectore fluitare: magnae non
 ad morbum modo, verum ad interitum quoque causae; sed
 sospitatis auctori grates, quod te nondum totum natura
 destituit. Habemus maximum tuae fomitem salutis veram 20
 5 de mundi gubernatione sententiam, quod eam non casuum
 temeritati, sed divinae rationi subditam credis; nihil igitur
 pertimescas, iam tibi ex hac minima scintillula vitalis calor
 illuxerit. Sed quoniam firmioribus remediis nondum tempus 21
 est et eam mentium constat esse naturam, ut, quotiens
 10 abiecerint veras, falsis opinionibus induantur, ex quibus
 orta perturbationum caligo verum illum confundit intuitum,
 hanc paulisper lenibus mediocribusque fomentis attenuare
 temptabo, ut dimotis fallacium affectionum tenebris splen-
 dorem verae lucis possis agnoscere.

15 **VII.** Nubibus atris
 condita nullum
 fundere possunt
 sidera lumen.
 Si mare volvens (5)
 20 turbidus Auster
 misceat aestum,
 vitrea dudum
 parque serenis
 unda diebus (10)
 25 mox resoluta
 sordida caeno
 visibus obstat
 quique vagatur
 montibus altis (15)
 30 defluus amnis,
 saepe resistit

1 v. *infra* 72, 12 8 v. *supra* 16, 20

2 modum vero *P* 3 ñ*dum *T* 4 distuit *T*¹ 5 casum *T*¹ *Peip.* *PTLVKE*
 10 imbuantur *Sitzm.* 11 confudit *P* 16 candita *P*

rupe soluti
 obice saxi.
 (20) Tu quoque si vis
 lumine claro
 cernere verum, 5
 tramite recto
 carpere callem:
 (25) gaudia pelle,
 pelle timorem
 spemque fugato 10
 nec dolor adsit.
 Nubila mens est
 (30) vinctaque frenis,
 haec ubi regnant.

LIBER II.

1 1. Post haec paulisper obticuit atque, ubi attentionem 15
 2 meam modesta taciturnitate collegit, sic exorsa est: Si
 penitus aegritudinis tuae causas habitumque cognovi,
 fortunae prioris affectu desiderioque tabescis; ea tantum
 3 animi tui, sicuti tu tibi fingis, mutata pervertit. Intellego
 multiformes illius prodigii fucos et eo usque cum his, quos 20
 eludere nititur, blandissimam familiaritatem, dum intolerabi-
 4 bili dolore confundat, quos insperata reliquerit. Cuius si

4 Mart. Cap. 54, 13D. (35, 28E.): lumine claro .. cernere vultus
 8 sqq. cf. Verg. Aen. V 812; VI 733: hinc cupiunt metuuntque dolent
 gaudentque

PTLVKE 11 timor *T* (dolor *in mg.*), *V*¹

Anicii Manlii (Mallii *P* Manilii *LE*) Severini Boethii (Boethi *L*
 Boetii *PT*¹*V*² Boeti *Aur.*) (ῥ̄ ex *(sic)* inl̄) *P* Excon̄ Ord̄ (Exmag.
 Off. Atq.) *P* Patr. (Patricio *(sic)* *P*) Philosophiae (-ie *T*¹ -ice *T*²)
 Consolationis Explicit Līb I Incipit Līb II Feliciter *PTLV Aur. E*

18 statum *in ras. V* (τὴν τῆς σῆς διανοίας κατάστασιν ἐπὶ τοσόνδε
 μεθαρμοσθεῖσαν *Plan.*) 19 *post* tui *s. v. s. virtutem T*

naturam, mores ac meritum reminiscare, nec habuisse te in
 ea pulchrum aliquid nec amisisse cognosces, sed, ut arbitror,
 haud multum tibi haec in memoriam revocare laboraverim.
 Solebas enim praesentem quoque blandientemque virilibus 5
 5 incessere verbis eamque de nostro adyto prolatis insectabare
 sententiis. Verum omnis subita mutatio rerum non sine 6
 quodam quasi fluctu contingit animorum; sic factum est, ut
 tu quoque paulisper a tua tranquillitate descisceres. Sed 7
 tempus est haurire te aliquid ac degustare molle atque
 10 iucundum, quod ad interiora transmissum validioribus
 haustibus viam fecerit. Adsit igitur rhetoricae suadela 8
 dulcedinis, quae tum tantum recto calle procedit, cum
 nostra instituta non deserit cumque hac musica laris nostri
 vernacula nunc leviores, nunc graviores modos succinat.
 15 Quid est igitur, o homo, quod te in maestitiam luctum-
 que deiecit? Novum, credo, aliquid inusitatumque vidisti.
 Tu fortunam putas erga te esse mutatam: erras. Hi semper 10
 eius mores sunt, ista natura. Servavit circa te propriam
 potius in ipsa sui mutabilitate constantiam; talis erat, cum
 20 blandiebatur, cum tibi falsae illecebris felicitatis alluderet. 11
 Deprehendisti caeci numinis ambiguos vultus. Quae sese
 adhuc velat aliis, tota tibi prorsus innotuit. Si probas, utere 12
 moribus, ne queraris. Si perfidiam perhorrescis, sperne
 atque abice perniciose ludentem; nam quae nunc tibi est
 25 tanti causa maeroris, haec eadem tranquillitatis esse de-
 buisset. Reliquit enim te, quam non relicturam nemo
 umquam poterit esse securus. An vero tu pretiosam 13

11 v. supra 16, 20 sq. et Klingner 12sq., qui de populari philosophia
 verba facit

4 bland. quoque $T^1L^1V^1$ Aur.¹ Peip. 5 adto L^1 aditu PE^3 PTLVKE
 adytu V^2 7 contingat P^1 8 descisceris $PT^1L^1V^1$ discesseris
 V^2 Aur.K 11 reth. PTLVK 12 recta PL^1E^1 , ut vid. T^1V^1
 13 hanc $P^1T^1V^1$ misice ut vid. T^1 17 mutatum Peip. (typothetarum
 ut vid. errore) 18 servabit PT^1LV servabat Aur. 21 nominis T^1
 23 perfidiam W^1 Erfurt. Par. 15090 (probat Schepss) 23 sq. sperne
 atque om. P

aestimas abituram felicitatem et cara tibi est fortuna
 praesens nec manendi fida et, cum discesserit, allatura
 14 maerorem? Quodsi nec ex arbitrio retineri potest et calamitosos fugiens facit, quid est aliud fugax quam futurae
 15 quoddam calamitatis indicium? Neque enim, quod ante 5
 oculos situm est, suffecerit intueri; rerum exitus prudentia
 metitur eademque in alterutro mutabilitas nec formidandas
 16 fortunae minas nec exoptandas facit esse blanditias. Postremo aequo animo tolere oportet, quicquid intra fortunae
 17 aream geritur, cum semel iugo eius colla summiseris. Quodsi 10
 si manendi abeundique scribere legem velis ei, quam tu
 tibi dominam sponte legisti, nonne iniurius fueris et
 impatientia sortem exacerbare, quam permutare non possis?
 18 Si ventis vela committeres, non quo voluntas peteret, sed
 quo flatus impellerent, promoveres; si arvis semina crederes, 15
 feraces inter se annos sterilesque pensares. Fortunae te
 19 regendum dedisti, dominae moribus oportet obtemperare. Tu
 vero volventis rotae impetum retinere conaris? At, omnium
 mortalium stolidissime, si manere incipit, fors esse desistit.

I. Haec cum superba verterit vices dextra 20
 et aestuantis more fertur Euripi,
 dudum tremendos saeva proterit reges
 humilemque victi sublevat fallax vultum.

(5) Non illa miseros audit aut curat fletus

6/11 Plut. Apoll. 102f sq.: σωφρόνων ἀνδρῶν πρὸς τε τὰς δοκούσας εὐτυχίας τὸν αὐτὸν εἶναι καὶ πρὸς τὰς ἀτυχίας φυλάξαι τὸ πρέπον . . (111e): οὐ γὰρ νομοθετήσουντες πάρισμεν εἰς τὸν βίον, ἀλλὰ πεισόμενοι τοῖς . . τῆς εἰμαρμένης καὶ προνοίας θεισμοῖς 18 ibid. 103f: τροχοῦ περιστέχοντος ἄλλοθ' ἡτέρα ἄψις ὑπερθε γίγνεται ἄλλοθ' ἡτέρα. Euseb. Praep. ev. VI 8, 22: ἐπὶ σφαίρας βεβηκυῖαν τὴν τύχην ἔδειξαν; cf. Hartlich 319; Rainfurt, Quellenkrit. von Galens Protr. 15 (2 γυνὴ ἐστηκυῖα ἐπὶ λίθου τινὸς στρογγύλου), infra 24, 8; R.-E. VII 41, 60
 19 Epicteti ὧ ταλαίπωροι cf. Klingner 12, 4

PTLVKE 1 habituram PTLV¹ 6 sufficerit PT¹L¹KE 8 blanditas P
 16 sterelisque P¹ 19 foras P 21 exaest. T²L² Peip. eurapi K, ut
 vid. P¹ eurypi. L² 23 que om. P

ultrouque gemitus, dura quos fecit, ridet.

Sic illa ludit, sic suas probat vires

magnumque su(ae v)is monstrat ostentum, si quis
visatur una stratus ac felix hora.

5 2. Vellem autem pauca tecum Fortunae ipsius verbis 1
agitare; tu igitur, an ius postulet, animadvertete. 'Quid tu, 2
homo, ream me cotidianis agis querelis, quam tibi fecimus
iniuriam, quae tibi tua detraximus bona? Quovis iudice de 3
opum dignitatumque mecum possessione contende et, si
10 cuiusquam mortalium proprium quid horum esse monstra-
veris, ego iam tua fuisse, quae repetis, sponte concedam. 4
Cum te matris utero natura produxit, nudum rebus omnibus
inopemque suscepi, meis opibus fovi et, quod te nunc
impatientem nostri facit, favore prona indulgentius educavi,
15 omnium, quae mei iuris sunt, affluentia et splendore circum-
dedi. Nunc mihi retrahere manum libet: habes gratiam 5
velut usus alienis, non habes ius querelae, tamquam prorsus
tua perdidideris. Quid igitur ingemescis? Nulla tibi a nobis 6
est allata violentia. Opes, honores ceteraque talium mei
20 sunt iuris, dominam famulae cognoscunt, mecum veniunt,
me abeunte discedunt. Audacter adfirmem, si tua forent, 7
quae amissa conquereris, nullo modo perdidisses. An ego 8

4 Plut. Apoll. 103 d. 104 a, b: ὀρθῶς ὁ Φαληρεὺς Δημήτριος εἰπόντος
Εὐροπίδου (fr. 420, 2) μικρὰ τὰ (μικρότατα libri) σφάλλοντα καὶ μί-
ἡμέρα | τὰ μὲν καθέειλεν ὑπόθεεν, τὰ δ' ἦρ' ἄνω | τὰ μὲν ἄλλα καλῶς
ἔφη λέγειν αὐτόν, βέλτιον δ' ἂν ἔχειν, εἰ μὴ μίαν ἡμέραν, ἀλλὰ στιγμὴν
εἶπε χρόνον 6 Dio Chrys. LXV 8 δοκεῖ μοι ἡ Τύχη πρὸς αὐτοὺς
δίκαια ἂν εἰπεῖν (cf. Klingner 15) 7 sqq. Cic. Tusc. I 93: quid est
quod querare, si repetit, cum vult; ea enim condicione acceperas. Plut.
Apoll. 116 a: ἐπὶ πάντων λέγειν χρῆ· τὰ τῶν θεῶν ἔχοντες ἐπιμελού-
μεθα. | ὅταν δὲ χρῆζωσ', αὐτ' ἀφαιροῦνται πάλιν. | οὐ δεῖ οὖν δυσφορεῖν,
ἐάν, & ἔχρησαν ἡμῖν πρὸς ὀλίγον, ταῦτ' ἀπαιτῶσιν

3 suae vis Eng.56 suis libri si quis versui sequ. add. PT¹V¹ PTLVKE
8 tua tibi TV Peip. 13 te s. v. P 15 iuri P 16 debes Peip., cf.
Nolle habe Vall. e con. ut vid. Crescii 20 iuris s. v. P 22 per-
didisse P

sola meum ius exercere prohibebor? Licet caelo proferre
lucidos dies eosdemque tenebrosis noctibus condere, licet
anno terrae vultum nunc floribus frugibusque redimire,
nunc nimbis frigoribusque confundere, ius est mari nunc
strato aequore blandiri, nunc procellis ac fluctibus inhor- 5
rescere: nos ad constantiam nostris moribus alienam in-
9 expleta hominum cupiditas alligabit? Haec nostra vis est,
hunc continuum ludum ludimus: rotam volubili orbe
versamus, infima summis, summa infimis mutare gaudemus.
10 Ascende, si placet, sed ea lege, ne, uti cum ludicri mei ratio 10
11 poscet, descendere iniuriam putes. An tu mores ignorabas
meos? Nesciebas Croesum regem Lydorum Cyro paulo ante
formidabilem, mox deinde miserandum rogi flammis
12 traditum, misso caelitus imbres defensum? Num te praeterit
Paulum Persi regis a se capti calamitatibus pias impendisse 15
lacrimas? Quid tragoediarum clamor aliud deflet nisi
13 indiscreto ictu fortunam felicia regna vertentem? Nonne
adulescentulus δύο πίθους, τὸν μὲν ἕνα κακῶν, τὸν δὲ ἕτερον
14 ἑάων in Iovis limine iacere didicisti? Quid si uberius de
bonorum parte sumpsisti, quid si a te non tota discessi, 20

3/5 Plut. Apoll. 103b: ὡπερ γὰρ ἐν φρυτοῖς ποτὲ μὲν πολυκαρπία
γίγνονται, ποτὲ δ' ἀκαρπία . . . καὶ ἐν θαλάττῃ εὐδῆλαι τε καὶ χειμῶνες,
οὕτω καὶ ἐν βίῳ πολλαὶ καὶ ποικίλαι περιστάσεις γιγνώμεναι πρὸς τὰς
ἐναντίας περιάγουσι τοὺς ἀνθρώπους τύχας 8sq. (cf. supra 22, 18, infra
43, 10) Hor. Carm. I 34, 12: valet ima summis mutare; III 29, 49sq.:
fortuna . . . ludum insolentem ludere pertinax. Plut. Apoll. 103e: ἁδῶως
τὰ ὑψηλὰ γίγνεται ταπεινὰ καὶ τὰ χαμαλὰ πάλιν ὑψοῦται ταῖς δξυρρόποις
μεθιστάμενα τῆς τύχης μεταβολαῖς. Otto, Sprichwört. 142; Arch. lat.
Lex. III 219sq. 18 Hom. Ω 527sq.: δοιοὶ γὰρ τε πῖθοι κατακέλαται ἐν
Ἰοῦς οὐδεὶ | δῶρων, οἷα δίδωσι, κακῶν, ἕτερον δὲ ἑάων (Plut. Apoll. 105e;
Ex. 600d. Eus. Pr. ev. XIII 3, 12)

PTLVKE 2 eademque P 3 redimere PT¹L¹V¹, in ras. K 7 allegabit L¹
allegavit T¹V¹ alligavit PV²E 10 uti ne Vall. ne utique Kluss. ne
tu Peip., cf. Eng.² cum om. Par. 15090 13 'miserandum' Burmann ad
Anth. Lat. I 196 regi P flammis T¹ 15 inpedisse P¹ 18 ΑΥΟΥC
L¹ ΔΥΟΥC TE διοῦς Peip. ΠΘΥC K, (Θ in ras.) P TON NEN P
TON AE PL¹ ΚΑΛΩΝ KE ΚΑΛΩΝ T²V 19 ovis P

quid si haec ipsa mei mutabilitas iusta tibi causa est sperandi meliora, tamen ne animo contabescas et intra commune omnibus regnum locatus proprio vivere iure desideres?’

II. Si quantas rapidis flatibus incitus

- 5 pontus versat harenas
 aut quot stelliferis edita noctibus
 caelo sidera fulgent,
 tantas fundat opes nec retrahat manum (5)
 pleno Copia cornu,
 10 humanum miseras haud ideo genus
 cesset flere querelas.
 Quamvis vota libens excipiat deus
 multi prodigus auri (10)
 et claris avidos ornet honoribus,
 15 nil iam parta videntur,
 sed quaesita vorans saeva rapacitas
 alios pandit hiatus.
 Quae iam praecipitem frena cupidinem (15)
 certo fine retentent,
 20 largis cum potius muneribus fluens
 sitis ardescit habendi?
 Numquam dives agit, qui trepidus gemens
 sese credit egentem. (20)

3. His igitur, si pro se tecum Fortuna loqueretur, quid 1
 25 profecto contra hisceres, non haberes; aut, si quid est, quo
 querelam tuam iure tuearis, proferas oportet, dabimus
 dicendi locum. — Tum ego: Speciosa quidem ista sunt, 2

2/3 Plut. Apoll. 103 c, d (Menander): *εἰ δ' ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς νόμοις | ἐφ' οἷσπερ ἡμεῖς ἔσπασας τὸν ἀέρα | τὸν κοινὸν . . οὐστὲρον ἄμεινον ταῦτα καὶ λογιστέον* 9 Hor. Carm. saec. 59

4 rabidis *T¹LV¹E* 6 quod *P* quo *V¹* stelligeris *L* 10 haudid- *PTLVKE*
 eo *continuaturus erat T¹* 11 cesse *T¹* 15 parte *T¹* 17 altos *deter.,*
Rand 20 largus *PT¹L¹V¹*; cf. *Eng.²* 22 erit *V²* 23 creditentem
continuaturus erat T¹ aeg. *P* 24 fortune *P*

inquam, oblitaque rhetoricae ac musicae melle dulcedinis
 tum tantum, cum audiuntur, oblectant, sed miseris malorum
 altior sensus est; itaque cum haec auribus insonare desierint,
 3 insitus animum maeror praegravat. — Et illa: Ita est,
 inquit; haec enim nondum morbi tui remedia, sed adhuc 5
 contumacis adversum curationem doloris fomenta quaedam
 4 sunt. Nam quae in profundum sese penetrent, cum tem-
 pestivum fuerit, ammovebo, verumtamen ne te existimari
 miserum velis; an numerum modumque tuae felicitatis
 5 oblitus es? Taceo, quod desolatum parente summorum te 10
 virorum cura suscepit delectusque in affinitatem principum
 civitatis, quod pretiosissimum propinquitatis genus est.
 6 prius carus quam proximus esse coepisti. Quis non te
 felicissimum cum tanto splendore socerorum, cum coniugis
 pudore, tum masculae quoque prolis oportunitate prae- 15
 7 dicavit? Praetereo — libet enim praeterire communia —
 sumptas in adulescentia negatas senibus dignitates: ad
 8 singularem felicitatis tuae cumulum venire delectat. Si
 quis rerum mortalium fructus ullum beatitudinis pondus
 habet, poteritne illius memoria lucis quantalibet ingruen- 20
 tium malorum mole deleri, cum duos pariter consules liberos
 tuos domo provehi sub frequentia patrum, sub plebis
 alacritate vidisti, cum eisdem in curia curules insidentibus
 tu regiae laudis orator ingenii gloriam facundiaeque meru-
 isti, cum in circo duorum medius consulum circumfusae 25
 multitudinis expectationem triumphali largitione satiasti?
 9 Dedisti, ut opinor, verba Fortunae, dum te illa demulcet, dum
 te ut delicias suas fovet. Munus, quod nulli umquam privato
 commodaverat, abstulisti. Visne igitur cum Fortuna cal-
 10 culum ponere? Nunc te primum liventi oculo praestrinxit. 30

PTLVKE 1 reth. PTV¹E mellea dulcedine Wakefield ad Lucr. III 948
 6 curationum T¹V¹ dolores PT²K¹ 7 namque P 11 affinitate
 PVK principium P 13 te s.v. T 15 cum V²E, Peip. (typhetarum
 errore) 20 lucis om. P (beatitudinis s.s. V) 24 facundiae quae
 T 25 cons. PTLVE 27 tum (te illa) PT¹ 30 te s.v. T libenti
 PT¹V¹ Aur.¹K¹ praestrinxit P praestrixit K

Si numerum modumque laetorum tristiumve consideres,
 adhuc te felicem negare non possis. Quodsi idcirco te 11
 fortunatum esse non aestimas, quoniam, quae tunc laeta
 videbantur, abierunt, non est, quod te miserum . putes,
 5 quoniam, quae nunc creduntur maesta, praetereunt. An tu 12
 in hanc vitae scenam nunc primum subitus hospesque
 venisti? Ullamne humanis rebus inesse constantiam reris,
 cum ipsum saepe hominem velox hora dissolvat? Nam 13
 etsi rara est fortuitis manendi fides, ultimus tamen vitae
 10 dies mors quaedam fortunae est etiam manentis. Quid igitur 14
 referre putas, tunc illam moriendo deseras an te illa
 fugiundo?

III. Cum polo Phoebus roseis quadrigis
 lucem spargere coeperit,
 15 pallet albentes hebetata vultus
 flammis stella prementibus.
 Cum nemus flatu Zephyri tepentis (5)
 vernis inrubit rosis,
 spiret insanum nebulosus Auster,
 20 iam spinis abeat decus.
 Saepe tranquillo radiat sereno
 immotis mare fluctibus, (10)
 saepe ferventes Aquilo procellas
 verso concitat aequore.
 25 Rara si constat sua forma mundo,
 si tantas variat vices,
 crede fortunis hominum caducis, (15)
 bonis crede fugacibus!
 Constat aeterna positumque lege est,
 30 ut constet genitum nihil.

29 cf. Stob. IV 34, 67 (*Clitomachi Consol., quam Carthagine patria deleta ad populares scripsit, v. Cic. Tusc. III 54*): οὐδὲν τῶν ἀνθρωπίνων βέβαιον, ἀλλὰ πάντα φέρεται φορᾶ τινι παραλόγῳ

13 poli Wakefield ad Lucr. II 143 15 habentes P 20 habeat PTLVKE
 PT¹ 22 iam motis P 28 donis T² (probant Kluss., Schepss).

1 4. Tum ego: Vera, inquam, commemoras, o virtutum
 omnium nutrix, nec infitiri possum prosperitatis meae
 2 velocissimum cursum. Sed hoc est, quod recolentem vehe-
 mentius coquit; nam in omni adversitate fortunae infeli-
 3 cissimum est genus infortunii fuisse felicem. — Sed quod 5
 tu, inquit, falsae opinionis supplicium luas, id rebus iure
 imputare non possis. Nam si te hoc inane nomen fortuitae
 felicitatis movet, quam pluribus maximisque abundes,
 4 mecum reputes licet. Igitur si, quod in omni fortunae tuae
 censu pretiosissimum possidebas, id tibi divinitus inlaesum 10
 adhuc inviolatumque servatur, poterisne meliora quaeque
 5 retinens de infortunio iure causari? Atqui viget incolumis
 illud pretiosissimum generis humani decus Symmachus
 socer est — quod vitae pretio non segnis emeris — vir totus
 ex sapientia virtutibusque factus suarum securus tuis inge- 15
 6 mescit iniuriis. Vivit uxor ingenio modesta, pudicitia
 pudore praecellens et, ut omnes eius dotes breviter in-
 cludam, patri similis, vivit, inquam, fibique tantum vitae
 huius exosa spiritum servat, quoque uno felicitatem minui
 tuam vel ipsa concesserim, tui desiderio lacrimis ac dolore 20
 7 tabescit. Quid dicam liberos consulares, quorum iam ut in
 id aetatis pueris vel paterni vel aviti specimen elucet
 8 ingenii? Cum igitur praecipua sit mortalibus vitae cura
 retinendae, o te, si tua bona cognoscas, felicem, cui sup-
 petunt etiam nunc, quae vita nemo dubitat esse cariora. 25
 9 Quare sicca iam lacrimas; nondum est ad unum omnes
 exosa fortuna nec tibi nimium valida tempestas incubuit,

24 Verg. Georg. II 458: O fortunatos nimium, sua si bona norint, agricolas!

PTLVKE 5 fel. fuisse *PVE* 6 luis *T*² 8 maximis quae *T*¹ 13 simm.
PTL symmacus *K* 14 quod et *Barth* vir ** *T* 16sq. pudici-
 tia *PT*¹*V*¹ *Aur.*¹ (cf. Sall. Cat. 12, 2. Cic. in Cat. II 25; pro Mil. 77)
 pudicitiae *T*²*LV*² del. *Volkman* pudicitia et *Kluss.* p. ac *Eng.*
 pudicitiae flore *Peip.* (p. LXVI) pudore del. *Bass.*; cf. *Schepss, Philol.*
 1893, 381 19 exossa *P* 20 tuo *PV*¹ 22 avi *P* 23 praecipue *P*
 24 cuius *P* 27 exossa *PL*¹

quando tenaces haerent ancorae, quae nec praesentis solamen nec futuri spem temporis abesse patiantur. —

Et haereant, inquam, precor; illis namque manentibus, 10
 utcumque se res habeant, enatabimus. Sed quantum orna-
 5 mentis nostris decesserit, vides. — Et illa: Promovimus, 11
 inquit, aliquantum, si te nondum totius tuae sortis piget.
 Sed delicias tuas ferre non possum, qui abesse aliquid tuae
 beatitudini tam luctuosus atque anxius conqueraris. Quis 12
 est enim tam compositae felicitatis, ut non aliqua ex parte
 10 cum status sui qualitate rixetur? Anxia enim res est
 humanorum condicio bonorum et quae vel numquam tota
 proveniat vel numquam perpetua subsistat. Huic census 13
 exuberat, sed est pudori degener sanguis; hunc nobilitas
 notum facit, sed angustia rei familiaris inclusus esse mallet
 15 ignotus. Ille utroque circumfluus vitam caelibem deflet, ille 14
 nuptiis felix orbis liberis alieno censum nutrit heredi; alius
 prole laetatus filii filiaeve delictis maestus illacrimat.
 Idcirco nemo facile cum fortunae suae condicione concordat; 15
 inest enim singulis, quod inexpertus ignoret, expertus ex-
 20 horreat. Adde, quod felicissimi cuiusque delicatissimus 16
 sensus est et, nisi ad nutum cuncta suppetant, omnis ad-
 versitatis insolens minimis quibusque prosternitur: adeo
 perexigua sunt, quae fortunatissimis beatitudinis summam
 detrahunt. Quam multos esse coniectas, qui sese caelo 17
 25 proximos arbitrentur, si de fortunae tuae reliquiis pars eis
 minima contingat? Hic ipse locus, quem tu exsilium vocas,

8/9 Plut. Apoll. 103b: οὐκ ἔστιν ὅστις πάντ' ἀνὴρ εὐδαιμονεῖ. Hinc usque ad IV 6 *Protreptici Aristotelis excerptis Boethium usum esse adfirmat* Usener 51, *obloquuntur* Müller (II 5—III 9), Rand, Klingner 8sq.

24 Plut. Ex. 600a: οὐ γὰρ οἶμαι πολλοὺς εἶναι Σαρδιανῶν, οἳ μὴ τὰ σα̅ πράγματα καὶ μετὰ φυγῆς μᾶλλον ἐθελήσουσιν αὐτοῖς ὑπάρχειν. Ad ux. 611b: δεινόν ἐστιν ἐτέρους μὲν ἠδέως ἂν ἐλίσθαι τὴν σὴν τύχην . . . πηλίκας ἔχει τὰ σωζόμενα χάριτας

8 atque s. v. T² 9 est om. P aliqui P 13 (vel) degener P PTLVKE
 17 laetatur P deletis P dilectis T¹ delectis V¹ 23 sūma P 24 quis
 esse T¹

18 incolentibus patria est. Adeo nihil est miserum, nisi cum
 19 putes, contraque beata sors omnis est aequanimitate tole-
 20 rantis. Quis est ille tam felix, qui cum dederit impatientiae
 21 manus, statum suum mutare non optet? Quam multis
 22 amaritudinibus humanae felicitatis dulcedo respersa est! 5
 23 Quae si etiam fruenti iucunda esse videatur, tamen quo-
 24 minus, cum velit, abeat, retineri non possit. Liquet igitur,
 25 quam sit mortalium rerum misera beatitudo, quae nec apud
 26 aequanimos perpetua perdurat nec anxios tota delectat.
 27 Quid igitur, o mortales, extra petitis intra vos positam 10
 28 felicitatem? Error vos inscitiaeque confundit. Ostendam
 breviter tibi summae cardinem felicitatis. Estne aliquid tibi
 te ipso pretiosius? Nihil, inquires; igitur si tui compos
 fueris, possidebis, quod nec tu amittere umquam velis nec
 24 fortuna possit auferre. Atque ut agnoscas in his fortuitis 15
 25 rebus beatitudinem constare non posse, sic collige. Si
 beatitudo est summum naturae bonum ratione degentis nec
 est summum bonum, quod eripi ullo modo potest, quoniam
 praecellit id, quod nequeat auferri, manifestum est, quin ad
 beatitudinem percipiendam fortunae instabilitas aspirare 20
 26 non possit. Ad haec, quem caduca ista felicitas vehit, vel
 scit eam vel nescit esse mutabilem. Si nescit, quaenam
 beata sors esse potest ignorantiae caecitate? Si scit, metuat
 necesse est, ne amittat, quod amitti posse non dubitat;
 quare continuus timor non sinit esse felicem. An vel si 25
 27 amiserit, neglegendum putat? Sic quoque perexile bonum
 28 est, quod aequo animo feratur amissum. Et quoniam tu

1 Menandri Epitr. fr. 179K. (8 Koerte; Stob. IV 44, 57): *οὐδὲν πέπονθας δεινόν, ἂν μὴ προσποιῆ* *adfertur a Plut. Ex. 599c. Sen. Ad Lucil. I 9, 20 (Epicur. fr. 474): miser est, qui se beatissimum non iudicat*

PTLVKE 4 mutari T²LV² 7 habeat PT¹ retinere T¹V¹ 9 perpetuo T²L
 10 pe*titis P 11 insciti atque T¹ 14 tuam mittere T¹E 15 co-
 gnoscas T¹ Peip. (agnoscas in *Aur. ita exaratum est, ut facile cogn. legi possit*)
 19 quoniam (ad) *Rand, sed v. supra 18, 2 et Phil. Woch. 1922, 1205*
 22 noscit P 25 an om. T²L¹ an si vel P¹ 26 amiseris P
 27sq. tui demens P¹

idem es, cui persuasum atque insitum permultis demonstra-
 tionibus scio mentes hominum nullo modo esse mortales,
 cumque clarum sit fortuitam felicitatem corporis morte
 finiri, dubitari nequit, si haec afferre beatitudinem potest,
 5 quin omne mortalium genus in miseriam mortis fine labatur.
 Quodsi multos scimus beatitudinis fructum non morte solum, 29
 verum etiam doloribus suppliciisque quaesisse, quonam
 modo praesens facere beatos potest, quae miseros transacta
 non efficit?

10 IV. Quisquis volet perennem
 cautus ponere sedem
 stabilisque nec sonori
 sterni flatibus Euri
 et fluctibus minantem (5)

15 curat spernere pontum,
 montis cacumen alti,
 bibulas vitet harenas;
 illud protervus Auster
 totis viribus urguet, (10)

20 hae pendulum solutae
 pondus ferre recusant.
 Fugiens periculosam
 sortem sedis amoenae
 humili domum memento (15)

25 certus figere saxo.
 Quamvis tonet ruinis
 miscens aequora ventus,
 tu conditus quieti
 felix robore valli (20)

30 duces serenus aevum
 ridens aetheris iras.

4 auferre *V*² · 8 praesens (vita) *F*¹ (vita s. s. *T* felicitas, vita *PTLVKE*
 s. s. *V*); cf. *Eng.* 9 efficit *P*¹ *Aur.*¹ 26 tenet *P*

1 5. Sed quoniam rationum iam in te mearum fomenta
 2 descendunt, paulo validioribus utendum puto. Age enim,
 si iam caduca et momentaria fortunae dona non essent, quid
 in eis est, quod aut vestrum umquam fieri queat aut non
 3 perspectum consideratumque vilescat? Divitiarum vel
 vestrae vel sui natura pretiosae sunt, quid earum potius,
 4 aurumne ac vis congesta pecuniae? Atqui haec effundendo
 magis quam coacervando melius nitent, si quidem avaritia
 5 semper odiosos, claros largitas facit. Quodsi manere apud
 quemque non potest, quod transfertur in alterum, tunc est
 pretiosa pecunia, cum translata in alios largiendi usu
 6 desinit possideri. At eadem, si apud unum, quanta est
 ubique gentium, congeratur, ceteros sui inopes fecerit; et
 vox quidem tota pariter multorum replet auditum, vestrae
 vero divitiae nisi comminutae in plures transire non
 7 possunt; quod cum factum est, pauperes necesse est faciant,
 quos relinquunt. O igitur angustas inopesque divitias, quas
 nec habere totas pluribus licet et ad quemlibet sine cetero-
 rum paupertate non veniunt.

8 An gemmarum fulgor oculos trahit? Sed si quid est in
 hoc splendore praecipui, gemmarum est lux illa, non
 hominum; quas quidem mirari homines vehementer ammiror.
 9 Quid est enim carens animae motu atque compage, quod
 animatae rationabilique naturae pulchrum esse iure videa-

1 v. supra 16, 20. 21, 11; de sollemni Protrepticorum ordine, quo neque ob divitias neque ob nobilitatem neque ob pulchritudinem artium studium spernendum esse ostenditur, Hartlich 320, qui praeter hunc locum et III 3—7 adfert Plat. Euth. 281 b, Galeni Protr. 6—8, Iamblichi 8 (de Aristotelis fr. 59 v. infra II 6 p. 36, 21), Hortens. fr. 65/73 sq., 68, 69/76, 73/80 sq., Plut. Περὶ καλῶν ἀγωγῆς 8, Epict. III 22, 27 7/8 Hor. Carm. II 2, 1 confert Rand 11, 1

PTLVKE 6 vestrae *PT*¹, ut vid. *V*¹ vestri *V*² vestra rel. *Peip.* 7 ac *PT*¹*LE* aut *T*² an *KV* bis *PT*¹ his *E* congestae *V*² pecunia *PV*¹*E*²; cf. *Eng.*²; *Phil. Woch.* 1922, 1206 aut qui *P* hae *V*² 10 quacumque *T*¹ 11 pretiosa om. *P*¹ 14 replet in ras. *P* 20 quidem in *P* 21 praecipui *T*² 23 quidem enim *P*

tur? Quae tametsi conditoris opera suique distinctione 10
postremae aliquid pulchritudinis trahunt, infra vestram
tamen excellentiam collocatae ammirationem vestram nullo
modo mereantur.

5 An vos agrorum pulchritudo delectat? Quidni? Est 11
enim pulcherrimi operis pulchra portio. Sic quondam sereni 12
maris facie gaudemus, sic caelum, sidera, lunam solemque
miramur: num te horum aliquid attingit, num audes alicuius
taliū splendore gloriari? An vernis floribus ipse distin- 13
10 gueris aut tua in aestivos fructus intumescit ubertas? Quid 14
inanibus gaudiis raperis, quid externa bona pro tuis
amplexaris? Numquam tua faciet esse fortuna, quae a te
natura rerum fecit aliena. Terrarum quidem fructus ani- 15
mantium procul dubio debentur alimentis; sed si, quod
15 naturae satis est, replere indigentiam velis, nihil est, quod
fortunae affluentiam petas. Paucis enim minimisque natura 16
contenta est; cuius satietatem si superfluis urguere velis,
aut iniucundum, quod infuderis, fiet aut noxium.

Iam vero pulchrum variis fulgere vestibibus putas. Quarum 17
20 si grata intuitu species est, aut materiae naturam aut
ingenium mirabor artificis. An vero te longus ordo famu- 18

5 *de* Cic. Hort. fr. 70/77 (amoenitas) v. Plasberg 66, Müller 37
7 l. 1. 43/53 (caeli signorum admirabilem ordinem) 12/13 Sen. Ad Marc.
19, 5: non potest id fortuna tenere, quod natura dimisit. 15/16 Cic.
Hort. 65/73: intellegas, quam illud non sit necessarium, quod redundat,
85/92 (v. Plasberg 67; schol. Cruqu. ad Hor. Sat. II 6, 79): eundem non
modo mediocri pecunia, sed etiam tenui percipere possumus; Tusc.
V 89: hic (*philosophus*) quam parvo est contentus; 99, 102. Aug. Solil.
I 17 (Ciceronis liber); cf. Diels, Arch. f. Gesch. Philos. I 1888, 479
19/20 Arist. fr. 57 (Stob. III 3, 25 + Pap. Oxyrh. 666): . . τὴν εὐδαι-
μονίαν οὐκ ἐν τῷ πολλὰ κερτῆσθαι γίνεσθαι μᾶλλον ἢ ἐν τῷ τὴν
ψυχὴν εὖ διακείσθαι. καὶ γὰρ οὐδὲ τὸ σῶμα οὐ τὸ λαμπρῶ ἐσθῆτι
κεκοσμημένον φατὴ τις ἂν εἶναι μακάριον . . συμβαίνει τοῖς μηδενὸς
ἀξίους οὔσι, ὅταν τύχῳσι χορηγίας καὶ τῶν διὰ τῆς τύχης ἀγαθῶν, πλεονος
ἄξια αὐτῶν εἶναι τὰ κτήματα, ὃ πάντων ἀσχιστον . . , cf. Hartlich 268.

2 postremo *T*¹ Peip. 4 mereantur *Eng.* merebantur *libri* 8sq. num *PTLVKE*
audes—gloriari *om. P* 17 superfluis (is in *ras.*) *V* superflui surge-
gere *T*¹ superfluis surgere *L*¹

lorum facit esse felicem? Qui si vitiosi moribus sint, per-
 nicioſa domus ſarcina et ipſi domino vehementer inimica;
 ſin vero probi, quonam modo in tuis opibus aliena probitas
 19 numerabitur? Ex quibus omnibus nihil horum, quae tu in
 tuis computas bonis, tuum eſſe bonum liquido monſtratur. 5
 Quibus ſi nihil ineſt appetendae pulchritudinis, quid eſt
 20 quod vel amiſſis doleas vel laeteris retentis? Quodſi natura
 pulchra ſunt, quid id tua refert? Nam haec per ſe a tuis
 21 quoque opibus ſequeſtrata placuiſſent. Neque enim idcirco
 ſunt pretioſa, quod in tuas venere divitias, ſed quoniam 10
 pretioſa videbantur, tuis ea divitiis annumerare maluisti.
 22 Quid autem tanto fortunae ſtrepitu deſideratis? Fugare,
 23 credo, indigentiam copia quaeritis. Atqui hoc vobis in con-
 trarium cedit, pluribus quippe amminiculis opus eſt ad
 tuendam pretioſae ſupellectilis varietatem verumque illud 15
 eſt permultis eos indigere, qui permulta poſſideant, contra-
 que minimum, qui abundantiam ſuam naturae neceſſitate,
 24 non ambitus ſuperfluitate metiantur. Itane autem nullum
 eſt proprium vobis atque inſitum bonum, ut in externis ac
 25 ſepoſitis rebus bona veſtra quaeratis? Sic rerum verſa 20
 condicio eſt, ut divinum merito rationis animal non aliter
 ſibi ſplendere niſi inanimatae ſupellectilis poſſeſſione
 26 videatur? Et alia quidem ſuis contenta ſunt, vos autem
 deo mente conſimiles ab rebus infimis excellentis naturae
 ornamenta captatis nec intellegitis, quantam conditori veſtro 25
 27 faciatis iniuriam. Ille genus humanum terrenis omnibus
 praeſtare voluit, vos dignitatem veſtram infra infima
 28 quaeque detruditis. Nam ſi omne cuiusque bonum eo, cuius
 eſt, conſtat eſſe pretioſius, cum viliffima rerum veſtra

16 Gell. IX 8: verum eſt profecto, quod obſervato rerum uſu
 ſapientes viri dixere, multis egere, qui multa habeat; XIII 24

PTLVDKE 3 ſint P 6 ineſt om. P 7 vel prius om. P quodſi (ſui) Schepſſ
 Eng.² 8 haec ſ. r. P 12 (in) tanto Klusſ.; cf. Eng. 14 ab opus
 incipit D 17 minimo V² ſuae L 28 (quod) c. bonum (eſt) Laud¹ E²
 (quod) c. b. (id) V¹ D Laud² (quod) c. b. (eſt id) T² LE¹; cf. Eng.

bona esse iudicatis, eisdem vosmet ipsos vestra existima-
 tione summittitis, quod quidem haud immerito cadit. Hu- 29
 manae quippe naturae ista condicio est, ut tum tantum
 ceteris rebus, cum se cognoscit, excellat, eadem tamen infra
 5 bestias redigatur, si se nosse desierit; nam ceteris ani-
 mantibus sese ignorare naturae est, hominibus vitio venit.
 Quam vero late patet vester hic error, qui ornari posse 30
 aliquid ornamentis existimatis alienis! At id fieri nequit; 31
 nam si quid ex apposis luceat, ipsa quidem, quae sunt
 10 apposita, laudantur, illud vero his tectum atque velatum in
 sua nihilo minus foeditate perdurat. Ego vero nego ullum 32
 esse bonum, quod noceat habenti. Num id mentior? Minime,
 inquis. Atqui divitiae possidentibus persaepe nocuerunt, 33
 cum pessimus quisque eoque alieni magis avidus, quicquid
 15 usquam auri gemmarumque est, se solum, qui habeat,
 dignissimum putat. Tu igitur, qui nunc contum gladiumque 34
 sollicitus pertimescis, si vitae huius callem vacuus viator
 intrasses, coram latrone cantares. O praeclara opum mor- 35
 talium beatitudo, quam cum adeptus fueris, securus esse
 20 desistis!

V. Felix nimium prior aetas

contenta fidelibus arvis

nec inertī perdita luxu,

facili quae sera solebat

25 ieiunia solvere glande. (5)

Non Bacchica munera norant

liquido confundere melle

11 Arist. fr. 57 (v. supra ad 33, 19): τοῖς γὰρ διακειμένοις τὰ περὶ τὴν ψυχὴν κακῶς οὔτε πλοῦτος οὔτε ἰσχυρὸς οὔτε κάλλος τῶν ἀγαθῶν ἔστιν· ἀλλ' ὄσπερ ἂν αὐταὶ μᾶλλον αἰ διαθέσεις καθ' ὑπερβολὴν ὑπάρξωσι, τοσοῦτω καὶ πλείω καὶ μείζω τὸν κεκτημένον βλέπτουσι . . ; cf. Müller 38

16 Iuven. X 20sqq.: nocte iter ingressus gladium contumque timebis . . cantabit vacuus coram latrone viator (de versione Planudea cf. Kugéas, Philol. LXXIII, 1914, 318)

7 qui ornari in ras. P 10 tecum PT¹V¹ 15 gemmarum quae PTLVDKE
 T¹L¹ 17 huius om. P 24 facilique PTV²K

- nec lucida vellera Serum
 Tyrio miscere veneno.
- (10) Somnos dabat herba salubres,
 potum quoque lubricus amnis,
 umbras altissima pinus. 5
 Nondum maris alta secabat
 nec mercibus undique lectis
 nova litora viderat hospes.
- (15) Tunc classica saeva tacebant
 odiis neque fusus acerbis 10
 cruor horrida tinxerat arva.
 Quid enim furor hosticus ulla
 vellet prior arma movere,
 cum vulnera saeva viderent
 nec praemia sanguinis ulla? 15
 Utinam modo nostra redirent
 in mores tempora priscos!
- (25) Sed saevior ignibus Aetnae
 fervens amor ardet habendi. 20
 Heu primus quis fuit ille,
 auri qui pondera tecti
 gemmasque latere volentes
 pretiosa pericula fodit?
- (30)
- 1 **6.** Quid autem de dignitatibus potentiaque disseram,
 qua vos verae dignitatis ac potestatis inscii caelo ex- 25
 aequatis? Quae si in improbissimum quemque ceciderunt,

23 cf. Ov. Met. I 140: effodiuntur opes, inritamenta malorum
 24 Arist. fr. 59: τιμαὶ δὲ καὶ δόξαι τὰ ζηλούμενα μᾶλλον τῶν λοιπῶν
 ἀδιηγῆτον γέμει φλυσσας (Iambl. c. 8; cf. Müller 39). Cic. Tusc. III 3:
 nihil melius homini, nihil magis expetendum, nihil praestantius hono-
 ribus, imperiis, populari gloria. Plut. Apoll. 103e: ἐπαιροθέντες ἢ διὰ
 χρημάτων περιουσίαν ἄφρονον ἢ διὰ μέγεθος ἀρχῆς ἢ διὰ τινὰς προ-
 εδρίας πολιτικὰς ἢ διὰ τιμὰς καὶ δόξας

PTLV DKE 6 *altas ut vid.* T¹ 11 arma W (*probat Hüttinger* 1900, p. 19, n. 1)
 18 aethnae L¹ KE 25 qua TE *Laud*² quam P quae LV Aur K² *Laud*¹
 quas(?) DK¹ 26 ceciderint D¹ E, (i ex u, u m 2 s. s.) T

quae flammis Aetnae eructantibus, quod diluvium tantas
 strages dederint? Certe, uti meminisse te arbitror, con- 2
 sulare imperium, quod libertatis principium fuerat, ob
 superbiam consulum vestri veteres abolere cupiverunt, qui
 5 ob eandem superbiam prius regium de civitate nomen
 abstulerant. At si quando, quod perrarum est, probis de- 3
 ferantur, quid in eis aliud quam probitas utentium placet?
 Ita fit, ut non virtutibus ex dignitate, sed ex virtute digni-
 4 tatis honor accedat. Quae vero est ista vestra expetibilis
 10 ac praeclara potentia? Nonne, o terrena animalia, con-
 sideratis, quibus qui praesidere videamini? Nunc si inter
 mures videres unum aliquem ius sibi ac potestatem prae
 ceteris vindicantem, quanto movereris cachinno! Quid vero, 5
 si corpus spectes, imbecillius homine repperire queas, quos
 15 saepe muscularum quoque vel morsus vel in secreta quaeque
 reptantium necat introitus? Quo vero quisquam ius aliquod 6
 in quempiam nisi in solum corpus et quod infra corpus est
 — fortunam loquor — possit exserere? Num quicquam libero 7
 imperabis animo, num mentem firma sibi ratione cohaeren-
 20 tem de statu propriae quietis amovebis? Cum liberum 8
 quendam virum suppliciis se tyrannus adacturum putaret,
 ut adversum se factae coniurationis conscios proderet, lin-
 guam ille momordit atque abscidit et in os tyranni saevientis
 abiecit; ita cruciatus, quos putabat tyrannus materiam
 25 crudelitatis, vir sapiens fecit esse virtutis. Quid autem est, 9
 quod in alium facere quisque possit, quod sustinere ab alio
 ipse non possit? Busiridem accepimus necare hospites 10

21 de Zenone cf. 6, 19; Plut. *Περὶ ἀδολεία*. 505d, Euseb. Praep. ev. X
 14, 15sq., Laert. Diog. IX 5, 27; alii de Anaxarcho (Diogen. IX 59) co-
 gitant; de Anaxagora, qui in schol. commemoratur, v. Schepss, Progr.
 Würzburg 1881, p. 44 et supra 6, 18

1 quae (incendia) *F*² (a)ethn(a)e *PT*²*LV*²*K* Aetna *D*²(*Vall.*) *PTLV**DKE*
 eructant. *T*¹*L*¹*V**D**K* Peip.; cf. Verg. Aen. III 576. Gell. XVII 10, 9.
 Macr. V 17, 14. 2 dederunt *P* 11 num *D*, ut vid. *T*¹ 12 videris
*T*¹*L*¹ 19 nunc *P* 21 puteret *P* 26 quisquam *codd. quidam* *Obb.*
 27 ipse *om. P* accipimus *PT*¹*V**D**K*; cf. *infra* 40, 2. 75, 9.

11 solitum ab Hercule hospite fuisse mactatum. Regulus plures
 Poenorum bello captos in vincla coniecerat, sed mox ipse
 12 victorum catenis manus praebuit. Ullamne igitur eius
 hominis potentiam putas, qui, quod ipse in alio potest, ne id
 in se alter valeat, efficere non possit? 5

13 Ad haec, si ipsis dignitatibus ac potestatibus inesset
 aliquid naturalis ac proprii boni, numquam pessimis pro-
 venirent; neque enim sibi solent adversa sociari, natura
 14 respuit, ut contraria quaeque iungantur. Ita cum pessos
 plerumque dignitatibus fungi dubium non sit, illud etiam 10
 liquet natura sui bona non esse, quae se pessimis haerere
 15 patiantur. Quod quidem de cunctis fortunae muneribus
 dignius existimari potest, quae ad improbissimum quemque
 16 uberiora perveniunt. De quibus illud etiam considerandum
 puto, quod nemo dubitat esse fortem, cui fortitudinem inesse 15
 conspexerit, et, cuicumque velocitas adest, manifestum est
 17 esse velocem. Sic musica quidem musicos, medicina medi-
 cos, rhetorica rhetores facit; agit enim cuiusque rei natura,
 quod proprium est, nec contrariarum rerum miscetur effecti-
 18 bus et ultro, quae sunt adversa, depellit. Atqui nec opes 20
 inexpletam restinguere avaritiam queunt nec potestas sui
 compotem fecerit, quem vitiosae libidines insolubilibus
 adstrictum retinent catenis, et collata improbis dignitas non
 modo non efficit dignos, sed prodit potius et ostentat indi-
 19 gnos. Cur ita provenit? Gaudetis enim res sese aliter 25
 habentes falsis compellere nominibus, quae facile ipsarum
 rerum redarguuntur effectu; itaque nec illae divitiae nec il-
 20 la potentia nec haec dignitas iure appellari potest. Postre-
 mo idem de tota concludere fortuna licet, in qua nihil

11/12 cf. Klingner 21, 1 (Dio Chrys. LXV 10: *χρήματα ισχύος δύναμεις δόξα τιμαί*)

PTLVDKE 11 sepissimis PL¹ 12 paciatur P 16 est om. P 17 misicos
 T¹ 18 rethorica PTV¹KE -cae T¹D¹K -cc Peip. 19 contrarium
 P 20 auersa Peip. (*typothetarum errore*) 24 sed — indignos in
 mg. P ostendat PL¹ 25 resese P 27 redarguntur T¹, ut vid. V¹
 (cf. Peip. p. LXVI)

expetendum, nihil nativae bonitatis inesse manifestum est, quae nec se bonis semper adiungit et bonos, quibus fuerit adiuncta, non efficit.

VI. Novimus, quantas dederit ruinas

5 urbe flammata patribusque caesis,
 fratre qui quondam ferus interempto
 matris effuso maduit cruore
 corpus et visu gelidum pererrans (5)
 ora non tinxit lacrimis, sed esse
 10 censor exincti potuit decoris.
 Hic tamen sceptro populos regebat,
 quos videt condens radios sub undas
 Phoebus, extremo veniens ab ortu, (10)
 quos premunt septem gelidi triones,
 15 quos Notus sicco violentus aestu
 torret ardentes recoquens harenas.
 Celsa num tandem valuit potestas
 vertere pravi rabiem Neronis? (15)
 Heu gravem sortem, quotiens iniquus
 20 additur saevo gladius veneno! —

7. Tum ego: Scis, inquam, ipsa minimum nobis ambi- 1
 tionem mortalium rerum fuisse dominatam; sed materiam
 gerendis rebus optavimus, quo ne virtus tacita con-
 senesceret. — Et illa: Atqui hoc unum est, quod praestantes 2
 15 quidem natura mentes, sed nondum ad extremam manum
 virtutum perfectione perductas allicere possit, gloriae
 scilicet cupido et optimorum in rem publicam fama meri-
 torum. Quae quam sit exilis et totius vacua ponderis, sic 3

28 Cic. Tusc. I 40. Sen. Ad Marc. 21. Plut. Ex. 601 c. Ptol. Syntax. I 6. Macrob. Somn. II 9, 10; 10, 3. Mart. Cap. 290, 6 (197, 21). Amm. Marc. XV 1, 4

12 subundans P 13 Phoeb. (in) PT¹V¹D¹ 15 nontus T¹ nothus PFCLVDKE
 T²L¹V²E 18 ignavi Peip. impuri Peip.² insani Pulman 26 inde a per-
 ductas usque ad puto quae nec (infra 56, 22) codex T suppletus est e W

considera. Omnem terrae ambitum, sicuti astrologicis demonstrationibus accepisti, ad caeli spatium puncti constat obtinere rationem, id est, ut, si ad caelestis globi magnitudinem conferatur, nihil spatii prorsus habere iudicetur.

4 Huius igitur tam exiguae in mundo regionis quarta fere 5
 portio est, sicut Ptolomaeo probante didicisti, quae nobis
 5 cognitis animantibus incolatur. Huic quartae si, quantum
 maria paludesque premunt quantumque siti vasta regio
 distenditur, cogitatione subtraxeris, vix angustissima in-
 6 habitandi hominibus area relinquetur. In hoc igitur minimo 10
 puncti quodam puncto circumsaepti atque conclusi de
 pervulganda fama, de proferendo nomine cogitatis, ut quid
 habeat amplum magnificentumque gloria tam angustis exi-
 7 guisque limitibus artata? Adde, quod hoc ipsum brevis
 habitaculi saeptum plures incolunt nationes lingua, moribus, 15
 totius vitae ratione distantes, ad quas tum difficultate iti-
 nerum, tum loquendi diversitate, tum commercii insolentia
 non modo fama hominum singulorum, sed ne urbium quidem
 8 pervenire queat. Aetate denique M. Tullii, sicut ipse quod-
 dam loco significat, nondum Caucasum montem Romanae 20
 rei publicae fama transcenderat et erat tunc adulta Parthis
 9 etiam ceterisque id locorum gentibus formidolosa. Videsne
 igitur, quam sit angusta, quam compressa gloria, quam
 dilatare ac propagare laboratis? An ubi Romani nominis
 transire fama nequit, Romani hominis gloria progredietur? 25

6 Ptol. Syntax. II, cf. Macrob. Somn. II 5 8 Verg. Aen. VI 42:
 deserta siti regio 16 Cic. Hort. 27/37: quantum inter se homines
 studiis moribus omni vitae ratione differunt (Dienel 1913, 7 sq.)
 19/20 Cic. Rep. VI 22 23 Cic. Hort. 80/87 (Usener, Rhein. Mus.
 XXVIII 397. Hartlich 252. Dienel 15. Plasberg 62)

PFCLVDKE 3 [id est] Usener, Rhein. Mus. XXVIII 401 6 partio P inde a vv.
 quae nobis usque ad 41, 21 poterit esse deest in D 8 sit in P
 siti*** V s. s. † in via, in mg. id est ubi pluvia non est sicut in
 arabia, quae ab ariditate nomen accepit 9 dest. F¹V¹ 12 ut eras.
 VKE at L² aut F² aliquid F¹ 19 m̄ F (s. s. muc^{marci}), CLV Marci
 Peip. men tullii P (in) quodam W² Peip. 24 propagare ac dilatare P

Quid quod diversarum gentium mores inter se atque instituta 10
discordant, ut, quod apud alios laude, apud alios supplicio
dignum iudicetur. Quo fit, ut, si quem famae praedicatio 11
delectat, huic in plurimos populos nomen proferre nullo
modo conducat. Erit igitur pervagata inter suos gloria 12
quisque contentus et intra unius gentis terminos praeclara
illa famae immortalitas coartabitur.

Sed quam multos clarissimos suis temporibus viros 13
scriptorum inops delevit oblivio. Quamquam quid ipsa 13
10 scripta proficiant, quae cum suis auctoribus premit longior
atque obscura vetustas? Vos vero immortalitatem vobis 14
propagare videmini, cum futuri famam temporis cogitatis.
Quod si ad aeternitatis infinita spatia pertractes, quid habes, 15
quod de nominis tui diuturnitate laeteris? Unius etenim 16
15 mora momenti, si decem milibus conferatur annis, quoniam
utrumque spatium definitum est, minimam licet, habet
tamen aliquam portionem; at hic ipse numerus annorum
eiusque quamlibet multiplex ad interminabilem diuturnita- 17
tem ne comparari quidem potest. Etenim finitis ad se 17
20 invicem fuerit quaedam, infiniti vero atque finiti nulla
unquam poterit esse collatio. Ita fit, ut quamlibet prolixi 18
temporis fama, si cum inexhausta aeternitate cogitetur, non
parva, sed plane nulla esse videatur. Vos autem nisi ad 19
populares auras inanesque rumores recte facere nescitis et

1 cf. Usener, Gött. Anz. 1892, 388 (Cic. fragm. in schol. ad Luc. II 375
serv.) 9 Cic. Rep. VI 25: oblivione posteritatis exstinguitur 10 Hor.
Epist. II 2, 118 (premit . . . vetustas) 13 sqq. Plut. Apoll. 111 c.
117 e: ὁ μακρότατος βίος ὀλίγος ἐστὶ καὶ σιγμᾶτος πρὸς τὸν ἄπειρον
αἰῶνα; cf. Cic. Hort. 25/35 (annorum, quos in fastis habemus, magnus
12954 complectitur). Rep. VI 24. Tac. Dial. 16. Usener l. l. 392. Plasberg
63. Dienel 7, 11. Rand 12, 1 *Macrobio* (Somn. II 11, 13) *collato Boethium
aliam rationem inire potuisse disputat*

1 quidquid *P*¹ quid quod in ras. *V* s. s. s. ē (scilicet est) quid est *PFCLVDKE*
quod *W* Peip., cf. Usener p. 402 5 pervulgata *codd.* quidam *Obb.*
10 quem cum *P*¹*V*¹ 13 ad om. *L*²*W*¹ Peip. aeternitates *P* 15 decem
aut a *Boethio* aut a *librario* pro duodecim positum esse dicit Usener
19 nec *FCV* Peip. 20 (in) infin. *P* 24 aures *PL*¹, ut vid. *V*¹

relicta conscientiae virtutisque praestantia de alienis
 20 praemia sermunculis postulatis. Accipe in huius modi
 arrogantiae levitate quam festive aliquis illuserit; nam
 cum quidam adortus esset hominem contumeliis, qui non
 ad verae virtutis usum, sed ad superbam gloriam falsum 5
 sibi philosophi nomen induerat, adiecissetque iam se sci-
 turum, an ille philosophus esset, si quidem inlatas iniurias
 leniter patienterque tolerasset, ille patientiam paulisper
 assumpsit acceptaque contumelia velut insultans: 'Iam
 tandem', inquit, 'intellegis me esse philosophum?' Tum ille 10
 21 nimium mordaciter: 'Intellexeram', inquit, 'si tacuisses'. Quid
 autem est, quod ad praecipuos viros — de his enim sermo
 est —, qui virtute gloriam petunt, quid, inquam, est, quod
 ad hos de fama post resolutum morte suprema corpus
 22 attineat? Nam si, quod nostrae rationes credi vetant, toti 15
 moriuntur homines, nulla est omnino gloria, cum is, cuius
 23 ea esse dicitur, non exstet omnino. Sin vero bene sibi mens
 conscia terreno carcere resoluta caelum libera petit, nonne
 omne terrenum negotium spernat, quae se caelo fruens
 terrenis gaudet exemptam? 20

VII. Quicumque solam mente praecipiti petit
 summumque credit gloriam,
 late patentes aetheris cernat plagas
 artumque terrarum situm;

12 cf. Plut. De vit. pud. 532f: τὴν γὰρ σιωπὴν ὁ μὲν Ἐδρῆσιδος (fr. 977, cf. Men. Mon. 222) φησὶ τοῖς σοφοῖς ἀπόκρισιν εἶναι. Prov. 11, 12: vir prudens tacebit. 17, 28; Eccli. 20, 5, 6, 7. Macrobian. Sat. VII 1, 11: philosophus non minus tacendo quam loquendo philosophatur. Praechter, Herm. XLII 1907, 159. Achelis, Philol. LXXIII 470 15 cf. Plut. Ad ux. 611d: ὡς οὐδὲν οὐδαμῆ τῷ διαλυθέντι κακὸν οὐδὲ λυπηρόν ἐστιν . . . κωλύει σε πιστεύειν ὁ πάτριος λόγος καὶ τὰ μυστικὰ σύμβολα τῶν περὶ τὸν Διόνυσον δραγμαῶν; Epicur. fr. 502a 18 Plat. Phaedo 67c: τὴν ψυχὴν . . . ἐκλυομένην ὡσπερ [ἐκ] δεσμῶν ἐκ τοῦ σώματος

PFCLVDKE 4 adhortus P adorsus W Peip., in mg. V 18 soluta D¹ W Peip.
 19 spernet F¹ LV² spernit W, ut vid. C et (s. s. despicit) V¹ 21 sola
 PV² 22 summamque F² LV¹ E

brevem replere non valentis ambitum (5)
 pudebit aucti nominis.
 Quid, o superbi, colla mortali iugo
 frustra levare gestiunt?
 5 Licet remotos fama per populos means
 diffusa linguas explicet (10)
 et magna titulis fulgeat claris domus,
 mors spernit altam gloriam,
 involvit humile pariter et celsum caput
 10 aequatque summis infima.
 Ubi nunc fidelis ossa Fabricii manent, (15)
 quid Brutus aut rigidus Cato?
 Signat superstes fama tenuis pauculis
 inane nomen litteris.
 15 Sed quod decora novimus vocabula,
 num scire consumptos datur? (20)
 Iacetis ergo prorsus ignorabiles
 nec fama notos efficit.
 Quodsi putatis longius vitam trahi
 20 mortalis aura nominis,
 cum sera vobis rapiet hoc etiam dies, (25)
 iam vos secunda mors manet.

8. Sed ne me inexorabile contra fortunam gerere 1
 bellum putes, est aliquando, cum de hominibus fallax illa
 25 nihil bene mereatur, tum scilicet, cum se aperit, cum frontem
 detegit moresque profitetur. Nondum forte, quid loquar, 2
 intellegis; mirum est, quod dicere gestio, eoque sententiam
 verbis explicare vix queo. Etenim plus hominibus reor 3
 adversam quam prosperam prodesse fortunam, illa enim

5sq. cf. Verg. Aen. IV 174 (Fama), 183 (linguae) 24 fallax illa nihil
 poetae cuiusdam esse suspicatur Kluss.; Sen. Agam. 58sq. (fallax Fortuna)

16 verba inde a num usque ad terminos (p. 44, 27) exciderunt in D PFCLVKE
 24 (illa eras.) fallax FLV Laud 25 nihil eras. Laud non nihil V²
 (ή κατεσχηματισμένη έκείνη Plan.) 26 quod P

semper specie felicitatis, cum videtur blanda, mentitur,
 haec semper vera est, cum se instabilem mutatione demon-
 4 strat. Illa fallit, haec instruit, illa mendacium specie
 bonorum mentes fruentium ligat, haec cognitione fragilis
 felicitatis absoluit; itaque illam videas ventosam fluentem 5
 suique semper ignaram, hanc sobriam succinctamque et
 5 ipsius adversitatis exercitatione prudentem. Postremo felix
 a vero bono devios blanditiis trahit, adversa plerumque ad
 6 vera bona reduces unco retrahit. An hoc inter minima
 aestimandum putas, quod amicorum tibi fidelium mentes 10
 haec aspera, haec horribilis fortuna detexit, haec tibi certos
 sodalium vultus ambiguosque secrevit, discedens suos
 7 abstulit, tuos reliquit? Quanti hoc integer et, ut videbaris
 tibi, fortunatus emisses? Nunc amissas opes querere, quod
 pretiosissimum divitiarum genus est, amicos invenisti. 15

VIII. Quod mundus stabili fide

concordes variat vices,
 quod pugnancia semina
 focdus perpetuum tenent,
 (5) quod Phoebus roseum diem 20
 curru provehit aureo,
 ut, quas duxerit Hesperos,
 Phoebe noctibus imperet,
 ut fluctus avidum mare
 (10) certo fine coherceat, 25
 ne terris liceat vagis
 latos tendere terminos,

17sq. cf. Mart. Cap. 3, 7 (1, 5): semina . . pugnancia . . elementa
 ligas vicibus . . foedere . . sexus concilians et sub amore fidem

PFCLVKE 1 b*landa P 2 mutationem P 6 ex P 13 et F¹LE om. rel.
 Peip. uti W Peip. 14 [fortunatus] Bα. emitter L¹, ut vid. V¹
 nunc F¹L nunc et PF², V¹ ut vid., Aur. Laud desine (dess. E) nunc
 et V²E (nunc m 2 s. s.), K (rasura ante nunc) desine W Peip., in ras. C
 († desine in mg. F) quaerere P, V (schol.: alia lra habet: amissas
 opes querere, melius et erit yronia), Peip. 22 hesperos V²K, cf. su-
 pra p. 14, 6 26 nec F

hanc rerum seriem ligat
 terras ac pelagus regens
 et caelo imperitans amor. (15)

Hic si frena remiserit,
 5 quicquid nunc amat invicem,
 bellum continuo geret
 et, quam nunc socia fide
 pulchris motibus incitant, (20)
 certent solvere machinam.

Hic sancto populos quoque
 10 iunctos foedere continet,
 hic et coniugii sacrum
 castis nectit amoribus, (25)
 hic fidis etiam sua
 15 dictat iura sodalibus.

O felix hominum genus,
 si vestros animos amor,
 quo caelum regitur, regat! (30)

LIBER III.

20 1. Iam cantum illa finiverat, cum me audiendi avidum 1
 stupentemque arrectis adhuc auribus carminis mulcedo
 defixerat. Itaque paulo post: O, inquam, summum lassorum 2
 solamen animorum, quam tu me vel sententiarum pondere
 vel canendi etiam iucunditate refovisti, adeo ut iam me

20 Plat. Prot. 328d: ἀπειράσατο . . κεικλημένος . . ἐπιθυμῶν ἀκούειν

9 certant *V*², ut vid. *L*¹, *K* 12 hinc *P* 13 nectat *P*

PFCLVDKE

ANICII MANLII (MALLII *P*) SEVERINI BOETHII (BOETHI
*PL*¹*V*² *Laud* BOECII *K*) EXCONS̄ ORD (ORDĪ *P*) PATRIC̄ (VIRI
 CONSUL̄ ET ILLVSTRI *C*) PHILOSOPHIAE (ICE *K*) CON-
 SOLATIONIS LIB̄ II EXPL̄ INCIPIT LIB̄ III FELICITER *PCLV*
Aur. D Laud, K (om. feliciter)

23 quam tu *PV*¹*D*, pro quantum s. s. *Aur. Laud* quantum *rel. Peip.*,
cf. infra 75, 4 quantum tu *Obb.*

posthac imparem fortunae ictibus esse non arbitrer! Itaque remedia, quae paulo acriora esse dicebas, non modo non perhorresco, sed audiendi avidus vehementer efflagito. —
 3 Tum illa: Sensi, inquit, cum verba nostra tacitus attentus-
 que rapiebas, eumque tuae mentis habitum vel exspectavi 5
 vel, quod est verius, ipsa perfeci; talia sunt quippe, quae
 restant, ut degustata quidem mordeant, interius autem
 4 recepta dulcescant. Sed quod tu te audiendi cupidum dicis,
 quanto ardore flagrares, si, quonam te ducere aggrediamur,
 5 agnosceres! — Quonam? inquam. — Ad veram, inquit, 10
 felicitatem, quam tuus quoque somniat animus, sed occu-
 pato ad imagines visu ipsam illam non potest intueri. —
 6 Tum ego: Fac, obsecro, et quae illa vera sit, sine cuncta-
 7 tione demonstra. — Faciam, inquit illa, tui causa libenter;
 sed quae tibi causa notior est, eam prius designare verbis 15
 atque informare conabor, ut ea perspecta, cum in con-
 trariam partem flexeris oculos, verae specimen beatitudinis
 possis agnoscere.

I. Qui serere ingenuum volet agrum,
 liberat arva prius fruticibus, 20
 falce rubos filicemque resecat,
 ut nova fruge gravis Ceres eat.
 (5) Dulcior est apium mage labor,
 si malus ora prius sapor edat.
 Gratius astra nitent, ubi Notus 25
 desinit imbriferos dare sonos.

12 Plat. Rep. 515 ce. 516 a b. 518 c (Klingner 30, 1) 13/14 Meno 77 a.
 82 a (σοῦ ξνεα) 16/17 Rep. 514 b. 518 c d e. 519 (περιάγω, περι-
 στρέφω, Klingner 30, 3) 22 cf. Mart. Cap. 37, 4 (24, 5): Ceres admodum
 gravis femina

²FCLVDKE 1 post haec F¹L¹V¹ Aur¹ D Laud KE arbitror PE 6 (vos)
 quae P 7 deangustata P (us in ras. V) 12 potes F²V² 15 quae
 e corr. CD Laud, ut vid. V qm̄ P quo L¹ quō Aur¹ E causa del. Peip.²,
 cf. infra p. 68, 7 sqq. Eng. 17 beat. specimen W beat. speciem Peip.
 (errore quodam) 25 nothus FV²KE

Lucifer ut tenebras pepulerit,
 pulehra dies roseos agit equos. (10)
 Tu quoque falsa tuens bona prius
 ineipe colla iugo retrahere:
 5 vera dehinc animum subierint.

2. Tum defixo paululum visu et velut in angustam 1
 suae mentis sedem recepta sic coepit: Omnis mortalium 2
 cura, quam multiplicium studiorum labor exereet, diverso
 quidem ealle procedit, sed ad unum tamen beatitudinis
 10 finem nititur pervenire. Id autem est bonum, quo quis
 adepto nihil ulterius desiderare queat. Quod quidem est 3
 omnium summum bonorum eunctaque intra se bona con-
 tinens, cui si quid aforet, summum esse non posset,
 quoniam relinqueretur extrinseus, quod posset optari.
 15 Liquet igitur esse beatitudinem statum bonorum omnium
 congregatione perfectum. Hunc, uti diximus, diverso 4
 tramite mortales omnes conantur adipisci; est enim menti-
 bus hominum veri boni naturaliter inserta cupiditas, sed
 ad falsa devius error abducit. Quorum quidem alii summum 5
 20 bonum esse nihilo indigere eredentes, ut divitiis affluant,
 elaborant, alii vero, bonum quod sit dignissimum, veneratione
 iudicantes adeptis honoribus reverendi eivibus suis
 esse nituntur. Sunt qui summum bonum in summa potentia 6
 25 adhaerere conantur. At quibus optimum quiddam elaritas

9 Plat. Euth. 278e: ἀρά γε πάντες ἄνθρωποι βουλόμεθα εὖ πράττειν;
 (Iambl. V 24, 22; v. Jaeger 62). Cic. Hort. 26/36: beati certe omnes
 esse volumus, unde *disputationis* (*alterius partis iudice Bywatero* 56)
sumptum esse initium August. Trin. XIII 4, 7 *testatur*; cf. contra Ac. I 5.
 Civ. VIII 8. XIX 1. Hort. 29/39 15/16 v. Plasberg 59 de Cic. Hort.
 61/70: ex ea (*certa via*) multis vitiis et erroribus depravata deducitur,
 Tusc. III 1—6

5 dehinc *P* 6 angustam *KE*, (n *in ras.*) *L* ag. *P* 13 aforet *PFCLVDKE*
 (n *in ras.*) *V*¹ abforet *F*²*CV*² 16 hanc *F*¹ vel hunc *F*² (vel *del.*) *L*
 20 esse bonum *F*

videtur, hi vel belli vel pacis artibus gloriosum nomen
 7 propagare festinant. Plurimi vero boni fructum gaudio
 laetitiaque metiuntur; hi felicissimum putant voluptate
 8 diffluere. Sunt etiam, qui horum fines causasque alterutro
 permulent, ut qui divitias ob potentiam voluptatesque 5
 desiderant vel qui potentiam seu pecuniae causa seu
 9 proferendi nominis petunt. In his igitur ceterisque talibus
 humanorum actuum votorumque versatur intentio veluti
 nobilitas favorque popularis, quae videntur quandam
 claritudinem comparare, uxor ac liberi, quae iucunditatis 10
 gratia petuntur; amicorum vero quod sanctissimum quidem
 genus est, non in fortuna, sed in virtute numeratur,
 reliquum vero vel potentiae causa vel delectationis assu-
 10 mitur. Iam vero corporis bona promptum est ut ad
 superiora referantur; robur enim magnitudoque videtur 15
 praestare valentiam, pulchritudo atque velocitas celebrita-
 tem, salubritas voluptatem. Quibus omnibus solam beatitu-
 11 dinem desiderari liquet; nam quod quisque prae ceteris
 petit, id summum esse iudicat bonum. Sed summum bonum
 beatitudinem esse definivimus; quare beatum esse iudicat 20
 statum, quem prae ceteris quisque desiderat.

12 Habes igitur ante oculos propositam fere formam
 felicitatis humanae: opes, honores, potentiam, gloriam,
 voluptates. Quae quidem sola considerans Epicurus con-
 sequenter sibi summum bonum voluptatem esse constituit, 25
 quod cetera omnia iucunditatem animo videantur afferre.

13 Sed ad hominum studia revertor, quorum animus etsi
 caligante memoria tamen bonum suum repetit, sed velut
 14 ebrius, domum quo tramite revertatur, ignorat. Num enim

24 Epic. fr. 348 (Aug. Civ. XIX 1) 27/28 cf. Plat. Rep. 518c.
 Klingner 30, 38

PFCLVDKE 7 appetunt *CW Peip.* 12 numerantur *E¹W Peip.* 15 magnitudo
 quae (bonum esse (*ex est?*) quod ab omnibus petitur) *P* 19 iudicat
 esse *F* bonum iudicat *P* 23 honoresq; *P* 24 voluptatem *W*
Peip. 28 veluti *W Peip.*

videntur errare hi, qui nihilo indigere nituntur? Atqui non
 est aliud, quod aequè perficere beatitudinem possit quam
 copiosus bonorum omnium status nec alieni egens, sed sibi
 ipse sufficiens. Num vero labuntur hi, qui, quod sit 15
 5 optimum, id etiam reverentiae cultu dignissimum putent?
 Minime; neque enim vile quiddam contemnendumque est,
 quod adipisci omnium fere mortalium laborat intentio. An 16
 in bonis non est numeranda potentia? Quid igitur, num
 imbecillum ac sine viribus aestimandum est, quod omnibus
 10 rebus constat esse praestantius? An claritudo nihili pen- 17
 denda est? Sed sequestrari nequit, quin omne, quod ex-
 cellentissimum sit, id etiam videatur esse clarissimum. Nam 18
 non esse anxiam tristemque beatitudinem nec doloribus
 molestiisque subiectam quid attinet dicere, quando in
 15 minimis quoque rebus id appetitur, quod habere fruique
 delectet? Atqui haec sunt, quae adipisci homines volunt 19
 eaque de causa divitias, dignitates, regna, gloriam
 voluptatesque desiderant, quod per haec sibi sufficientiam,
 reverentiam, potentiam, celebritatem, laetitiam credunt esse
 20 venturam. Bonum est igitur, quod tam diversis studiis 20
 homines petunt; in quo quanta sit naturae vis, facile
 monstratur, cum licet variae dissidentesque sententiae
 tamen in diligendo boni fine consentiunt.

II. Quantas rerum flectat habenas

25 natura potens, quibus immensum
 legibus orbem provida servet
 stringatque ligans inresoluto
 singula nexu, placet arguto (5)
 fidibus lentis promere cantu.
 30 Quamvis Poeni pulchra leones
 vincula gestent manibusque datas
 captent escas metuantque trucem
 soliti verbera ferre magistrum, (10)

5 putant *EW Peip.* 12 est id *PW Peip.* 16 sunt *om. P*

LXVII. Boethius, Cons. (Weinberger.)

si cruor horrida tinxerit ora,
 resides olim redeunt animi
 fremituque gravi meminere sui,
 laxant nodis colla solutis
 (15) primusque lacer dente cruento 5
 domitor rabidas imbuit iras.
 Quae canit altis garrula ramis
 ales, caveae clauditur antro;
 huic licet inlita pocula melle
 (20) largasque dapes dulci studio 10
 ludens hominum cura ministret,
 si tamen arto saliens texto
 nemorum gratas viderit umbras,
 sparsas pedibus proterit escas,
 (25) silvas tantum maesta requirit, 15
 silvas dulci voce susurrat.
 Validis quondam viribus acta
 pronum flectit virga cacumen;
 hanc si curvans dextra remisit,
 (30) recto spectat vertice caelum. 20
 Cadit Hesperias Phoebus in undas,
 sed secreto tramite rursus
 currum solitos vertit ad ortus.
 Repetunt proprios quaeque recursus
 (35) redituque suo singula gaudent 25
 nec manet ulli traditus ordo,
 nisi quod fini iunxerit ortum
 stabilemque sui fecerit orbem.

1 3. Vos quoque, o terrena animalia, tenui licet imagine
 vestrum tamen principium somniatis verumque illum bea- 30
 titudinis finem licet minime perspicaci, qualicumque tamen
 cogitatione prospicitis eoque vos et ad verum bonum na-

²FCLVDKE 12 tecto F²L¹ Aur.²E (hoc est tecto s. v. V¹) 20 spectat P re-
 spectat F² 23 cursum solitus P 32 perspicitis P Laud² (θεῶσθε
 Plan.)

turalis ducit intentio et ab eodem multiplex error abducit.
 Considera namque, an per ea, quibus se homines adepturos 2
 beatitudinem putant, ad destinatum finem valeant per-
 venire. Si enim vel pecunia vel honores ceteraque tale 3
 5 quid afferunt, cui nihil bonorum abesse videatur, nos quo-
 que fateamur fieri aliquos horum adeptione felices. Quod 4
 si neque id valent efficere, quod promittunt, bonisque plu-
 ribus carent, nonne liquido falsa in eis beatitudinis species
 deprehenditur? Primum igitur te ipsum, qui paulo ante 5
 10 divitiis affluebas, interrogo: inter illas abundantissimas
 opes numquamne animum tuum concepta ex qualibet ini-
 iuria confudit anxietas? — Atqui, inquam, libero me fuisse 6
 animo, quin aliquid semper angerer, reminisci non queo. —
 Nonne quia vel aberat, quod abesse non velles, vel aderat, 7
 15 quod adesse noluisse? — Ita est, inquam. — Illius igitur
 praesentiam, huius absentiam desiderabas? — Confiteor,
 inquam. — Eget vero, inquit, eo, quod quisque desiderat? 9
 — Eget, inquam. — Qui vero eget aliquo, non est usque-
 quaque sibi ipse sufficiens. — Minime, inquam. — Tu 10
 20 itaque hanc insufficientiam plenus, inquit, opibus sustine-
 bas? — Quidni? inquam. — Opes igitur nihilo indigentem 11
 sufficientemque sibi facere nequeunt et hoc erat, quod
 promittere videbantur. Atqui hoc quoque maxime consi- 12
 derandum puto, quod nihil habeat suapte natura pecunia,
 25 ut his, a quibus possidetur, invitis, nequeat auferri. —
 Fateor, inquam. — Quidni fateare, cum eam cotidie valen- 13
 tior aliquis eripiat invito? Unde enim forenses queri-
 moniae, nisi quod vel vi vel fraude nolentibus pecuniae
 repetuntur ereptae? — Ita est, inquam. — Egebit igitur, 14

2 cf. *infra* p. 52, 15, Hartlich 312 (Plut. *Κατὰ πλούτου* fr. 21 D, VII 123 B [Stob. IV 31 c 86]) 24/25 cf. Usener, *Gött. Anz.* 1892, 381 (Aug. Beat. vit. 4, 26. 2, 14), Plasberg 70 (Cic. Hort. 76/83)

4 pecuniae *D*¹*KW* Peip. pecunia (beatos non fieri) *P* 5 of- *PFCLVDKE*
 ferunt *P* nil *P* 6 fatemur *L*² 13 nequeo *W* Peip., ut vid.
FC 14 adesse *PC*¹*V*¹*Aur.*¹ 15 abesse *P* 16 desiderabas *om.* *W*¹
uncis inclusit Peip. 24 pecunia — bove (p. 52, 21) *om.* *P*

inquit, extrinsecus petito praesidio, quo suam pecuniam
 15 quisque tueatur. — Quis id, inquam, neget? — Atqui non
 egeret eo, nisi possideret pecuniam, quam possit amittere.
 16 — Dubitari, inquam, nequit. — In contrarium igitur relapsa
 res est; nam quae sufficientes sibi facere putabantur opes, 5
 17 alieno potius praesidio faciunt indigentes. Quis autem
 modus est, quo pellatur divitiis indigentia? Num enim
 divites esurire nequeunt, num sitire non possunt, num
 18 frigus hibernum pecuniosorum membra non sentiunt? Sed
 adest, inquires, opulentis, quo famem satient, quo sitim 10
 frigusque depellant. Sed hoc modo consolari quidem
 divitiis indigentia potest, auferri penitus non potest; nam
 si haec hians semper atque aliquid poscens opibus expletur,
 19 maneat necesse est, quae possit expleri. Taceo, quod naturae
 minimum, quod avaritiae nihil satis est. Quare si opes nec 15
 summovere indigentiam possunt et ipsae suam faciunt,
 quid est, quod eas sufficientiam praestare credatis?

III. Quamvis fluente dives auri gurgite

non expleturas cogat avarus opes
 oneretque bacis colla rubri litoris 20
 ruraque centeno scindat opima bove,
 (5) nec cura mordax deseret superstitem
 defunctumque leves non comitantur opes.

1 4. Sed dignitates honorabilem reverendumque, cui pro-
 venerint, reddunt. Num vis ea est magistratibus, ut utentium 25
 2 mentibus virtutes inserant, vitia depellant? Atqui non
 fugare, sed inlustrare potius nequitiam solent, quo fit, ut
 indignemur eas saepe nequissimis hominibus contigisse;
 unde Catullus licet in curuli Nonium sedentem strumam

20 cf. Hor. Epod. 8, 14: onusta bacis 29 Catull. 52, 2: sella in
 curuli struma Nonius sedet (Plin. N. h. XXXVII 81)

P)FCLV(D)KE

2 id om. VE 3 eo del. F² posset Par. 15090, Vind. 13 (non)
 expletur F² Vall. 16 possunt indig. W Peip. 20 verba inde ab
 oneretque usque ad offi(cio 53, 24) exciderunt in D 22 deserit F W
 Peip. deserat V² (οὔτ' ἄν ἐκρύβοι Plan.), cf. Eng.

tamen appellat. Videsne, quantum malis dedecus adiciant 3
dignitates? Atqui minus eorum patebit indignitas, si
nullis honoribus inclarescant. Tu quoque num tandem tot 4
periculis adduci potuisti, ut cum Decorato gerere magistra-
tum putares, cum in eo mentem nequissimi scurrae delatoris- 5
que respiceres? Non enim possumus ob honores reverentia 5
dignos iudicare, quos ipsis honoribus iudicamus indignos.
At si quem sapientia praeditum videres, num posses eum 6
vel reverentia vel ea, qua est praeditus, sapientia non
dignum putare? — Minime. — Inest enim dignitas propria 7
virtuti, quam protinus in eos, quibus fuerit adiuncta, trans-
fundit. Quod quia populares facere nequeunt honores, 8
liquet eos propriam dignitatis pulchritudinem non habere.
In quo illud est animadvertendum magis: nam si eo abiectior 9
est, quo magis a pluribus quisque contemnitur, cum re- 15
verendos facere nequeat, quos pluribus ostentat, despec-
tiores potius improbos dignitas facit. Verum non impune; 10
reddunt namque improbi parem dignitatibus vicem, quas
sua contagione commaculant.

Atque ut agnoscas veram illam reverentiam per has 11
umbratiles dignitates non posse contingere: si qui multi-
plici consulatu functus in barbaras nationes forte devenerit,
venerandumne barbaris honor faciet? Atqui si hoc natu- 12
rale munus dignitatibus foret, ab officio suo quoquo gentium
nullo modo cessarent, sicut ignis ubique terrarum numquam 25
tamen calere desistit. Sed quoniam id eis non propria vis,
sed hominum fallax adnectit opinio, vanescunt ilico, cum
ad eos venerint, qui dignitates eas esse non aestimant. Sed 14
hoc apud exterarum nationes; inter eos vero, apud quos ortae
sunt, num perpetuo perdurant? Atqui praetura magna olim 30
potestas, nunc inane nomen et senatorii census gravis

5 putareris *Mommsen* (*Cassiod. Var.* p. 492 s. v. Decoratus) optares *PFCLV(D)KE*
Brakman; cf. *Eng.*² 14 eo om. *F²CLVK* 16 ostendat *PK Laud*
21 umbrabiles *CL¹V Aur.¹KLaud¹W Peip.* (cf. *Amm. Marc. XXI* 16, 21:
imperium . . cassum et umbratile) contingere (sic collige) *W Peip.*
(sic accipe) s. v. *F²*; cf. p. 30, 16 30 praefectura *F²CV²D¹W Peip.*

sarcina; si quis quondam populi curasset annonam, magnus
 16 habebatur, nunc ea praefectura quid abiectius? Ut enim
 paulo ante diximus, quod nihil habet proprii decoris,
 opinione utentium nunc splendorem accipit, nunc amittit.
 17 Si igitur reverendos facere nequeunt dignitates, si ultro 5
 improborum contagione sordescunt, si mutatione temporum
 splendere desinunt, si gentium aestimatione vilescunt, quid
 est, quod in se expetendae pulchritudinis habeant, nedum
 aliis praestent?

IV. Quamvis se Tyrio superbus ostro 10
 comeret et niveis lapillis,
 invisus tamen omnibus vigebat
 luxuriae Nero saevientis.

(5) Sed quondam dabat improbus verendis 15
 patribus indecores curules.
 Quis illos igitur putet beatos,
 Quos miseri tribuunt honores?

1 5. An vero regna regumque familiaritas efficere poten-
 tem valet? Quidni, quando eorum felicitas perpetuo per-
 2 durat? Atqui plena est exemplorum vetustas, plena etiam 20
 praesens aetas, qui reges felicitatem calamitate mutaverint.
 O praeclara potentia, quae ne ad conservationem quidem sui
 3 satis efficax invenitur. Quodsi haec regnorum potestas beati-
 tudinis auctor est, nonne, si qua parte defuerit, felicitatem
 4 minuat, miseriam importet? Sed quamvis late humana ten- 25
 dantur imperia, plures necesse est gentes relinqui, quibus
 5 regum quisque non imperet. Qua vero parte beatos faciens
 desinit potestas, hac impotentia subintrat, quae miseros facit;
 hoc igitur modo maiorem regibus inesse necesse est miseriae

1/2 de Pompeio Magno v. Cassiod. Var. VI 18 3 v. supra 53, 27
 20 Cic. Arch. 14: plena exemplorum vetustas

PFCLVDKE 1 pop. quondam *W Peip.* an non iam *P* an non nam *V*
 21 regis *P* (*probat Schepss*) mutuaverint *V Aur. K Laud, cf. Eng.*³
 22 nec *W Peip.* 27 regnum *PV*¹ imperet regum quisque *W Peip.*

portionem. Expertus sortis suae periculorum tyrannus 6
 regni metus pendentis supra verticem gladii terrore
 simulavit. Quae est igitur haec potestas, quae sollicitudinum 7
 morsus expellere, quae formidinum aculeos vitare nequit?
 5 Atqui vellent ipsi vixisse securi, sed nequeunt; dehinc de
 potestate gloriantur. An tu potentem censes, quem videas 8
 velle, quod non possit efficere, potentem censes, qui satellite
 latus ambit, qui, quos terret, ipse plus metuit, qui ut potens
 esse videatur, in servientium manu situm est? Nam quid ego 9
 10 de regum familiaribus disseram — cum regna ipsa tantae
 imbecillitatis plena demonstrem — quos quidem regia po-
 testas saepe incolumis, saepe autem lapsa prosternit? Nero 10
 Senecam familiarem praeceptoremque suum ad eligendae
 mortis coegit arbitrium, Papinianum diu inter aulicos
 15 potentem militum gladiis Antoninus obiecit. Atqui uterque 11
 potentiae suae renuntiare voluerunt, quorum Seneca opes
 etiam suas tradere Neroni seque in otium conferre conatus
 est; sed dum ruituros moles ipsa trahit, neuter, quod voluit,
 effecit. Quae est igitur ista potentia, quam pertimescunt 12
 20 habentes, quam nec cum habere velis, tutus sis et, cum
 deponere cupias, vitare non possis? An praesidio sunt 13
 amici, quos non virtus, sed fortuna conciliat? Sed quem
 felicitas amicum fecit, infortunium faciet inimicum. Quae 14
 25 vero pestis efficacior ad nocendum quam familiaris ini-
 micus?

V. Qui se volet esse potentem,
 animos domet ille feroces
 nec victa libidine colla
 foedis summittat habenis;
 30 etenim licet Indica longe (5)

7 *cf.* Cic. Off. II 24sq. Claud. Hon. IV 290 18 Hor. Carm. III
 4, 65: vis consili *expers* mole ruit sua 24sq. *cf.* Matth. 10, 36: inimici
 homines domestici eius

2 *metum Volkmann* 3 *sollicitudinem PV¹DK* 24 *efficacior PFCLVDKE*
 (est) *W Peip.*

tellus tua iura tremescat
 et serviat ultima Thyle,
 tamen atras pellere curas
 miserasque fugare querelas
 non posse potentia non est.

(10)

5

1 **6.** Gloria vero quam fallax saepe, quam turpis est!
 Unde non iniuria tragicus exclamat:

ὦ δόξα, δόξα, μυρίοισι δὴ βροτῶν
 οὐδὲν γεγῶσι βίοτον ὀγκώσας μέγαν.

2 Plures enim magnum saepe nomen falsis vulgi opinionioni- 10
 bus abstulerunt, quo quid turpius excogitari potest? Nam
 qui falso praedicantur, suis ipsi necesse est laudibus
 3 erubescant. Quae si etiam meritis conquisitae sint, quid
 tamen sapientis adiecerint conscientiae, qui bonum suum
 non populari rumore, sed conscientiae veritate metitur? 15
 4 Quodsi hoc ipsum propagasse nomen pulchrum videtur,
 5 consequens est, ut foedum non extendisse iudicetur. Sed
 cum, uti paulo ante disserui, plures gentes esse necesse sit,
 ad quas unius fama hominis nequeat pervenire, fit, ut, quem
 tu aestimas esse gloriosum, proxima parte terrarum videatur 20
 6 inglorius. Inter haec vero popularem gratiam ne com-
 memoracione quidem dignam puto, quae nec iudicio pro-
 7 venit nec umquam firma perdurat. Iam vero quam sit
 inane, quam futtile nobilitatis nomen, quis non videat?
 Quae si ad claritudinem refertur, aliena est; videtur namque 25
 esse nobilitas quaedam de meritis veniens laus parentum.

2 Verg. Georg. I 30: tibi serviat ult. Thule 8sq. Eur. Andr. 319sq.
 18 v. p. 40, 14sqq.; 54, 25sq. 24/25 Arist. Rhet. 1399b 16 (ἐὐγενείας . .
 φιλοτιμώτερον εἶναι τὸν χειρημένον . . εὐγ. ἐντιμότης προγόνων), Sall. Iug.
 85, 21—25, Hartlich 321

PFCLVDKE

9 EIOTON PV *Aur. Laud* EIOTON F IIOTON L OIKON *Peip.*
 13 conquisita PF¹C¹LV¹DK sit PC¹LV¹DK¹, v. *Eng.*² 18 esse
 gentes W *Peip.* 20 proxima FC²L *Aur.*², † maxima m 2 s. s. E (τοῖς
 πλησιοχώροις *Plan.*) pro maxima rel. 22 iudicio inde denuo T (v. p. 39, 26)

Quodsi claritudinem praedicatio facit, illi sint clari necesse est, qui praedicantur; quare splendidum te, si tuam non habes, aliena claritudo non efficit. Quodsi quid est in nobilitate bonum, id esse arbitror solum, ut imposita nobilibus necessitudo videatur, ne a maiorum virtute degeneret.

VI. Omne hominum genus in terris simili surgit ab ortu; unus enim rerum pater est, unus cuncta ministrat.

Ille dedit Phoebos radios, dedit et cornua lunae,
ille homines etiam terris dedit ut sidera caelo,

hic clausit membris animos celsa sede petitos; mortales igitur cunctos edit nobile germen.

Quid genus et proavos strepitis? Si primordia vestra auctoremque deum spectes, nullus degener exstat, ni vitii peiora fovens proprium deserat ortum.

7. Quid autem de corporis voluptatibus loquar, quarum appetentia quidem plena est anxietatis, satietas vero paenitentiae? Quantos illae morbos, quam intolerabiles dolores quasi quendam fructum nequitiae fruentium solent referre corporibus! Quarum motus quid habeat iucunditatis, ignoro; tristes vero esse voluptatum exitus, quisquis reminisci libidinum suarum volet, intellet. Quae si beatos explicare possunt, nihil causae est, quin pecudes quoque beatae esse dicantur, quarum omnis ad explendam corporalem lacunam festinat intentio. Honestissima quidem coniugis foret liberorumque iucunditas, sed nimis e natura dictum est nescio quem filios invenisse tortores; quorum

8 Mart. Cap. 427, 7 (299, 26): cornua lunae 15 cf. Cic. Hort. 66/74, 73/80, 74/81, Plasberg 77, Diemel 1914, 7 26 cf. Soph. Ant. 645sqq.:
δοσις δ' ἀνωφέλητα φιδύει τέχνα, | τί τόνδ' ἂν εἶποις ἄλλο πλὴν αὐτῶ
πόνους | φῶσαι; Euen. fr. 6: ἡ δέος ἢ λύπη παῖς πατρὶ πάντα χρόνον
(Arist. Eth. 1119b 8sq. non recte adferri videtur)

5 degenerent *T²L Aur.² DE* (probat Schepss) 9 om. *P* et *PTLV DKE*
sid. *T²LV² Aur. K Laud² E* (*Cally*) 24 lacinam *P* lucinam ut vid. *V¹*
(s. s. ·i· retentio aque dī) 26 tortorem *PLV¹ Aur. DK Laud E¹*

quam sit mordax quaecumque condicio, neque alias ex-
 6 pertum te neque nunc anxium necesse est ammonere. In
 quo Euripidis mei sententiam probo, qui carentem liberis
 infortunio dixit esse felicem.

VII. Habet hoc voluptas omnis,

stimulis agit fruentes

apiumque par volantum,

ubi grata mella fudit,

(5) fugit et nimis tenaci

ferit icta corda morsu.

1 8. Nihil igitur dubium est, quin hae ad beatitudinem
 viae devia quaedam sint nec perducere quemquam eo
 2 valeant, ad quod se perducturas esse promittunt. Quantis
 vero implicitae malis sint, brevissime monstrabo. Quid
 3 enim, pecuniamne congregare conaberis? Sed eripies 15
 habenti. Dignitatibus fulgere velis? Danti supplicabis
 et, qui praeire ceteros honore cupis, poscendi humilitate
 4 vilesces. Potentiamne desideras? Subiectorum insidiis
 5 obnoxius periculis subiacebis. Gloriam petas? Sed per
 aspera quaeque distractus securus esse desistis. Volup- 20
 6 tariam vitam degas? Sed quis non spernat atque abiciat
 7 vilissimae fragillissimaeque rei, corporis, servum? Iam vero
 qui bona prae se corporis ferunt, quam exigua, quam fragili
 possessione nituntur! Num enim elephantos mole, tauros
 robore superare poteritis, num tigres velocitate praeibitis? 25

3 Eur. Andr. 420: δυστυχῶν εὐδαιμονεῖ 21 Plut. Apoll. 104a: ἀν-
 θρώπων δυτυχίας θνητὰ καὶ ἐφήμερα τὰ σώματα. 114d 24 Gal. Protr.
 9 (21, 12sq. K.): τίς λεόντων ἢ ἐλεφάντων ἀλκιμώτερος; Plut. II. παιδ.
 ἀγ. 5e: πόστιον γὰρ ἐστὶν ἰσχυρὸς ἀνθρώπινη τῆς τῶν ἄλλων ζῴων . . οἶον
 ἐλεφάντων καὶ ταύρων καὶ λεόντων;

PTLV DKE 5 omnis hoc vol. *Pulman Peip.* 6 † furentes s. s. T 11 nil
 (s. s. hil) d. i. P 12 vitae P¹ 14 demonstrabo PE², cf. Eng.² et infra
 p. 81, 22 15 conaberis P¹T²Aur.² conaveris E conabaeris T¹ cona-
 baris P²JVAur.¹DK Laud Peip. conaris Eng. coneris Bas. eripias PK
 19 petis T²V²E² (probat Schepss) 21 degas (a e corr.) V
 deligis T², s. s. † degas † degere vis F 25 praeibitis PT¹

Respicite caeli spatium, firmitudinem, celeritatem et ali- 8
quando desinite vilia mirari. Quod quidem caelum non his
potius est quam sua, qua regitur, ratione mirandum. For- 9
mae vero nitor ut rapidus est, ut velox et vernalium florum
mutabilitate fugacior! Quodsi, ut Aristoteles ait, Lyncei 10
oculis homines uterentur, ut eorum visus obstantia pene-
traret, nonne introspectis visceribus illud Alcibiadis super-
ficie pulcherrimum corpus turpissimum videretur? Igitur
te pulchrum videri non tua natura, sed oculorum spectan-
tium reddit infirmitas. Sed aestimate quam vultis nimio 11
corporis bona, dum sciatis hoc, quodcumque miramini,
triduanae febris igniculo posse dissolvi. Ex quibus omnibus 12
illud redigere in summam licet, quod haec, quae nec
praestare, quae pollicentur, bona possunt nec omnium
bonorum congregatione perfecta sunt, ea nec ad beatitu- 15
dinem quasi quidam calles ferunt nec beatos ipsa perficiunt.

VIII. Eheu quae miseros tramite devios

abducit ignorantia!

Non aurum in viridi quaeritis arbore

nec vite gemmas carpitis,

non altis laqueos montibus abditis, (5)

ut pisce ditetis dapes,

nec vobis capreas si libeat sequi,

Tyrrhena captatis vada;

ipsos quin etiam fluctibus abditos

norunt recessus aequoris, (10)

4 Gal. 8 (16, 7 sqq.): τὴν τῶν μαιρακίων ὥραν τοῖς ἡρινοῖς ἀνθεσιν
ξοικυῖαν ὀλιγοχρόνιον τε τὴν τέρψιν ἔχουσαν 5 Arist. fr. 59 (Iambl.
Protr. 8; 47, 12): εἰ γὰρ τις ἐδύνατο βλέπειν καθάπερ τὸν Λυγκέα φασίν, ὅς
διὰ τῶν τοίχων ἑώρα καὶ τῶν δένδρων, ποτ' ἂν ἔδοξεν εἶναί τινα (de Alci-
biade v. Analyt. post. 1397b 18, Hartlich 250, Jaeger 101) τὴν ὄψιν ἀνεκτὸν
ὄραν, ἐξ οἴων συνέστηκε κακῶν; cf. R.-E. XIII 2470, 35; Roscher II 2218.

5 aristotelis PTL¹VD Lyncei PV Aur.¹ Laud lineci T¹ Lynceis PTLVDKE
V² Aur.² DKE linecis T² L (Λυγκελοῖς Plan.) 13 sūma P 17 devio
T² Laud² E² W²; cf. Philol. 1893, 381; Hüttinger 1900, 38, 1 26 nove-
runt P

quae gemmis niveis unda feracior
 vel quae rubentis purpurae
 nec non quae tenero pisce vel asperis
 praestent echinis litora.

- (15) Sed quonam lateat, quod cupiunt, bonum, 5
 nescire caeci sustinent
 et, quod stelliferum transabiit polum,
 tellure demersi petunt.
 Quid dignum stolidis mentibus imprecer?
 (20) Opes honores ambient 10
 et, cum falsa gravi mole paraverint,
 tum vera cognoscant bona.

- 1 9. Hactenus mendacis formam felicitatis ostendisse
 suffecerit, quam si perspicaciter intueris, ordo est deinceps,
 2 quae sit vera, monstrare. — Atqui video, inquam, nec 15
 opibus sufficientiam nec regnis potentiam nec reverentiam
 dignitatibus nec celebritatem gloria nec laetitiam voluptati-
 bus posse contingere. — An etiam causas, cur id ita sit,
 3 deprehendisti? — Tenui quidem veluti rimula mihi videor
 4 intueri, sed ex te apertius cognoscere malim. — Atqui 20
 promptissima ratio est. Quod enim simplex est indivisum-
 que natura, id error humanus separat et a vero atque per-
 fecto ad falsum imperfectumque traducit. An tu arbitraris,
 quod nihilo indigeat, egere potentia? — Minime, inquam.
 5 — Recte tu quidem; nam si quid est, quod in ulla re 25
 imbecillioris valentiae sit, in hac praesidio necesse est egeat
 6 alieno. — Ita est, inquam. — Igitur sufficientiae potentiae-
 7 que una est eademque natura. — Sic videtur. — Quod vero
 huius modi sit, spernendumne esse censes an contra rerum

20 cf. *infra* 73, 19; 82, 12. Plat. Phaedr. 263 a (δοῶ μὲν ὁ λέγεις
 μανθάνειν, ἔτι δ' εἰπὲ σαφέστερον) *similesque locos adfert* Klingner 76.

PTLV DKE 6 nec scire T¹ 12 tunc P 14 sufficerit PTDK¹E¹ 17 gloriae
 T¹ ut vid., V¹Laud¹E² 20 apertius ex te D² cognoscere apertius
 LT² ex te cogn. malim apertius V 24 agere inpotentia P

omnium veneratione dignissimum? — At hoc, inquam, ne
dubitari quidem potest. — Addamus igitur sufficientiae 8
potentiaeque reverentiam, ut haec tria unum esse iudi-
cemus. — Addamus, si quidem vera volumus confiteri. —
5 Quid vero, inquit, obscurumne hoc atque ignobile censes 9
esse an omni celebritate clarissimum? Considera vero, ne, 10
quod nihilo indigere, quod potentissimum, quod honore
dignissimum esse concessum est, egere claritudine, quam
sibi praestare non possit, atque ob id aliqua ex parte
10 videatur abiectius. — Non possum, inquam, quin hoc, uti 11
est, ita etiam celeberrimum esse confitear. — Consequens 12
igitur est, ut claritudinem superioribus tribus nihil differre
fateamur. — Consequitur, inquam. — Quod igitur nullius 13
egeat alieni, quod suis cuncta viribus possit, quod sit
15 clarum atque reverendum, nonne hoc etiam constat esse
laetissimum? — Sed unde huic, inquam, tali maeror ullus 14
obrepat, ne cogitare quidem possum, quare plenum esse
laetitiae, si quidem superiora manebunt, necesse est con-
fiteri. — Atqui illud quoque per eadem necessarium est 15
20 sufficientiae, potentiae, claritudinis, reverentiae, iucun-
ditatis nomina quidem esse diversa, nullo modo vero dis-
crepare substantiam. — Necesse est, inquam. —

Hoc igitur, quod est unum simplexque natura, pravitas 16
humana dispertit et, dum rei, quae partibus caret, partem
25 conatur adipisci, nec portionem, quae nulla est, nec ipsam,
quam minime affectat, assequitur. — Quonam, inquam, 17
modo? — Qui divitias, inquit, petit penuriae fuga, de
potentia nihil laborat, vilis obscurusque esse mavult, multas
etiam sibi naturales quoque subtrahit voluptates, ne pe-
30 cuniam, quam paravit, amittat. Sed hoc modo ne suf- 18
ficientia quidem contingit ei, quem valentia deserit, quem

20 cf. Plat. Prot. 329 c.d

1 ad *PT'L'VK* 11 confiteor *T'L'* 14 posset *P* 24 dis- *ITLVDKE*
petit *P* 27 fugat *PK'* 27sq. deponentia *PT'* 29 nec *T'*
30 nec *T'K Peip.*

molestia pungit, quem vilitas abicit, quem recondit obscuri-
 19 tas. Qui vero solum posse desiderat, profligat opes, despicit
 voluptates honoremque potentia carentem, gloriam quoque
 20 nihili pendit. Sed hunc quoque quam multa deficient, vides;
 fit enim, ut aliquando necessariis egeat, ut anxietatibus 5
 mordeatur, cumque haec depellere nequeat, etiam id, quod
 21 maxime petebat, potens esse desistat. Similiter ratiocinari
 de honoribus, gloria, voluptatibus licet; nam cum unum-
 quodque horum idem quod cetera sit, quisquis horum aliquid
 sine ceteris petit, ne illud quidem, quod desiderat, 10
 22 apprehendit. — Quid igitur, inquam, si qui cuncta simul
 cupiat adipisci? — Summam quidem ille beatitudinis velit:
 sed num in his eam repperiet, quae demonstravimus id,
 23 quod pollicentur, non posse conferre? — Minime, inquam.
 — In his igitur, quae singula quaedam expetendorum 15
 praestare creduntur, beatitudo nullo modo vestiganda est.
 — Fateor, inquam, et hoc nihil dici verius potest. —
 24 Habes igitur, inquit, et formam falsae felicitatis et
 causas. Deflecte nunc in adversum mentis intuitum; ibi
 25 enim veram, quam promisimus, statim videbis. — Atqui 20
 haec, inquam, vel caeco perspicua est eamque tu paulo ante
 26 monstrasti, dum falsae causas aperire conaris. Nam nisi
 fallor, ea vera est et perfecta felicitas, quae sufficientem,
 27 potentem, reverendum, celebrem laetumque perficiat. Atque
 ut me interius animadvertisse cognoscas, quae unum horum. 25
 quoniam idem cuncta sunt, veraciter praestare potest, hanc
 esse plenam beatitudinem sine ambiguitate cognosco. —
 28 O te, alumne, hac opinione felicem, si quidem hoc, inquit,
 29 adieceris! — Quidnam? inquam. — Essene aliquid in his

13 *v. supra* 59, 13sq. 22 *v.* 60, 15 28 *cf.* Klingner 79 (Phaedr.
 263 c d: ἄριστα λέγεις· ἀλλ' εἰπέ καὶ τόδε)

PTLVDKE 1 obicit *T*¹ 2 dispicit *PT*¹*V*¹ displicet *KAur.*¹ 5 ut *prius*
om. P 6 (etiam) hic (quod) *P* 11 quis *V*² 12 in illis *T*¹
 16 investiganda *V*² 22 conabar *V*²*K* conareris *Aur.*²*E* (*probat*
Schepss) 29 quinnam *PT*¹*V*¹

mortalibus caducisque rebus putas, quod huius modi statum
 possit afferre? — Minime, inquam, puto idque a te, nihil ut
 amplius desideretur, ostensum est. — Haec igitur vel 30
 imagines veri boni vel imperfecta quaedam bona dare
 5 mortalibus videntur, verum autem atque perfectum bonum
 conferre non possunt. — Assentior, inquam. — Quoniam 31
 igitur agnovisti, quae vera illa sit, quae autem beatitudinem
 mentiantur, nunc superest, ut unde veram hanc petere
 possis, agnoscas. — Id quidem, inquam, iam dudum
 10 vehementer exspecto. — Sed cum, ut in Timaeo Platoni, 32
 inquit, nostro placet, in minimis quoque rebus divinum
 praesidium debeat implorari, quid nunc faciendum censes,
 ut illius summi boni sedem repperire mereamur? — In- 33
 vocandum, inquam, rerum omnium patrem, quo praetermisso
 15 nullum rite fundatur exordium. — Recte, inquit, ac simul
 ita modulata est:

IX. O qui perpetua mundum ratione gubernas,

terrarum caelique sator, qui tempus ab aevo

ire iubes stabilisque manens das cuncta moveri,

20 quem non externae pepulerunt fingere causae
 materiae fluitantis opus, verum insita summi (5)

forma boni livore carens, tu cuncta superno

ducis ab exemplo, pulchrum pulcherrimus ipse

mundum mente gerens similique in imagine formans

25 perfectasque iubens perfectum absolvere partes.

Tu numeris elementa ligas, ut frigora flammis, (10)

arida convenient liquidis, ne purior ignis

evolet aut mersas deducant pondera terras.

10 Tim. 27 c 17sq. *veluti quandam επιτομήν primae partis Timaei dicit Vall.; cf. Klingner 42sqq.* 21 Procli *ἔθεισαν οὐσίαν et Synes. Hymn. II 9: πολυκύμονος ἕλης adfert Klingner 43* 24 Gen. 1, 26: *faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram. Sap. 2, 23*

2 auferre (u del.) P id T¹ idquae PV¹ 4 dare bona PAur. DK PTLVDKE
 (bonam V¹D¹) 8 metiantur PV² 10 ut in L² uti in T² uti rel.
 Peip. timaeo V²D timoeo T² timaeus V¹ timeo rel.

Tu triplicis mediam naturae cuncta moventem
 conectens animam per consona membra resolvis;
 (15) quae cum secta duos motum glomeravit in orbis,
 in semet reditura meat mentemque profundam
 circuit et simili convertit imagine caelum. 5
 Tu causis animas paribus vitasque minores
 provehis et levibus sublimes curribus aptans
 (20) in caelum terramque seris, quas lege benigna
 ad te conversas reduci facis igne reverti. .
 Da, pater, augustam menti conscendere sedem, 10
 da fontem lustrare boni, da luce reperta
 in te conspicuos animi defigere visus.
 (25) Dissice terrenae nebulas et pondera molis
 atque tuo splendore mica; tu namque serenum,
 tu requies tranquilla piis, te cernere finis, 15
 principium, vector, dux, semita, terminus idem.

1 10. Quoniam igitur, quae sit imperfecti, quae etiam
 perfecti boni forma, vidisti, nunc demonstrandum reor,
 2 quonam haec felicitatis perfectio constituta sit. In quo
 illud primum arbitror inquirendum, an aliquod huius modi 20
 bonum, quale paulo ante definisti, in rerum natura possit
 existere, ne nos praeter rei subiectae veritatem cassa
 3 cogitationis imago decipiat. Sed quin existat sitque hoc
 veluti quidam omnium fons bonorum, negari nequit; omne
 enim, quod imperfectum esse dicitur, id imminutione per- 25
 4 fecti imperfectum esse perhibetur. Quo fit, ut, si in quolibet
 genere imperfectum quid esse videatur, in eo perfectum
 quoque aliquid esse necesse sit; etenim perfectione sublata,
 unde illud, quod imperfectum perhibetur, exstiterit, ne fingi

10 Mart. Cap. 74, 18 (49, 4): Da, pater, aetherios mentem con-
 scendere coetus 11 Eucler. (Anth. Lat. ed. Riese 789) 8: qua luce
 reperta 15sq. cf. Plat. Leg. 715e: δ . . θεός . . ἀρχήν τε καὶ τελειήν
 καὶ μέσα τῶν ὄντων ἀπάντων ἔχων (adfert Plut. Ex. 601b); Apoc. 1, 8: ego
 sum \mathcal{A} et \mathcal{Q} , principium et finis. *De vectore* Klingner 58sq. 21 v. 63, 5

quidem potest. Neque enim ab deminutis inconsummatis- 5
que natura rerum cepit exordium, sed ab integris absolutis-
que procedens in haec extrema atque effeta dilabitur.
Quodsi, uti paulo ante monstravimus, est quaedam boni 6
5 fragilis imperfecta felicitas, esse aliquam solidam per-
fectamque non potest dubitari. — Firmissime, inquam,
verissimeque conclusum est. —

Quo vero, inquit, habitet, ita considera. Deum, rerum 7
omnium principem, bonum esse communis humanorum con-
ceptio probat animorum; nam cum nihil deo melius ex- 10
cogitari queat, id, quo melius nihil est, bonum esse quis
dubitet? Ita vero bonum esse deum ratio demonstrat, ut 8
perfectum quoque in eo bonum esse convincat. Nam ni 9
tale sit, rerum omnium princeps esse non poterit; erit enim
15 eo praestantius aliquid perfectum possidens bonum, quod
hoc prius atque antiquius esse videatur; omnia namque
perfecta minus integris priora esse claruerunt. Quare ne in 10
infinitem ratio prodeat, confitendum est summum deum
summi perfectique boni esse plenissimum; sed perfectum
20 bonum veram esse beatitudinem constituimus: veram igitur
beatitudinem in summo deo sitam esse necesse est. —
Accipio, inquam, nec est, quod contra dici ullo modo queat.
— Sed quaeso, inquit, te, vide, quam id sancte atque in- 11
violabiliter probes, quod boni summi summum deum diximus
25 esse plenissimum. — Quonam, inquam, modo? — Ne hunc 12
rerum omnium patrem illud summum bonum, quo plenus
esse perhibetur, vel extrinsecus accepisse vel ita natura-
liter habere praesumas, quasi habentis dei habitaeque
beatitudinis diversam cogites esse substantiam. Nam si 13
30 extrinsecus acceptum putes, praestantius id, quod dederit,
ab eo, quod acceperit, existimare possis, sed hunc esse
rerum omnium praecellentissimum dignissime confitemur.

1 diminutis *T²K* demunitis *P* 2 cepit *K* coepit *rel. Peip.* *PTLVDKK*
5 fragilis *om. L* fragilis (et) *Bασ.* 8 considerandum rerum *T¹*
22 ab ullo usque ad Super (66, 27) *deest D* 31 ab *eras. V* 32 dignis-
sime (q. s. v. *add.*) *P*

- 14 Quod si natura quidem inest, sed est ratione diversum,
 15 cum de rerum principe loquamur deo, fingat, qui potest,
 16 quis haec diversa coniunxerit. Postremo quod a qualibet
 re diversum est, id non est illud, a quo intellegitur esse
 5 diversum; quare quod a summo bono diversum est sui
 natura, id summum bonum non est, quod nefas est de eo
 16 cogitare, quo nihil constat esse praestantius. Omnino enim
 nullius rei natura suo principio melior poterit existere,
 quare, quod omnium principium sit, id etiam sui substantia
 summum esse bonum verissima ratione concluderim. — 10
- 17 Rectissime, inquam. — Sed summum bonum beatitudinem
 esse concessum est. — Ita est, inquam. — Igitur, inquit,
 deum esse ipsam beatitudinem necesse est confiteri. — Nec
 propositis, inquam, prioribus refragari queo et illis hoc
 inlatum consequens esse perspicio. — 15
- 18 Respice, inquit, an hinc quoque idem firmiter approbetur,
 quod duo summa bona, quae a se diversa sint, esse non
 19 possunt. Etenim quae discrepant bona, non esse alterum,
 quod sit alterum, liquet; quare neutrum poterit esse per-
 20 fectum, cum alterutri alterum deest. Sed quod perfectum
 non sit, id summum non esse manifestum est; nullo modo
 20 igitur, quae summa sunt bona, ea possunt esse diversa. At-
 qui et beatitudinem et deum summum bonum esse collegi-
 mus, quare ipsam necesse est summam esse beatitudinem,
 21 quae sit summa divinitas. — Nihil, inquam, nec reapse 25
 verius nec ratiocinatione firmiter nec deo dignius concludi
 22 potest. — Super haec, inquit, igitur veluti geometrae solent
 demonstratis propositis aliquid inferre, quae porismata ipsi
 23 vocant, ita ego quoque tibi veluti corollarium dabo. Nam
 quoniam beatitudinis adeptione fiunt homines beati, beati- 30
 tudo vero est ipsa divinitas, divinitatis adeptione beatos
 24 fieri manifestum est. Sed uti iustitiae adeptione iusti, sa-

PTLVKE 6 de dō P 25sq. reapse verius *Schepss* re ab *severius PLaud*²,
 ut vid. V¹ re ab *sverius Laud*¹ re ah *severius (se eras.) K* re verius L¹
 re*verius T¹ re hac verius T² re ipsa verius *rel. Peip.*

pientiae sapientes fiunt, ita divinitatem adeptos deos fieri
 simili ratione necesse est. Omnis igitur beatus deus, sed 25
 natura quidem unus; participatione vero nihil prohibet esse
 quam plurimos. — Et pulchrum, inquam, hoc atque pretio- 26
 5 sum, sive porisma sive corollarium vocari mavis. — Atqui 27
 hoc quoque pulchrius nihil est, quod his adnectendum esse
 ratio persuadet. — Quid? inquam. — Cum multa, inquit, 28
 beatitudo continere videatur, utrumne haec omnia unum
 veluti corpus beatitudinis quadam partium varietate con-
 10 iungant an sit eorum aliquid, quod beatitudinis substantiam
 compleat, ad hoc vero cetera referantur? — Vellem, in- 29
 quam, id ipsarum rerum commemoratione patefaceres. —
 Nonne, inquit, beatitudinem bonum esse censemus? — Ac
 summum quidem, inquam. —

15 Addas, inquit, hoc omnibus licet. Nam eadem sufficien- 30
 tia summa est, eadem summa potentia, reverentia quoque,
 claritas ac voluptas beatitudo esse iudicatur. Quid igitur, 31
 haecine omnia, bonum, sufficientia, potentia ceteraque veluti
 quaedam beatitudinis membra sunt an ad bonum veluti ad
 20 verticem cuncta referuntur? — Intellego, inquam, quid in- 32
 vestigandum proponas, sed, quid constituas, audire desi-
 dero. — Cuius discretionem rei sic accipe. Si haec omnia 33
 beatitudinis membra forent, a se quoque invicem discrepa-
 rent; haec est enim partium natura, ut unum corpus diversa
 25 componant. Atqui haec omnia idem esse monstrata sunt, 34
 minime igitur membra sunt; alioquin ex uno membro beati-
 tudo videbitur esse coniuncta, quod fieri nequit. — Id qui- 35
 dem, inquam, dubium non est, sed id, quod restat, exspecto.
 — Ad bonum vero cetera referri palam est. Idcirco enim 36
 30 sufficientia petitur, quoniam bonum esse iudicatur, idcirco

19 Klingner 72 *cum* Plat. Phaed. 60b: ὡσπερ ἐκ μιᾶς κορυφῆς
 ἡμμένω *confert* Themist. I, p. 5c 20 *v. supra* 60, 19

† ut pulchrum *Bασ.* (ὡς *Plan.*) 8 videtur *PL²D* 11 velle *PTLV DKE*
PD 12 ad (ipsarum) *P¹*, *ut vid.* *V¹* ut *V²* 18 bona *T²*

37 potentia, quoniam id quoque esse creditur bonum; idem de
 reverentia. claritudine, iucunditate coniectare licet. Omnium
 igitur expetendorum summa atque causa bonum est; quod
 enim neque re neque similitudine ullum in se retinet bonum,
 38 id expeti nullo modo potest. Contraque etiam, quae natura 5
 bona non sunt, tamen si esse videantur, quasi vere bona
 sint, appetuntur. Quo fit, uti summa, cardo atque causa
 39 expetendorum omnium bonitas esse iure credatur. Cuius
 vero causa quid expetitur, id maxime videtur optari, veluti
 si salutis causa quispiam velit equitare, non tam equitandi 10
 40 motum desiderat quam salutis effectum. Cum igitur omnia
 boni gratia petantur, non illa potius quam bonum ipsum
 41 desideratur ab omnibus. Sed propter quod cetera optantur,
 beatitudinem esse concessimus; quare sic quoque sola quae-
 42 ritur beatitudo. Ex quo liquido apparet ipsius boni et beati- 15
 tudinis unam atque eandem esse substantiam. — Nihil
 43 video, cur dissentire quispiam possit. — Sed deum veram-
 que beatitudinem unum atque idem esse monstravimus. —
 Ita, inquam. — Securo igitur concludere licet dei quoque
 in ipso bono nec usquam alio sitam esse substantiam. 20

X. Huc omnes pariter venite capti,
 quos fallax ligat improbis catenis
 terrenas habitans libido mentes,
 haec erit vobis requies laborum,
 (5) hic portus placida manens quiete, 25
 hoc patens unum miseris asyllum.
 Non quicquid Tagus aureis harenis
 donat aut Hermus rutilante ripa
 aut Indus calido propinquus orbi
 (10) candidis miscens virides lapillos, 30
 inlustrent aciem magisque caecos

18 v. *supra* 66, 13 21 *cf.* Matth. 11, 28 24 Verg. Aen. VIII 46:
 hic locus urbis erit, requies ea certa laborum

PTLVDKE 1 creditur esse P 4 ullum inseret bonum T¹ 22 ligat fallax
 roseis Peip.

in suas condunt animos tenebras.
 Hoc, quicquid placet excitatque mentes,
 infimis tellus aluit cavernis;
 splendor, quo regitur vigetque caelum, (15)
 5 vitat obscuras animae ruinas;
 hanc quisquis poterit notare lucem,
 candidos Phoebi radios negabit.

11. Assentior, inquam; cuncta enim firmissimis nexa 1
 rationibus constant. — Tum illa: Quanti, inquit, aestimabis, 2
 10 si, bonum ipsum quid sit, agnoveris? — Infinito, inquam, si 3
 quidem mihi pariter deum quoque, qui bonum est, continget
 agnoscere. — Atqui hoc verissima, inquit, ratione pate- 4
 faciam, maneant modo, quae paulo ante conclusa sunt. —
 Manebunt. — Nonne, inquit, monstravimus ea, quae appe- 5
 15 tuntur pluribus, idcirco vera perfectaue bona non esse,
 quoniam a se invicem discreparent, cumque alteri abesset
 alterum, plenum absolutumque bonum afferre non posse,
 tum autem verum bonum fieri, cum in unam veluti formam
 atque efficientiam colliguntur, ut, quae sufficientia est,
 20 eadem sit potentia, reverentia, claritas atque iucunditas,
 nisi vero unum atque idem omnia sint, nihil habere, quo
 inter expetenda numerentur? — Demonstratum, inquam, 6
 nec dubitari ullo modo potest. — Quae igitur, cum discre- 7
 pant, minime bona sunt, cum vero unum esse coeperint,
 25 bona fiunt, nonne, haec ut bona sint, unitatis fieri adeptione
 contingit? — Ita, inquam, videtur. — Sed omne, quod bo- 8
 num est, boni participatione bonum esse concedis an
 minime? — Ita est. — Oportet igitur idem esse unum atque 9
 bonum simili ratione concedas; eadem namque substantia
 30 est eorum, quorum naturaliter non est diversus effectus. —
 Negare, inquam, nequeo. — Nostine igitur, inquit, omne, 10
 quod est, tam diu manere atque subsistere, quamdiu sit
 unum, sed interire atque dissolvi, pariter atque unum esse

13 v. *supra* 66, 18 sqq. 14 Klingner 81 (Crito 48b: ἀλλὰ μένει)

11 destiterit? — Quonam modo? — Ut in animalibus, inquit,
 cum in unum coeunt ac permanent anima corpusque, id
 animal vocatur; cum vero haec unitas utriusque separatione
 12 dissolvitur, interire nec iam esse animal liquet. Ipsum quo-
 que corpus cum in una forma membrorum coniunctione per- 5
 manet, humana visitur species; at si distributae segrega-
 taeque partes corporis distraxerint unitatem, desinit esse,
 13 quod fuerat. Eoque modo percurrenti cetera procul dubio
 patebit subsistere unumquodque, dum unum est, cum vero
 unum esse desinit, interire. — Consideranti, inquam, mihi 10
 plura minime aliud videtur. —

14 Estne igitur, inquit, quod, in quantum naturaliter agat,
 relicta subsistendi appetentia venire ad interitum corrup-
 tionemque desideret? — Si animalia, inquam, considerem,
 15 quae habent aliquam volendi nolendique naturam, nihil in-
 venio, quod nullis extra cogentibus abiciant manendi inten- 15
 tionem et ad interitum sponte festinent. Omne namque
 16 animal tueri salutem laborat, mortem vero perniciemque
 devitat. Sed quid de herbis arboribusque, quid de inanimatis
 17 omnino consentiam rebus, prorsus dubito. — Atqui non est, 20
 quod de hoc quoque possis ambigere, cum herbas atque
 arbores intuearis primum sibi convenientibus innasci locis,
 ubi, quantum earum natura queat, cito exarescere atque
 19 interire non possint. Nam aliae quidem campis, aliae mon-
 tibus oriuntur, alias ferunt paludes, aliae saxis haerent, 25
 aliarum fecundae sunt steriles harenae, quas si in alia
 20 quispiam loca transferre conetur, arescant. Sed dat cuique
 natura, quod convenit, et ne, dum manere possunt, intereant,
 21 elaborat. Quid quod omnes velut in terras ore demerso
 trahunt alimenta radicibus ac per medullas robur corti- 30

22 Plut. Ex. 607e: *φυντῶ ἔστι τις χώρα μᾶλλον ἑτέρας ἑτέρα πρόσφορος, ἐν ἧ τρέφεται καὶ βλαστάνει βέλτιον*

PTLV DKE 8 percurrenti (tibi s. v.) T² 12 (aliquid s. v.) quod T² agat
 s. v. T² s. s. ut vid. vivet (vivat in mg. F) 16 nullus P

cemque diffundunt? Quid quod mollissimum quidque, sicuti 22
 medulla est, interiore semper sede reconditur, extra vero
 quadam ligni firmitate, ultimus autem cortex adversum
 caeli intemperiem quasi mali patiens defensor opponitur?
 5 Iam vero quanta est naturae diligentia, ut cuncta semine 23
 multiplicato propagentur! Quae omnia non modo ad tem- 24
 pus manendi, verum generatim quoque quasi in perpetuum
 permanendi veluti quasdam machinas esse quis nesciat?
 Ea etiam, quae inanimata esse creduntur, nonne, quod suum 25
 10 est, quaeque simili ratione desiderant? Cur enim flammam 26
 quidem sursum levitas vehit, terras vero deorsum pondus
 deprimit, nisi quod haec singulis loca motionesque con-
 veniunt? Porro autem, quod cuique consentaneum est, id 27
 unumquodque conservat; sicuti ea, quae sunt inimica, cor-
 15 rumpunt. Iam vero, quae dura sunt ut lapides, adhaerent 28
 tenacissime partibus suis et, ne facile dissolvantur, resi-
 stunt. Quae vero liquentia ut aer atque aqua facile quidem 29
 dividuntibus cedunt, sed cito in ea rursus, a quibus sunt
 abscisa, relabuntur, ignis vero omnem refugit sectionem.
 20 Neque nunc nos de voluntariis animae cognoscentis 30
 motibus, sed de naturali intentione tractamus, sicuti est,
 quod acceptas escas sine cogitatione transigimus, quod in
 somno spiritum ducimus nescientes. Nam ne in animalibus 31
 quidem manendi amor ex animae voluntatibus, verum ex
 25 naturae principiis venit. Nam saepe mortem cogentibus 32
 causis, quam natura reformidat, voluntas amplectitur, con-
 traque illud, quo solo mortalium rerum durat diuturnitas,
 gignendi opus, quod natura semper appetit, interdum co-
 hercet voluntas. Adeo haec sui caritas non ex animali 33
 30 motione, sed ex naturali intentione procedit; dedit enim
 providentia creatis a se rebus hanc vel maximam manendi
 causam, ut, quoad possunt, naturaliter manere desiderent.
 Quare nihil est, quod ullo modo queas dubitare cuncta, 34

1 secuti *T¹V¹* 7 permanendi verum generatum *P* 19 ab- *PTLV DKE*
 scissa *V¹* 20 cognoscentes *P* 30sq. dedit ei providentia *P*

35 quae sunt, appetere naturaliter constantiam permanendi,
 36 devitare perniciem. — Confiteor, inquam, nunc me indubi-
 37 tato cernere, quae dudum incerta videbantur. — Quod
 38 autem, inquit, subsistere ac permanere petit, id unum esse
 39 desiderat; hoc enim sublato ne esse quidem cuiquam per- 5
 37 manebit. — Verum est, inquam. — Omnia igitur, inquit,
 38 unum desiderant. — Consensi. — Sed unum id ipsum mon-
 39 stravimus esse, quod bonum. — Ita quidem. — Cuncta
 40 igitur bonum petunt, quod quidem ita describas licet ipsum
 41 bonum esse, quod desideretur ab omnibus. — Nihil, inquam, 10
 verius excogitari potest; nam vel ad nihil unum cuncta
 referuntur et uno veluti vertice destituta sine rectore flui-
 tabunt aut, si quid est, ad quod universa festinant, id erit
 40 omnium summum bonorum. — Et illa: Nimum, inquit, o
 alumne, laetor; ipsam enim mediae veritatis notam mente 15
 41 fixisti. Sed in hoc patuit tibi, quod ignorare te paulo ante
 dicebas. — Quid? inquam. — Quis esset, inquit, rerum
 omnium finis; is est enim profecto, quod desideratur ab
 omnibus, quod, quia bonum esse collegimus, oportet rerum
 omnium finem bonum esse fateamur. 20

XI. Quisquis profunda mente vestigat verum
 cupitque nullis ille deviis falli,
 in se revolvat intimi lucem visus
 longosque in orbem cogat inflectens motus
 (5) animumque doceat, quicquid extra molitur, 25
 suis retrusum possidere thesauris;

8 v. *supra* 69, 18 12 Quint. VII Prooem. 3: sine rectore fluitet
 16 v. 18, 13. 16. 29 23 Proel. in Tim. II 244, 14 (Diehl): *ὡς ἐπέστραπται*
πρὸς ἑαυτό. Augustin. Conf. VII 10: admonitus redire in memet ipsum
 intravi in intima mea . . et vidi . . lucem incommutabilem

PTLVDKE 4 appetit T²L²E 6 est om. T¹ 8 bonum (est) P¹ 11 ad
 nihilum euneta T²V²KE, cf. Bednarz 21 (Liv. XLI 20, 7: nihil unum)
 13 festinent LVDLaud 17 dicebas bis ut vid. T¹ 18 est om. T¹
 19 colligimus V¹KE

dudum quod atra texit erroris nubes,
 lucebit ipso perspicacius Phoebō.
 Non omne namque mente depulit lumen
 obliuioſam corpus inuehens molem; (10)
 5 haeret profecto ſemen introrſum veri,
 quod excitatur ventilante doctrina;
 nam cur rogati ſponte recta cenſetis,
 ni merſus alto uiveret fomes corde?
 Quodſi Platonis Muſa perſonat uerum, (15)
 10 quod quiſque diſcit, immemor recordatur.

12. Tum ego: Platoni, inquam, uehementer aſſentior; 1
 nam me horum iam ſecundo commemoras, primum quod
 memoriam corporea contagione, dehinc cum maeroris mole
 preſſus amiſi. — Tum illa: Si priora, inquit, conceſſa reſpi- 2
 15 cias, ne illud quidem longius aberit, quin recorderis, quod
 te dudum nescire confeſſus eſ. — Quid? inquam. — Quibus, 3
 ait illa, gubernaculis mundus regatur. — Memini, inquam,
 me inſcientiam meam fuiſſe confeſſum, ſed quid afferas, licet
 iam proſpiciam, planius tamen ex te audire deſidero. —
 20 Mundum, inquit, hunc deo regi paulo ante minime dubi- 4
 tandum putabas. — Ne nunc quidem arbitror, inquam, nec
 umquam dubitandum putabo, quibuſque in hoc rationibus
 accedam, breuiter exponam. Mundus hic ex tam diuerſis 5
 contrariis que partibus in unam formam minime conueniſſet,
 25 niſi unus eſſet, qui tam diuerſa coniungeret. Coniuncta 6
 uero naturarum ipſa diuerſitas inuicem diſcors diſſociaret
 atque diuelleret, niſi unus eſſet, qui quod nexuit contineret.
 Non tam uero certus naturae ordo procederet nec tam 7
 diſpoſitos motus locis, temporibus, efficientia, ſpatiis, qua-
 30 litatibus explicarent, niſi unus eſſet, qui haſ mutationum

9 Phaed. 76a 16sq. v. *ſupra* 18, 7 19 v. 60, 19sq. 20 v. 18, 6sq.;
 63, 17

18 inſcientiam *P* (*gloſſa in V*) 20 ⟨a⟩ deo *Met.* minime s. s. *PTLVDKE*
 nemini *T²E²* 28 praecederet *T¹* 30 explicaret *V²Aur.²E*

- 8 varietates manens ipse disponderet. Hoc quicquid est, quo
condita manent atque agitantur, usitato cunctis vocabulo
deum nomino. —
- 9 Tum illa: Cum haec, inquit, ita sentias, parvam mihi
restare operam puto, ut felicitatis compos patriam sospes 5
10 revisas. Sed, quae proposuimus, intueamur. Nonne in bea-
titudine sufficientiam numeravimus deumque beatitudinem
11 ipsam esse consensimus? — Ita quidem. — Et ad mundum
igitur, inquit, regendum nullis extrinsecus ammiculis
indigebit; alioquin si quo egeat, plenam sufficientiam non 10
12 habebit. — Id, inquam, ita est necessarium. — Per se igitur
13 solum cuncta disponit? — Negari, inquam, nequit. — At-
qui deus ipsum bonum esse monstratus est. — Memini, in-
14 quam. — Per bonum igitur cuncta disponit, si quidem per
se regit omnia, quem bonum esse consensimus, et hic est 15
veluti quidam clavus atque gubernaculum, quo mundana
15 machina stabilis atque incorrupta servatur. — Vehementer
assentior, inquam, et id te paulo ante dicturam tenui licet
16 suspicione prospexi. — Credo, inquit; iam enim, ut arbitror,
vigilantius ad cernenda vera oculos deducis, sed, quod 20
dicam, non minus ad contuendum patet. — Quid? inquam.
17 — Cum deus, inquit, omnia bonitatis clavo gubernare iure
credatur eademque omnia, sicuti docui, ad bonum naturali
intentione festinent, num dubitari potest, quin voluntaria
regantur seque ad disponentis nutum veluti convenientia 25
18 temperataque rectori sponte convertant? — Ita, inquam,
necesse est; nec beatum regimen esse videretur, si quidem
detrectantium iugum foret, non obtemperantium salus. —
19 Nihil est igitur, quod naturam servans deo contra ire con-
20 tur? — Nihil, inquam. — Quodsi conetur, ait, num tandem 30
proficiet quicquam adversum eum, quem iure beatitudinis
potentissimum esse concessimus? — Prorsus, inquam, nihil

PTLV DKE 1 varietatos *P* 8 concessimus *T³E³* (15 *T²E*) 20 deducis
(s e corr., s. s. deflectis) *T* 21 continendum *T¹* 24 voluntarie *T¹*
26 temperataque *T¹* 31 adversus *P¹T²D* *Peip.*

valeret. — Non est igitur aliquid, quod summo huic bono 21
 vel velit vel possit obsistere? — Non, inquam, arbitror. —
 Est igitur summum, inquit, bonum, quod regit cuncta for- 22
 titer suaviterque disponit. — Tum ego: Quam, inquam, me 23
 5 non modo ea, quae conclusa est, summa rationum, verum
 multo magis haec ipsa, quibus uteris, verba delectant, ut
 tandem aliquando stultitiam magna lacerantem sui
 pudeat! —

Accepisti, inquit, in fabulis lacescentes caelum Gigan- 24
 10 tas; sed illos quoque, uti condignum fuit, benigna fortitudo
 disposuit. Sed visne rationes ipsas invicem collidamus? 25
 Forsitan ex huius modi conflictatione pulchra quaedam
 veritatis scintilla dissiliat. — Tuo, inquam, arbitratu. —
 Deum, inquit, esse omnium potentem nemo dubitaverit. — 26
 15 Qui quidem, inquam, mente consistat, nullus prorsus am-
 bigat. — Qui vero est, inquit, omnium potens, nihil est, 27
 quod ille non possit. — Nihil, inquam. — Num igitur deus 28
 facere malum potest? — Minime, inquam. — Malum igitur, 29
 inquit, nihil est, cum id facere ille non possit, qui nihil non
 20 potest. — Ludisne, inquam, me inextricabilem labyrinthum 30
 rationibus texens, quae nunc quidem, qua egrediaris, in-
 troeas, nunc vero, quo introieris, egrediare, an mirabilem
 quendam divinae simplicitatis orbem complicas? Etenim 31
 paulo ante beatitudine incipiens eam summum bonum esse
 25 dicebas, quam in summo deo sitam loquebare. Ipsum quo- 32
 que deum summum esse bonum plenamque beatitudinem
 disserebas, ex quo neminem beatum fore, nisi qui pariter
 deus esset, quasi munusculum dabas. Rursus ipsam boni 33
 formam dei ac beatitudinis loquebaris esse substantiam

3 sq. Sap. 8, 1: attinget . . fortiter et disponit omnia suaviter (*consensum fortuitum existimat* Rand 26, 1) 12 Plat. Rep. 434 e: τάχ' ἂν ὥσπερ ἐκ πυρέλων ἐκλάμψαι ποιήσαιμεν τὴν δικαιοσύνην 24 v. supra 66, 11

1 valet *F*¹, in *mg.* *E* valebit *V*² bono *ex* homo *T* homo *F*¹ *PTLV DKE*
 9 lacescentes *P* gigantes *PLV*²*KE* 16 potest *PT*¹*D*¹ 21 nunc-
 que egredieris (*om.* quidem) *T*¹ 24 ⟨a⟩ beat. *V*² (*probat Schepss*)

ipsumque unum id ipsum esse bonum docebas, quod ab
 34 omni rerum natura peteretur. Deum quoque bonitatis gu-
 bernaculis universitatem regere disputabas volentiaque
 35 cuncta parere nec ullam mali esse naturam. Atque haec nullis
 extrinsecus sumptis, sed ex altero (altero) fidem trahente 5
 36 insitis domesticisque probationibus explicabas. — Tum illa:
 Minime, inquit, ludimus remque omnium maximam dei mu-
 37 nere, quem dudum deprecabamur, exegimus. Ea est enim
 divinae forma substantiae, ut neque in externa dilabatur
 nec in se externum aliquid ipsa suscipiat, sed, sicut de ea 10
 Parmenides ait,

πάντοθεν ἐκκύκλου σφαιρίης ἐναλίγκιον ὄγκῳ

rerum orbem immobilem rotat, dum se immobilem ipsa con-
 38 servat. Quodsi rationes quoque non extra petitas, sed intra
 rei, quam tractabamus, ambitum collocatas agitavimus, 15
 nihil est, quod ammirere, cum Platone sanciente didiceris
 cognatos, de quibus loquuntur, rebus oportere esse ser-
 mones.

XII. Felix, qui potuit boni
 fontem visere lucidum, 20
 felix, qui potuit gravis
 terrae solvere vincula.
 (5) Quondam funera coniugis
 vates Threicius gemens,
 postquam flebilibus modis 25
 silvas currere mobiles,
 amnes stare coegerat

12 VIII 43 Diels (Plat. Soph. 244e) 16 Tim. 29b 26 sqq. Mart.
 Cap. 481, 3 (339, 9): silvas currere monte suas carmine quo Strymon
 continuit latices . . et lepus immiti contulit ora cani; cf. Ov. Fast.
 II 83; Marx, N. Jahrb. I, 1898, 105; Hüttinger 1902, 16

PTLV DKE 5 (altero) *Par.* 15090 (altero ex altero *m.* 2), *v.* Philol. 1892, 483;
 1893, 381; *Eng.* 12 ΕΥΚΥΚΛΟΥΣ (ΕΥΚΛΟΥΣ *P*) ΦΕΡΗC *PT¹LV DKE*
 ΕΥΚΥΚΛΟΥ CΦΕΡΗC *T²* ΕΝΑΛΙΓΚΥΟΝ *L* ΕΝΑΛΙΓΚΙΝ *V* ΟΣΚΩΝ *L¹*
 ΟΓΚΩΝ *T²L²* 14 si *om.* *P*

iunxitque intrepidum latus (10)
 saevis cerva leonibus
 nec visum timuit lepus
 iam cantu placidum canem,
 5 cum flagrantior intima
 fervor pectoris ureret (15)
 nec, qui cuncta subegerant,
 mulcerent dominum modi,
 immites superos querens
 10 infernas adiit domos.
 illic blanda sonantibus (20)
 chordis carmina temperans,
 quicquid praecipuis deae
 matris fontibus hauserat,
 15 quod luctus dabat impotens,
 quod luctum geminans amor, (25)
 deflet Taenara commovens
 et dulci veniam prece
 umbrarum dominos rogat.
 20 Stupet tergeminus novo
 captus carmine ianitor, (30)
 quae sontes agitant metu
 ultrices scelerum deae
 iam maestae lacrimis madent;
 25 non Ixionium caput
 velox praecipitat rota (35)
 et longa site perditus
 spernit flumina Tantalus;
 vultur, dum satur est modis,
 30 non traxit Tityi iecur.
 Tandem: 'Vincimur' arbiter (40)
 umbrarum miserans ait.

31 Sen. Herc. fur. 586: Tandem mortis ait Vincimur arbiter

3 lepus *T²LV²Laud E* lepos^{rel.} Peip. 17 tenara *V²trenara TLV¹ PTLVDKE*
 tenera *K* 22 fontes *P* 27 sit eperditus *T¹*, ut vid. *V¹* siti *L²D* 31 tande *P*

'Donamus comitem viro
 emptam carmine coniugem;
 sed lex dona coherceat,
 (45) ne, dum Tartara liquerit,
 fas sit lumina flectere.' 5
 Quis legem det amantibus?
 Maior lex amor est sibi.
 Heu noctis prope terminos
 (50) Orpheus Eurydicen suam
 vidit, perdidit, occidit. 10
 Vos haec fabula respicit,
 quicumque in superum diem
 mentem ducere quaeritis;
 (65) nam qui Tartareum in specus
 victus lumina flexerit, 15
 quicquid praecipuum trahit,
 perdit, dum videt inferos.

LIBER IV.

- 1 1. Haec cum Philosophia dignitate vultus et oris gravi-
 tate servata leniter suaviterque cecinisset, tum ego nondum
 penitus insiti maeroris oblitus intentionem dicere adhuc 20
 2 aliquid parantis abrui et: O, inquam, veri praevia luminis,
 quae usque adhuc tua fudit oratio, cum sui speculatione
 divina tum tuis rationibus invicta patuerunt eaque mihi,
 etsi ob iniuriae dolorem nuper oblita, non tamen antehac
 3 prorsus ignorata dixisti. Sed ea ipsa est vel maxima nostri 25

PTLVDKE 9 erudicen *P*

ANICII (ANCII *Laud*) MANLI SEVERINI BOETHII (BOETHI
L BOETHII *P Laud* BOECII *K*) EXCONSŌ ORDĒ (EXCONSOĒ RĒ *T*)
 PATRICII PHILOSOPHIAE (-PHYAE *P* -SOPICE *K*) CONSOLA-
 TIONIS LIBER TERTIUS EXPLICIT (CONSOLATĪ EXPLIĒ
 LIB III *PK*) INCIPIT LIB QVARTVS ((feliciter) *PLK*) *PTLV* *Aur.*
DK, (excons — patricii et lib om.) *Laud*, (lib om.) *E*

21 parentis *P* 23 ea quae *PT¹L¹* 24sq. antehactenus (anteh
del.) prorsus****V²*

causa maeroris, quod, cum rerum bonus rector existat, vel esse omnino mala possint vel impunita praetereant, quod solum quanta dignum sit admiratione, profecto consideras. At huic aliud maius adiungitur; nam imperante florenteque
 4 nequitia virtus non solum praemiis caret, verum etiam
 5 sceleratorum pedibus subiecta calcatur et in locum facinorum supplicia luit. Quae fieri in regno scientis omnia, po-
 5 tentis omnia, sed bona tantummodo volentis dei nemo satis potest nec ammirari nec conqueri. — Tum illa: Et esset, 6
 10 inquit, infiniti stuporis omnibusque horribilius monstris, si, uti tu aestimas, in tanti velut patris familias dispositissima domo vilia vasa colerentur, pretiosa sordescerent. Sed non 7
 ita est; nam si ea, quae paulo ante conclusa sunt, inconvulsa servantur, ipso, de cuius nunc regno loquimur, auctore
 15 cognosces semper quidem potentes esse bonos, malos vero abiectos semper atque imbecillos nec sine poena umquam esse vitia nec sine praemio virtutes, bonis felicia, malis semper infortunata contingere multaque id genus, quae sopitis querelis firma te soliditate corroborent. Et quoniam 8
 20 verae formam beatitudinis me dudum monstrante vidisti, quo etiam sita sit, agnovisti, decursis omnibus, quae praemittere necessarium puto, viam tibi, quae te domum revehat, ostendam. Pennas etiam tuae menti, quibus se in 9
 altum tollere possit, adfigam, ut perturbatione depulsa
 25 sospes in patriam meo ductu, mea semita, meis etiam vehiculis revertaris.

I. Sunt etenim pennae volucres mihi,
 quae celsa conscendant poli;
 quas sibi cum velox mens induit,
 30 terras perosa despicit,

30 *de Prudentio cf. Hüttinger 1900, 43 sq.*

4 magis *T* 6 loco *V*² 12 colerentur *TL*¹ 16 inbecilles *PTLV DKE*
*PV*¹*KE* 19 firmate *T*¹ firmitate *PK*¹ firmata *V* 23 pinnas *T*¹*V*¹*D*
Peip. 25 dictu *T*¹ ductu s. s. dictione *V* 26 reue*aris *V*
 27 pinnae *T*¹*V*¹*D* *Peip.*

- (5) aeris immensi superat globum
 nubesque postergum videt,
 quique agili motu calet aetheris,
 transcendit ignis verticem,
 donec in astriferas surgat domos 5
- (10) Phoeboque coniungat vias
 aut comitetur iter gelidi senis
 miles corusci sideris,
 vel, quocumque micans nox pingitur,
 recurrat astri circulum 10
- (15) atque, ubi iam exhausti fuerit satis,
 polum relinquat extimum
 dorsaque velocis premat aetheris
 compos verendi luminis.
 Hic regum sceptrum dominus tenet 15
- (20) orbisque habenas temperat
 et volucrem currum stabilis regit
 rerum coruscus arbiter.
 Huc te si reducem referat via,
 quam nunc requiris immemor, 20
- (25) haec, dices, memini, patria est mihi,
 hinc ortus, hic sistam gradum.
 Quodsi terrarum placeat tibi
 noctem relictam visere,
 quos miseri torvos populi timent, 25
- (30) cernes tyrannos exsules.

- 1 2. Tum ego: Papae, inquam, ut magna promittis! Nec
 dubito, quin possis efficere, tu modo, quem excitaveris, ne
 2 moreris. — Primum igitur, inquit, bonis semper adesse po-

1 Mart. Cap. 40, 12 (26, 13): mundi *exsuperat* . . globum 7 Verg.
 Georg. I 336: frigida Saturni . . stella 17 Plat. Phaedr. 246 e: Ζεὺς
 ἐλαύνων πτηνὸν ἄρμα . . διακοσμῶν πάντα

PTLV DKE 6 iungat *P* 12 populum *PV¹D¹* 13 praemat *PT¹L¹* 15 scre-
 ptum *P* 19 scire ducem *P* 28sq. excitaveris memor eris *T¹*

tentiam, malos cunctis viribus esse desertos agnoscas licebit, quorum quidem alterum demonstratur ex altero. Nam cum bonum malumque contraria sint, si bonum potens esse constiterit, liquet imbecillitas mali, at si fragilitas clarescat mali, boni firmitas nota est. Sed uti nostrae sententiae fides abundantior sit, alterutro calle procedam nunc hinc, nunc inde proposita confirmans. Duo sunt, quibus omnis humanorum actuum constat effectus, voluntas scilicet ac potestas, quorum si alterutrum desit, nihil est, quod explicari queat. Deficiente etenim voluntate ne aggreditur quidem quisque, quod non vult, at si potestas absit, voluntas frustra sit. Quo fit, ut, si quem videas adipisci velle, quod minime adipiscatur, huic obtinendi, quod voluerit, defuisse valentiam dubitare non possis. — Perspicuum est, inquam, nec ullo modo negari potest. — Quem vero effecisse, quod voluerit, videas, num etiam potuisse dubitabis? — Minime. — Quod vero quisque potest, in eo validus, quod vero non potest, in hoc imbecillis esse censendus est. — Fateor, inquam. — Meministine igitur, inquit, superioribus rationibus esse collectum intentionem omnem voluntatis humanae, quae diversis studiis agitur, ad beatitudinem festinare? — Memini, inquam, illud quoque esse demonstratum. — Num recordaris beatitudinem ipsum esse bonum eoque modo, cum beatitudo petitur, ab omnibus desiderari bonum? — Minime, inquam, recordor, quoniam id memoriae fixum teneo. — Omnes igitur homines boni pariter ac mali indiscreta intentione ad bonum pervenire nituntur? — Ita, inquam, consequens est. — Sed certum adeptione boni bonos fieri. — Certum. — Adipiscuntur igitur boni, quod appetunt? — Sic videtur. — Mali vero si adipiscerentur, quod appetunt, bonum, mali esse non possent. — Ita est. — Cum igitur

5 sententia *P* 10 quisquam *Kinderling* 12 quem si *PTLV DKE*
*T*¹ 25 memoria *Antv.*² (*probat Schepss*) 28 certum est
*F*²*V*³ *Peip.*

utriusque bonum petant, sed hi quidem adipiscantur, illi vero minime, num dubium est bonos quidem potentes esse, qui
 16 vero mali sint, imbecillos? — Quisquis, inquam, dubitat, nec rerum naturam nec consequentiam potest considerare rationum. —

5

17 Rursus, inquit, si duo sint, quibus idem secundum naturam propositum sit, eorumque unus naturali officio id ipsum agat atque perficiat, alter vero naturale illud officium minime amministrare queat, alio vero modo, quam naturae convenit, non quidem impleat propositum suum, sed imitetur
 18 impletum, quemnam horum valentiorum esse decernis? —
 18 Etsi coniecto, inquam, quid velis, planius tamen audire desidero. — Ambulandi, inquit, motum secundum naturam
 19 esse hominibus num negabis? — Minime, inquam. — Eiusque rei pedum officium esse naturale num dubitas? — Ne
 20 hoc quidem, inquam. — Si quis igitur pedibus incedere valens ambulet aliusque, cui hoc naturale pedum desit officium, manibus nitens ambulare conetur, quis horum iure
 21 valentior existimari potest? — Contexe, inquam, cetera; nam quin naturalis officii potens eo, qui idem nequeat,
 22 valentior sit, nullus ambigat. — Sed summum bonum, quod aequae malis bonisque propositum boni quidem naturali officio virtutum petunt, mali vero variam per cupiditatem,
 23 quod adipiscendi boni naturale officium non est, idem ipsum conantur adipisci; an tu aliter existimas? — Minime, in
 24 quam; nam etiam, quod est consequens, patet. Ex his enim, quae concesserim, bonos quidem potentes, malos vero esse
 25 necesse est imbecillos. — Recte, inquit, praecurris idque, uti medici sperare solent, indicium est erectae iam resistentisque naturae. Sed quoniam te ad intellegendum promptissi-
 26

30

PTLV DKE 3 sunt *T Peip.* imbecilles *PV¹K* 6 sunt *P* 12 plenius
T¹L, cf. *supra* 73, 19 20 quidem *PV²D* 21 ambiit *L¹* ambigit
T²L²Laud E 22 positum *P* propos. (est) *T²Aur.²E* 23 appetunt
V² varia *P* varia cupiditate *Erfurt.* 27 esse *T²V²E om. rel., cf.*
infra 98, 14. 109, 26. *Eng.²* 28 imbecilles *PV²E¹*

mum esse conspicio, crebras coacervabo rationes; vide enim,
 quanta vitiosorum hominum pateat infirmitas, qui ne ad
 hoc quidem pervenire queunt, ad quod eos naturalis ducit
 ac paene compellit intentio. Et quid, si hoc tam magno ac 27
 5 paene invicto praeceuntis naturae desererentur auxilio? Con- 28
 sidera vero, quanta sceleratos homines habeat impotentia.
 Neque enim levia aut ludicra praemia petunt, quae consequi
 atque obtinere non possunt, sed circa ipsam rerum summam
 verticemque deficiunt nec in eo miseris contingit effectus,
 10 quod solum dies noctesque moliuntur; in qua re bonorum
 vires eminent. Sicut enim eum, qui pedibus incedens ad 29
 eum locum usque pervenire potuisset, quo nihil ulterius per-
 vium iaceret incessui, ambulandi potentissimum esse cen-
 seres, ita eum, qui expetendorum finem, quo nihil ultra est,
 15 apprehendit, potentissimum necesse est iudices. Ex quo fit, 30
 quod huic obiacet, ut idem scelesti, idem viribus omnibus
 videantur esse deserti. Cur enim relicta virtute vitia sectan- 31
 tur, inscitiane bonorum — sed quid enervatius ignorantiae
 caecitate? — an sectanda noverunt, sed transversos eos
 20 libido praecipitat? Sic quoque intemperantia fragiles, qui
 obluctari vitio nequeunt. An scientes volentesque bonum 32
 deserunt, ad vitia deflectunt? Sed hoc modo non solum
 potentes esse, sed omnino esse desinunt; nam qui commu-
 nem omnium, quae sunt, finem relinquunt, pariter quoque
 25 esse desistunt.

Quod quidem cuiquam mirum forte videatur, ut malos, 33
 qui plures hominum sunt, eosdem non esse dicamus; sed ita
 sese res habet. Nam qui mali sunt, eos malos esse non ab- 34
 nuo; sed eosdem esse pure atque simpliciter nego. Nam uti 35
 30 cadaver hominem mortuum dixeris, simpliciter vero homi-
 nem appellare non possis, ita vitiosos malos quidem esse

7 Verg. Aen. XII 764sq.: neque enim levia aut ludicra petuntur pr.

4 ac — magno *om.* P¹ 5 praeceuntis P 6 quantos P 18 in- PTLVDKE
 scitiane P 24 pariter quod P 27 non *om.* P 29 pure *in ras.* P

36 concesserim, sed esse absolute nequeam confiteri. Est enim,
 quod ordinem retinet servatque naturam; quod vero ab hac
 deficit, esse etiam, quod in sua natura situm est, derelinquit.
 37 Sed possunt, inquires, mali; ne ego quidem negaverim, sed
 haec eorum potentia non a viribus, sed ab imbecillitate 5
 38 descendit. Possunt enim mala, quae minime valerent, si in
 39 bonorum efficientia manere potuissent. Quae possibilitas
 eos evidentius nihil posse demonstrat; nam si, uti paulo
 ante collegimus, malum nihil est, cum mala tantummodo
 possint, nihil posse improbos liquet. — Perspicuum est. — 10
 40 Atque ut intellegas, quaenam sit huius potentiae vis, summo
 bono nihil potentius esse paulo ante definivimus. — Ita est,
 inquam. — Sed idem, inquit, facere malum nequit. —
 41 Minime. — Est igitur, inquit, aliquis, qui omnia posse
 homines putet? — Nisi quis insaniat, nemo. — Atqui idem 15
 possunt mala. — Utinam quidem, inquam, non possent! —
 42 Cum igitur bonorum tantummodo potens possit omnia, non
 vero queant omnia potentes etiam malorum, eosdem, qui
 43 mala possunt, minus posse manifestum est. Huc accedit,
 quod omnem potentiam inter expetenda numerandam om- 20
 niaque expetenda referri ad bonum velut ad quoddam na-
 44 turae suae cacumen ostendimus. Sed patrandi sceleris pos-
 sibilitas referri ad bonum non potest, expetenda igitur non
 est. Atqui omnis potentia expetenda est; liquet igitur malo-
 45 rum possibilitatem non esse potentiam. Ex quibus omnibus 25
 bonorum quidem potentia, malorum vero minime dubitabilis
 apparet infirmitas veramque illam Platonis esse sententiam
 liquet solos, quod desiderant, facere posse sapientes, impro-
 bos vero exercere quidem, quod libeat, quod vero deside-
 46 rent, explere non posse. Faciunt enim quaelibet, dum per 30

8sq. v. supra 76, 4 12 v. 75, 1 27 Klingner 85, 3 Peipero, qui
 adnotat: ut in Gorg. 507c Alcib. primo 124e sqq., oblocutus adfert
 Gorg. 466b—481b; v. infra 90, 18, 91, 4. Rand hoc caput et proximum
 Gorgiae paraphrasim esse dicit.

PTLVDKE

1 consenserim VK 11 atqui T² ut om. T¹ 15 nisi qui
 T²V² 20sq. omnia quae PT¹L¹V¹

accepto laetaretur, poterat hoc vel alius quispiam vel ipse
 etiam, qui contulisset, auferre; sed quoniam id sua cuique
 probitas confert, tum suo praemio carebit, cum probus esse
 7 desierit. Postremo cum omne praemium idcirco appetatur,
 quoniam bonum esse creditur, quis boni compotem praemii 5
 8 iudicet expertem? At cuius praemii? Omnium pulcherrimi
 maximique; memento etenim corollarii illius, quod paulo
 9 ante praecipuum dedi, ac sic collige. Cum ipsum bonum
 beatitudo sit, bonos omnes eo ipso, quod boni sint, fieri
 10 beatos liquet. Sed qui beati sint, deos esse convenit, est
 igitur praemium bonorum, quod nullus deterat dies, nullius
 11 minuat potestas, nullius fuscet improbitas, deos fieri. Quae
 cum ita sint, de malorum quoque inseparabili poena dubi-
 tare sapiens nequeat; nam cum bonum malumque, item
 poenae atque praemium adversa fronte dissideant, quae in 15
 12 boni praemio videmus accedere, eadem necesse est in mali
 poena contraria parte respondeant. Sicut igitur probis pro-
 bitas ipsa fit praemium, ita improbis nequitia ipsa suppli-
 cium est. Iam vero quisquis afficitur poena, malo se affec-
 13 tum esse non dubitat. Si igitur sese ipsi aestimare velint,
 possuntne sibi supplicii expertes videri, quos — omnium 20
 malorum extremum — nequitia non affecit modo, verum
 etiam vehementer infecit?

14 Vide autem ex adversa parte bonorum, quae improbos
 poena comitetur; omne namque, quod sit, unum esse ipsum- 25
 que unum bonum esse paulo ante didicisti, cui consequens
 15 est, ut omne, quod sit, id etiam bonum esse videatur. Hoc
 igitur modo, quicquid a bono deficit, esse desistit. Quo fit,

7 *v. supra* 66, 29 17sq. *cf.* Ambr. De off. I 12, 46: impius ipse
 sibi poena est, iustus . . gratia et utrique aut bonorum aut malorum
 operum merces ex se ipso solvitur 26 *v. supra* 76, 1

PTLV DKE 1 ille *L* 10 sunt *T²E* 15 poena *T²* 16 acciderc *T²Laud*,
v. infra 100, 18 17 pro nobis *T¹* 22 extremum *Bas.* (τῶν κολογῶνι
 τῶν κακῶν *Plan.*) extrema *codd. Peip.* afficit *P¹Aur.²Laud²E*
 23 inficit *T¹Aur.²Laud¹E*

ut mali desinant esse, quod fuerant — sed fuisse homines
 adhuc ipsa humani corporis reliqua species ostentat —
 quare versi in malitiam humanam quoque amisere naturam.
 Sed cum ultra homines quemque provehere sola probitas 16
 5 possit, necesse est, ut, quos ab humana condicione deiecit,
 infra hominis meritum detrudat improbitas; evenit igitur,
 ut, quem transformatum vitiis videas, hominem aestimare
 non possis. Avaritia fervet alienarum opum violentus 17
 ereptor: lupis similem dixeris. Ferox atque inquires linguam 18
 10 litigiis exercet: cani comparabis. Insidiator occultus sub- 19
 ripuisse fraudibus gaudet: vulpeculis exaequetur. Irae in- 20
 temperans fremit: leonis animum gestare credatur. Pavidus 21
 ac fugax non metuenda formidat: cervis similis habeatur.
 Segnis ac stupidus torpet: asinum vivit. Levis atque incon- 22, 23
 15 stans studia permutat: nihil avibus differt. Foedis immun- 24
 disque libidinibus immergitur: sordidae suis voluptate deti-
 netur. Ita fit, ut qui probitate deserta homo esse desierit, 25
 cum in divinam condicionem transire non possit, vertatur in
 beluam.

III. Vela Neritii ducis

et vagas pelago rates
 Euris appulit insulae,
 pulchra qua residens dea
 Solis edita semine (5)
 25 miscet hospitibus novis
 tacta carmine pocula.

16 Loxi De physiognomia librum (v. Script. phys. II 1. Lips. 1893, Schanz VIII 3², 132) *obversatum esse opinatur* Pitra (Spicil. Sol. III 323); cf. Macrob. Sat. II 8, 15 23sq. cf. Hom. x 138sq.

2 ostendat *P* 4 hominis *T*¹ 6 homines *P*¹*Laud*¹, ut vid. *T*¹, *PTLVDKE*
 cf. *Eng.*² 9 lupis *Aur.* lipi *T* lupi *rel. Peip.* inquires *in ras. P*
 inquietos *K*¹ inquietus *V*²*K*² 11 gaudit *P* vulpic. *T*¹*V*¹*DK Peip.*
 13. cervi *V* similes *P*¹ 14 torpit *PT*¹*VDK Peip.* 20 niretii
*T*¹*LAur. DK* niretu *P* naretii (a ut vid. ex u) *Laud* naricii (a in ras.)
V nericii (e ex i) *E*; cf. *Schepss*, Arch. f. Stud. neuer. Sprach. XCIV 155
 21 vagos pelagos *T*¹

Quos ut in varios modos
 vertit herbipotens manus,
 (10) hunc apri facies tegit,
 ille Marmaricus leo
 dente crescit et unguibus; 5
 hic lupis nuper additus,
 flere dum parat, ululat,
 (15) ille tigris ut Indica
 tecta mitis obambulat.
 Sed licet variis malis 10
 numen Arcadis alitis
 obsitum miserans ducem
 (20) peste solverit hospitis,
 iam tamen mala remiges
 ore pocula traxerant, 15
 iam sues Cerealia
 glande pabula verterant
 (25) et nihil manet integrum
 voce, corpore perditis.
 Sola mens stabilis super 20
 monstra, quae patitur, gemit.
 O levem nimium manum
 (30) nec potentia gramina,
 membra quae valeant licet,
 corda vertere non valent! 25
 Intus est hominum vigor
 arce conditus abdita.
 (35) Haec venena potentius
 detrahunt hominem sibi
 dira, quae penitus meant, 30
 nec nocentia corpori
 mentis vulnere saeviunt.

PTLVDKE 6 lupus P²KE super Pulman Peip. 7 ullulat T¹ Peip. eiulat
 L. Müller 16 suescere alia T¹L¹V¹ 19 praeditis PT¹L¹V¹Aur.¹D
 Laud¹Peip. 32 ulcere Pulman Peip. (Hüttinger 1900, 42, 1 cf.
 Hor. Epist. I 16, 24; Prud. Perist. II 223).

4. Tum ego: Fateor, inquam, nec iniuria dici video vitio- 1
 sos, tametsi humani corporis speciem servant, in beluas
 tamen animorum qualitate mutari; sed quorum atrox scele-
 rataque mens bonorum pernicie saevit, id ipsum eis licere
 5 noluisse. — Nec licet, inquit, uti convenienti monstrabitur 2
 loco, sed tamen, si id ipsum, quod eis licere creditur, aufe-
 ratur, magna ex parte sceleratorum hominum poena rele-
 vetur. Etenim quod incredibile cuiquam forte videatur, in- 3
 feliciores esse necesse est malos, cum cupita perfecerint,
 10 quam si ea, quae cupiunt, implere non possint. Nam si 4
 miserum est voluisse prava, potuisse miserius est, sine quo
 voluntatis misere langueret effectus. Itaque cum sua sin- 5
 gulis miseria sit, triplici infortunio necesse est urgeantur,
 quos videas scelus velle posse perficere. — Accedo, inquam, 6
 15 sed, uti hoc infortunio cito careant patrandi sceleris possi-
 bilitate deserti, vehementer exopto. — Carebunt, inquit, 7
 ocius, quam vel tu forsitan velis vel illi sese aestiment esse
 carituros; neque enim est aliquid in tam brevibus vitae
 20 sertim animus putet. Quorum magna spes et excelsa faci- 8
 norum machina repentino atque insperato saepe fine
 destruitur, quod quidem illis miseriae modum statuit; nam
 si nequitia miseros facit, miserior sit necesse est diuturnior
 nequam. Quos infelicissimos esse iudicarem, si non eorum 9
 25 malitiam saltem mors extrema finiret; etenim si de pravi-
 tatis infortunio vera conclusimus, infinitam liquet esse
 miseriam, quam esse constat aeternam. — Tum ego: Mira 10
 quidem, inquam, et concessu difficilis inlatio, sed his eam,
 quae prius concessa sunt, nimium convenire cognosco. —

9 *cf.* Plat. Gorg. 509 d. Cic. Hort. 29/39. Augustin. Civ. V 26 extr.
 (Plasberg 28). Wilhelm 610. Klingner 85sq.

3 atrorum *P* 8 cuiq̄ *K* cuiquam *Schepss* 12 misere *P*, *ut vid.* *PTLVDKE*
*T*¹ miserae *rel.* (infeliciter *s. s. V*) *Peip.* 22 destruitur *T*¹*K* *Peip.*
 distribuitur *D* 26 concludimus *P*¹*V*² 28 ea *P*

- 11 Recte, inquit, aestimas, sed qui conclusioni accedere
durum putat, aequum est vel falsum aliquid praecessisse
demonstret vel collocationem propositionum non esse effi-
cacem necessariae conclusionis ostendat; alioquin concessis
praecedentibus nihil prorsus est, quod de inlatione causetur. 5
- 12 Nam hoc quoque, quod dicam, non minus mirum videatur,
sed ex his, quae sumpta sunt, aequae est necessarium. —
- 13 Quidnam? inquam. — Feliciores, inquit, esse improbos
supplicia luentes, quam si eos nulla iustitiae poena coher-
14 ceat. Neque id nunc molior, quod cuivis veniat in mentem, 10
corrigi ultione pravos mores et ad rectum supplicii terrore
deduci, ceteris quoque exemplum esse culpanda fugiendi,
sed alio quodam modo infeliciores esse improbos arbitror
impunitos, tametsi nulla ratio correctionis, nullus respectus
habeatur exempli. — 15
- 15 Et quis erit, inquam, praeter hos alius modus? — Et
illa: Bonos, inquit, esse felices, malos vero miseros nonne
16 concessimus? — Ita est, inquam. — Si igitur, inquit, mise-
riae cuiuspiam bonum aliquid addatur, nonne felicius est
eo, cuius pura ac solitaria sine cuiusquam boni ammixtione 20
17 miseria est? — Sic, inquam, videtur. — Quid si eidem misero,
qui cunctis careat bonis, praeter ea, quibus miser est, malum
aliud fuerit adnexum, nonne multo infelicius eo censendus
est, cuius infortunium boni participatione relevatur? —
- 18 Quidni? inquam. — Habent igitur improbi, cum puniuntur 25
quidem, boni aliquid adnexum, poenam ipsam scilicet, quae

1 de Hort. 42/52, 49/58, 50/59, 51/60 v. Plasberg 41sq. 8 Plat. Gorg. 472e: ὁ ἀδικῶν τε καὶ ὁ ἀδικὸς πάντως μὲν ἄθλιος, ἀθλιώτερος μὲντοι, ἐὰν μὴ διδῶ δίκην μηδὲ τυγχάνῃ τιμωρίας, ἥττον δ' ἄθλιος, ἐὰν διδῶ δίκην; v. supra 84, 27, infra 91, 4

PTLYDKE 1 conelusione PK 3 collationem T¹ Peip. propositionem T¹
7 neque P, ut vid. T¹, V¹K¹ 16 (si) quis V²K¹ 22 (eo)
praeter PT¹V¹K¹E², cf. Eng.² 25sq. post inquam transponunt Sed
puniri — Liquere respondi (p. 91, 5—9) Langen (Symb. phil. Bonn. 256)
et Eng. Liquere respondi non vertit Plan. malum liquere. — Respondi
tum Peip. malum liquet esse (om. respondi) E

ratione iustitiae bona est, idemque cum supplicio carent,
 inest eis aliquid ulterius, mali ipsa impunitas, quam iniqui- 19
 tatis merito malum esse confessus es. — Negare non pos-
 sum. — Multo igitur infeliciores improbi sunt iniusta impu- 20
 5 nitate donati quam iusta ultione puniti. Sed puniri im-
 probos iustum, impunitos vero elabi iniquum esse manifestum
 est. — Quis id neget? — Sed ne illud quidem, ait, quisquam 21
 negabit bonum esse omne, quod iustum est, contraque, quod
 iniustum est, malum. — Liquere respondi. Tum ego: Ista 22
 10 quidem consequentia sunt eis, quae paulo ante conclusa
 sunt; sed quaeso, inquam, te, nullane animarum supplicia
 post defunctum morte corpus relinquis? — Et magna qui- 23
 dem, inquit, quorum alia poenali acerbitate, alia vero pur-
 gatoria clementia exerceri puto, sed nunc de his disserere
 15 consilium non est.

Id vero hactenus egimus, ut, quae indignissima tibi 24
 videbatur malorum potestas, eam nullam esse cognosceres,
 quosque impunitos querebare, videres numquam improbi-
 tatis suae carere suppliciis, licentiam, quam cito finire pre-
 20 cabaris, nec longam esse disceres infelicioremque fore, si
 diuturnior, infelicissimam vero, si esset aeterna; post haec
 miseriores esse improbos iniusta impunitate dimissos quam
 iusta ultione punitos. Cui sententiae consequens est, ut tum 25
 demum gravioribus suppliciis urgeantur, cum impuniti
 25 esse creduntur. —

Tum ego: Cum tuas, inquam, rationes considero, nihil 26
 dici verius puto, at si ad hominum iudicia revertar, quis ille
 est, cui haec non credenda modo, sed saltem audienda
 videantur? — Ita est, inquit illa. Nequeunt enim oculos 27
 30 tenebris assuetos ad lucem perspicuae veritatis attollere
 similesque avibus sunt, quarum intuitum nox inluminat,
 dies caecat; dum enim non rerum ordinem, sed suos intuen-

5sq. v. 90, 25 8 negavit *PT¹V¹DKE* 9 est *om. P* 13 acer- *PTLV DKE*
 vitate *PT¹VDK* 16 aut quae *P* 22 demissos *PVDE*

tur affectus, vel licentiam vel impunitatem scelerum putant esse felicem.

28 Vide autem, quid aeterna lex sanciat. Melioribus ani-
 29 mum conformaveris: nihil opus est iudice praemium defe-
 30 rente, tu te ipse excellentioribus addidisti. Studium ad
 31 peiora deflexeris: extra ne quaesieris ultorem, tu te ipse in
 32 deteriora trusisti, veluti, si vicibus sordidam humum cae-
 33 lumque respicias, cunctis extra cessantibus ipsa cernendi
 34 ratione nunc caeno. nunc sideribus interesse videaris. At
 35 vulgus ista non respicit; quid igitur, hisne accedamus. quos
 36 beluis similes esse monstravimus? Quid si quis amisso
 37 penitus visu ipsum etiam se habuisse oblivisceretur intuitum
 38 nihilque sibi ad humanam perfectionem deesse arbitraretur,
 39 num videntes eadem caeco putaremus? Nam ne illud qui-
 40 dem adquiescent, quod aequae validis rationum nititur fir-
 41 mamentis, infeliciores eos esse, qui faciant, quam qui
 42 patiantur iniuriam. — Vellem, inquam, has ipsas audire
 43 rationes. — Omnem, inquit, improbum num supplicio dignum
 44 negas? — Minime. — Infelices vero esse, qui sint improbi,
 45 multipliciter liquet. — Ita, inquam. — Qui igitur supplicio
 46 digni sunt, miseros esse non dubitas. — Convenit, inquam.
 47 — Si igitur cognitor, ait, resideres, cui supplicium inferen-
 48 dum putares, eum qui fecisset an qui pertulisset iniuriam?
 49 — Nec ambigo, inquam, quin perpresso satisfacerem dolore
 50 facientis. — Miserior igitur tibi iniuriae inlator quam
 51 acceptor esse videretur. — Consequitur, inquam. Hac igitur
 52 aliisque causis ea radice nitentibus, quod turpitudine suapte
 53 natura miseros faciat, apparet inlatam cuilibet iniuriam non
 54 accipientis, sed inferentis esse miseriam. —

35 Atqui nunc, ait, contra faciunt oratores; pro his enim, 30
 qui grave quid acerbumque perpressi sunt, miserationem

PTLVDKE 5 ipsū P 7 truxisti P 8 cernenda P 14 caeco Bas. (ταὐτὰ
 τῷ τυφλῷ Plan.) caecos libri Peip. 18 nūquā P 24 dolerem P
 dolorem D¹ 26 hinc T²L²E² 27 aliisque de Par. 15090 aliis de
 rel. Peip. aliisve Eng.² (Plan.: ταύτη . . τῆ αἰτίας καὶ ἐτέρας, cf. Bas.)
 31 acerrumque PT¹V acerbumque ut vid. L¹ miserationum P

iudicum excitare conantur, cum magis admittentibus iustior miseratio debeat, quos non ab iratis, sed a propitiis potius miserantibusque accusatoribus ad iudicium veluti aegros ad medicum duci oportebat, ut culpae morbos supplicio resecent. Quo pacto defensorum opera vel tota frigeret, vel si prodesse hominibus mallet, in accusationis habitum verteretur. Ipsi quoque improbi, si eis aliqua rimula virtutem relictam fas esset aspicere vitiorumque sordes poenarum cruciatibus se deposituros viderent, compensatione adipiscendae probitatis nec hos cruciatus esse ducerent defensorumque operam repudiarent ac se totos accusatoribus iudicibusque permetterent. Quo fit, ut apud sapientes nullus prorsus odio locus relinquatur, — nam bonos quis nisi stultissimus oderit? — malos vero odisse ratione caret. Nam si uti corporum languor ita vitiositas quidam est quasi morbus animorum, cum aegros corpore minime dignos odio, sed potius miseratione iudicemus, multo magis non insequendi, sed miserandi sunt, quorum mentes omni languore atrocior arguet improbitas.

IV. Quid tantos iuvat excitare motus
 et propria fatum sollicitare manu?
 Si mortem petitis, propinquat ipsa
 sponte sua volucres nec remoratur equos.
 Quos serpens, leo, tigris, ursus, aper
 dente petunt, idem se tamen ense petunt;
 an distant quia dissidentque mores,
 iniustas acies et fera bella movent
 alternisque volunt perire telis?
 Non est iusta satis saevitiae ratio;
 vis aptam meritis vicem referre:
 dilige iure bonos et miserescere malis.

2 ab propitiis *P* 4 medicem *P* 8 virtute relicta .. aspiceret *P* PTLVDKE
 9 sed depos. *P* sede pos. *T*¹*L*¹, ut *vid.* *V*¹ 10 cruciatos *PK* 11 totis
P 14 bonus *T*¹ 16 quiddem ut *vid.* *T*¹ quidem (e e *corr.*) *F*
 19 viget *P* 24 acri *Vall.* acri *Obb.* *Peip.* asper *Haupt*, *Herm.* V 315
 acer *Antv. m. rec.*

1 5. Hic ego: Video, inquam, quae sit vel felicitas vel
 2 miseria in ipsis proborum atque improborum meritis con-
 3 stituta. Sed in hac ipsa fortuna populari non nihil boni
 4 malive inesse perpendo; neque enim sapientum quisquam
 5 exsul inops ignominiosusque esse malit potius quam pollens 5
 6 opibus, honore reverendus, potentia validus in sua perma-
 7 nens urbe florere. Sic enim clarius testatiusque sapientiae
 8 tractatur officium, cum in contingentes populos regentium
 9 quodam modo beatitudo transfunditur, cum praesertim car-
 10 cer ceteraque legalium tormenta poenarum perniciosis 10
 11 potius civibus, propter quos etiam constitutae sunt, de-
 12 beantur. Cur haec igitur versa vice mutantur scelerumque
 13 supplicia bonos premant, praemia virtutum mali rapiant,
 14 vehementer ammiror, quaeque tam iniustae confusionis
 15 ratio videatur, ex te scire desidero. Minus etenim mirarer, 15
 16 si misceri omnia fortuitis casibus crederem. Nunc stuporem
 17 meum deus rector exaggerat. Qui cum saepe bonis iucunda,
 18 malis aspera contraque bonis dura tribuat, malis optata
 19 concedat, nisi causa deprehenditur, quid est, quod a fortui-
 20 tis casibus differre videatur? — Nec mirum, inquit, si quid 20
 21 ordinis ignorata ratione temerarium confusumque credatur;
 22 sed tu quamvis causam tantae dispositionis ignores, tamen,
 23 quoniam bonus mundum rector temperat, recte fieri cuncta
 24 ne dubites.

V. Si quis Arcturi sidera nescit
 propinqua summo cardine labi,
 cur legat tardus plaustra Bootes
 mergatque seras aequore flammas,

25

25 Verg. Georg. I 204: Arcturi sidera 27 Mart. Cap. 42, 4 (27, 9):
 succendit plaustra Bootes, cf. Ov. Met. II 177

PTLV DKE 2 in om. P miseritis P 4 sapientium PD¹ 5 pellens P
 7 enim (ut) P 9sq. carcer** (et eras. videtur) Aur.¹K, (ex s.s.) D car-
 cercs Lauã carcer nex Rehd. (Obb.) carcer lex rel. Peip. carcer nexus
 Vulpus 11 constituta T²LK 14 iustae P 22 causa P²
 27 legat s. s. † regat Par. 7183 (regat Sitzm. coll. Octav. 234)

cum nimis celeres explicet ortus, (5)
 legem stupebit aetheris alti.
 Palleant plenae cornua lunae
 infecta metis noctis opacae,
 5 quaeque fulgenti texerat ore,
 confusa Phoebe detegat astra; (10)
 commovet gentes publicus error
 lassantque crebris pulsibus aera.
 Nemo miratur flamina Cori
 10 litus frementi tundere fluctu
 nec nivis duram frigore molem (15)
 fervente Phoebi solvier aestu.
 Hic enim causas cernere promptum est,
 illic latentes pectora turbant,
 15 cuncta, quae rara provehit aetas
 stupetque subitis mobile vulgus; (20)
 cedat inscitiae nubilus error,
 cessent profecto mira videri!

6. Ita est, inquam; sed cum tui muneris sit latentium 1
 20 rerum causas evolvere velatasque caligine explicare ratio-
 nes, quaeso, uti, quae hinc decernas, quoniam hoc me mira-
 culum maxime perturbat, edisseras. — Tum illa paulisper 2
 arridens: Ad rem me, inquit, omnium quaesitu maximam
 vocas, cui vix exhausti quicquam satis sit. Talis namque 3
 25 materia est, ut una dubitatione succisa innumerabiles aliae
 velut hydrae capita succrescant; nec ullus fuerit modus,
 nisi quis eas vivacissimo mentis igne coherceat. In hac 4
 enim de providentiae simplicitate, de fati serie, de repentinis

22sq. *locos Platonicos velut* Phaed. 62a: ἡρέμα ἐπιγελάσας *adfert* Klingner 82, 6sqq.

1 celeres *vocem suspectam dicit Peip.* 2 stupepit (i ex a) aetheris *PTLVDKE*
P 9 chori *libri* 12 solvere *V*¹ solvere ab *V*²*K* 17 inscientiae
P insciti *Cally* 18 censent *PL*¹ cessant *T*¹ 20 volatasque *P*
 21 ut *K* utique *PTVDE* (et) quoniam *T*²*LV*²*E* 26 suarescant *P*

casibus, de cognitione ac praedestinatione divina, de arbitrii libertate quaeri solet, quae quanti oneris sint ipse
 5 perpendis. Sed quoniam haec quoque te nosse quaedam
 medicinae tuae portio est, quamquam angusto limite tem-
 6 poris saepti tamen aliquid deliberare conabimur. Quodsi te 5
 musici carminis oblectamenta delectant, hanc oportet pau-
 lisper differas voluptatem, dum nexus sibi ordine contexo
 rationes. — Ut libet, inquam.

7 Tunc velut ab alio orsa principio ita disseruit: Omnium
 generatio rerum cunctusque mutabilium naturarum pro- 10
 gressus et, quicquid aliquo movetur modo, causas, ordinem,
 8 formas ex divinae mentis stabilitate sortitur. Haec in suae
 simplicitatis arce composita multiplicem rebus gerendis
 modum statuit. Qui modus cum in ipsa divinae intellegen-
 tia puritate conspicitur, providentia nominatur; cum vero 15
 ad ea, quae movet atque disponit, refertur, fatum a veteri-
 9 bus appellatum est. Quae diversa esse facile liquebit, si
 quis utriusque vim mente conspexerit; nam providentia est
 ipsa illa divina ratio in summo omnium principe constituta,
 quae cuncta disponit, fatum vero inhaerens rebus mobilibus 20
 dispositio, per quam providentia suis quaeque neccit ordi-
 10 bus. Providentia namque cuncta pariter quamvis diversa,
 quamvis infinita complectitur, fatum vero singula digerit in
 motum locis, formis ac temporibus distributa, ut haec tem-
 poralis ordinis explicatio in divinae mentis adunata pro- 25

9 hinc alio fonte eoque Neoplatonico usum esse Boethium putat
 Usener 52, v. Klingner 46, 3 (Plotin. I 7, 1. II 2, 1sq. III 1, 7sq.; 3, 4sq.
 VI 8, 18; 9, 8), 88sq. Müller 26 (Procl. Prov. 5sq.; 151sq. Tim. 30b).
 Rand 17, 1 confert Cic. De divin. II 101: tum ego rursus quasi ab alio
 principio sum exorsus dicere 12 Schündelen, Theol. Lit.-Bl. 1870, 809
 coll. Aug. De trin. III 4, 9 probasse non videtur singulas Consolationis
 sententias, si minus ex Augustino fluxerint, at tamen ex eo explicari posse

PTLV DKE

1 praedist. TLV³D 5 delibare Pulman 8 orationes T¹LV
 9 tum T¹KE Peip. 13 rebus gerendis E, in mg. F rebus re-
 gerendis W(Kluss.) regerendis ut vid. V¹Laud¹ regendis rel. (n in ras.
 3 litt. V ras. 2 litt. post g Laud) regendi Antv.² Peip.; cf. infra 97, 15sq.
 Philol. 1893, 381 23sq. immotum PT¹V

spectum providentia sit, eadem vero adunatio digesta atque explicata temporibus fatum vocetur.

Quae licet diversa sint, alterum tamen pendet ex altero; 11
 ordo namque fatalis ex providentiae simplicitate procedit.
 5 Sicut enim artifex faciendae rei formam mente praecipiens 12
 movet operis effectum et, quod simpliciter praesentariaeque
 prospexerat, per temporales ordines ducit, ita deus provi-
 dentia quidem singulariter stabiliterque facienda disponit,
 fato vero haec ipsa, quae disposuit, multipliciter ac tempo-
 10 raliter administrat. Sive igitur famulantibus quibusdam 13
 providentiae divinis spiritibus fatum exercetur seu anima
 seu tota inserviente natura seu caelestibus siderum motibus
 seu angelica virtute seu daemonum varia sollertia seu ali-
 quibus horum seu omnibus fatalis series textitur, illud certe
 15 manifestum est immobilem simplicemque gerendarum for-
 mam rerum esse providentiam, fatum vero eorum, quae
 divina simplicitas gerenda disposuit, mobilem nexum atque
 ordinem temporalem.

Quo fit, ut omnia, quae fato subsunt, providentiae quo- 14
 20 que subiecta sint, cui ipsum etiam subiacet fatum, quaedam
 vero, quae sub providentia locata sunt, fati seriem superent;
 ea vero sunt, quae primae propinqua divinitati stabiliter
 fixa fatalis ordinem mobilitatis excedunt. Nam ut orbium 15
 circa eundem cardinem sese vertentium, qui est intimus, ad
 25 simplicitatem medietatis accedit ceterorumque extra loca-
 torum veluti cardo quidam, circa quem versentur, existit,
 extimus vero maiore ambitu rotatus, quanto a puncti media
 individuitate discedit, tanto amplioribus spatiis explicatur,
 si quid vero illi se medio conectat et societ, in simplicitatem
 30 cogitur diffundique ac diffluere cessat, simili ratione, quod
 longius a prima mente discedit, maioribus fati nexibus im-

5 percipiens *PT²LV²KE* 6 movet *om. P* praesentariaeque *P, PTLVDKE*
ut vid. T¹, DKE 20 fatum — Nimis quidem (104, 12) *desunt in E*
 21 locuta *PT¹* 28 ampliacatur *P* 29 illis e *T¹LV¹* illis est *P*
 illis (e *om.*) *K* conectat *P* (-at *in ras.*) *T¹*

16 plicatur ac tanto aliquid fato liberum est, quanto illum
 rerum cardinem vicinius petit. Quodsi supernae mentis hae-
 17 serit firmitati, motu carens fati quoque supergreditur neces-
 sitatem. Igitur uti est ad intellectum ratiocinatio, ad id
 quod est id quod gignitur, ad aeternitatem tempus, ad
 18 punctum medium circulus, ita est fati series mobilis ad
 providentiae stabilem simplicitatem. Ea series caelum ac
 sidera movet, elementa in se invicem temperat et alterna
 commutatione transformat; eadem nascentia occidentiaque
 omnia per similes fetuum seminumque renovat progressus. 5
 19 Haec actus etiam fortunasque hominum indissolubili causa-
 rum conexione constringit, quae cum ab immobilis provi-
 dentiae proficiscatur exordiis, ipsas quoque immutabiles
 20 esse necesse est. Ita enim res optime reguntur, si manens
 in divina mente simplicitas indeclinabilem causarum ordi- 15
 nem promat, hic vero ordo res mutabiles et alioquin temere
 fluituras propria incommutabilitate coherceat.

21 Quo fit, ut, tametsi vobis hunc ordinem minime consi-
 derare valentibus confusa omnia perturbataque videantur,
 nihilo minus tamen suus modus ad bonum dirigens cuncta 20
 22 disponat. Nihil est enim, quod mali causa ne ab ipsis qui-
 dem improbis fiat; quos, ut uberrime demonstratum est,
 bonum quaerentes pravus error avertit, nedum ordo de
 summi boni cardine proficiens a suo quoquam deflectat
 23 exordio. Quae vero, inquires, potest ulla iniquior esse con- 25
 fusio, quam ut bonis tum adversa tum prospera, malis etiam
 24 tum optata tum odiosa contingant? Num igitur ea mentis
 integritate homines degunt, ut, quos probos improbosve
 censuerunt, eos quoque, uti existimant, esse necesse sit?

11 cf. Cic. De divin. I 125: fatum autem id appello, quod Graeci
είμαρμένην, id est ordinem seriemque causarum, cum causae causa
 nexa rem ex se gignat 24 de Tito Bostrensi v. Klingner 89, 4

PTLVDK 3 supergredietur Βασ. (coll. Plan.: υπερανabήσεται) 7 testabi-
 lem P 13 proficiscantur L² ipsam . . immutabilem T²V² 21 nec P
 24 proficiscens L²Aur. Peip., cf. Eng. 29 censuerint T²V²

Atqui in hoc hominum iudicia depugnant et, quos alii prae- 25
mio, alii supplicio dignos arbitrantur.

Sed concedamus, ut aliquis possit bonos malosque dis- 26
cernere; num igitur poterit intueri illam intimam tempe-
5 riem, velut in corporibus dici solet, animorum? Non enim 27
dissimile est miraculum nescienti, cur sanis corporibus his
quidem dulcia, illis vero amara convenient, cur aegri etiam
quidam lenibus, quidam vero acribus adiuvantur. At hoc 28
medicus, qui sanitatis ipsius atque aegritudinis modum
10 temperamentumque dinoscit, minime miratur. Quid vero 29
aliud animorum salus videtur esse quam probitas, quid
aegritudo quam vitia, quis autem alius vel servator bonorum
vel malorum depulsor quam rector ac medicator mentium
deus? Qui cum ex alta providentiae specula respexit, quid 30
15 unicuique conveniat, agnoscit et, quod convenire novit,
accommodat. Hic iam fit illud fatalis ordinis insigne mira- 31
culum, cum ab sciente geritur, quod stupeant ignorantes.

Nam ut pauca, quae ratio valet humana, de divina pro- 32
funditate perstringam, de hoc, quem tu iustissimum et aequi
20 servantissimum putas, omnia scienti providentiae diversum
videtur. Et victricem quidem causam dis, victam vero 33
Catoni placuisse familiaris noster Lucanus ammonuit. Hic 34
igitur quicquid citra spem videas geri, rebus quidem rectus
ordo est, opinioni vero tuae perversa confusio. Sed sit 35
25 aliquis ita bene moratus, ut de eo divinum iudicium pariter
humanumque consentiat, sed est animi viribus infirmus, cui
si quid eveniat adversi, desinet colere forsitan innocentiam,
per quam non potuit retinere fortunam. Parcit itaque sa- 36
piens dispensatio ei, quem deteriore facere possit adver-

19 sq. Verg. Aen. II 426: iustissimus unus . . et servantissimus aequi
22 Lucan. I 128 victrix causa deis placuit, sed victa Catoni

1 atquin hoc *P* hominem *P* 5 veluti *P* ditio *P* 7 qui *PTLVDK*
de *P* 8 adiuventur *T*² ad *PV*¹ 13 mediator *P* 21 diis
*T*²*L* 23 rebus *om. P* 26 et humanum *T*¹*Peip.* 27 desinat *K*
devenit *P*

37 sitas, ne, cui non convenit, laborare patiatur. Est alius
 cunctis virtutibus absolutus sanctusque ac deo proximus;
 hunc contingi quibuslibet adversis nefas providentia iudi-
 38 cat adeo, ut ne corporeis quidem morbis agitari sinat. Nam
 ut quidam me quoque excellentior: 5

ἀνδρὸς δὴ ἱεροῦ δέμας αἰθέρες οἰκοδόμησαν.

39 Fit autem saepe, uti bonis summa rerum regenda defe-
 40 ratur, ut exuberans retundatur improbitas. Aliis mixta
 quaedam pro animorum qualitate distribuit, quosdam ...
 remordet, ne longa felicitate luxurient, alios duris (sinit) 10
 agitari, ut virtutes animi patientiae usu atque exercitatione
 41 confirment. Alii plus aequo metuunt, quod ferre possunt,
 alii plus aequo despiciunt, quod ferre non possunt; hos in
 42 experimentum sui tristibus ducit. Nonnulli venerandum
 saeculi nomen gloriosae pretio mortis emerunt, quidam sup- 15
 pliciiis inexpugnabiles exemplum ceteris praetulerunt in-
 victam malis esse virtutem; quae quam recte atque dispo-
 site et ex eorum bono, quibus accedere videntur, fiant, nulla
 43 dubitatio est. Nam illud quoque, quod improbis nunc tristia,
 44 nunc optata proveniunt, ex eisdem ducitur causis. Ac de 20
 tristibus quidem nemo miratur, quod eos malo meritos
 omnes existimant — quorum quidem supplicia tum ceteros

6 *Parmenidi tribuebat Peip. (coll. 8, 56 et 16, 1 Diels)*

PTLVDK 6 ΑΝΑΡΟC V *Aur. Laud* ΑΝΑΡΟC K *anapos P AH PV Aur. Laud*
 ἱεροῦ T² ερου D *ερου V νερου rel. δέμας Haupt (Herm. III 146) Δ L*
 αιμαίς P *αινας V δαινας Aur. K δαιμας rel. ΑΙΘΕΡC T οἰχο-*
δονησαν V ΟΙΚΟΛΟΘCΗΑΝ P ΟΙΚΑΛΟΑΧΝΙCΑΝ K 7 ut P 8 ex-
uperans P, cf. supra 29, 13 10 remordet (rerum s. s.) V itaque et rerum
et ex quo pendet, ablativus velut mutatione (cf. 21, 6; 44, 2; 54, 6) videtur
excidisse (de glossis codicis V, quae ad aliam lectionem pertinent, cf. 9, 19;
42, 19; 44, 14; 79, 25; 89, 13; 105, 28), remordet corruptum censet Bas. (coll.
Plan.: ἀηδοῦς συγχωρεῖ πειραθῆναι), v. Eng. luxorient P¹T¹ duris
(permittit s. s.) V (sinit) Rand 11 agit. (sinit) Goth. quidam Obb.
s. XV. agit. (vult) Kluss. virtute P, ut vid. K virtutis TV¹D 12 mu-
tuunt P possunt — (13) ferre om. V¹ alii — possunt om. P 15 saeculis
Bas. 18 accidere L²T², cf. 86, 16 20 eis P 21 male P(?), L² Peip.

ab sceleribus deterrent, tum ipsos, quibus invehuntur, emendant — laeta vero magnum bonis argumentum loquuntur, quid de huius modi felicitate debeant iudicare, quam famulari saepe improbis cernant. In qua re illud etiam dispensari credo, quod est forsitan alicuius tam praeceps atque importuna natura, ut eum in scelera potius exacerbare possit rei familiaris inopia; huius morbo providentia collatae pecuniae remedio medetur. Hic foedatam probris conscientiam spectans et se cum fortuna sua comparans forsitan pertimescit, ne, cuius ei iucundus usus est, sit tristis amissio; mutabit igitur mores ac, dum fortunam metuit amittere, nequitiam derelinquit. Alios in cladem meritam praecipitavit indigne acta felicitas, quibusdam permissum puniendius, ut exercitii bonis et malis esset causa supplicii. Nam ut probis atque improbis nullum foedus est, ita ipsi inter se improbi nequeunt convenire. Quidni, cum a semet ipsis discerpentibus conscientiam vitiis quisque dissentiat faciantque saepe, quae, cum gesserint, non fuisse gerenda decernant?

Ex quo saepe summa illa providentia protulit insigne miraculum, ut malos mali bonos facerent. Nam dum iniqua sibi a pessimis quidam perpeti videntur, noxiorum odio flagrantes ad virtutis frugem redire, dum se eis dissimiles student esse, quos oderant. Sola est enim divina vis, cui mala quoque bona sint, cum eis competenter utendo alicuius boni elicit effectum. Ordo enim quidam cuncta complectitur, ut, quod adsignata ordinis ratione decesserit, hoc licet in alium, tamen ordinem relabatur, ne quid in regno providentiae liceat temeritati.

6 exacerbare *PT¹L¹VDK* 9 spectans *T²L* et spectans *Aur.² PTLVDK*
 expectans *rel. Peip.* (*αἰσθανόμενος Plan.*) 10 rei *Pulman*; *cf. Eng.*

13 ***acta *T* (auct *erasum esse putavit Peip.*) aucta *F* (*probat Schepss*) ducta *in mg. T² ac P ἐπιειχθεῖσα Plan.* 15 foedus ita ut ipsi *P* 17 dissentiant faciatque *P* 18 fuissent *P* 23 redire *P* redigere *L¹* 24 student *om. P* 27 (ab) adsignata *T²LV²*

54 Ἀργαλέον δέ με ταῦτα θεὸν ὧς πάντ' ἀγορεύειν.
 55 Neque enim fas est homini cunctas divinae operae machinas
 56 vel ingenio comprehendere vel explicare sermone. Hoc
 tantum perspexisse sufficiat, quod naturarum omnium pro- 5
 ditor deus idem ad bonum dirigens cuncta disponat dum-
 que ea, quae protulit in sui similitudinem, retinere festinat,
 malum omne de rei publicae suae terminis per fatalis seriem
 57 necessitatis eliminat. Quo fit, ut, quae in terris abundare
 creduntur, si disponentem providentiam spectes, nihil us-
 58 quam mali esse perpendas. Sed video te iam dudum et 10
 pondere quaestionis oneratum et rationis prolixitate fati-
 gatum aliquam carminis expectare dulcedinem; accipe igitur
 haustum, quo reffectus firmior in ulteriora contendas.

VI. Si vis celsi iura Tonantis

pura sollers cernere mente, 15
 aspice summi culmina caeli;
 illic iusto foedere rerum
 (5) veterem servant sidera pacem.
 Non sol rutilo concitus igne
 gelidum Phoebes impedit axem 20
 nec, quae summo vertice mundi
 flectit rapidos Ursa meatus,
 (10) numquam occiduo lota profundo,
 cetera cernens sidera mergi
 cupit Oceano tinguere flammās; 25
 semper vicibus temporis aequis
 Vesper seras nuntiat umbras

1 Hom. *M* 176 2sq. *Eccle.* 1,8: cunctae res difficiles, non potest eas
 homo explicare sermone 6 *Phil.* 2,7: in similitudinem hominum factus.
Iac. 3, 9: homines . . . ad sim. dei facti, *v. Eng.* 27 22sq. *cf.* *Mart.*
Cap. 427, 7 (299, 25): Phoebeos currns rapidosque meatus. *Verg. Georg.*
II 481 sq.: quid tantum Oceano properent se tinguere soles hiberni

PTLVDK 1 ΑΡΤΑΛΘΟΝ *T*² ΑΡΑΑΘΟΝ *L* NE *V* ΘΕΩΝ *P* 4 quo *P*
 14 celsura *P* 23 occidua *PK* 26 vitibus *P* 27 vespe *P*
 nuntiat *P*

revehitque diem Lucifer alnum. (15)
 Sic aeternos reficit cursus
 alternus amor, sic astrigeris
 bellum discors exsulat oris.
 5 Haec concordia temperat aequis
 elementa modis, ut pugnancia (20)
 vicibus cedant humida siccis
 iungantque fidem frigora flammis,
 pendulus ignis surgat in altum
 10 terraeque graves pondere sidant.
 His de causis vere tepenti (25)
 spirat florifer annus odores,
 aestas cererem fervida siccatur,
 remeat pomis gravis autumnus,
 15 hiemem defluus inrigat imber.
 Haec temperies alit ac profert, (30)
 quicquid vitam spirat in orbe;
 eadem rapiens condit et aufert
 obitu mergens orta supremo.
 20 Sedet interea conditor altus
 rerumque regens flectit habenas (35)
 rex et dominus, fons et origo,
 lex et sapiens arbiter aequi,
 et, quae motu concitat ire,
 25 sistit retrahens ac vaga firmat;
 nam nisi rectos revocans itus (40)
 flexos iterum cogat in orbes,
 quae nunc stabilis continet ordo,
 dissaepa suo fonte fatiscant.
 30 Hic est cunctis communis amor
 repetuntque boni fine teneri, (45)

1 Verg. Ecl. 8, 17: diem . . age Lucifer alnum 4 Georg. III 225:
 ignotis exsulat oris 17 Maxim. 5, 112: quicquid toto spirat in orbe

6 pugnancia *vitiosum censet L. Mueller* 11 his de *T³* hisdem *rel. PTLV DK*
 iisdem *Vulpus isdem Peip.* 16 proferat *T¹* 18 aufert * *TK* offert *P*
 19 supraema *P* 24 irae *P* 27 urbes *PL¹, ut vid. V¹, D*

quia non aliter durare queant,
nisi converso rursus amore
refluent causae, quae dedit esse.

- 1 7. Iamne igitur vides, quid haec omnia, quae diximus,
2 consequatur? — Quidnam? inquam. — Omnem, inquit, 5
bonam prorsus esse fortunam. — Et qui id, inquam, fieri
3 potest? — Attende, inquit. Cum omnis fortuna vel iucunda
vel aspera tum remunerandi exercendive bonos, tum pu-
niendi corrigendive improbos causa deferatur, omnis bona,
4 quam vel iustam constat esse vel utilem. — Nimis quidem, 10
inquam, vera ratio et, si quam paulo ante docuisti provi-
dentiam fatumve considerem, firmis viribus nixa sententia.
5 Sed eam si placet, inter eas, quas inopinabiles paulo ante
6 posuisti, numeremus. — Qui? inquit. — Quia id hominum
sermo communis usurpat et quidem crebro quorundam 15
7 malam esse fortunam. — Visne igitur, inquit, paulisper
vulgi sermonibus accedamus, ne nimium velut ab humani-
tatis usu recessisse videamur? — Ut placet, inquam. —
8 Nonne igitur bonum censes esse, quod prodest? — Ita est,
9 inquam. — Quae vero aut exercet aut corrigit, prodest? — 20
10 Fateor, inquam. — Bona igitur? — Quidni? — Sed haec
eorum est, qui vel in virtute positi contra aspera bellum
gerunt vel a vitiis declinantes virtutis iter arripiunt. —
11 Negare, inquam, nequeo. — Quid vero iucunda, quae in
praemium tribuitur bonis, num vulgus malam esse decernit? 25
— Nequaquam, verum uti est, ita quoque esse optimam
12 censet. — Quid reliqua, quae cum sit aspera, iusto supplicio
13 malos coerchet, num bonam populus putat? — Immo om-
nium, inquam, quae excogitari possunt, iudicat esse miser-
14 rimam. — Vide igitur, ne opinionem populi sequentes quid- 30

11 *cf.* 96, 15 sq.

PTLV DKE

1 queunt *V*² 3 refluent *ut vid.* *T*¹ 6 quid *PT*¹*VK*¹ qui *K*²
11 inquam *denuo incipit E* 12 fatumque *P* 19 sq. quod est
(prodest — prod *om.*) *P* 27 reliquam *T*²*L*²*E*

dam valde inopinabile confecerimus. — Quid? inquam. —
 Ex his enim, ait, quae concessa sunt, evenit eorum quidem, 15
 qui vel sunt vel in possessione vel in propectu vel in adepti-
 one virtutis, omnem, quaecumque sit, bonam, in impro-
 5 bitate vero manentibus omnem pessimam esse fortunam. —
 Hoc, inquam, verum est, tametsi nemo audeat confiteri. — 16
 Quare, inquit, ita vir sapiens moleste ferre non debet, quo- 17
 tiens in fortunae certamen adducitur, ut virum fortem non
 decet indignari, quotiens increpuit bellicus tumultus. Utri- 18
 10 que enim huic quidem gloriae propagandae, illi vero con-
 formandae sapientiae difficultas ipsa materia est. Ex quo 19
 etiam virtus vocatur, quod suis viribus nitens non superetur
 adversis; neque enim vos in propectu positi virtutis dif-
 fluere deliciis et emarcescere voluptate venistis. Proelium 20
 15 cum omni fortuna animis acre conseritis, ne vos aut tristis
 opprimat aut iucunda corrumpat. Firmis medium viribus 21
 occupate; quicquid aut infra subsistit aut ultra progreditur,
 habet contemptum felicitatis, non habet praemium laboris.
 In vestra enim situm manu, qualem vobis fortunam formare 22
 20 malitis; omnis enim, quae videtur aspera, nisi aut exercet
 aut corrigit, punit.

VII. Bella bis quinque operatus annis

ultor Atrides Phrygiae ruinis
 fratris amissos thalamos piavit.

25 Ille dum Graiae dare vela classi
 optat et ventos redimit cruore,
 exiit patrem miserumque tristis
 foederat natae iugulum sacerdos.
 Flevit amissos Ithacus sodales,

(5)

2 concessit ev. P 3 vel *primum om. T²L¹E*, alterum V²K PTLVDKE
 profectu Schepss 10 sq. confirmandae Erlang.² (100, 12, cf. Bas.)
 15 ac nimis L²K nimis T² (probat Brakman; μάχην ἐπιτόπως δοιμείαν
 Plan., cf. Eng.) a nimis Peip. animis ac re Damsté (Mnem. XXXIII
 352) 20 nisi ut P nisi at T¹ 25 gratiae T¹ 26 redimit P
 28 foederat V² federat Erlang.¹ Met. f(o)edarat F²E foderat T²
 Erlang.² (σφαγίυσσε Plan.) foedera rel. (turparat s. s. V)

- quos ferus vasto recubans in antro
 (10) mersit immani Polyphemus alvo;
 sed tamen caeco furibundus ore
 gaudium maestis lacrimis rependit.
 Herculem duri celebrant labores, 5
 ille Centauros domuit superbos,
 (15) abstulit saevo spolium leoni
 fixit et certis volucres sagittis,
 poma cernenti rapuit draconi
 aureo laevam gravior metallo, 10
 Cerberum traxit triplici catena.
 (20) Victor immitem posuisse fertur
 pabulum saevis dominum quadrigis.
 Hydra combusto periit veneno,
 fronte turpatus Achelous amnis 15
 ora demersit pudibunda ripis.
 (25) Stravit Antaeum Libycis harenis,
 Cacus Euandri satiavit iras,
 quosque pressurus foret altus orbis,
 saetiger spumis umeros notavit. 20
 Ultimus caelum labor inreflexo
 (30) sustulit collo pretiumque rursus
 ultimi caelum meruit laboris.
 Ite nunc, fortes, ubi celsa magni
 ducit exempli via. Cur inertes 25
 terga nudatis? Superata tellus
 (35) sidera donat.

16 Sen. Herc. F. 1178: ora pudibunda obtegit 17 Sen. Med. 643: stravit Antaeum, 653: Libycis harenis.

PTLVDKE 1 ferus PVD 2 albo PT¹D¹ 17 anteum PE¹ antehum K
 antheum rel. libicis P lybicis T² lypicis T¹ 19 pressurus L² K
 depressus Laud² compressus T²E cūpressus (cū in ras.) Aur. pressus
 rel. (praessus P) 21 caelum T²L²V caelo rel. caelos Peip.
 22 callo Peip. (typothetarum errore) 26 nudatus PT¹

LIBER V.

1. Dixerat orationisque cursum ad alia quaedam trac- 1
tanda atque expedienda vertebat. Tum ego: Recta quidem, 2
inquam, exhortatio tuaque prorsus auctoritate dignissima,
sed quod tu dudum de providentia quaestionem pluribus
5 aliis implicitam esse dixisti, re experior. Quaero enim, an 3
esse aliquid omnino et quidnam esse casum arbitrere. —
Tum illa: Festino, inquit, debitum promissionis absolvere 4
viamque tibi, qua patriam reveharis, aperire. Haec autem 5
etsi perutilia cognitu, tamen a propositi nostri tramite pau-
10 lisper aversa sunt verendumque est, ne deviis fatigatus ad
emetiendum rectum iter sufficere non possis. — Ne id, in- 6
quam, prorsus vereare; nam quietis mihi loco fuerit ea, qui-
bus maxime delector, agnoscere. Simul, cum omne dispu- 7
tationis tuae latus indubitata fide constiterit, nihil de
15 sequentibus ambigatur.

Tum illa: Morem, inquit, geram tibi, simulque sic orsa 8
est: Si quidem, inquit, aliquis eventum temerario motu
nullaque causarum conexione productum casum esse de-
finit, nihil omnino casum esse confirmo et praeter subiectae
20 rei significationem inanem prorsus vocem esse decerno; quis
enim coercente in ordinem cuncta deo locus esse ullus
temeritati reliquus potest? Nam nihil ex nihilo existere 9
vera sententia est, cui nemo umquam veterum refragatus

22 v. Epicurea ed. Usener p. 5, 13; 374. Class. Review XXXIV 161;
XXXV 23. Rand, Jahrb. Suppl. XXVI 425. Pers. 3, 84: gigni de
nihilō nihilum.

Inscriptio deest in *P* ANICII MANLII SEVERINI BOETHII *PTLV DKE*
(BOETHII *Laud*) \overline{VC} ET INE EXCONS̄ (EXCONSOE *T*) ORD
EXMAG OFF ATQE PATRICIO(-CII *L*²) PHILOSOPHICAE
(PHILOSOPHIAE *T*) CONSOLATIONIS LIB · IIII EXPLICIT
(expl. l. quartus *TK*) INCIPIT LIB · V̄ FELICITER *TLV Aur. DLaud*,
(om. *vc* et *inl* . . *exmag off atque*) *K*

3 exortatio *L*¹*VDK* exortatio *P* tua quae *T*¹*V*² 4 quaestio-
num *P*¹, ut *vid.* *T*¹ 5 quae enim *P* 17 eventu *P*

est, quamquam id illi non de operante principio, sed de
 materiali subiecto hoc omnium de natura rationum quasi
 10 quoddam iecerint fundamentum. At si nullis ex causis ali-
 quid oriatur, id de nihilo ortum esse videbitur; quodsi hoc
 fieri nequit, ne casum quidem huius modi esse possibile est, 51
 qualem paulo ante definivimus. —

11 Quid igitur, inquam, nihilne est, quod vel casus vel for-
 tuitum iure appellari queat? An est aliquid, tametsi vulgus
 12 lateat, cui vocabula ista convenient? — Aristoteles meus
 id, inquit, in *Physicis* et brevi et veri propinqua ratione de- 10
 13 finivit. — Quonam, inquam, modo? — Quotiens, ait, aliquid
 cuiuspiam rei gratia geritur aliudque quibusdam de causis,
 quam quod intendebatur, obtingit, casus vocatur, ut si quis
 14 colendi agri causa fodiens humum defossi auri pondus in- 15
 veniat. Hoc igitur fortuito quidem creditur accidisse, verum
 non de nihilo est; nam proprias causas habet, quarum in-
 provisus inopinatusque concursus casum videtur operatus.
 15 Nam nisi cultor agri humum foderet, nisi eo loci pecuniam
 16 suam depositor obruisset, aurum non esset inventum. Hae
 sunt igitur fortuiti causae compendii, quod ex obviis sibi 20
 et confluentibus causis, non ex gerentis intentione provenit.
 17 Neque enim vel qui aurum obruit vel qui agrum exercuit,
 ut ea pecunia repperiretur, intendit, sed, uti dixi, quo ille
 18 obruit, hunc fodisse convenit atque concurrat. Licet igitur
 definire casum esse inopinatum ex confluentibus causis in 25
 19 his, quae ob aliquid geruntur, eventum. Concurrere vero
 atque confluere causas facit ordo ille inevitabili conexione
 procedens, qui de providentiae fonte descendens cuncta suis
 locis temporibusque disponit.

6 r. 107, 18 9sq. Aristot. Phys. II 4

PTLV DKE

1 id om. Met, 2 hoc (est) Met.; r. Eng. 3 iecerunt P¹ 7 ni-
 hilne esse P 8 tam ut si P 9 aristotelis PTL¹VKE 10 veteri
 PV¹ 11 qm̄ P quō K 12 de om. P 15 fortuitu PT¹V³E Peip.
 accedisse L¹VD¹K 18 loco PKE 19 haec T¹L¹Aur.D¹ Peip.
 20 fortuitu PV¹(-ta V³) causa PT¹L¹V³Aur.D Peip. ex om. P
 22 argentum rcuit (sic) P² 27 fecit P 28 prudentiae P

I. Rupis Achaemeniae scopulis, ubi versa sequentum
 pectoribus figit spicula pugna fugax,
 Tigris et Euphrates uno se fonte resolvunt
 et mox abiunctis dissociantur aquis.

5 Si coeant cursumque iterum revocentur in unum, (5)
 confluat, alterni quod trahit unda vadi,

convenient puppes et vulsi flumine trunci
 mixtaque fortuitos implicet unda modos;
 quos tamen ipsa vagos terrae declivia casus

10 gurgitis et lapsi defluus ordo regit. (10)

Sic, quae permissis fluitare videtur habenis,
 fors patitur frenos ipsaque lege meat.

2. Animadverto, inquam, idque, uti tu dicis, ita esse 1
 consentio. Sed in hac haerentium sibi serie causarum estne 2
 15 ulla nostri arbitrii libertas an ipsos quoque humanorum
 motus animorum fatalis catena constringit? — Est, inquit; 3
 neque enim fuerit ulla rationalis natura, quin eidem libertas
 adsit arbitrii. Nam quod ratione uti naturaliter potest, id 4
 habet iudicium, quo quidque discernat; per se igitur fu-
 20 gienda optandave dinoscit. Quod vero quis optandum esse 5
 iudicat, petit; refugit vero, quod aestimat esse fugiendum.
 Quare, quibus in ipsis inest ratio, inest etiam volendi nolen- 6
 dique libertas, sed hanc non in omnibus aequam esse con-
 stituo. Nam supernis divinisque substantiis et perspicax 7
 25 iudicium et incorrupta voluntas et efficax optatorum praesto
 est potestas. Humanas vero animas liberiores quidem esse 8
 necesse est, cum se in mentis divinae speculatione conser-
 vant, minus vero, cum dilabuntur ad corpora, minusque
 etiam, cum terrenis artibus colligantur. Extrema vero est 9
 30 servitus, cum vitiis deditae rationis propriae possessione

1 acham. P sequentium P 2 figit om. T¹ picula P 3 tygris PTLVDKE
 P euphrates PTK fronte P 5 coherant P coheant L¹ 6 con-
 fluant P 7 convenient P conveniunt K 12 frons P 22 in ipsis
 om. T¹E uncis incl. Peip. 25 voluptas P efficat P 26 esse
 om. P 27 necesse est eras. P

10 ceciderunt. Nam ubi oculos a summae luce veritatis ad
inferiora et tenebrosa deiecerint, mox inscitiae nube cali-
gant, perniciosis turbantur affectibus, quibus accedendo
consentiendoque, quam invexere sibi, adiuvant servitutem
11 et sunt quodam modo propria libertate captivae. Quae 5
tamen ille ab aeterno cuncta prospiciens providentiae cernit
intuitus et suis quaeque meritis praedestinata disponit.

II. Πάντ' ἐφορᾶν καὶ πάντ' ἐπακούειν

puro clarum lumine Phoebum
melliflui canit oris Homerus, 10
qui tamen intima viscera terrae
non valet aut pelagi radiorum
(5) infirma perrumpere luce.
Haud sic magni conditor orbis;
huic ex alto cuncta tuenti 15
nulla terrae mole resistunt,
(10) non nox atris nubibus obstat.
Quae sint, quae fuerint veniantque,
uno mentis cernit in ictu;
quem, quia respicit omnia solus, 20
verum possis dicere solem.

1 3. Tum ego: En, inquam, difficiliore rursus ambiguitate
2 confundor. — Quaenam, inquit, ista est? Iam enim, quibus
3 perturbare, coniecto. — Nimium, inquam, adversari ac re-
pugnare videtur praenosceri universa deum et esse ullum 25

8 Hom. Γ 277: 'Ἡελίος θ', δε πάντ' ἐφορᾶς καὶ πάντ' ἐπακούεις, cf. λ 109. μ 323 9 Hom. Α 605: λαμπρὸν φάος ἡέλλοιο 18 Verg. Georg. IV 393: quae sunt, quae fuerint, quae mox ventura trahuntur 20 cf. Cic. Nat. deor. II 68. III 54. Laet. Inst. II 10. Firm. Mat. De err. prof. rel. 17, 1. Mart. Cap. 74, 1 (48, 9) 22 sqq. cf. Aug. Civ. V 9—11

PTLV DKE 1 ceciderint V² 2 inscientiae VE 4 adiuvant T¹V¹DK¹E²
(-bent E¹) 7 quaque P praedist. TLDK 8 carmini attribuit
Eng. (cf. Plan.) ΠΑΝΦΟΡΑΝ ΚΑΙ ΝΑΝΤΕΠΑΚΟΙΕΙΝ P ἐφορᾶν . . ἐπα-
κούων Obb. Peip. 24 perturbare DLV¹ perturbaere E perturbare
rel. Peip.

libertatis arbitrium. Nam si cuncta prospicit deus neque 4
falli ullo modo potest, evenire necesse est, quod providentia 5
futurum esse praeviderit. Quare si ab aeterno non facta 5
hominum modo, sed etiam consilia voluntatesque praenoscit,
5 nulla erit arbitrii libertas; neque enim vel factum aliud
ullum vel quaelibet existere poterit voluntas, nisi quam
nescia falli providentia divina praesenserit. Nam si aliorum 6
sum, quam provisae sunt, detorqueri valent, non iam erit
futuri firma praescientia, sed opinio potius incerta, quod
10 de deo credere nefas iudico.

Neque enim illam probo rationem, qua se quidam cre- 7
dunt hunc quaestionis nodum posse dissolvere. Aiunt enim 8
non ideo quid esse eventurum, quoniam id providentia fu-
turum esse prospexerit, sed e contrario potius, quoniam
15 quid futurum est, id divinam providentiam latere non posse
eoque modo necessarium hoc in contrariam relabi partem.
Neque enim necesse esse contingere, quae providentur, sed 9
necesse esse, quae futura sunt, provideri, quasi vero, quae
cuius rei causa sit, praescientiane futurorum necessitatis
20 an futurorum necessitas providentiae, laboretur ac non illud
demonstrare nitamur, quoquo modo sese habeat ordo cau-
sarum, necessarium esse eventum praescitarum rerum, etiam
si praescientia futuris rebus eveniendi necessitatem non
videatur inferre.

Etenim si quispiam sedeat, opinionem, quae eum sedere 10
coniectat, veram esse necesse est atque e converso rursus,
si de quopiam vera sit opinio, quoniam sedet, eum sedere
necesse est. In utroque igitur necessitas inest, in hoc qui- 11
dem sedendi, at vero in altero veritatis. Sed non idcirco 12
13 quisque sedet, quoniam vera est opinio, sed haec potius
30 vera est, quoniam quempiam sedere praecessit. Ita cum 13

8 provisae P 9 praesentia PK¹ 16 (est eras.) hoc T 19 ne- PTLVDKE
cessitas TVAur.LaudKE 20 in futurum (an om.) P futurarum L²
futura T² necessitate K¹ 26 at T¹Peip. est conversa P
27 copiam P 28 est om. P

causa veritatis ex altera parte procedat, inest tamen communis in utraque necessitas.

14 Similia de providentia futurisque rebus ratiocinari patet; nam etiam si idcirco, quoniam futura sunt, providentur, non vero ideo, quoniam providentur, eveniunt, nihilo minus 5 tamen a deo vel ventura provideri vel provisa necesse est evenire provisa, quod ad perimendam arbitrii libertatem 15 solum satis est. Iam vero quam praeposterum est, ut aeternae praescientiae temporalium rerum eventus causa esse 16 dicatur! Quid est autem aliud arbitrari ideo deum futura, quoniam sunt eventura, providere, quam putare, quae olim 10 acciderunt, causam summae illius esse providentiae? Ad haec sicuti, cum quid esse scio, id ipsum esse necesse est, ita, cum quid futurum novi, id ipsum futurum esse necesse est; sic fit igitur, ut eventus praescitae rei nequeat evitari. 15

18 Postremo si quid aliquis aliorum, atque sese res habet, existimet, id non modo scientia non est, sed est opinio fallax 19 ab scientiae veritate longe diversa. Quare si quid ita futurum est, ut eius certus ac necessarius non sit eventus, id 20 eventurum esse praesciri qui poterit? Sicut enim scientia ipsa impermixta est falsitati, ita id, quod ab ea concipitur, 20 esse aliter, atque concipitur, nequit. Ea namque causa est, cur mendacio scientia careat, quod se ita rem quamque 21 habere necesse est, uti eam sese habere scientia comprehendit. 25

22 Quid igitur, quonam modo deus haec incerta futura 23 praenoscit? Nam si inevitabiliter eventura censet, quae etiam non evenire possibile est, fallitur, quod non sentire 24 modo nefas est, sed etiam voce proferre. At si ita, uti sunt, ita ea futura esse decernit, ut aequae vel fieri ea vel non 30 fieri posse cognoscat, quae est haec praescientia, quae nihil

PTLV DKE 6 ab *TLV¹DK* 7 provisa *om. T²V²E² Peip.; cf. Eng.* 13 esse — id ipsum *in mg. T¹* 14 sq. ita — necesse est *om. PD¹* novi — futurum *om. V¹* 21 ab *om. T²L¹* 23 aereat *P* 24 uti etiam *P* 26 qui *P* 28 quod nec sentire *P* 30 decernet *P*

certum, nihil stabile comprehendit? Aut quid hoc refert 25
vaticinio illo ridiculo Tiresiae

Quicquid dicam, aut erit aut non?

Quid etiam divina providentia humana opinione praestiterit, 26
5 si uti homines incerta iudicat, quorum est incertus eventus?
Quodsi apud illum rerum omnium certissimum fontem nihil 27
incerti esse potest, certus eorum est eventus, quae futura
firmiter ille praescierit.

Quare nulla est humanis consiliis actionibusque libertas, 28
10 quas divina mens sine falsitatis errore cuncta prospiciens
ad unum alligat et constringit eventum. Quo semel recepto 29
quantus occasus humanarum rerum consequatur, liquet.
Frustra enim bonis malisque praemia poenaeve proponun- 30
tur, quae nullus meruit liber ac voluntarius motus animorum.
15 Idque omnium videbitur iniquissimum, quod nunc aequissi- 31
mum iudicatur, vel puniri improbos vel remunerari probos,
quos ad alterutrum non propria mittit voluntas, sed futuri
cogit certa necessitas. Nec vitia igitur nec virtutes quic- 32
quam fuerint, sed omnium meritorum potius mixta atque
20 indiscreta confusio, quoque nihil sceleratius excogitari
potest, cum ex providentia rerum omnis ordo ducatur nihil-
que consiliis liceat humanis, fit, ut vitia quoque nostra ad
bonorum omnium referantur auctorem. Igitur nec sperandi 33
aliquid nec deprecandi ulla ratio est; quid enim vel speret
25 quisque vel etiam deprecetur, quando optanda omnia series
indeflexa conectit?

Auferetur igitur unicum illud inter homines deumque 34
commercium sperandi scilicet ac deprecandi, si quidem
iustae humilitatis pretio inaestimabilem vicem divinae gra-
30 tiaae promeremur, qui solus modus est, quo cum deo colloqui

3 Hor. Sat. II 5, 59; cf. Cic. Nat. deor. I 70

1 fert *P* differt *Bentley* (ad *Horat.*) 2 ridiculo *om. P* *PTLVDKE*
17 futura *P* 24 esset *Schepss* potest *P* 29 praeconio *P* 30 pro-
meremur (emur *in ras.*) *T* promereremur *Schepss*

homines posse videantur illique inaccessae luci prius quo-
 que, quam impetrent, ipsa supplicandi ratione coniungi.
 35 Quae si recepta futurorum necessitate nihil virium habere
 credantur, quid erit, quo summo illi rerum principi coneciti
 36 atque adhaerere possimus? Quare necesse erit humanum 5
 genus, uti paulo ante cantabas, dissaeptum atque disiunctum
 suo fonte fatiscere.

III. Quaenam discors foedera rerum
 causa resolvit? Quis tanta deus
 veris statuit bella duobus, 10
 ut, quae carptim singula constant,
 (5) eadem nolint mixta iugari?
 An nulla est discordia veris
 semperque sibi certa cohaerent,
 sed mens caecis obruta membris 15
 nequit oppressi luminis igne
 (10) rerum tenues noscere nexus?
 Sed cur tanto flagrat amore
 veri tectas reperire notas?
 Scitne, quod appetit anxia nosse? 20
 Sed quis nota scire laborat?
 (15) At si nescit, quid caeca petit?
 Quis enim quicquam nescius optet
 aut quis valeat nescita sequi
 quove inveniat? Quis reppertam 25
 queat ignarus noscere formam?
 (20) An, cum mentem cerneret altam,
 pariter summam et singula norat?
 Nunc membrorum condita nube
 non in totum est oblita sui

6 v. *supra* 103, 29 20 cf. Plat. Men. 80 d. e

PTLVKE 3 necessitate — eadem (116, 27) *exciderunt in D* 10 viris *P*
 13 discordia nulla est *Peip.* 19 repperire *codd.* 21 notam vel notas
 (i. e. causas) *Peip.* laborat *T*¹ 22 quid (i. cur s. s.) *T* cur in ras. *V*
 qui *P* 23 optat *PE* 25 quisque *L*² quisve ut vid. *Pulman, Peip.*
 repertam libri

summamque tenet singula perdens.

Igitur quisquis vera requirit, (25)

neutro est habitu; nam neque novit

nec penitus tamen omnia nescit,

5 sed, quam retinens meminit, summam

consulit alte visa retractans,

ut servatis queat oblitus (30)

addere partes.

4. Tum illa: Vetus, inquit, haec est de providentia 1
 10 querela M.que Tullio, cum divinationem distribuit, vehe-
 menter agitata tibi que ipsi res diu prorsus multumque quae-
 sita, sed haudquaquam ab ullo vestrum hactenus satis dili-
 genter ac firmiter expedita. Cuius caliginis causa est, quod 2
 humanae ratiocinationis motus ad divinae praescientiae
 15 simplicitatem non potest amoveri, quae si ullo modo cogi-
 tari queat, nihil prorsus relinquetur ambigui. Quod ita 3
 demum patefacere atque expedire temptabo, si prius ea,
 quibus moveris, expendero. Quaero enim, cur illam solven- 4
 tium rationem minus efficacem putes, quae quia praescien-
 20 tiam non esse futuris rebus causam necessitatis existimat,
 nihil impediri praescientia arbitrii libertatem putat. Num 5
 enim tu aliunde argumentum futurorum necessitatis trahis,
 nisi quod ea, quae praesciuntur, non evenire non possunt?
 Si igitur praenotio nullam futuris rebus adicit necessitatem, 6
 25 quod tu etiam paulo ante fatebare, quid est, quod voluntarii
 exitus rerum ad certum cogantur eventum?

Etenim positionis gratia, ut, quid consequatur, advertas, 7
 statuamus nullam esse praescientiam. Num igitur, quantum 8
 ad hoc attinet, quae ex arbitrio veniunt, ad necessitatem

10 Cic. Div. II 8sq. 24 Orig. (Euseb. Praep. ev. VI 11): ἡ πρόγνωσις τοῦ θεοῦ οὐκ ἀνάγκην ἐπιτίθει τοῖς περὶ ὧν κατελήφει, cf. 116, 33sq.
 25 v. 111, 23

10 M.que om. T¹ mensque tulit iocum divinatione P destruit PTLVKE
 T¹L¹V describit L² 12 autquaquam P 19 effica computes P
 praesentiam bis P 29 eveniunt T Peip.

9 cogantur? — Minime. — Statuamus iterum esse, sed nihil
 rebus necessitatis iniungere; manebit, ut opinor, eadem
 10 voluntatis integra atque absoluta libertas. Sed praescientia,
 inquires, tametsi futuris eveniendi necessitas non est, signum
 11 tamen est necessario ea esse ventura. Hoc igitur modo, 5
 etiam si praecognitio non fuisset, necessarios futurorum
 exitus esse constaret; omne etenim signum tantum, quid sit,
 12 ostendit, non vero efficit, quod designat. Quare demonst-
 randum prius est nihil non ex necessitate contingere, ut prae-
 notionem signum esse huius necessitatis appareat; alioquin 10
 si haec nulla est, ne illa quidem eius rei signum poterit esse,
 13 quae non est. Iam vero probationem firma ratione sub-
 nixam constat non ex signis neque petitis extrinsecus argu-
 mentis, sed ex convenientibus necessariisque causis esse
 ducendam. 15

14 Sed qui fieri potest, ut ea non proveniant, quae futura
 esse providentur? Quasi vero nos ea, quae providentia
 futura esse praenoscit, non esse eventura credamus ac non
 illud potius arbitremur, licet eveniant, nihil tamen, ut eveni-
 15 rent, sui natura necessitatis habuisse. Quod hinc facile 20
 perpendas licebit; plura etenim, dum fiunt, subiecta oculis
 intuemur, ut ea, quae in quadrigis moderandis atque flecten-
 dis facere spectantur aurigae, atque ad hunc modum cetera.
 16 Num igitur quicquam illorum ita fieri necessitas ulla com-
 pellit? — Minime; frustra enim esset artis effectus, si omnia 25
 17 coacta moverentur. — Quae igitur, cum fiunt, carent
 existendi necessitate, eadem, prius quam fiant, sine neces-
 18 sitate futura sunt. Quare sunt quaedam eventura, quorum
 19 exitus ab omni necessitate sit absolutus. Nam illud quidem
 nullum arbitror esse dicturum, quod, quae nunc fiunt, prius 30
 20 quam fierent, eventura non fuerint; haec igitur etiam prae-
 cognita liberos habent eventus. Nam sicut scientia prae-
 sentium rerum nihil his, quae fiunt, ita praescientia futuro-

PTLV DKE 1 cogantur *PT¹E* coguntur *rel.* igitur *P* 18 ventura *TV*
 27 prius *denuo incipit D* 30 nunc *om. P in ras. V* 33 praesentia *PK*

rum nihil his, quae ventura sunt, necessitatis importat. Sed
 hoc, inquis, ipsum dubitatur, an earum rerum, quae neces- 21
 sarios exitus non habent, ulla possit esse praenotio. Disso- 22
 nare etenim videntur putasque, si praevideantur, consequi
 5 necessitatem, si necessitas desit, minime praesciri nihilque
 scientia comprehendi posse nisi certum. Quodsi, quae in- 23
 certi sunt exitus, ea quasi certa providentur, opinionis id
 esse caliginem, non scientiae veritatem; aliter enim, ac sese
 res habeat, arbitrari ab integritate scientiae credis esse
 10 diversum. Cuius erroris causa est, quod omnia, quae quis- 24
 que novit, ex ipsorum tantum vi atque natura cognosci
 aestimat, quae sciuntur. Quod totum contra est; omne enim, 25
 quod cognoscitur, non secundum sui vim, sed secundum
 cognoscentium potius comprehenditur facultatem. Nam, 26
 15 ut hoc brevi liqueat exemplo, eandem corporis rotunditatem
 aliter visus, aliter tactus agnoscit; ille eminus manens totum
 simul iactis radiis intuetur, hic vero cohaerens orbi atque
 coniunctus circa ipsum motus ambitum rotunditatem parti-
 bus comprehendit.
 20 Ipsum quoque hominem aliter sensus, aliter imaginatio, 27
 aliter ratio, aliter intellegentia contuetur. Sensus enim 28
 figuram in subiecta materia constitutam, imaginatio vero
 solam sine materia iudicat figuram. Ratio vero hanc quo- 29
 que transcendit speciemque ipsam, quae singularibus inest,
 25 universali consideratione perpendit. Intellegentiae vero 30
 celsior oculus existit; supergressa namque universitatis
 ambitum ipsam illam simplicem formam pura mentis acie
 contuetur. In quo illud maxime considerandum est: nam 31
 superior comprehendendi vis amplectitur inferiorem, infe-

12 (cf. 118, 20) *de Ammonio Iamblichum secuto* (ἡ γνώσις . . ἐνέργεια τοῦ γνώσκοντος) et *Proclo* (omne quod cognoscitur non secundum sui vim, sed secundum cognoscentium potius comprehenditur facultatem) v. Klingner 107

1 necessitas *P* 2 inquis *Schepss* 7 incerta *PT*¹ (s)in(t) certa *PTLVDKE*
*Eng.*³ 7sq. id esse *e corr. T* 23 (constitutam) iudicat *P* 25 in-
 tellegentia *PT*² 26 oculis *T*² existat *P*

32 rior vero ad superiorem nullo modo consurgit. Neque enim
 sensus aliquid extra materiam valet vel universales species
 imaginatio contuetur vel ratio capit simplicem formam, sed
 intelligentia quasi desuper spectans concepta forma, quae
 subsunt, etiam cuncta diiudicat, sed eo modo, quo formam 5
 33 ipsam, quae nulli alii nota esse poterat, comprehendit. Nam
 et rationis universum et imaginationis figuram et materiale
 sensibile cognoscit nec ratione utens nec imaginatione nec
 sensibus, sed illo uno ictu mentis formaliter, ut ita dicam,
 34 cuncta prospiciens. Ratio quoque, cum quid universale 10
 respicit, nec imaginatione nec sensibus utens imaginabilia
 35 vel sensibilia comprehendit. Haec est enim, quae conceptio-
 nis suae universale ita definit: homo est animal bipes rati-
 36onale. Quae cum universalis notio sit, tum imaginabilem 15
 sensibilemque esse rem nullus ignorat, quod illa non ima-
 ginatione vel sensu, sed in rationali conceptione considerat.
 37 Imaginatio quoque, tametsi ex sensibus visendi forman-
 dique figuras sumpsit exordium, sensu tamen absente sensi-
 38 bilia quaeque collustrat non sensibili, sed imaginaria ratione 20
 iudicandi. Videsne igitur, ut in cognoscendo cuncta sua
 potius facultate quam eorum, quae cognoscuntur, utantur?
 39 Neque id iniuria; nam cum omne iudicium iudicantis actus
 existat, necesse est, ut suam quisque operam non ex aliena,
 sed ex propria potestate perficiat.

IV. Quondam Porticus attulit

obscuros ninium senes,
 qui sensus et imagines
 e corporibus extimis
 (5) credant mentibus imprimi,
 ut quondam celeri stilo
 mos est aequore paginae,
 quae nullas habeat notas,
 pressas figere litteras.

25

30

PTLVDKE 13 definiuit *TL Peip.* (*διορισμῆτος Plan.*) 15sq. (in) imagina-
 tione *T²L* 19 inlustrat *P* 22 actu *Met²* (*Volkmann*)

Sed mens si propriis vigens (10)
 nihil motibus explicat,
 sed tantum patiens iacet
 notis subdita corporum
 5 cassasque in speculi vicem
 rerum reddit imagines, (15)
 unde haec sic animis viget
 cernens omnia notio?
 Quae vis singula perspicit
 10 aut quae cognita dividit?
 Quae divisa recolligit (20)
 alternumque legens iter
 nunc summis caput inserit,
 nunc decedit in infima,
 15 tum sese referens sibi
 veris falsa redarguit? (25)
 Haec est efficiens magis
 longe causa potentior,
 quam quae materiae modo
 20 impressas patitur notas.
 Praecedit tamen excitans (30)
 ac vires animi movens
 vivo in corpore passio,
 cum vel lux oculos ferit
 25 vel vox auribus instrepat.
 Tum mentis vigor excitus, (35)
 quas intus species tenet
 ad motus similes vocans
 notis applicat exteris
 30 introrsumque reconditis
 formis miscet imagines. (40)

23 *cf.* Prud. Apoth. 83: passio, quae corpus sibi vindicat

14 decedit *PT¹K* 15 tunc *T¹E* 26 exituss (*ituss in ras.*) *P PTLVDKE*
 exitus *K* 30 reconditus *P¹K¹*

1 5. Quodsi in corporibus sentiendis, quamvis afficiant
 instrumenta sensuum forinsecus obiectae qualitates animi-
 que agentis vigorem passio corporis antecedit, quae in se
 actum mentis provocet excitetque interim quiescentes in-
 trinsecus formas, si in sentiendis, inquam, corporibus ani- 5
 mus non passione insignitur, sed ex sua vi subiectam cor-
 pori iudicat passionem, quanto magis ea, quae cunctis cor-
 porum affectionibus absoluta sunt, in discernendo non
 obiecta extrinsecus sequuntur, sed actum suae mentis ex-
 2 pediunt! Hac itaque ratione multiplices cognitiones diversis 10
 3 ac differentibus cessere substantiis. Sensus enim solus
 cunctis aliis cognitionibus destitutus immobilibus animanti-
 bus cessit, quales sunt conchae maris quaeque alia saxis
 haerentia nutriuntur; imaginatio vero mobilibus beluis,
 quibus iam inesse fugiendi appetendive aliquis videtur 15
 4 affectus. Ratio vero humani tantum generis est sicut intel-
 legentia sola divini; quo fit, ut ea notitia ceteris praestet,
 quae suapte natura non modo proprium, sed ceterarum quo-
 que notitiarum subiecta cognoscit.

5 Quid igitur, si ratiocinationi sensus imaginatioque refra- 20
 gentur nihil esse illud universale dicentes, quod sese intueri
 6 ratio putet? Quod enim sensibile vel imaginabile est, id
 universum esse non posse, aut igitur rationis verum esse
 iudicium nec quicquam esse sensibile aut, quoniam sibi
 notum sit plura sensibus et imaginationi esse subiecta, in- 25
 anem conceptionem esse rationis, quae, quod sensibile sit
 7 ac singulare, quasi quiddam universale consideret. Ad haec,
 si ratio contra respondeat se quidem et quod sensibile et
 quod imaginabile sit in universitatis ratione conspiciere, illa
 vero ad universitatis cognitionem aspirare non posse, quon- 30
 iam eorum notio corporales figuras non posset excedere,

PTLVDKE 1 quam efficiant *P* 10 igitur *PE* cogitationes *PK*¹ 12 co-
 gitationibus *P* 13 cesset *T*¹*D*¹ 15 fugiendi appetendive *om. P*
 18 sua apte *PK* 20 imaginationique *P*¹ imaginatioq̄q̄ *L* 20sq. re-
 fragetur *PT*¹ 21sq. ratio intueri *P* 23 posse *abrumpitur D* igitur
desinit E 28 si quidem *PT*¹*VK* sensibile *abrumpitur P*

de rerum vero cognitione firmiori potius perfectiorique iudicio esse credendum, in huius modi igitur lite nos, quibus tam ratiocinandi quam imaginandi etiam sentiendique vis inest, nonne rationis potius causam probaremus? Simile 8
 5 est, quod humana ratio divinam intellegentiam futura, nisi ut ipsa cognoscit, non putat intueri. Nam ita disseris: Si 9
 qua certos ac necessarios habere non videantur eventus, ea certo eventura praesciri nequeunt. Harum igitur rerum 10
 nulla est praescientia, quam si etiam in his esse credamus, nihil erit, quod non ex necessitate proveniat. Si igitur, uti 11
 rationis participes sumus, ita divinae iudicium mentis habere possemus, sicut imaginationem sensumque rationi cedere oportere iudicavimus, sic divinae sese menti humanam summittere rationem iustissimum censeremus. Quare 12
 15 in illius summae intellegentiae cacumen, si possumus, erigamur; illic enim ratio videbit, quod in se non potest intueri, id autem est, quonam modo etiam, quae certos exitus non habent, certa tamen videat ac definita praenotio neque id sit opinio, sed summae potius scientiae nullis terminis in-
 20 clusa simplicitas.

V. Quam variis terras animalia permeant figuris!

Namque alia extento sunt corpore pulveremque verrunt continuumque trahunt vi pectoris incitata sulcum; sunt quibus alarum levitas vaga verberetque ventos
 25 et liquido longi spatia aetheris enatet volatu; (5)
 haec pressisse solo vestigia gressibusque gaudent vel virides campos transmittere vel subire silvas.
 Quae variis videas licet omnia discrepare formis, prona tamen facies hebetes valet ingravare sensus;
 30 unica gens hominum celsum levat altius cacumen, (10)
 atque levis recto stat corpore despicitque terras.

30 *cf.* Cic. Leg. I 26. Ov. Met. I 85 sq. Sall. Cat. 1, 1. Prud. Contra Symm. II 262

12 possimus *T¹V¹K* Peip. possemis *L¹* 13 credere *V¹K¹* *TLVK*
 21 permanant *K¹*, *ut vid.* *T¹*

Haec, nisi terrenus male desipis, ammonet figura:
 Qui recto caelum vultu petis exserisque frontem,
 in sublime feras animum quoque, ne gravata pessum
 (15) inferior sidat mens corpore celsius levato.

1 6. Quoniam igitur, uti paulo ante monstratum est, omne, 5
 quod scitur, non ex sua, sed ex comprehendentium natura
 cognoscitur, intueamur nunc, quantum fas est, quis sit
 divinae substantiae status, ut quaenam etiam scientia eius
 2 sit, possimus agnoscere. Deum igitur aeternum esse cunc-
 3 torum ratione degentium commune iudicium est. Quid sit 10
 igitur aeternitas, consideremus; haec enim nobis naturam
 4 pariter divinam scientiamque patefacit. Aeternitas igitur
 est interminabilis vitae tota simul et perfecta possessio,
 5 quod ex collatione temporalium clarius liquet. Nam quic-
 quid vivit in tempore, id praesens a praeteritis in futura 15
 procedit nihilque est in tempore constitutum, quod totum
 vitae suae spatium pariter possit amplecti, sed crastinum
 quidem nondum apprehendit, hesternum vero iam perdidit;
 in hodierna quoque vita non amplius vivitis quam in illo
 6 mobili transitorioque momento. Quod igitur temporis pati- 20
 tur condicionem, licet illud, sicuti de mundo censuit Aristo-
 teles, nec coeperit umquam esse nec desinat vitaeque eius
 cum temporis infinitate tendatur, nondum tamen tale est,
 7 ut aeternum esse iure credatur. Non enim totum simul
 infinitae licet vitae spatium comprehendit atque complecti- 25
 8 tur, sed futura nondum, transacta iam non habet. Quod
 igitur interminabilis vitae plenitudinem totam pariter com-
 prehendit ac possidet, cui neque futuri quicquam absit nec
 praeteriti fluxerit, id aeternum esse iure perhibetur idque

5sq. v. 117, 12sq. Augustin. De gen. ad litt. I 4, Civ. XII 12, Boeth. Trin. 158, 55—72, cf. Rand, Jahrb. Suppl. XXVI 427 21 Aristot. libro I De caelo; cf. II 1 (283b 26: οὐδὲ γέγονεν ὁ πᾶς οὐρανός οὔτ' ἐνδέχεται φθαρῆναι eqs.)

TLVK 12 patefecit T¹ Peip. patefecerit T² 21 licet... (mund)o c(en-
 suit) e corr. T 21sq. aristotelis T

necesse est et sui compos praesens sibi semper assistere et infinitatem mobilis temporis habere praesentem.

Unde non recte quidam, qui, cum audiunt visum Platoni mundum hunc nec habuisse initium temporis nec habiturum esse defectum, hoc modo conditori conditum mundum fieri coaeternum putant. Aliud est enim per interminabilem duci vitam, quod mundo Plato tribuit, aliud interminabilis vitae totam pariter complexum esse praesentiam, quod divinac mentis proprium esse manifestum est. Neque deus conditis rebus antiquior videri debet temporis quantitate, sed simplicis potius proprietate naturae. Hunc enim vitae immobilis praesentiarium statum infinitus ille temporalium rerum motus imitatur, cumque eum effingere atque aequare non possit, ex immobilitate deficit in motum, ex simplicitate praesentiae decrescit in infinitam futuri ac praeteriti quantitatem et, cum totam pariter vitae suae plenitudinem nequeat possidere, hoc ipso, quod aliquo modo numquam esse desinit, illud, quod implere atque exprimere non potest, aliquatenus videtur aemulari alligans se ad qualemcumque praesentiam huius exigui voluerisque momenti, quae, quoniam manentis illius praesentiae quandam gestat imaginem, quibuscumque contigerit, id praestat, ut esse videantur. Quoniam vero manere non potuit, infinitum temporis iter arripuit eoque modo factum est, ut continuaret eundo vitam, cuius plenitudinem complecti non valuit permanendo. Itaque si digna rebus nomina velimus imponere, Platonem sequentes deum quidem aeternum, mundum vero dicamus esse perpetuum.

Quoniam igitur omne iudicium secundum sui naturam, quae sibi subiecta sunt, comprehendit, est autem deo semper aeternus ac praesentarius status, scientia quoque eius

3 sq. Plat. Tim. 28sq.; cf. Procl. in Tim. 75a; Augustin. Civ. X 31. XI 4, 5 25sq. Tim. 37d sqq.

8 complexam T^1V Peip. 14 immotum T^1L^1V (et) ex T^2 TLVK
15 futurum ac praeteritum T^1

omnem temporis supergressa motionem in suae manet simp-
 plicitate praesentiae infinitaque praeteriti ac futuri spatia
 complectens omnia, quasi iam gerantur, in sua simplici
 16 cognitione considerat. Itaque si praevidentiam pensare
 velis, qua cuncta dinoscit, non esse praescientiam quasi 5
 futuri, sed scientiam numquam deficientis instantiae rectius
 17 aestimabis. Unde non praevidentia, sed providentia potius
 dicitur, quod porro a rebus infimis constituta quasi ab ex-
 18 celso rerum cacumine cuncta prospiciat. Quid igitur postu-
 las, ut necessaria fiant, quae divino lumine lustrentur, cum 10
 ne homines quidem necessaria faciant esse, quae videant?
 19 Num enim, quae praesentia cernis, aliquam eis necessitatem
 20 tuus addit intuitus? — Minime. — Atqui si est divini huma-
 nique praesentis digna collatio, uti vos vestro hoc tempo-
 rario praesenti quaedam videtis, ita ille omnia suo cernit 15
 21 aeterno. Quare haec divina praenotio naturam rerum pro-
 prietatemque non mutat taliaque apud se praesentia spectat,
 22 qualia in tempore olim futura provenient. Nec rerum iudicia
 confundit unoque suae mentis intuitu tam necessarie quam
 non necessarie ventura dinoscit, sicuti vos, cum pariter 20
 23 ambulare in terra hominem et oriri in caelo solem videtis,
 quamquam simul utrumque conspectum tamen discernitis
 et hoc voluntarium, illud esse necessarium iudicatis. Ita
 igitur cuncta dispiciens divinus intuitus qualitatem rerum
 minime perturbat apud se quidem praesentium, ad con- 25
 24 dicionem vero temporis futurarum. Quo fit, ut hoc non sit
 opinio, sed veritate potius nixa cognitio, cum exstaturum
 quid esse cognoscit, quod idem existendi necessitate carere
 non nesciat.

25 Hic si dicas, quod eventurum deus videt, id non evenire 30
 non posse, quod autem non potest non evenire, id ex neces-
 sitate contingere, meque ad hoc nomen necessitatis adstrin-

TLVK 4 praevidentiam V¹ praescientiam V² *Laud* (πρόγνωση *Plan.*) praesentiam *rel. Peip.* pensare — (5) praescientiam *om. K* 8 ab *L Aur.* ¹ *Laud* 19sq. necessariae *bis T¹L¹V¹* 24 despiciens *T²L²V²* 32 neque *ut vid. T¹V¹*

gas, fatebor rem quidem solidissimae veritatis, sed cui vix
 aliquis nisi divini speculator accesserit. Respondebo nam- 26
 que idem futurum, cum ad divinam notionem refertur, neces-
 sarium, cum vero in sua natura perpenditur, liberum pror-
 5 sus atque absolutum videri. Duae sunt etenim necessitates, 27
 simplex una, veluti quod necesse est omnes homines esse
 mortales, altera condicionis, ut, si aliquem ambulare scias,
 eum ambulare necesse est. Quod enim quisque novit, id 28
 esse aliter, ac notum est, nequit, sed haec condicio minime
 10 secum illam simplicem trahit. Hanc enim necessitatem non 29
 propria facit natura, sed condicionis adiectio; nulla enim
 necessitas cogit incedere voluntate gradientem, quamvis
 eum tum, cum graditur, incedere necessarium sit. Eodem 30
 igitur modo, si quid providentia praesens videt, id esse ne-
 15 cesse est, tametsi nullam naturae habeat necessitatem.
 Atqui deus ea futura, quae ex arbitrii libertate proveniunt, 31
 praesentia contuetur; haec igitur ad intuitum relata divi-
 num necessaria fiunt per condicionem divinae notionis, per
 se vero considerata ab absoluta naturae suae libertate non
 20 desinunt. Fient igitur procul dubio cuncta, quae futura 32
 deus esse praenoscit, sed eorum quaedam de libero profi-
 ciscuntur arbitrio, quae quamvis eveniant, existendo tamen
 naturam propriam non amittunt, qua, prius quam fierent,
 etiam non evenire potuissent. Quid igitur refert non esse 33
 25 necessaria, cum propter divinae scientiae condicionem mo-
 dis omnibus necessitatis instar eveniet? Hoc scilicet, quod 34
 ea, quae paulo ante proposui, sol oriens et gradiens homo,
 quae dum fiunt, non fieri non possunt, eorum tamen unum
 prius quoque, quam fieret, necesse erat existere, alterum
 30 vero minime. Ita etiam, quae praesentia deus habet, dubio 35
 procul existent, sed eorum hoc quidem de rerum necessitate

2 Ammon. p.135: καὶ ἔστι τὸ αὐτὸ τῆ μὲν φύσει τῆ ἑαυτοῦ ἐνδεχόμενον
 τῆ δὲ γνώσει τῶν θεῶν οὐκ ἔστι ἀόριστον, ἀλλ' ὠρισμένον 27 cf. 124, 21

5 enim sunt *K* 7 (hominem) aliquem *K* 13 cum *om.* *T*¹ *TLVK*
 16 *d̄s in ras.* quattuor fere *lit.* *T*² 18 fiant *T*¹*K*¹ *Peip.* 20 *an*
 deficiunt? 23 quia *Aur.*² 26 eveniat *L*² 31 existunt *TL*¹ *Peip.*

36 descendit, illud vero de potestate facientium. Haud igitur
 iniuria diximus haec, si ad divinam notitiam referantur,
 necessaria, si per se considerentur, necessitatis esse nexibus
 absoluta, sicuti omne, quod sensibus patet, si ad rationem
 referas, universale est, si ad se ipsa respicias, singulare. 5

37 Sed si in mea, inquires, potestate situm est mutare pro-
 positum, evacuabo providentiam, cum, quae illa praenoscit,
 38 forte mutavero. Respondebo propositum te quidem tuum
 posse deflectere, sed quoniam et id te posse et, an facias
 quove convertas, praesens providentiae veritas intuetur, 10
 divinam te praescientiam non posse vitare, sicuti praesentis
 oculi effugere non possis intuitum, quamvis te in varias
 39 actiones libera voluntate converteris. Quid igitur, inquires,
 ex meane dispositione scientia divina mutabitur, ut, cum
 ego nunc hoc, nunc illud velim, illa quoque noscendi vices 15
 40 alternare videatur? — Minime. Omne namque futurum
 divinus praecurrit intuitus et ad praesentiam propriae
 cognitionis retorquet ac revocat nec alternat, ut aestimas,
 nunc hoc, nunc aliud praenoscendi vice, sed uno ictu muta-
 41 tiones tuas manens praevenit atque complectitur. Quam 20
 comprehendendi omnia visendique praesentiam non ex futu-
 rarum proventu rerum, sed ex propria deus simplicitate
 42 sortitus est. Ex quo illud quoque resolvitur, quod paulo
 ante posuisti, indignum esse, si scientiae dei causam futura
 43 nostra praestare dicantur. Haec enim scientiae vis praesen- 25
 taria notione cuncta complectens rebus modum omnibus
 ipsa constituit, nihil vero posterioribus debet. Quae cum
 ita sint, manet intemerata mortalibus arbitrii libertas nec
 iniquae leges solutis omni necessitate voluntatibus prae-
 44 mia poenasque proponunt. Manet etiam spectator desuper 30
 45 cunctorum praescius deus visionisque eius praesens semper

30 *cf.* Prud. Cath. II 105sqq.: Speculator adstat desuper, | qui
 nos diebus omnibus | actusque nostros prospicit

TLVK 2 iniuriam T¹VK 5 ipsum V², *cf.* Eng. 7 cumque T¹L¹V
 8 tuum quidem *ut vid.* T¹ 11 praesentiam T¹ 19 illud T¹ Peip.

aeternitas cum nostrorum actuum futura qualitate concurrat
 bonis praemia, malis supplicia dispensans. Nec frustra sunt 46
 in deo positae spes precesque, quae cum rectae sunt, ineffi-
 caces esse non possunt. Aversamini igitur vitia, colite vir- 47
 5 tutes, ad rectas spes animum sublevate, humiles preces in
 excelsa porrigite. Magna vobis est, si dissimulare non 48
 vultis, necessitas indicta probitatis, cum ante oculos agitis
 iudicis cuncta cernentis.

8 Esth. 16, 4: Dei cuncta cernentis arbitrantur se posse fugere
 sententiam.

4 adversamini *T¹ Peip.*

TLVK

ANICII MANLII SEVERINI BOECHII $\bar{U}\bar{C}$ ET $\bar{I}\bar{N}\bar{L}$ EXCONS \bar{L}
 $\bar{O}\bar{R}\bar{D}$ EXMAG OFF ATQ PATRICIO PHILOSOPHIAE $\bar{C}\bar{S}\bar{O}\bar{L}\bar{A}$
 $\bar{T}\bar{I}\bar{O}\bar{N}\bar{I}\bar{S}$ $\bar{L}\bar{I}\bar{B}$ $\bar{Q}\bar{V}\bar{I}\bar{N}\bar{T}$ FELICITER EXPLICIT · $\bar{D}\bar{O}$ GRATIAS
 AMHN *K*

$\bar{D}\bar{O}$ GRATIAS EXPLICIT FELICITER *T^{Aur.}* EXPLICIT
 LIBER QUINTUS FELICITER *L* EXPLICIT FELICITER *V*

I. INDEX CARMINVM.

Bella bis quinis operatus annis (<i>Sapph.</i>)	IV VII
Carmina qui quondam studio florente peregi (<i>elegiac.</i>)	I I
Cum Phoebi radiis grave (<i>Glycon.</i>)	I VI
Cum polo Phoebus roseis quadrigis (<i>Sapph. c. Glycon.</i>)	II III
Eheu quae miseros tramite devios (<i>Asclep. min. c. dimetr. iamb.</i>)	III VIII
Felix nimium prior aetas (<i>paroem.</i>)	II V
Felix, qui potuit boni (<i>Glycon.</i>)	III XII
Habet hoc voluptas omnis (<i>Ionic.</i>)	III VII
Haec eum superba verterit vices dextra (<i>choliamb.</i>)	II I
Heu quam praecipiti mersa profundo (<i>trim. dact. catal. c. Adon.</i>)	I II
Hue omnes pariter venite capti (<i>Phalaec. c. Sapph.</i>)	III X
Novimus, quantas dederit ruinas (<i>Sapph.</i>)	II VI
Nubibus atris (<i>Adon.</i>)	I VII
Omne hominum genus in terris simili surgit ab ortu (<i>tetram. dact. catal. c. dim. Ionic. acat.</i>)	III VI
O qui perpetua mundum ratione gubernas (<i>hexam. dact.</i>)	III IX
O stelliferi conditor orbis (<i>dim. anapaest. acat.</i>)	I V
Πάντ' ἐφορᾶν καὶ πάντ' ἐπακούειν (<i>tetram. dact. cat.</i>)	V II
Quaenam discors foedera rerum (<i>dim. anapaest. acat.</i>)	V III
Quam variis terras animalia permeant figuris (<i>tetram. dact. c. dim. troch. cat.</i>)	V V
Quamvis fluente dives auri gurgite (<i>trim. iamb. c. pentam. eleg.</i>)	III III
Quamvis se Tyrio superbus ostro (<i>Phal. c. decasyll. Alc.</i>)	III IV
Quantas rerum flectat habenas (<i>dim. anapaest. acat.</i>)	III II
Quicumque solam mente praecipiti petit (<i>trim. iamb. c. dim. iamb.</i>)	II VII
Quid tantos iuvat excitare motus (<i>Phal. c. pentam. eleg.</i>)	IV IV
Qui se volet esse potentem (<i>paroem.</i>)	III V
Qui serere ingenuum volet agrum (<i>trim. dact. cat. in syll. c. paeone quarto</i>)	III I
Quisquis composito serenus aevo (<i>Phal.</i>)	I IV
Quisquis profunda mente vestigat verum (<i>choliamb.</i>)	III XI
Quisquis volet perennem (<i>dim. iamb. catal. c. Pherecrat.</i>)	II IV
Quod mundus stabili fide (<i>Glycon.</i>)	II VIII
Quondam Portius attulit (<i>Glycon.</i>)	V IV
Quos vides sedere celsos solii culmine reges (<i>dim. troch. acat. c. Ionic. dim. acat.</i>)	IV II
Rupis Achaemeniae scopulis ubi versa sequentum (<i>elegiac.</i>)	V I
Si quantas rapidis flatibus ineitus (<i>Asclep. min. c. Pherecr.</i>)	II II
Si quis Arcturi sidera nescit (<i>troch. et iamb. penthem. c. Adon.; v. Peip. 225.</i>)	IV V
Si vis celsi iura Tonantis (<i>dim. anapaest. acat.</i>)	IV VI
Sunt etenim pennae volucres mihi (<i>tetram. dact. acat. et dim. iamb.</i>)	IV I
Tune me discussa liquerunt nocte tenebrae (<i>hexam. et tetram. dact. acat.: metrum Aleman.</i>)	I III
Vela Neritii dueis (<i>Glycon.</i>)	IV III

II. INDEX LOCORVM.

<p>Gen. 1, 26 63, 24 Ps. 89, 6 85, 26 Prov. 11, 12. 17, 28 42, 12 14, 24 85, 26 Eccle. 1, 8 102, 2 sq. Sap. 2, 23 63, 24 8, 1 75, 3 Eccli. 20, 5, 6, 7 42, 12 Esth. 16, 4 127, 8 Ier. 13, 18 85, 26 Matth. 10, 36 55, 24 11, 28 68, 21 Phil. 2, 7 102, 6 Iac. 3, 9 102, 6 1 Petr. 3, 18 14, 30 Apoc. 1, 8 64, 15</p> <hr style="width: 20%; margin: 10px auto;"/> <p>Ambros. Off. I 12, 46 86, 17 Ammianus Marc. XV 1, 4. . . 39, 28 Ammonius 117, 12. 125, 2 Anonymus Iamblich. p. 97, 27 sqq. Pistelli (Diels Vorsokr. II⁴ 331, 8 sqq.) <i>cf.</i> 32, 7 sqq.</p> <p>Aristoteles Analyt. post. 1397 b 18 . . . 59, 5 De cael. I. II 1. 122, 21 Eth. Nic. 1119 b 8 sqq. . . . 57, 26 Fragm. 52 8, 11 57 33, 19. 35, 11 59 . 32, 1. 36, 24. 59, 5 II. <i>ἔρμην.</i> 18 b 5 . . . 109, 16 (<i>add.</i>) Phys. II 4 108, 9 Rhet. 1399 b 16 56, 24</p> <p>Augustinus Contra Acad. I 5 47, 9 Beata vita 2, 14. 4, 26 . . . 51, 24</p>	<p>Augustinus Civ. V 8 97, 12 9—11 110, 22 26 extr. 89, 9 VIII 7 118, 15 (<i>add.</i>) 8 47, 9 X 31. XI 4, 5 123, 3 XII 12 122, 5 sq. XIX 1 47, 9. 48, 24 Conf. VII 10 72, 23 De gen. ad litt. I 4 122, 5 sq. Solil. I 17 33, 15 Trin. III 4, 9 96, 12 XIII 4, 7 47, 9</p> <p>Boethius in Porph. Dial. I 3 2, 21 sq. III 4 18, 22 Trin. 158, 55—72 122, 5 sq.</p> <p>Cassiod. Var. VI 18 54, 1 Catullus 52, 2 52, 29</p> <p>Chrysipp. 106 A (<i>v.</i> August. Civ. VIII 7); 1000 A (Gell. VII 2) 109, 16. 118, 15 (<i>add.</i>)</p> <p>Cicero Arch. 14 54, 20 Cat. I 1 8, 3 De divin. I 125 98, 11 II 8 sqq. 115, 10 101 96, 9 140 113, 3 fragm. (schol. ad Lucan. II 375) 41, 1 Hort. 25/35 41, 13 26 47, 9 27 40, 16 29 47, 9. 89, 9 42, 49 sqq. 90, 1</p>
---	---

Cicero Hort. 43/53	33, 7	Eusebius	
61	47, 15	Praep. ev. VI 8, 22	22, 18
65	32, 1. 33, 15	VI 11 (Origenes)	115, 24
66	57, 15	X 14, 15 sqq.	37, 21
68, 69	32, 1	XIII 3, 12	24, 18
70	33, 5. 40, 23	Firm. Mat. De err. prof. rel.	
73	32, 1	17, 1	110, 20
73, 74	57, 15	Fulgentius Myth. I. exord.	2, 7
76	51, 24	Galenus Protr. 2	22, 18
80	40, 23	6/8	32, 1
84	3, 14	8	59, 4
85	33, 15	9	58, 24
Leg. I 26	121, 30	Gellius VII 2, 1	109, 16 (<i>add.</i>)
Nat. deorum I 70	113, 3	IX 8. XIII 24	34, 16
II 68. III 54	110, 20	Homerus	
Off. II 24 sq.	55, 7	A 363	7, 23
Res p. VI 22	40, 19	605	110, 9
24	41, 13	B 204 sq.	15, 23
25	41, 9	Γ 277	110, 8
Tusc. I 40	39, 28	M 176	102, 1
93	23, 7	Ω 527 sq.	24, 18
III 1-6	47, 15	x 138 sqq.	87, 23
3	36, 24	λ 109, μ 323	110, 8
54	27, 29	Horatius Carm. I 34, 12	24, 8 sq.
V 89, 99, 102	33, 15	II 2, 1	32, 7
Claudian. Hon. IV 290	55, 7 sq.	III 4, 65	55, 18
Dio Chrys. LXV 8	23, 6	29, 49 sq.	24, 8
10	38, 11	Carm. saec. 59	25, 9
Diogenes Laert. IX 5 (27), 59.	37, 21	Epist. II 2, 118	41, 10
Epictetus	22, 19	Epod. 8, 14	52, 20
III 22, 27	32, 1	Sat. II 5, 59	113, 3
Epicurus frag. 348	48, 24	Iamblichus Protr. 3	12, 19
374	11, 10 sq. 107, 22	4	47, 9
474	30, 1	8	32, 1. 36, 24. 59, 5
502 a	42, 15	Vita Pythag. 18.	12, 18
Euclerus 8	64, 11	Iulius Capitol. V. M. Ant. 27	8, 11
Euenus fr. 6	57, 26	Iuvenalis 10, 20 sqq.	35, 16
Euripides		Lactantius Inst. II 10	110, 20
Androm. 319 sq.	56, 8	Ira dei 13, 21.	11, 10
420	58, 3	Laertius v. Diogenes.	
frag. 420, 2 sq.	23, 4	Loxus De physiogn.	87, 16
977	42, 12	Lucanus I 128	99, 22

- Macrobius Sat. II 8, 15 . . . 87, 16
 VII 1, 11 . . . 42, 12
 Somn. I 6, 23 . . . 109, 16 (*add.*)
 II 5 40, 6
 9, 10, 10, 3 . . . 39, 28
 11, 13 41, 13
 Martianus Cap. III, VII. exord. 2, 7
 3, 7 44, 17
 16, 1 85, 11
 37, 4 46, 22
 40, 12 80, 1
 42, 4 94, 27
 54, 13 20, 4
 74, 1 110, 29
 74, 18 64, 10
 290, 6 39, 28
 427, 7 . . . 57, 8. 102, 22
 481, 3 76, 26
 Maximian. 5, 112 103, 17
 Menander (Plut. Apoll.
 103 c, d) 25, 2
 Epitr. fr. 179 30, 1
 Monosticha 222 42, 12
 Origenes v. Eusebius.
 Ovid. Fast. II 83 76, 26
 Met. I 85 sq. . . . 121, 30
 140 36, 23
 II 177 94, 27
 Oxyrh. Pap. 666 33, 19
 Parmenides VIII 43 . . 76, 12; *cf.* 100, 6
 Persius 3, 84 107, 22
 Plato
 Alcib. I 124 e sqq. 84, 27
 Apol. 33 a 9, 7
 Crito 48 b 69, 14
 Epist. X 350 b 8, 14
 Euthyd. 278 e 47, 9
 281 b 32, 1
 Gorg. 466 b-481 b. 507 c . . 84, 27
 472 e 90, 8
 509 d 89, 9
 Leges 715 e 64, 15
 Plato
 Meno 77 a, 82 a 46, 13 sq.
 80 d, e 114, 20
 Phaedo 60 b 67, 19
 62 a 95, 22
 67 c 42, 18
 76 a 73, 9
 Phaedr. 246 e 80, 17
 250 c 6, 25
 263 a 60, 20
 263 c, d 62, 28
 Protag. 328 d 45, 20
 329 c, d 61, 20
 Res p. 347 c 8, 14
 434 e 75, 12
 473 d 8, 11
 485 c 10, 19
 487 e 8, 11
 514 b 46, 16
 515 c, e. 516 a, b . . 46, 12
 518 c, d, e . . 46, 12, 16. 48, 27
 519 46, 16
 548 b 3, 14
 592 b 8, 10
 607 b 3, 1
 616 c 109, 16 (*add.*)
 Soph. 244 e 76, 12
 Theaet. 151 d 10, 19
 Tim. 27 c 63, 10
 28 sqq. 123, 3
 29 b 76, 16
 37 d sqq. 123, 25
 Plinius N. h. XXXVII 81 . . 52, 29
 Plotinus 96, 9
 Plutarchus
 II. ἀδολεσχίας 505 d . . . 37, 21
 Apoll. 102 a 16, 20
 102 f sq. 22, 6 sqq.
 103 b 24, 4. 29, 8
 103 c, d . . . 23, 4. 25, 2 sq.
 103 e 24, 8 sq. 36, 24
 103 f 22, 18. 24, 7

Plutarchus

Apoll. 104 a	23, 4. 58, 21
104 b	23, 4
105 c	24, 18
111 c	41, 13
111 e	22, 6 sqq.
114 d	58, 21
116 a	23, 7
116 b	18, 22
117 e	41, 13
Ex. 599 c	30, 1
600 a	29, 24
600 d	24, 18
601 b	64, 15
601 c	39, 28
602 d	6, 25
607 e	6, 25. 70, 22
II. παιδων ἀγωγῆς 5 e	58, 24
8	32, 1
Κατὰ πλούτου, frg. 21 D	51, 2
De vit. pud. 532 f.	42, 12
Ux. 611 b	29, 24
d	42, 15
Posidonius	13, 29. 97, 12 (<i>add.</i>)
Proclus	63, 21. 72, 23. 96, 9.
	117, 12. 123, 25
Prudentius	79, 30
Apoth. 83	119, 23
Cath. II 105 sqq.	126, 30
Contra Symm. I 32	8, 11
II 262	121, 30
Ptolemaeus Synt. I 6	39, 28
II	40, 6
Pythagoricum "Ἐπον θεῶν	12, 18
Quintil. VII proem. 3	19, 1. 72, 12
Sall. Cat. 1, 1	121, 30
Iug. 85, 21-25	56, 24

Seneca

Ad Lucil. I 9, 20	30, 1
II 16, 5	12, 18
VII 48, 11	12, 19
Marc. 19, 5	33, 12
21	39, 28
De vita beata 15, 5	12, 17 sq.
Agam. 58	43, 24
Herc. fur. 586	77, 31
1178	106, 16
Med. 643, 653	106, 17
Soph. Ant. 645 sqq.	57, 26
Sosiades	12, 18
Stob. I 137	12, 18
III 3, 25	33, 19
IV 31 c 86	51, 2
34, 67	27, 29
44, 57	30, 1
Synesius Hymn. II 9	63, 21
Tacit. Dial. 16	41, 13
Themist. I p. 5 c	67, 19
Titus Bostrensis	98, 24
Valerius Max. VII 2 ext. 4	8, 11
Vergilius	
Aen. II 426	99, 19
IV 174, 183	43, 5
V 812	20, 8
VI 42	40, 8
733	20, 8
849 sq.	8, 8
VIII 46	68, 24
XII 764 sq.	83, 7
Ecl. 8, 17	103, 1
Georg. I 30	56, 2
204	94, 25
336	80, 7
II 458	28, 24
481 sq.	102, 22
III 225	103, 4
IV 393	110, 18

III. INDEX NOMINVM.

- Academica studia 3, 12.
 Achaemenia rupes 109, 1.
 Achelous amnis ab Hercule turpatus 106, 15.
 Aetnae ignes 36, 18. quae flammis Aetnae eructantibus . . . tantas strages dederint? 37, 1.
Agamemnon v. Atrides.
Agrippina 39, 4 sqq. v. Nero.
 Albinus consularis vir *per Boethium defensus* 9, 16, maiestatis *accusatus* 11, 18 (R.-E. I 1316, 1).
 Alcibiadis superficie pulcherrimum corpus introspectis visceribus turpissimum videretur 59, 7.
 Anaxagorae fuga 6, 18 (Diog. Laert. II 12); *cf.* 37, 21.
Anaxarchus 37, 21.
 Antaens ab Hercule stratus 106, 17.
 Antoninus *Caracalla* Papinianum militum gladiis obiecit 55, 15 (Spart. Vita Caracall. 4, 1; 8).
 Aquilo 17, 9; 27, 23.
 Arcadialitis numen (Mercurius) 88, 11.
 Arcturus 14, 16. 94, 25.
 Aristoteles 59, 5. 108, 9.
 Atheniensium multitudinis imperium 15, 22.
Atlantem caeli onere liberavit Hercules 104, 21 sq.
 Atrides ultor fratris 105, 23; foederat natae iugulum sacerdos 28.
 Auster 27, 19. 31, 18.
- Bacchus autumnu munera contulit 17, 15. -ica munera 35, 26.
 Basilius regio ministerio depulsus in delationem *Boethii* alieni aeris necessitate compulsus 9, 19 (Cassiod. Var. IV 22).
Boethius carmina scripsit 1, 1. criminis seriem stilo mandavit 10, 22. -i intempestivi vertice cani 1, 11. dum fortuna faveret, paene caput tristis merserat hora 1, 17. *B. aeger* 3, 4. studiis Eleaticis et Academicis innutritus 3, 12. lethargum patitur 5, 3. -i exsilium 5, 23. 15, 17. bibliotheca 8, 4. 16, 3. *B. naturae secreta rimatur* 8, 8. quod a Philosophia didicerat, transferre in actum publicae amministrationis optavit 8, 18. pro tuendo iure spreuit potentiorum offensionem, graves cum improbis inde discordiae 8, 22. provincialium fortunas vectigalibus pessumdari indoluit 9, 7. senatum defendit 10, 10. 11, 20. compositae falso litterae, quibus libertatem arguebatur sperasse Romanam 10, 23. *absens* indefensus morti proscritionique damnatus 12, 8. bonis expulsus, dignitatibus exutus 13, 15. affluentia et splendore fortunae circumdatus 23, 15. -um desolatum parente virorum summorum cura suscepit 26, 10. *B. negatas senibus dignitates in adulescentia sumpsit* 26, 17. triumphalem largitionem in circo *exhibet pro* liberis consularibus, quorum iam ut in id aetatis pueris vel paterni vel aviti specimen elucet ingenii 26, 21—26. 28, 22. prosperitatis velocissimus cursus 28, 2. *cf.* Albinus, Basilius, Conigastus, Cyprianus, Decoratus,

- Opilio, Paulinus, Rusticiana, Symmachus, Theodericus, Trigguilla.
— *Praeterea v. Proleg. cap. I*; p. XXX sqq. ed. Peiperi (Vitae).
Cassiod. (v. Mon. Germ. Auct. ant. XII 489; Procop. Bell. Goth. I 1, 39);
de coemptione et sacrilegio Ind. rer.
- Bootes: tardus B. 94, 27.
Boreas 5, 15, 14, 14.
Britannicus a Nerone fratre interemptus 39, 6.
Brutus 43, 12.
Busiris necare hospites solitus ab Hercule mactatus 37, 27 (R.-E. III 1074, 53 sqq.).
- Cacus Euandri satiavit iras 106, 18.
Caesar, Germanici filius 11, 2.
Calliope dea mater Orphei 77, 13sq.
Camenae lacerae 1, 3.
Campania provincia 9, 11.
Canius: -os scire potuisti 6, 20. respondissem -ii verbo 11, 2 (Seneca De tranq. 14, 4).
Cato rigidus 34, 12. -oni victam causam placuisse Lucanus ammonuit 99, 22.
Catullus 52, 29.
Caucasum Romanae rei publicae fama aetate M. Tullii nondum transcenderat 40, 20.
Centaurus Hercules domuit 106, 6.
Cerberus tergeminus ianitor 77, 20, 106, 11.
Cereris fide elusus 17, 5. Ceres nova fruge gravis 46, 22; cf. aestas cere-rem siccat 103, 13.
Cicero 40, 19. 115, 10.
Circe dea Solis semine edita 87, 23 sqq. (Verg. Aen. VII 11).
Conigastus in imbecilli cuiusque fortunam impetus faciens exceptus a *Boethio* 9, 1 (R.-E. IV 1758, 11).
Copia 25, 9; cf. 34, 13.
Corus 5, 11. 95, 9.
Croesus 24, 12.
Cyprianus delator 9, 18 (R.-E. IV 1942, 27).
Cyrus 24, 12.
- Decoratus: *noluit cum eo Boethius magistratum gerere* 53, 4 (Mon. Germ. Auct. ant. XII 492; R.-E. IV 2289, 7).
Diomedes, rex Thraciae 106, 13 (v. Hercules).
Dionysius tyrannus regni metus pendens supra verticem gladii terrore simulavit 55, 1 (Cic. Tusc. V 62. Hor. Carm. III 1, 17).
- Eleatica studia 3, 12.
Epicurus 48, 24; cf. -reum vulgus 6, 10. quidam *Philosophiae* familiarium 11, 10.
Erymanthius saetiger 106, 20.
Euander 106, 18.
Euphrates 109, 3.
Euripides 58, 3.
Euripus aestuans 22, 21; cf. Suid. II 2, 1256: *παροιμία Τύχη εὐριπος ἐπὶ τῶν ῥᾶστα μεταβαλομένων καὶ ἀσταθμῶτων ἀνθρώπων*. R.-E. VI 1282, 29. Mon. Germ. Auct. ant. X 21 (Claudian. In Ruf. I 91).
Eurus 31, 13. 87, 22.
Eurydice 76, 23. 78, 9.
- Fabricii fidelis . . ossa 43, 11 (R.-E. VI 1931, 23).
Fortuna: lubrica F. 14, 23 sq.; v. *Ind. rerum*.
Furiae, ultrices scelerum deae, *Orphei carmine commotae* lacrimis madent 77, 23.

- Gaius Caesar, Germanici filius 11, 2.
 Gaudentius (*v.* Opilio) 9, 24.
 Germanicus *v.* Gaius.
 Gigantes (*acc.* -as) caelum lacescentes 75, 9.
 Graia classis 105, 25.
 Hercules 38, 1 (Busiris). 106, 5 (-is labores).
 Hermus rutilante ripa 68, 28.
Hesperidum poma 106, 9.
 Hesperos 14, 6. 44, 22. -rius 4, 13. 50, 21. Vesper 102, 27.
 Homerus melliflui oris 110, 10.
 Hydra 95, 25 sq. 106, 14; *v.* *Ind. rerum*.
 Indica tellus 55, 30. tigris 87, 8. tecta 88, 8 sq.
 Indus candidis miscens virides lapillos 68, 29.
 Iovis limen (Ω 527) 24, 19.
Iphigenia 105, 28.
 Ithaci sodales a Polyphemo *necati* 105, 29 sqq.
 Ixionium caput rota non praecipitat 77, 25.
 Libycae harenae 106, 17.
 Lucanus familiaris Philosophiae 99, 22.
 Lucifer 14, 8. 47, 1. 103, 1.
 Lydi: Croesus -orum rex 24, 12.
 Lyncei oculi 59, 5.
 Marmaricus leo 88, 4.
Menelai amissi thalami 105, 24.
Mercurius, numen Arcadis alitis, *Ulixem* peste *Circes* solvit 88, 11.
 Musae poeticae 3, 1; *philosophiae* 3, 14; saevientis vota 16, 17; Platonis 73, 9; *cf.* Sirenes.
 Nemeus leo 106, 7.
 Neritius dux 87, 20. 88, 12; *v.* *Circe*.
 Neronis rabies 39, 4—18 (Dio Cass. LXI 13. LXII 16. Octav. 247. Suet. VI 33, 34, 38). invisus omnibus Nero luxuriae saevientis dabat patribus indecores curules 54, 12—15 (Suet. VI 26, 32, 55). Senecam familiarem praeceptoremque suum ad eligendae mortis coegit arbitrium 55, 13 sq. 16 sq. (Tac. Ann. XIV 54).
 Nonius struma 52, 29.
 Notus 39, 15. 46, 25.
 Oceanus 102, 25.
 Opilio, *Cypriani frater*, in exilium missus, sed eo deferente *Boethii* delatio accepta est 9, 24 (Cassiod. Var. VIII 16).
 Orpheus infernas adiit domos 76, 24. 77, 10. 78, 9.
 Palatinae canes 9, 15.
 Papinianus 55, 15; *v.* Antoninus.
 Parmenides 76, 11; *cf.* 100, 6.
 Parthis Romani formidolosi 40, 21; *cf.* 119, 1.
 Paulinus consularis *per Boethium defensus* a Palatinis canibus 9, 14 (Cassiod. Var. IX 22).
 Paulus Persi regis calamitatibus lacrimas impendit 24, 15.
 Perses *v.* Paulus.
 Philosophia *v.* *Ind. rerum*.
 Phoebe noctibus imperat 42, 3. astra detegit 95, 6. -es axem sol non impedit 120, 20.
 Phoebus 5, 17. 14, 1, 4, 8. 17, 1. 27, 13 (roseis quadrigis; 44, 20). 39, 12 sq. (populi, quos videt condens radios sub undas Ph., extremo veniens ab ortu). 50, 21. 57, 8 (*deus* -bo radios dedit). 69, 7. 73, 2. 80, 6. 95, 12. 110, 9.
 Phrygiae ruinis *Agamemnon* ultor *Menelai* 105, 23.

- Plato 6, 7, 8, 11, 14, 63, 10, 73, 9, 11, 76, 16, 84, 27, 123, 3, 7, 26.
- Pluto* umbrarum arbiter 77, 19, 31.
- Poeni 49, 30; *v.* Regulus.
- Polyphemus 106, 2 sqq.; *v.* Ithacus.
- Pompeius Magnus* 54, 1.
- Porticus (*Stoa*) 110, 25.
- Proserpina* *cf.* 77, 19 (*et Pluto*, umbrarum domini).
- Ptolomaeus 40, 6.
- Pythagoricum illud "Ἐπον θεῶν 12, 18.
- Ravenna 10, 2.
- Regulus plures Poenorum bello captos in vincla coniecerat, mox ipse victorum catenis manus praebuit 38, 2 (R.-E. II 2088 sqq.).
- Roma* flammata 39, 5.
- Romana libertas 10, 24. -nae rei publicae fama 40, 20 (*v.* Caucasus). -ni nominis fama, hominis gloria 40, 24.
- Rusticiana, Boethii uxor, Symmacho* patri similis *Boethii* desiderio tabescit 26, 14, 28, 16.
- Saturni* gelidi senis sidus 80, 7.
- Seneca (*v.* Nero) 6, 20 (Tac. Ann. XV 60). 55, 13 sqq.
- Serum vellera 36, 1.
- Sirenes in exitium dulces (*Musae*) 3, 13.
- Sirius 14, 17.
- Socrates, praceptor Platonis, iniustae victoriam mortis promeruit 6, 9, venenum 19. -aticum decretum 10, 19.
- Sol, sol: (Phoebum) verum possis dicere solem 110, 21; lunam -lemque miramur 33, 7; oriens 124, 21, 125, 27. *v.* Circe, Phoebe, Phoebus.
- Soranus 6, 20 (Tac. Ann. XVI 23).
- Stoicum vulgus 6, 10. Porticus, obscuri senes 118, 25.
- Stymphalides* volucres sagittis fixit Hercules 106, 8.
- Symmachus socer sanctus et aequae *Philosophia* reverendus 12, 22. viget et *Boethii* iniuriis ingemescit 28, 13 (R.-E. IV A 1160, 8).
- Taenara commovet *Orpheus* 77, 17.
- Tagus aureis harenis 68, 27.
- Tantalus flumina spernit 77, 28.
- Tartara 78, 4; -reum specus 78, 14.
- Theodericus*: rege cognoscente *Boethius*, ne coemptio Campaniam profligatura exigeretur, evicit 9, 13. Opilionem atque Gandentium in exsilium misit 9, 25, Ravenna pelli iussit 10, 1 sq. maiestatis crimen ad cunctum senatum transfert 11, 17. *Boethius* regiae laudis orator 26, 24.
- Threicium Boreae antrum 5, 15. -us vates 76, 24.
- Thyle ultima 56, 2.
- Tigris 109, 3.
- Tiresiae vaticinium 113, 2.
- Tityi iecur vultur non trahit 77, 30.
- Tonans: celsi iura -ntis 102, 14.
- Trigguilla regiae praepositus domus per *Boethium* ab iniuria deiectus 9, 2.
- Troianum bellum* *v.* Phrygia.
- M. Tullius 40, 19, 115, 10.
- Tyrium venenum 36, 2. ostrum 54, 10.
- Tyrrhena vada 59, 24.
- Ulixes* *v.* Ithacus, Neritius.
- Ursa 102, 22.
- Verona 11, 17.
- Vesaeus 7, 11 (Verg. Georg. II 224).
- Vesper 102, 27; *v.* Hesperos.
- Zenonis tormenta 6, 19 (Cic. Nat. d. III 82; Tusc. II 52. Val. Max. III 3 ext. 2); 37, 29.
- Zephyrus 14, 15; 27, 17.

IV. INDEX RERVM.

- absolutus: -tum bonum 69, 17. ab integris -tisque procedens 65, 2 sq. — *v. etiam Ind. verb.*
- accusatio praeiudicata 9, 17; *cf.* 10, 6 sq.
- accusatores *Boethii* 10, 6; *cf.* 12, 7 sqq. *et* Basilius, Gaudentius, Opilio *in Ind. nom.* — non irati, sed propitii potius miserantesque -res 93, 2 sq. *cf.* 11 sq.
- actiones humanae 113, 9. quamvis te in varias -nes .. converteris 126, 12 sq.
- actus: omne iudicium iudicantis a. existit 118, 22. a. mentis 120, 4. humanorum -tuum .. intentio 48, 8. (voluntate ac potestate) omnis humanorum -tuum constat effectus 81, 7 sq. visionis *dei* praesens semper aeternitas cum nostrorum -tuum futura qualitate concurrat 126, 31 sq. est ... humanis -tibus ipsum bonum veluti praemium commune propositum 85, 22 sq. hominum solos respicit (deus) -tus ... rector cohibere 14, 21 sq. (fati series) -tus fortunasque hominum indissolubili causarum conexione constringit 98, 11 sq. — *cf.* administratio.
- adversitas fortunae 28, 4. (aliquem) deteriore facere possit a. 99, 29. -tis insolens 29, 21 sq. -tis exercitatione prudentem (fortunam videas) 44, 7.
- aedes sacrae: -arum -ium defensio 9, 26. inflammare -as -es 12, 4.
- aeger: (admittentes) ad iudicium veluti aegros ad medicum duci oportebat 93, 3 sq. *cf.* 16. -i quidam lenibus, quidam acribus adiuvantur 99, 7.
- aegritudo *animorum* quid aliud videtur esse quam vitia? 99, 12.
- ae. animi *Boethii* 18, 26; 20, 17.
- aequanimitas: beata sors omnis est -tate tolerantis 30, 2.
- aequanimus: (beatitudo) apud -mos *non* perpetua perdurat 30, 8 sq.
- aër: -ris globus 80, 1.
- aes: Basilius ... in delationem nostri nominis aeris alieni necessitate compulsus est 9, 22 sqq. — lassant crebris pulsibus aera (*cf.* Tibull. I 8, 21) 95, 8.
- aestimatio: (dignitates) gentium -ne vilescunt 54, 7.
- aetas: prior a. 35, 21. praesens a. 54, 21.
- aeternitas: a. .. est interminabilis vitae tota simul et perfecta possessio 122, 12 sq. *dei* praesens semper a. 127, 1. -tis infinita spatia 41, 13. -tati *opponitur* tempus 98, 5. inexhausta -tate 41, 22.
- aeternus: -ni cursus 103, 2. -na lex 27, 29; 92, 3. licentia 91, 21. miseria 89, 27. praescientia 112, 8 sq. — *cf.* deus.

- aether: -ris motus 80, 3. lex 95, 2.
 irae 31, 31. plagae 42, 23. dorsa
 velocis -ris 80, 13. longi spatia
 -ris 121, 25.
- affectio: -nes fallaces 19, 13.
 cunctis corporum -nibus abso-
 luta 120, 7 sq.
- affectus: beluis ... inesse fugiendi
 appetendive aliquis videtur a.
 120, 14 sqq. fortunae prioris
 -tu desiderioque tabescis 20, 18.
 infructuosae -tuum spinae 3, 7.
 -tuum tumultus 16, 18. — *prae-
 terea* 92, 1; 110, 3.
- affinitas principum civitatis 26, 11.
- ales cavea *clausa* 50, 8; *cf.* Mer-
 curius.
- alimenta: *Philosophiae* educatus
 -tis (*Boethius*) 4, 27 sq. terrarum
 fructus animantium .. debentur
 -is 33, 13 sq.
- amarus: sanis corporibus his dul-
 cia, illis -ra conveniunt 99, 7.
- ambitus: qui abundantiam -us
 superfluitate metiantur 34, 18;
 ob -um dignitatis 12, 13.
- amicus: quem felicitas -um fecit,
 infortunium faciet inimicum 55,
 22 sq. coetus -orum 12, 22.
 -orum mentes aspera fortuna
 detexit 44, 10. -orum genus non
 in fortuna, sed in virtute nu-
 meratur 48, 11. pretiosissimum
 divitiarum genus -os invenisti
 44, 15.
- amministrationis publicae actus
 8, 19.
- amnis: -nes stare coegerat *Orpheus*
 76, 27; *cf.* Achelous.
- amor habendi 36, 19. iustitiae
 9, 20. terras ac pelagus regens
 et caelo imperitans 45, 2 sq.;
cf. 103, 3. 30; 104, 2. populos
 iunctos foedere continet 45,
 10 sq. felix hominum genus, si
 (a.) animos regat 45, 16 sqq. ne
 in animalibus quidem manendi
 a. ex animae voluntatibus,
 verum ex naturae principiis
 venit 71, 23 sqq. luctum *Orphei*
 geminans a. 77, 16. cur *mens*
 tanto flagrat -re veri tectas re-
 perire notas? 114, 18 sq. con-
 iugii sacrum castis nectit -ribus
 45, 12 sq. — *cf.* lex.
- angelica virtus 97, 13.
- anima: carens -mae motu ... pul-
 chrum *non* videtur 32, 23. -mae
 ruinae 69, 5. de voluntariis -mae
 cognoscentis motibus 71, 20. seu
 -mā (fatum exercetur) 97, 11.
 -mas — in caelum terramque
 seris (deus), quas ad te reduci
 facis igne reverti 64, 6 sqq. *cf.* 2.
 humanas .. -mas liberiores ..
 esse necesse est, cum se in
 mentis divinae speculatione
 conservant 109, 26 sqq. — *cf.*
etiam animal, mens, suppli-
 cium.
- animal: *homo est* rationale a. at-
 que mortale 18, 22; *cf.* 118,
 13 sq. divinum merito rationis
 a. 34, 21. cum in unum coeunt
 ac permanent anima corpusque,
 id a. vocatur 70, 2 sq. -lia ter-
 rena 37, 10; 50, 29. -lia, quae
 habent aliquam volendi nolen-
 dique naturam, *non* abiciunt ma-
 nendi intentionem 70, 14. *cf.*
 18. — quam variis terras -lia
 permeant figuris 121, 21. — *cf.*
 amor.

- animalis: ex -i motione 71, 29 sq.
 animantes: quarta fere portio ter-
 rae nobis cognitibus in-
 colitur 40, 7. sensus solus im-
 mobilibus -tibus cessit 120, 12.
 animata natura 32, 24.
 animus: liber a. 37, 19; 51, 13. a.
 somniat 46, 11. a. bonum suum
 repetit 48, 27 sq. in brevibus
 vitae metis *nihil* exspectare
 longum immortalis a. putat 89,
 18 sqq. -mi virilis robur 4, 28.
 tantum -mi ... (fortuna) mutata
 pervertit 20, 18 sq. praecedit
 vires -mi movens vivo in cor-
 pore passio 119, 22 sq.; cf. 120,
 2 sq. 5 sq. in -mum perturba-
 tionum morbus inrepsit 18,
 10 sq. bona ... vera .. -mum
 subierint 47, 3 sqq. -mum ...
 confudit anxietas 51, 11 sq.
 (quisquis vestigat verum) -mum
 doceat, quicquid extra molitur,
 suis retrusum possidere the-
 sauris 72, 25 sq. irae intem-
 perans ... leonis -mum gestare
 credatur 87, 12. -mum con-
 formaveris: nihil opus est iudice
 praemium deferente 92, 3 sq.
 in sublime feras -mum 122, 3;
 cf. 127, 5. collecto in vires -mo
 8, 1. redeunt -mi *leonum* 50, 2.
 lassorum solamen -morum *Philo-
 sophia nominatur* 45, 22 sq. viti-
 ositas quidam est quasi morbus
 -morum 93, 15. salus 99, 11.
 temperies -morum 99, 4 sq. an
 humanorum motus -morum fa-
 talis catena constringit? 109,
 15 sq.; cf. 113, 14. -mis viget
 cernens omnia notio 119, 7 sq.
 -mos domet feroces 55, 27. clau-
 sit (deus) membris -mos celsa
 sede petitos 57, 10. — cf. amor.
 anxietas: numquamne animum
 tuum confudit a.? 51, 12.
 (voluptatum) appetentia plena
 est -tis 57, 16. fit ..., ut -tibus
 mordeatur 62, 5.
 aper: hunc apri facies tegit 88, 3.
 quos ... ursus a. dente petunt
 93, 24.
 apes: -ium labor *i. e.* mel 46, 23.
 voluptas *cum* apibus *comparatur*
 58, 7.
 appetentia (voluptatum) 57, 16.
 subsistendi 70, 13.
 apposita: si quid ex -tis luceat,
 ipsa, quae sunt -ta, laudantur
 35, 9 sq.
 arbiter umbrarum 77, 31 sq. rerum
 coruscus a. 80, 18. a. aequi
 103, 23.
 arbitrium: eligendae mortis a. 55,
 13 sq.
 arbor: non aurum in viridi quae-
 rit -re 59, 19. quernas pergat
 ad -res 17, 6. herbae atque -res
 70, 21 sq.
 argumentum: laeta magnum bonis
 a. loquuntur 101, 2. ex petitis
 extrinsecus -tis 116, 13.
 arida convenient liquidis 63, 27.
 arrogantiae levitas 42, 3.
 artifex faciendae rei formam mente
 praecipiens 97, 5. ingenium -cis
 33, 21.
 artificium: vestes (Philosophiae)
 erant subtili -cio perfectae 2,
 16 sq.
 arx: hominum vigor -ce conditus
 abdita 88, 27. (divina mens) in
 suae simplicitatis -ce composita
 96, 13; cf. Augustin. Civ. XIV 19.

asinum vivit (stupidus) 87, 14.
 astrologicae demonstrationes 40,
 1 sq.
 astrum: astri circulus 80, 10. astra
 5, 13; 46, 25; 95, 6.
 aulici 9, 20; 55, 14.
 aureus: Phoebus diem curru pro-
 vehit -reo 44, 20 sq. Tagus -reis
 harenis 68, 27. -reo .. gravior
 metallo 106, 10.
 auriga: quae in quadrigis mo-
 derandis facere spectantur -gae,
sine necessitate fiunt 116, 22 sqq.
 aurum 25, 13; 32, 7; 35, 15; 36, 21;
 52, 18; 59, 19; 108, 14. 22.
 autumnus gravidis influat uvis 4,
 18. remeat pomis gravis a. 103,
 14. -no ... sua Bacchus munera
 contulit 17, 14 sq.
 auxilium naturae 83, 5.
 avaritia: impunita barbarorum sem-
 per a. 9, 5. a. semper odiosos
 facit 32, 8. -ae nihil satis est
 52, 15. in expletam restinguere
 -am 38, 21. -a fervet alienarum
 opum violentus ereptor 87, 8.
 avarus: non expleturas cogat a.
 opes 52, 19.
 avibus nihil differt, *qui* inconstans
 studia permutat 87, 14 sq. similes
 -bus sunt *homines*, quarum in-
 tuitum nox inluminat, dies
 caecat 91, 31 sq.
 axis: sol gelidum Phoebes impedit
 axem 102, 19 sq.
 baca: oneretque -cis colla rubri
 litoris 52, 20.
 barbarae nationes 53, 22.
 barbari (= Gothi) 9, 5; 53, 23.
 beatitudo: misera b., quae nec
 apud aequanimos perpetua per-

durat nec anxios tota delectat
 30, 8 sq. plena b. 62, 27. prae-
 clara opum mortalium b. 35,
 18 sq. vera b. 46, 17; *cf.* 63, 7;
 79, 20. b. (est) status bonorum
 omnium congregatione perfec-
 tus 47, 15 sq.; *cf.* 49, 3; 51,
 2 sqq. 8 sq. in contingentes
 populos regentium .. b. trans-
 funditur 94, 8 sq. si quis rerum
 mortalium fructus ullum -inis
 pondus habet 26, 19 sqq. -inis
 finis 50, 30. mortalium cura ...
 ad ... -nis finem nititur per-
 venire 47, 7 sqq.; *cf.* 81, 21.
 regnorum potestas -nis auctor
 54, 23. summa -nis 62, 12. *cf.*
 16. (ne) habentis dei habitae-
 que -nis diversam cogites esse
 substantiam 65, 28 sq.; *cf.* 66,
 13. 2f sq. 24 sq. 30 sqq.; 67, 10.
 15 sqq. 22 sq. 26 sq.; 68, 17 sq.;
 74, 7 sq. 31 sq.; 75, 26 sq. 29.
 corpus -nis 67, 9. qui abesse
 aliquid tuae -ni conqueraris 29,
 7 sq. *cf.* 23 sq. in fortuitis
 rebus -nem constare non posse
 30, 15 sq. 20; 31, 3 sq. 6 sqq.
 non esse anxiam tristemque -nem
 49, 13. hae ad -nem viae (*volup-
 tates*) devia quaedam sunt 58,
 11 sq.; *cf.* 59, 15 sq. ad -nem
 probra non veniunt 85, 2 sq. —
 b. est summum naturae bonum
 30, 17; *cf.* 48, 17 sqq.; 66, 11 sq.
 23 sq.; 68, 14 sqq.; 75, 24; 81,
 24; 85, 20 sq.; 86, 8 sqq. *v. etiam*
 bonum, deus.

beatus: status 48, 20. -ta sors 30,
 23. -tum regimen 74, 27. omnis
 b. deus 67, 2. neminem -tum
 fore, nisi qui pariter deus esset

- 75, 27 sq. beatitudinis adeptione fiunt homines -ti 66, 30. -tae pecudes 57, 22 sq. -tos explicare 57, 21 sq. facere 31, 8; 54, 27 (perficere 59, 16). fieri 66, 31; 86, 10. putare 54, 16. -tas fore res publicas, si eas .. studiosi sapientiae regerent 8, 12 sq.
- bellicus: virum fortem non decet indignari, quotiens increpuit b. tumultus 105, 8 sq.
- bellum: astrigeris b. discors exsulat oris 103, 3 sq. -li vel pacis artibus gloriosum nomen propagare 48, 1. contra fortunam gerere -lum 43, 24 (*cf.* 104, 22 contra aspera -lum gerunt). quicquid nunc amat invicem, -lum continuo geret 45, 5 sq. -lo capti 38, 2. deus veris statuit -la duobus 114, 9 sq. -la .. operari 105, 22.
- belua: probitate deserta homo vertitur in -am 87, 17 sqq. (*cf.* 89, 2 sq.: in -as .. animorum qualitate mutari; 92, 10 sq.). mobilibus -is inesse fugiendi appetitive videtur affectus 120, 14 sq.
- beneficium: ob -um supplicium tuli (Boethius) 13, 16.
- bestia: humanae naturae ista condicio est, ut — infra -as redigatur, si se nosse desierit 35, 5.
- bibliothecae (-tecae *P* biblyoth. [o s. v.] *T*) comptos ebore ac vitro parietes non requiro 16, 3 sqq.; *cf.* 8, 4.
- bipes: homo est animal b. rationale 118, 13 sq.
- blanditiae *poeticarum Musarum* 3, 10. fortunae 22, 8; *cf.* 44, 8.
- bonitas: nativa b. 39, 1. cardo atque causa expetendorum omnium b. esse iure creditur 68, 7 sq. deus omnia -tis clavo gubernat 74, 22; *cf.* 76, 2 sq.
- bonus *subst.*: 1. boni: commune -norum omnium studium 8, 21. -nis felicia contingere 79, 17. numquam -nis praemia desunt 85, 16. -nis dura (deus) tribuit 94, 18; *cf.* 98, 26. permissum puniendi ius .. exercitii -nis ... causa 101, 13 sq. cognosces semper .. potentes esse -nos 79, 15; 82, 2. 27; *cf.* 84, 26. certum est adeptione boni -nos fieri 81, 28. -nos omnes eo ipso, quod -ni sint, fieri beatos liquet 86, 9 sq. (deos fieri 86, 12). -nos esse felices 90, 17. -nos quis nisi stultissimus oderit? 93, 14. supplicia -nos premunt 94, 12 sq. *praeterea* 8, 17; 11, 12. 14; 12, 5; 13, 19; 39, 2; 81, 26. 28. 29; 82, 22; 83, 10; 84, 7; 89, 4; 93, 31; 94, 13. 17; 99, 3; 100, 7; 101, 2. 21; 104, 8. 25; 113, 13; 127, 2.
2. bonum, bona: proprium atque insitum -num 34, 19. verum 44, 8; 47, 18 (veri -ni cupiditas); 50, 32; 63, 4. 5; 69, 18. -na externa 33, 11; *cf.* 34, 19 sq. falsa 47, 3; 60, 11. fugacia 27, 28. imperfecta 63, 4. levia 1, 17. mendacia 44, 4. vera 44, 9; 60, 12; vera perfecta -na 69, 15; vilissima .. vestra -na 35, 1. corporis -na 48, 14; 58, 23; 59, 11. perexile -num est, quod aequo animo feratur amissum 30, 26 sq. nihil horum, quae tu in tuis computas -nis, tuum est b. 34, 4 sq.

quonam lateat ... b., nescire sustinent 60, 5. beatitudo b. est 67, 13; 81, 23; 85, 20 sq.; 86, 8; cf. 68, 15. b., sufficientia, potentia ceteraque veluti quaedam beatitudinis membra sunt an ad -num veluti ad verticem cuncta referuntur? 67, 18 sqq.; cf. 67, 29; 68, 1. 3. 4. 12; 69, 10. 26 sq. 29; 84, 21. 23. (deus), qui b. est 69, 11. deus ipsum b. est 74, 13; cf. 74, 23; 76, 1; 86, 25 sq. 27. 28; 98, 20; 102, 5. b. potens est 81, 3. cf. 5. si ipsis dignitatibus .. inesset aliquid naturalis .. -ni, numquam pessimis provenirent 38, 6 sqq. -ni finis 49, 23; 103, 31. fons -ni 64, 11; 76, 19 sq. imperfecti, .. perfecti -ni forma 64, 17 sq.; cf. 64, 21; 65, 4 sq. 13. -ni fructus 48, 2. certum (est) adeptione -ni bonos fieri 81, 28; cf. 81, 31; 82, 1. 24. nonne felicior -ni ammixtione miseria est? 90, 20. cf. 24. 26. in ipsa fortuna populari nonnihil -ni inest 94, 3 sq. omne cuiusque bonum eo, cuius est, constat esse pretiosius 34, 28 sq. nego ullum esse b., quod noceat habenti 35, 11 sq. b. esse, quod desideretur ab omnibus 72, 10. 18 sq.; 81, 24; 85, 1; cf. 72, 20. b. est omne, quod iustum est 91, 8. nonne igitur b. censes esse, quod prodest? 104, 19. -nus non ultra .. vocabitur, qui careat -no 85, 24 sq. bona unde sunt, si deus non est? 11, 11. -na fiunt... unitatis adeptione 69, 25. sola est .. divina vis, cui mala quo-

que -na sint 101, 24 sq. anxia .. res est humanorum condicio -norum 29, 10 sq. (perfectum bonum est) veluti quidam omnium fons -norum 64, 24. inscitia -norum 83, 18. -norum potens potest omnia 84, 17. servator -norum ... deus 99, 12 sq. -norum omnium auctor 113, 23. -na non esse, quae se pessimis haerere patiantur 38, 11 sq. -na tantummodo volentis dei 79, 8. an in -nis non est numeranda potentia? 49, 7 sq. *praeterea* 23, 8; 24, 20; 34, 5; 51, 5. 7; 59, 14. 15; *al.*

summum bonum beatitudo est 66, 11. (deus) summum est b. 75, 26. s. b. malis bonisque propositum boni naturali officio virtutum petunt, mali variam per cupiditatem 82, 21 sqq. duo summa -na ... esse non possunt 66, 17 sq. *praeterea* 30, 17. 18; 47, 12. 13. 19 sq. 23; 48, 19. 25; 63, 13. 21 sq.; 66, 5. 6. 10. 22; 75, 1. 3. 24; 84, 11 sq.; 98, 24.

optimum: non labuntur hi, qui, quod sit -mum, ... reverentiae cultu dignissimum putent 49, 4 sq.

cacumen: summae intellegentiae c. 121, 15. — *v. etiam Ind. verb.*

cadaver hominem mortuum dixeris, non hominem 83, 30 sq.

caducus: caduca felicitas 30, 21. fortunis -cis 27, 27 (-ca fortunae dona 32, 3). in his mortalibus -cisque rebus 63, 1.

caecitas ignorantiae 30, 23; 83, 18 sq.

- caelestis globus 40, 3. siderum motus 97, 12. ordo 8, 10.
- caelitus: Croesus ... rogi flammis traditus misso c. imbre defensus 24, 12 sqq.
- caelum: terrae ambitum ... ad -li spatium puncti constat obtinere rationem 40, 1 sqq. (-li spatium 59, 1). terrarum -lique sator 63, 18. licet -lo proferre lucidos dies 24, 1 sq. multos esse ..., qui sese -lo proximos arbitrentur 29, 24. vos ... -lo exaequatis 36, 25 sq. pulsare c. ... videbatur, ... ipsum etiam c. penetrabat *Philosophia* 2, 13. 15. rapido c. turbine versat *deus* 13, 27. (mens) c. libera petit 42, 18. (virga) recto spectat vertice c. 50, 20. (anima) simili convertit imagine c. 64, 5. (animas) in c. terramque *deus* serit 64, 8. lacescentes c. Gigantes 75, 9. *fati* series c. ac sidera movet 98, 7 sq. ultimus c. labor *Herculis* .. sustulit collo pretiumque rursus .. c. meruit 106, 21 sqq. (mens) -lo fruens 42, 19. — *praeterea* 4, 3; 5, 13; 25, 7; 33, 7; 57, 9; 59, 2; 69, 4; 92, 7 sq.; 102, 16; 122, 2; 124, 21. — *cf.* amor, pax.
- calidus orbis 68, 29.
- caligare: inscitiae nube (animae humanae) -gant 110, 2 sq. — *v. etiam Ind. verb.*
- calumniae barbarorum 9, 5.
- caminus: ruptis ... vagus caminis torquet fumificos Vesaevus ignes 7, 10 sq.
- canis: *qui* linguam litigiis exercet, *eum* -ni comparabis 87, 9 sq.
- non* timuit lepus cantu *Orphei* placidum -nem 77, 4. — *Palatinae* canes 9, 15.
- cantus *v.* canis.
- canus: intempestivi funduntur vertice -i 1, 11.
- capessere: haec sapientibus capessendae rei publicae necessaria causa est, ne improbis .. civibus urbium relinquenterentur gubernacula 8, 14 sqq.
- caprea: nec vobis -as si libeat sequi, Tyrrhena captatis vada 59, 23 sq.
- carcer: (mens) terreno -re resoluta caelum .. petit 42, 18.
- caritas: sui c. non ex animali motione, sed ex naturali intentione procedit 71, 29 sq.
- carmen: tacta *Circes* -mine pocula 87, 26. — carmina *Boethii commemorantur* 1, 1. *Orphei* 77, 12. 21; 78, 2. *Philosophiae* 45, 21; 96, 6; 102, 12.
- carpere: nec vite gemmas -itis 59, 20. — c. callem 20, 7.
- casus: quotiens ... aliquid cuiuspiam rei gratia geritur aliudque ..., quam quod intendebatur, obtingit, c. vocatur 108, 11 sqq. *cf.* 17. 25; 107, 18 sq.; 108, 5. 7. repentini -sus 95, 28 sq. mundum temerariis agi fortuitisque -sibus putas 17, 27; *cf.* 19, 5 sq. (-suum temeritas); 94, 16. 19 sq.
- catena: fatalis c. 109, 16. Cerberum traxit triplici -na *Hercules* 106, 11. (avidum) libidines insolubilibus adstrictum retinent -nis 38, 22 sq.; *cf.* 68, 22. — *praeterea* 4, 22; 7, 21; 38, 3; 85, 8.

- causa: refluant (amoris) -sae 104, 3. naturae -sae 4, 20. *cf.* 10. externae 63, 20. -sarum conexio 98, 11 sq.; 107, 18. -sarum ... ordo res mutabiles ... propria incommutabilitate coercent 98, 15 sqq. (ordo -sarum 111, 21). inprovisus inopinatusque (-sarum) concursus 108, 16 sq. *cf.* 20. 21. sunt, qui horum (*i. e.* divitiarum et potentiae) fines -sasque permutent 48, 4 sq. hic .. -sas cernere promptum est, illic latentes pectora turbant 95, 13. *cf.* 20.
- celeber: (perfecta felicitas) reverendum, -brem laetumque (perficit) 62, 24. hoc ... -berrium esse confitear 61, 10 sq.
- celebritas *in expetendis rebus ponitur* 48, 16 sq.; 49, 19; 60, 17; 61, 6.
- censura regia 9, 25.
- Cerealia pabula 88, 16 sq.
- cerva: (*Orphei* modis) iunxit intrepidum latus saevis c. leonibus 77, 2. pavidus ac fugax ... -vis similis habeatur 87, 12 sq.
- chordis carmina temperans *Orpheus* 77, 12.
- chorus *Musarum* 3, 15.
- circulus astri 80, 10. (uti) ad punctum medium c., ita est fati series .. ad providentiae .. simplicitatem 98, 5 sqq.
- circus: in circo ... multitudinis expectationem triumphali largitione satiavit *Boethius* 26, 25 sq.
- civis: improbi flagitiosique -ves 8, 16. frequentia -vium 15, 24. (alii) adeptis honoribus reverendi -vibus suis esse nituntur 47, 22. legalium tormenta poenarum perniciosius potius -vibus ... debentur 94, 10 sqq.
- civitas: (*Romani* veteres) regium de -te nomen abstulerant 37, 5 sq.
- claritas: optimum .. c. videtur 47, 25.
- claritudo: an c. nihili pendenda est? 49, 10 sq. splendidum te, si tuam non habes, aliena c. non efficit 57, 3. — *praeterea* 48, 10; 56, 25; 57, 1; 61, 8. 12. 20; 68, 2.
- classicum: tunc -a saeva tacebant 36, 9.
- clementia purgatoria 91, 13 sq.
- clipeus: (quisquis pavet,) abiecit -um 7, 20.
- coemptio (*frumenti*, *cf.* Cassiod. Var. V 13; VII 22; X 18): cum ... gravis ... c. profligatura inopia Campaniam .. videretur, ... ne c. exigeretur, *Boethius* evicit 9, 10 sqq.
- cognitio fragilis felicitatis 44, 4. rerum 121, 1. universitatis 120, 30. divina 96, 1. opinioni *opponitur* 124, 27. praesentia propriae -nis 126, 18. (deus) omnia ... in sua simplici -ne considerat 124, 4. sensus ... cunctis aliis -nibus destitutus immobilibus animantibus cessit 120, 11 sqq.
- colloqui cum deo 113, 30.
- color: (*Philosophia* mulier) -revivido atque inexhausti vigoris 2, 9.

- commemoratio: ne -ne quidem digna (popularis gratia) 56, 21.
 commercium: inter homines deum-que c. sperandi .. ac deprecandi 113, 27 sq.
 communis: -e commodum 9, 12. -e bonum 16, 7.
 commutatio: alterna c. (elementorum) 98, 9.
 conceptio: communis humanorum c. animorum 65, 9 sq. -nis suae (rationis) universale 118, 12. inanis c. rationis 120, 26. rationalis 118, 16.
 conchae maris *immobiles animantes* 120, 13.
 conclusio: qui -ni accedere durum putat, ... collocationem propositionum non esse efficacem necessariae -nis ostendat 90, 1 sqq.
 concordia temperat aequis elementa modis 103, 5 sq.
 confessio delatorum 10, 26. facinoris manifesta c. 12, 1.
 confusio iniusta *appellatur, quod scelerum supplicia bonos premunt, praemia virtutum mali rapiunt* 94, 12 sqq.; *cf.* 98, 25 sq. mixta atque indiscreta 113, 20. perversa 99, 24.
 coniugium: -ii sacrum 45, 12.
 coniunx: -gis iucunditas 57, 25.
 coniuratio *contra C. Caesarem facta* 11, 3. (liber quidam vir) adversum *tyrannum* factae -nis conscios *non prodidit* 37, 22.
 conscientia: foedata probris c. 101, 8. -tiae libertas 8, 23. praestantia 42, 1. minuit ... se probantis -tiae secretum, quotiens ostentando quis factum recipit famae pretium 11, 23. sapientis .. c., qui bonum suum non populari rumore, sed -tiae veritate metitur 56, 14 sq. sacri-legio me -tiam polluisse mentiti sunt 12, 13 sq. discerpentibus -tiam vitiis 101, 17.
 consequentia rationum 82, 4 sq.
 constantia permanendi 72, 1. ullamne humanis rebus inesse -tiam reris? 27, 7. — *cf.* fortuna.
 consularis: consules, consulares *Boethii* liberi 26, 21. 25; 28, 21. consulare imperium ... ob superbiam consulum vestri veteres abolere cupiverunt 37, 2 sqq. consulares viri *v.* Albinus, Paulinus.
 contagio corporea 73, 13. improborum 54, 6. improbi *dignitates* ... -ne commaculant 53, 18 sq.
 contrarius: natura respuit, ut -ia quaeque iungantur 38, 8 sq.; *cf.* 18 sq. mundus hic ex tam diversis contrariisque partibus in unam formam minime convenisset, nisi unus esset, qui tam diversa coniungeret 73, 23 sqq.
 cor: (superbi) rabie -dis anhelis 85, 6. cur ... recta censetis, ni mersus alto viveret fomes -de? 73, 7 sq. (voluptas) ferit .. -da 58, 10. libido versat avidis -da venenis 85, 9. (gramina *Circes*) -da vertere non valent 88, 25.
 corporalis lacuna 57, 23 sq. -les figurae 120, 31.
 corporeus: -ea contagio 73, 13. -ei morbi 100, 4.

- corpus: effectum c. *Boethii* 1, 12.
 vilissima fragilissimaque res c.
 58, 22. non omne .. mente
 depulit lumen obliviosam c.
 invehens molem 73, 3 sq. c.
 beatitudinis 67, 9. cf. 23 sq.
 clarum *est* fortuitam felicitatem
 -oris morte finire 31, 3 sq. -oris vo-
 luptates 57, 15. cf. 17 sqq. -oris
 rotunditas 117, 15. c. gelidum
Agrippinae visu pererrans *Nero*
 39, 8. ad praecipuos viros ...
 de fama post resolutum morte
 suprema c. *nihil* attinet 42,
 12 sqq. animarum supplicia
 post defunctum morte c. 91,
 11 sq. unica gens hominum ...
 recto stat -re 121, 30 sq. (ne)
 inferior sidat mens -re celsius
 levato 122, 4. -rum languor ...
 minime dignus odio, sed potius
 miseratione 93, 15 sqq. (mens)
 notis subdita -rum 119, 4. (volup-
 tates) morbos *et* dolores ...
 solent referre -ribus 57, 17 sqq.
 sensus et imagines e -ribus ex-
 timis credant (senes *Porticus*)
 mentibus imprimi 118, 27 sqq.
 in -ribus sentiendis ... animi
 .. vigorem passio -ris antecedit
 120, 1 sqq. 5 sqq. — cf. *Alcibia-*
des, *amarus*, *bona*, *fortuna*,
homo.
 corrigere: -guntur ultione pravi
 mores 90, 11. 14.
 cortex adversum caeli intemperiem
 quasi mali patiens defensor op-
 ponitur 71, 3 sq.
 crimen, cuius *Boethius* arguitur
 10, 9. 13; 12, 9; 13, 1. 2. maie-
 statis c. in *Albinum delatae* 11,
 18. dum miseris aliquod crimen
 affigitur, quae perferunt, meru-
 isse creduntur 13, 13 sq. iustus
 tulit c. iniqui 14, 30 sq.
 criminatio *Boethii* 6, 3; 16, 14.
 falsae -nes 5, 26.
 cruciatus ... *sapienti* (materia)
 virtutis 37, 24 sq. *improbi* vi-
 tiorum sordes poenarum -tibus
 deponunt 93, 9. 10.
 crudelitas: cruciatus .. tyranno
 materia -tis 37, 24 sq.
 cruor: *priore aetate* c. *non* horrida
 tinxerat arva 36, 11. si c.
 horrida tinxerit ora, *leonibus*
 redeunt animi 50, 1 sq. *Nero*
 matris effuso maduit -re 39, 7.
 (*Atrides*) ventos redimit -re
 105, 26.
 culpae morbi 93, 4.
 culpanda fugere 90, 12.
 cupiditas v. bonum (verum b.).
 cupido praiceps 25, 18. — gloriae
 .. c. 39, 26 sq. rerum mortalium
 c. 12, 15.
 cura divina 18, 1 sq. summorum
 virorum 26, 10 sq. vitae c. re-
 tinendae 28, 23 sq. mortalium c.
 47, 7 sq. — v. *etiam Ind. verb.*
 curatio *Boethii* 17, 25. doloris
Boethii 26, 6.
 currere: silvas c. *Orpheus* coege-
 rat 76, 26 sq. c. in stadio 85,
 19. 20.
 curulis (sella) 52, 29. (*viri -es*)
 indecores -es 54, 15.
 cutis: tremit effeto corpore laxa
 c. 1, 12.
 daemonum varia sollertia ... fata-
 lis series textitur 97, 13 sq.
 dedecus: videsne, quantum malis
 d. adiciant dignitates? 53, 1 sq.

defensor: -rum opera 93, 5. 11. —
v. cortex.

delatio nominis *Boethii* 9, 23; 10,
 5. perditissimum quemque novis
 -num fraudibus imminentem *vi-*
det Boethius 13, 18 sq.

delator: odiis me Cypriani -ris
 opposui 9, 17 sq. mens ne-
 quissimi scurrae -risque 53, 5 sq.
 -rem ... impedisse criminamur
 10, 11. *cf.* 15. confessio -rum 10,
 26. scelera -rum 16, 10.

delectatio: (amicorum genus) reli-
 quum ... -nis causa assumitur
 48, 13 sq.

dens *leonis* 50, 5; 88, 5; *cf.* 93, 25.

designare: omne ... signum tan-
 tum, quid sit, ostendit, non vero
 efficit, quod -at 116, 7 sq. — *v.*
etiam Ind. verb.

deterior: parcit sapiens dispen-
 satio ei, quem -rem facere possit
 adversitas 99, 28 sqq. -ra velle
 nostri fuerit fortasse defectus
 11, 7 sqq.

deus: *philosophiam* sapientium
 mentibus inseruit d. 8, 20. si
 quidem d. est, unde mala? bona
 vero unde, si non est? 11,
 10 sq. signat tempora *anni* d.
 17, 16 sq. d. summum bonum
 est 66, 6 sq.; 75, 26. d. malum
 facere *non* potest 75, 17 sq.
 naturarum omnium proditor d.
 idem ad bonum dirigens cuncta
 disponit 102, 4 sq. (regnum) bona
 .. volentis -i 79, 8. rem omnium
 maximam -i munere ... exegimus
 76, 7 sq. (-i) regnum 79, 14.
 ante oculos agitis iudicis cuncta
 cernentis (*i. e.* dei) 127, 7 sq.
 ἔπov θεῶν 12, 18. consimilem -o

facit *philosophia* 12, 20; *cf.* 34,
 24. sanctus ac -o proximus 100,
 2. -o mundum regi 18, 6; 73, 20.
 — operi suo conditorem prae-
 sidere -um scio 17, 30 sq. -um
 rerum omnium principem bonum
 esse communis humanorum conce-
 ptio probat animorum 65,
 8 sqq. 12. *cf.* 14. 18; 66, 2; 68,
 19; 69, 11; 74, 13. -um ipsam
 beatitudinem esse necesse est
 confiteri 66, 13. *cf.* 23. 30;
 67, 2; 68, 17; 74, 7 sq. 31 sq.;
 (beatitudo) in summo -o sita
 75, 25. hoc quicquid est, quo
 condita manent atque agitan-
 tur, usitato cunctis vocabulo
 -um nomino 74, 1 sqq. -um esse
 omnium potentem 75, 14. re-
 pugnare videtur praenoscere
 universa -um et esse ullum
 libertatis arbitrium 110, 24 sq.
 apud illum rerum omnium cer-
 tissimum fontem (*i. e.* deum)
 nihil incerti esse potest 113,
 6 sq.; *cf.* 112, 26. -um aeternum
 esse ... commune iudicium est
 122, 9 sq. *cf.* 24. 29. nihil -o me-
 lius 65, 10. coercente in ordinem
 cuncta -o 107, 21. a -o vel ven-
 tura provideri vel provisiva ne-
 cesse est evenire 112, 6 sq.;
cf. 124, 30; 125, 16 sq. 20 sq. 30;
 126, 22. 24. 31. nec frustra sunt
 in -o positae spes precesque
 127, 2 sq. — *deus* auctor (homi-
 num) 57, 13. conditor orbis 13,
 25; 110, 14 (conditor *etiam* 17,
 30; 33, 1; 34, 25; 103, 20; 123, 5).
 rerum pater 57, 7. rerum om-
 nium praecellentissimus 65, 32.
 summus omnium princeps 96, 19.

- servator bonorum vel malorum depulsor 99, 12 sq. — *plur.*: victricem causam dis placuisse 99, 21 sq. qui beati sint, deos esse convenit 86, 10. *cf.* 12. — *cf.* bonitas, commercium, pater, rector.
- dies: ultimus vitae d. 27, 9 sq. praemium bonorum, quod nullus deterat d. 86, 11. aves, quarum intuitum d. caecat 91, 31 sq. — *v. etiam* Lucifer et Ind. *verb.*
- dignitas vera 36, 25. collata improbis d. 38, 23. inest d. propria virtuti 53, 10. despectiores ... improbos d. facit 53, 17. d. vultus 78, 18. ambitus -tis 12, 13. propria -tis pulchritudo 53, 13. vos -tem vestram infra infima quaeque detruditis 34, 27 sq. non virtutibus ex -te, sed ex virtute -tibus honor accedit 37, 8 sq. -tes honorabilem reverendumque, cui provenerint, reddunt 52, 24 sq.; *cf.* 54, 5. malis dedecus adiciunt -tes 53, 2. umbratiles -tes 53, 21. -tum possessio 23, 9. si -tibus . . inesset aliquid naturalis ac proprii boni, numquam pessimis provenirent 38, 6 sqq. -tibus exutus *Boethius* 13, 15. pessimi plerumque -tibus funguntur 38, 9 sq. — *praeterea* 36, 24; 49, 17; 53, 24. 28; 58, 16; 60, 17.
- diluvium: quae . . Aetnae . . , quod d. tantas strages dederint? 37, 1 sq.
- disciplinae (Philosophiae) 13, 4.
- dispensatio: sapiens d. 99, 29.
- diurnitas interminabilis 41, 18sq. nominis 41, 14. — *cf.* gignere.
- dives: numquam d. agit, qui . . sese credit egentem 25, 22 sq. d. . . non expleturas cogat avarus opes 52, 18 sq. num -vites esurire nequeunt? 52, 8.
- divinatio: M. Tullius . . -nem distribuit 115, 11.
- divinitas summa 66, 25. *cf.* 31. -tis adeptione beatos fieri 66, 31 sq.; -tem adeptos deos fieri 67, 1. primae propinqua -ti stabiliter fixa fatalis ordinem mobilitatis excedunt 97, 22 sq.
- divinus: divinus intuitus 124, 24; 125, 17 sq.; 126, 17. spiritus 97, 11. — divina condicio 87, 18. homines -nae curae exsortes 18, 1 sq. -na mens 96, 12; 98, 15; 109, 27; 113, 10; 121, 11. 13; 123, 9. natura d. scientiaque 122, 11 sq.; scientia d. 126, 14. condicio -nae notionis 125, 18; *cf.* 3. opera 102, 2. praenotio 124, 16. praescientia 115, 15. providentia 111, 7. 15; 113, 4. ratio 19, 6 (-nae rationi mundi gubernatio subdita); 96, 19. simplicitas 75, 23; 97, 17; *cf.* 96, 12 sq. (-na mens in suae simplicitatis arce composita); 98, 15; 115, 15 sq.; 121, 20; 123, 14; 124, 1. speculatio 78, 22 sq.; *cf.* 109, 27 (mentis -nae speculatio); -nae forma substantiae — rerum orbem mobilem rotat . . immobilis ipsa 76, 9 sqq.; -na substantia *etiam* 109, 24; 122, 8. vis 101, 24. — divinum lumen 124, 10. -num praesidium 63, 11 sq. (necessitati) vix aliquis nisi -ni speculator accesserit 125, 1 sq. — *cf.* animal, gratia, humanus, intellegentia,

- iudicium, praedestinatio, profunditas.
- divitiae: divitiarum vel vestrae vel sui natura pretiosae sunt? 32, 5. d. nisi comminutae in plures transire non possunt 32, 15. d. possidentibus persaepe nocuerunt 35, 13. pretiosissimum -arum genus .. amici 44, 15. o angustas inopesque -as 32, 17. -as ob potentiam voluptatesque desiderant 48, 5 sq. -ias petit penuriae fuga 61, 27. consolari -iis indigentia potest, auferri .. non potest 52, 11 sq. *cf.* 7. — *praeterea* 34, 10. 11; 38, 27. *v. etiam Ind. verb.*
- doctrina: semen veri .. excitatur ventilante -a 73, 5 sq.
- documenta (delatoris), quibus senatum maiestatis reum faceret 10, 11 sq.
- dolor aetatem iussit inesse suam 1, 10. diversum te d. ira maior distrahunt 16, 19. nec d. adsit 20, 11. iniuriae d. 78, 24. -ris fomenta 26, 6. satisfacere -re (iniuriam) facientis 92, 24 sq. -ribus (beatitudo) non subiecta 49, 13. quantos .. -res (voluptates) ... fruentium solent referre corporibus 57, 17 sq. multos scimus beatitudinis fructum ... -ribus quaesisse 31, 6 sq.
- domitor *leonum* 50, 6.
- domus regia 9, 3. (licet) magna titulis fulgeat claris d. 43, 7. humili -mum memento certus figere saxo 31, 24 sq. infernas adiit -mos 77, 10. astriferas -mos 80, 5. — *cf.* lares.
- dona fortunae 32, 3.
- draco: poma *Hesperidum* cernenti rapuit -ni (Hercules) 106, 9.
- ebur 16, 4 (*v. bibliotheca*).
- echinus asper 60, 3 sq.
- elegi fletibus ora rigant 1, 4.
- clementia: tu (*i. e.* deus) numeris -ta ligas 63, 26. (fati) series ... -ta in se invicem temperat 98, 8; *cf.* 103, 6.
- elephantus: num -tos mole .. superare poteritis? 58, 24 sq.
- equitare: salutis causa ... e. 68, 10. *cqui mortis* 93, 23. *Solis* 47, 2.
- error: ingenii e. humani 12, 2. e. humanus 60, 22. ad falsa devius e. abducit 47, 19; *cf.* 51, 1. publicus e. 95, 7. inscitiae nubilus e. 95, 17; *cf.* -ris nubes 73, 1. bonum quaerentes pravus e. avertit 98, 23. -ris causa 117, 10. divina mens sine falsitatis -re cuncta prospiciens 113, 10.
- esca: leones ... captant -as 49, 30 sqq. (ales) pedibus proterit -as 50, 14. acceptas -as sine cogitatione transigimus 71, 22.
- eventus: existimatio plurimorum fortunae spectat -tum 13, 7 sq. necessarium esse -tum praescitarum rerum 111, 22; *cf.* 11, 25; 112, 9; 113, 5. 7. 11; 115, 27; 116, 32.
- exemplum: celsa magni -pli via 106, 24 sq. (supplicium) ... e. (est) culpanda fugiendi 90, 12. *cf.* 15. quidam suppliciiis inexpugnabiles e. ceteris praetulerunt invictam malis esse virtutem 100, 15 sqq. tu cuncta superno ducis ab -plo 63, 22 sq. ut hoc brevi liqueat -plo 117, 15.

- plena est -plorum vetustas 54, 20. ad caelestis ordinis -pla 8, 10.
- existimatio: e. bona prima omnium deserit infelices 13, 10. *cf.* 16. (vilissimis rerum) vosmet vestra -ne summittitis 35, 1 sq. — *cf.* eventus.
- experimentum sui 100, 14.
- explicatio: temporalis ordinis e. 96, 24 sq.
- exsilium: longinquum e. (Boethii) 15, 17. -i solitudines 5, 23. ire in e. regia censura decrevit 9, 25. hic ipse locus, quem tu e. vocas, incolentibus patria est 29, 26 sq.
- exsul: neque ... sapientum quisquam e. inops ... esse malit 94, 4 sq. cernes tyrannos -les 80, 26; *cf.* 15, 16; 16, 1; 18, 28.
- exsulare: ei ius e. non esse, quisquis in ea (*i. e.* in patria vel in Philosophiae civitate) sedem fundare maluerit 15, 26 sq.; *cf.* 103, 4.
- fabula: accepisti in -lis lacessentes caelum Gigantas 75, 9. *f. de Orpheo* 78, 11.
- facultas: omne, quod cognoscitur, ... secundum cognoscendum comprehenditur -tem 117, 12 sqq.; *cf.* 118, 21.
- facundia: ingenii gloria -aeque 26, 24.
- falx: (agricola) -ce rubos filicemque resecat 46, 21.
- fama meritorum 39, 27 sq. Romani nominis 40, 25. Romanae rei publicae 40, 21. futuri *f.* temporis 41, 12. prolixi temporis 41, 22. (ad plures nationes) non modo *f.* hominum singulorum, sed ne urbium quidem pervenit 40, 18 sq.; *cf.* 56, 19. *f.* ... diffusa linguas explicet 43, 5 sq. signat superstes *f.* tenuis pauculis inane nomen litteris 43, 13 sq. nec *f.* notos efficit 43, 18. quotiens ostentando quis factum recipit -mae pretium 11, 24. -mae immortalitas 41, 7. de pervulganda -ma cogitatis 40, 11 sq. quid (ad praecipuos viros) de -ma post mortem attinet? 42, 14.
- fames: acerbae -mis tempore 9, 9 sq. adest ... opulentis, quo -mem satiant 52, 10.
- familiaris: quae ... pestis efficacior ad nocendum quam *f.* inimicus? 55, 23 sqq. -res *Philosophiae* 6, 16; 11, 10; 99, 22. regum 55, 10. *cf.* 13.
- familiaritas (fortuna) 20, 21. regum 54, 18.
- famula: dominam (*i. e.* Fortunam) -lae cognoscunt 23, 20.
- famulus: an .. te longus ordo -lorum facit esse felicem? 33, 21 sq.
- fatalis ordo 97, 4. 23; 99, 16. *f.* series textitur 97, 14. per -lis seriem necessitatis 102, 7 sq. *f.* catena constringit 109, 16.
- fatum: providentia est .. divina ratio ..., *f.* inhaerens rebus mobilibus dispositio 96, 18 sqq. -ti series 95, 28; 98, 6. (-ti series) actus etiam fortunasque hominum indissolubili causarum conexione constringit 98, 11 sq. -tum sollicitare 93, 21. providentiam -tumve considerare 104,

- 11 sq. tanto aliquid -to liberum est, quanto .. rerum cardinem vicinius petit 98, 1 sq.
- favor popularis 48, 9. (te) -re prona indulgentius educavi (*Fortuna*) 23, 14.
- febris: triduanæ -bris igniculo *corpus potest* dissolvi 59, 12.
- felicitas: indigne acta f. 101, 13. caduca 30, 21. fragilis 44, 4 sq. imperfecta 65, 5. mendax 60, 13. mutabilis 30, 22. pretiosa 21, 27 sq. vera 46, 10 sq. vera et perfecta 62, 23. (regum) 54, 19. *cf.* 21. 24. (existimatio plurimorum ea) tantum iudicat esse provisâ, quæ f. commendaverit 13, 8 sq. f. amicum facit 55, 23. video, quæ sit vel f. vel miseria in proborum atque improborum meritis constituta 94, 1 sqq. falsæ illecebræ -tis 21, 20 (*cf.* 62, 18). numerus modusque -tis 26, 9. singularis -tis cumulus 26, 18. inane nomen fortuitæ -tis 28, 7 sq. quis est tam compositæ -tis, ut non ... cum status sui qualitate rixetur? 29, 9 sq. humanæ -tis dulcedo 30, 5. summæ cardo -tis 30, 12. specie -tis (fortuna) mentitur 44, 1. forma -tis humanæ 48, 22 sq. -tis perfectio 64, 19. -tis compos 74, 5. contemptus -tis 105, 18. -tem *Boethii* minui (concedit *Philosophia*) 28, 19. quid ... extra vos petitis intra vos positam -tem? 30, 10 sq. -tem corporis morte finire 31, 3 sq. longa -te luxuriant *homines* 100, 10. quid de huius modi -te debeant iudicare, quam famulari sæpe improbis cernant? 101, 3 sq.
- felix: visatur una stratus ac f. hora 23, 4. quis est .. tam f., qui statum suum mutare non optet? 30, 3 sq. f. (fortuna) a vero bono devios blanditiis trahit 44, 7 sq. infelicissimum est genus infortunii fuisse -cem 28, 4 sq. timor non sinit esse -cem 30, 25. an ... ordo famulorum facit esse -cem? 33, 21 sq. nefarios -ces arbitraris 18, 30. bonis -cia (contingunt) 79, 17; *cf.* 90, 17. felicissimi cuiusque .. sensus ... minimis quibusque prosternitur 29, 20 sq. *cf.* fortuna, mors.
- fetus: (fati series) omnia per ... fetuum seminumque renovat progressus 98, 10.
- figura: sensus -ram in subiecta materia constitutam, imaginatio vero solam sine materia iudicat -ram 117, 22 sq. imaginationis -ram cognoscere 118, 7. corporales -rae 120, 31. animalium (-rae) 121, 21. imaginatio ex sensibus visendi formandique -ras sumpsit exordium 118, 17 sq.
- filia, filius: -lii -liaeve delictis maestus inlacrimat 29, 16 sq. nescio quis -lios invenit tortores 57, 26.
- filum: vestes (*Philosophiæ*) erant tenuissimis -lis .. perfectæ 2, 16.
- finis certus 14, 20; 25, 19; 44, 25. rerum 18, 12. 16. 29. rerum omnium 72, 17 sq. 19 sq. mortis 31, 5. te (deum) cernere f. 64,

15. expetendorum f. 83, 14. insperatus 89, 21. qui communem omnium, quae sunt, -nem relinquunt, pariter quoque esse desinunt 83, 23 sqq. -nes causasque (potentiae et divitiarum) alterutro permutant 48, 4 sq.
- finitum, *subst.*: finitis ad se invicem fuerit quaedam, infiniti vero atque finiti nulla umquam poterit esse collatio 41, 19 sqq.
- flagitiosus: -si cives 8, 16. flagitiosus quisque 13, 20.
- flammae Aetnae 37, 1. rogi 24, 13. *solis et siderum* 14, 1; 27, 16; 94, 28; 102, 25. ut frigora -mis convenient 63, 26 sq.; *cf.* 103, 8. -mas sursum levitas vehit 71, 10 sq.
- flos: vernalium -rum mutabilitas 59, 4. (ver) terram roseis -ribus ornat 4, 16. licet anno terrae vultum -ribus frugibusque redimire 24, 2 sq.
- foedus: f. rerum 102, 17; 114, 8; quisquis rerum -dera nectis 15, 8. pugnantia semina f. perpetuum tenent 44, 18 sq. probis atque improbis nullum f. est 101, 15. firma (, rector,) ..-dere terras 15, 13. (amor) populos iunctos -dere continet 45, 10 sq.
- fomentum: adversum curationem doloris -ta quaedam sunt 26, 6. rationum -ta 32, 1. (perturbationum caliginem) lenibus medicis et -tis attenuare temptat *Philosophia* 19, 12 sq.
- fons: quicquid (Orpheus) .. matris -tibus hauserat 77, 13 sq. v. bonum, deus.
- forenses querimoniae 51, 27 sq.
- forma: -mae nitor ut rapidus est 59, 3 sq. quis reppertam queat ignarus noscere -mam? 114, 25 sq.; *cf.* 73, 7 sq. ipsam illam simplicem -mam pura mentis acie (intellegentiae oculus) con-tuetur 117, 27 sq.; *cf.* 118, 3. 4. 5. (mentis vigor) introrsum reconditis -mis miscet imagines 119, 30 sq.; *cf.* 120, 5.
- formido: -dinum aculei 55, 4.
- fors: (fortuna,) si manere incipit, f. esse desistit 22, 19. f. patitur frenos 109, 12.
- fortis est, cui fortitudo inest 38, 15. virum -tem non decet indignari, quotiens increpuit bellicus tumultus 105, 8 sq.
- fortuito *adv.* 108, 15.
- fortuitum *subst.* 108, 7. -ti causae 108, 20. -ta 27, 9.
- fortuitus: -ta felicitas 28, 7; 31, 3. res 30, 15. temeritas 17, 29. -ti casus 17, 27; 94, 16. 19 sq. modi 109, 8.
- fortuna aspera 44, 11. fallax 43, 24. male fida 1, 17. horribilis 44, 11. popularis 94, 3. favore prona 23, 14. utraque 7, 6. cur tantas lubrica versat F. vices? 14, 23 sq. quid est aliud fugax (f.) quam futurae .. calamitatis indicium? 22, 4 sq. nondum est ad unum omnes exosa f. 28, 26 sq. quod ... nec f. pōssit auferre 30, 14 sq. omnis f. bona, cum vel iucunda vel aspera tum remunerandi ex-cercendive bonos, tum puniendi corrigendive improbos causa de-feratur 104, 7 sqq. -nam vel iustam constat esse vel utilem

- 104, 10. servavit (f.) ... in ipsa sui mutabilitate constantiam 21, 18 sq.; *cf.* 24, 6. — adversitas fortunae 28, 4. affluentia 33, 16. area 22, 9 sq. asperitas 8, 2 sq. blanditiae 22, 8. census 28, 9 sq. condicio 29, 18 (condicio incerta 12, 3). -nae prioris desiderium 20, 18. dona 32, 3. eventus 13, 8. ictus 46, 1; *cf.* 24, 17. instabilitas 30, 20. iugum 22, 10. minae 22, 8. reliquiae 29, 25. quatimur -ae salo 15, 10. strepitus 34, 12. adversae -nae sarcina 13, 13 sq. caeci numinis (*i. e.* fortunae) ambigui vultus 21, 21. ultimus vitae dies mors quaedam -nae est etiam manentis 27, 9 sq. -nae munera ... ad improbissimum quemque .. perveniunt 38, 12 sqq. adversum -nam dolor 16, 15. tragoediarum clamor .. deflet .. indiscreto ictu -nam felicia regna vertentem 24, 16 sq. quod infra corpus est, -nam loquor 37, 17 sq. plus adversam quam prosperam prodesse -nam 43, 29. dum -nam metuit amittere, nequitiam derelinquit 101, 11 sq. in qua (-na) nihil expetendum, nihil nativae bonitatis inest 38, 29 sq. — *praeterea* 22, 16. 20 sqq.; 23, 5; 25, 24; 26, 27. 29; 101, 9. — fortunae 9, 1. 7; 27, 27; 98, 11. -narum vices 18, 31 sq. — *cf.* amicus, innocentia, perfidia, rota.
- fortunatus: perexigua .. -tissimis beatitudinis summam detrahunt 29, 23. — *praeterea* 27, 3; 44, 14.
- fraus (compositarum falso litterarum) 10, 25. f. mendaci corrupta colore 15, 3. -des (Opilioni et Gaudentii) 9, 25. delationum -des 13, 19. -des delatorum 16, 10. — *praeterea* 51, 28; 87, 11.
- frigus: f. hibernum 52, 9. frigora 24, 4. — *cf.* 52, 11; 95, 11 *et* flamma.
- fructus: in aestivos -tus intumescit ubertas 33, 10. — *cf.* alimenta.
- frutex: qui serere ingenuum volet agrum, liberat arva prius -ticibus 46, 19 sq.
- fuga *Anaxagorae* 6, 18.
- fulmen: ardentis via -minis 7, 12 sq.
- futurus: -ra calamitas 22, 4 sq. nostrorum actuum -ra qualitas 127, 1. -rae res 112, 3; 115, 21. 25; 126, 21 sq. futurum 111, 13 sq. 15; 112, 14. 18 sq.; 124, 6; 126, 16. -ri certa necessitas 113, 17 sq.; *cf.* 114, 3. -ri praescientia 111, 9; 124, 6. — -ra 112, 4. 10. 30. incerta -ra 112, 26. -rorum necessitas 114, 3; 115, 23; *cf.* 116, 4. 28. praescientia -rorum 116, 33. — *cf.* tempus.
- gaudium: g. maestis lacrimis pendit (Ulixes) 106, 4. nefariae sceleratorum officinae -dio laetitiaque fluitantes 13, 17 sq. plurimi boni fructum -dio laetitiaque metiuntur 48, 2 sq. -dia pelle 20, 8. quid inanibus -diis raperis? 33, 10 sq.
- gemma: an -marum fulgor oculos trahit? 32, 20. -marum est lux illa, non hominum 32, 21 sq. quicquid usque auri gemmarumque est 35, 14 sq. (quis) -mas

- latere volentes .. fodit? 36, 22.
 nec vite -mas carpitis 59, 20.
 -mis niveis unda feracior 60, 1.
 generatio: omnium g. rerum ...
 causas, ordinem, formas ex di-
 vine mentis stabilitate sortitur
 96, 10 sqq.
 gens: unica g. hominum celsum
 levat altius cacumen 121, 30.
 diversarum -tium mores inter
 se .. discordant 41, 1 sq. -tium
 aestimatio 54, 7. Parthis ceteris-
 que id locorum -tibus 40, 21 sq.
 ad quas (plures -tes) unius fama
 hominis nequit pervenire 56, 19.
 commovet -tes publicus error 95,
 7. — *cf.* rex.
 genus: omne mortalium g. 31, 5.
 hominum g. 45, 16; 57, 6. huma-
 num ... g. 25, 10. — quid g. et
 proavos strepitis? 57, 12.
 geometrae solent demonstratis
 propositis aliquid inferre, quae
 porismata ipsi vocant 66, 27 sqq.
 gignere: ad id, quod est, id, quod
 -nitur 98, 4 sq. illud, quo solo
 mortalium rerum durat diutur-
 nitas, -nendi opus, quod natura
 semper appetit, interdum co-
 hercet voluntas 71, 27 sqq. con-
 stat genitum nihil 27, 30.
 gladius: quotiens iniquus additur
 saevo g. veneno! 39, 19 sq.
 pendentis super verticem -dii
 terror 55, 2. qui nunc contum-
 -diumque .. pertimescis 35, 16.
 Papinianum ... militum -diis
 Antoninus obiecit 55, 14 sq.
 glans: (prior aetas) sera solebat
 ieiunia solvere glande 35, 24 sq.
 iam sues Cerealia -de pabula
 verterant 88, 16 sq.
 globus caelestis 40, 3.
 gloria felicitatis .. viridisque iuventae
 1, 7. ingenii g. facundiaeque
 26, 24. g. tam angustis exiguis-
 que limitibus artata 40, 13 sq.
cf. 23. an ubi Romani nominis
 transire fama nequit, Romani
 hominis g. progredietur? 40,
 24 sq. superba 42, 5. fallax,
 turpis 56, 6. praestantes natura
 mentes ... allicere possit -ae
 cupido 39, 24 sqq. (praecipui
 viri) virtute -am petunt 42, 13.
 mors spernit altam -am 43, 8.
 (video) celebritatem -a non posse
 contingere 60, 17 sq. — *prae-
 terea* 42, 16. 22; 48, 23; 49, 17;
 58, 19; 62, 3. 8; 105, 10.
 gloriosus: quem tu aestimas esse
 -sum, proxima parte terrarum
 videtur inglorius 56, 19 sqq. -sa
 mors 100, 15. -sum nomen 48, 1.
 gradi: nulla necessitas cogit in-
 cedere voluntate gradientem
 125, 12 sq. *cf.* 13. 27.
 gramina *Circes* 88, 23.
 gratia divina 113, 29 sq. popu-
 laris 56, 21.
 gubernaculum: urbium -la 8, 16.
 quibus -lis mundus regatur 18, 31;
 18, 7; 73, 17; *cf.* 74, 16; 76, 2 sq.
 gubernare: qui .. mundum ra-
 tione -nas 63, 17. deus omnia
 bonitatis clavo -nare creditur
 74, 22 sq. omnia certo fine
 -nans (rector) 14, 20.
 gubernatio mundi 19, 5.
 harenae ponti 25, 5; bibulae h. 31,
 17; ardentis 39, 16; steriles 70,
 26; Libycae 106, 17; *cf.* aureus.

herba: somnos dabat h. salubres 36, 3. (herbae) trahunt alimenta radicibus 70, 30. -bae atque arbores .. sibi convenientibus innascuntur locis 70, 21 sq. — *praeterea* 70, 19.

hibernus: frigus -num 52, 9.

hiemem defluus inrigat imber 103, 15.

homo rationale animal atque mortale 18, 21 sq. h. est animal bipes rationale 118, 13 sq. ullamne .. eius -inis potentiam putas, qui, quod ipse in alio potest, ne id in se alter valeat, efficere non possit? 38, 3 sqq. unius fama -inis 56, 19. -inis meritum 87, 6. ipsum saepe -nem velox hora dissolvit 27, 8. *animi* venena ... detrahunt -nem sibi 88, 28 sq. -nem aliter sensus, aliter imaginatio ... contuetur 117, 20 sq. quid, si corpus spectes, imbecillius -ne reperire queas? 37, 13 sq. *mundi* pars non vilis -nes quatimur fortunae salo 15, 9 sq. omnes .. -nes ... ad bonum pervenire nituntur 81, 26 sq. ne -nes quidem necessaria faciunt esse, quae vident 124, 11. hominum solos respuit actus .. rector cohibere *deus* 14, 21 sq. actus fortunasque -num 98, 11. -num consilia voluntatesque 111, 4. inexplata -num cupiditas 24, 7. excellentia 33, 3. facta 111, 3. fama -num singulorum 40, 18. fortunae -num caducae 27, 27. genus 57, 6. vitiosorum -num infirmitas 83, 2. iudicia 91, 27; 99, 1. mensura 2, 12. mentes 3, 8; 31,

2. fallax opinio 53, 27. sceleratorum -num poena 89, 7. sermo communis 104, 14 sq. studia 48, 27; *cf.* 49, 16. 20 sq. communis -num valentia 2, 8 sq. (aliti) dapes .. ludens -num cura ministrat 50, 10 sq. mali plures -num 83, 26 sq. intus est -num vigor 88, 26. sese ignorare -nibus vitio venit 35, 6. angustissima inhabitandi -nibus area 40, 9 sq. (magistratus) saepe nequissimis -nibus contingunt 52, 28. ambulandi motum secundum naturam esse -nibus num negabis? 82, 13 sq. defensorum opera ... , si prodesse hominibus mallet, in accusationis habitum verteretur 93, 5 sqq. -nes .. divinae exsortes curae esse deplorasti 18, 1 sq. nequam -nes atque nefarios potentes .. arbitraris 18, 29 sq.; *cf.* 11, 12. (deus) -nes terris dedit 57, 9. omne -num genus .. simili surgit ab ortu 57, 6. quanta sceleratos -nes habeat impotentia 83, 6. omnia posse -nes *nemo* putet 84, 14 sq. ultra -nes provehere sola probitas *potest*, ... infra -nis meritum detrudit improbitas 87, 4 sqq. *cf.* 17. necesse est omnes -nes esse mortales 125, 6 sq. — *praeterea cf.* commercium, mortalis.

honor: ex virtute dignitatibus h. accedit 37, 9. honor *i. e.* consulatus 53, 23. qui .. solum posse desiderat, .. despicit .. honorem potentia carentem 62, 2 sq. — *praeterea* 58, 17; 61, 7; 94, 6. — honores: nullis -ribus inclarescere 53, 3. — *praeterea*

- 23, 19; 25, 14; 48, 23; 51, 4; 53, 6. 7. 12; 54, 17; 60, 10; 62, 8.
- honorabilis: dignitates -lem reddunt 52, 24.
- hospes: an tu in hanc vitae scenam .. subitus hospesque venisti? 27, 5 sq. *Mercurius* ducem (*i. e.* Ulixem) peste solvit hospitis 88, 12 sq. *Circe* miscet -tibus novis tacta carmine pocula 87, 25 sq. Busiridem accepimus necare -tes solitum ab Hercule -te fuisse mactatum 37, 27 sq.
- hosticus: quid furor h. ulla vellet arma movere, cum ... praemia sanguinis *non* viderent? 36, 12 sq.
- humanitas: vulgi sermonibus accedamus, ne nimium velut ab humanitatis usu recessisse videamur 104, 17 sq.
- humanus actus: -norum actuum effectus 81, 7 sq. intentio 48, 8. est -nis actibus ipsum bonum veluti praemium commune propositum 85, 22. — h. animus: -norum conceptio animorum 65, 9 sq. error h. 60, 22; *cf.* 12, 2. — humana felicitas 30, 5. natura 87, 3; -nae naturae condicio 35, 2 sq.; *cf.* 87, 5. opinio 113, 4. perfectio 92, 13. prae-vitas 61, 23 sq. ratio 99, 18. ratiocinatio 115, 15. res: -narum divinarumque rerum scientia 8, 6. occasus -narum rerum 113, 12. ullamne -nis rebus inesse constantiam reris? 27, 7. intentio voluntatis -nae ... ad beatitudinem festinat 81, 20 sq. — -norum condicio bonorum 29, 11. -a consilia 113, 9. 22.
- ni corporis species 87, 2; 89, 2. -num genus 25, 10. generis -ni decus *Symmachus* 28, 13. ratio -ni generis 120, 16. genus -num terrenis omnibus praestare *deus* voluit 34, 26 sq.; *cf.* 114, 5 sq. -na imperia 54, 25 sq. ingenii error -ni 12, 2. divinum iudicium -numque 99, 25 sq. divini -nique praesentis digna collatio 124, 13 sq.
- humidus: cedant -da siccis 103, 7.
- humilitas poscendi 58, 17. -tis pretio .. vicem divinae gratiae promeremur 113, 29 sq.
- hydra: h. *per Herculem* combusto periit veneno 106, 14. una dubitatione succisa .. aliae velut -drae capita succrescunt 95, 25 sq.
- iecur: *Tityi* i. 77, 30.
- ieiunium: (prior aetas) sera solvabat -ia solvere glande 35, 24 sq.
- ignis numquam calere desistit 53, 25 sq. ne purior i. evolet 63, 27 sq. i. . . omnem refugit sectionem 71, 19. (animas) ad te reduci facis igne reverti 64, 9. sol rutilo concitus igne 102, 19. mentis i. 95, 27. oppressi luminis i. 114, 16. (mens) transcendit -nis verticem 80, 4. -nes Aetnae 36, 18.
- ignorantia: devios abducit i. 59, 17 sq. quaenam beata sors esse potest -tiae caecitate? 30, 23. quid enervatius -tiae caecitate? 83, 18 sq.
- ignotus: angustia rei familiaris inclusus esse mallet i. 29, 14 sq.
- imaginandi sentiendique vis (nobis) inest 121, 3.

- imaginarius: (imaginatio) sensibilia . . . collustrat . . . -ria ratione iudicandi 118, 18 sqq.
- imaginatio . . . solam sine materia indicat figuram 117, 22 sq.; *cf.* 118, 3. 5. 7. i. . . mobilibus beluis (cessit) 120, 14. imaginatio *opponitur* sensui *vel* sensibus 117, 20; 118, 8. 11. 15 sq.; 120, 20. 25.
- imago cogitationis 64, 23. tenuigine vestrum principium somniatis 50, 29 sq. mundum . . simili in -ne formans 63, 24. (anima) simili convertit -ne caelum 64, 5. -nes veri boni 63, 4. fumosas -nes caligo neglectae vetustatis (obducere solet) 2, 19 sq. occupato ad -nes visu 46, 11 sq. sensus et -nes . . . credant mentibus imprimi 118, 27 sqq. — *praeterea* 119, 6. 31.
- imbecillis: quod quisque . . . non potest, in hoc i. esse censendus est 81, 17 sq. — *cf.* imbecillus.
- imbecillitas mali 81, 4. (malorum) potentia . . . ab -te descendit 84, 5. — *praeterea* 55, 11.
- imbecillus: -li cuiusque fortunae 9, 1. malos . . abiectos semper atque -los esse 79, 16; *cf.* 82, 3. 28. -lior valentia 60, 26. — *praeterea* 49, 9. *cf.* imbecillis.
- imber: hiemem defluus inrigat i. 103, 15. nimborum -bres 5, 12. — *cf.* caelitus.
- immobilis: divinae formae substantiae . . . i. 76, 9—13; *cf.* 123, 12. manifestum est -lem . . . genendarum formam rerum esse providentiam 97, 15 sq. i. providentia 98, 12. -les animantes 120, 12.
- immobilitas: (temporalium rerum motus) ex -te deficit in motum 123, 14.
- immortalis animus 89, 19 sq.
- immortalitas famae 41, 7. — *praeterea* 41, 11.
- immutabilis: -les (causae, quarum conexio) ab immobilis providentiae proficiscitur exordiis 98, 12 sq.
- impatientia: qui dedit -tiae manus, statum suum mutare . . . optat 30, 3. -tia sortem exacerbat 22, 13.
- imperare: num quicquam libero -bis animo? 37, 18 sq. Phoebe noctibus -ret 44, 23. -rante florentequae nequitia virtus . . praemiis caret 79, 4 sq. — *cf.* 54, 27.
- imperfectus: -ta felicitas 65, 5. -tum bonum 64, 17. -ta bona 63, 4. — imperfectum *subst.* 60, 23; *cf.* 64, 25 sqq. (*quater*).
- imperium: Atheniensium (patria) . . multitudinis -o regitur 15, 22 sq. humana -a 54, 26.
- impius: sacerdotes -o iugulare gladio 12, 4 sq. -a vita 2, 2. -os . . . , quae speraverint, effecisse . . ammiror 11, 5 sqq.
- impotentia . . miserum facit 54, 28. quanta sceleratos homines habeat i. 83, 6.
- improbitas: probis animis proprium decus aliena non decerpit i. 85, 27 sq. praemium bonorum . . nullius fuscet i. 86, 11 sq. infra hominis meritum detrudat i. 87, 6. exuberans retundatur i. 100, 8. impunitus . . videres

- numquam -tis suae carere suppliciiis 91, 18 sq.; *cf.* 93, 19.
- improbus: -bi (dignitates) sua contagione commaculant 53, 18 sq.; *cf.* 54, 6. -bi ... a semet ipsis ... *dissentiunt* 101, 17 sq. studiis -borum dissimillimi (familiares *Philosophiae*) 6, 23. -bis .. civibus urbium relicta gubernacula pestem bonis .. ferunt 8, 16 sq.; *cf.* 36, 26 sqq. collata -bis dignitas .. non efficit dignos 38, 23 sq.; *cf.* 53, 17. -bis nequitia ipsa supplicium est 86, 18 sq. *cf.* 24. -bis nunc tristia, nunc optata proveniunt 100, 19 sq. ut probis atque -bis nullum foedus est, ita ipsi inter se -bi nequeunt convenire 101, 15 sq. apud -bos mores lacescita periculis sapientia 6, 5. nihil posse -bos liquet 84, 10. feliciores esse -bos supplicia luentes 90, 8. 25 sq.; *cf.* 90, 13 sq.; 91, 5. 22; 92, 18. 19; 93, 7 sqq. fortuna ... aspera ... puniendi corrigendive -bos causa defertur 104, 7 sqq. puniri -bos 113, 16. cum -bis ... discordiae 8, 22. fallax (homines) ligat -bis catenis ... libido 68, 22 sq. *nihil* mali causa ne ab ipsis quidem -bis fit 98, 21 sq. — *cf.* felicitas.
- impunitas iniusta 91, 4. *cf.* 22. i. iniquitatis merito malum 91, 2 sq. — *praeterea* 13, 21; 92, 1.
- impunitus: improbi -ti 90, 13 sq.; 91, 6. 18. 24. -ta avaritia 9, 5. -ta mala 79, 2.
- inanimatus: -ta supellex 34, 22. -tae res 70, 19 sq. — inanimata 71, 9.
- incipere: si (fortuna) manere -pit, fors esse desistit 22, 19.
- incommutabilitas: (causarum) ordo res mutabiles ... propria -te coercescit 98, 16 sq.
- indigentia: quis ... modus est, quo pellatur divitiis i.? 52, 6 sq. consolari ... divitiis i. potest 52, 11 sq. replere -am 33, 15. fugare -am copia 34, 12 sq. opes summovere -am *non* possunt 52, 16.
- indigere: (verum est) permultis eos i., qui permulta possideant 34, 16. summum bonum esse nihilo i. credentes 47, 19 sq.; *cf.* 49, 1; 51, 21; 52, 6; 60, 24; 61, 7.
- infelix: -ciores esse necesse est malos, cum cupita perfecerint 89, 8 sq.; *cf.* 24. -ciores esse improbos arbitror impunitos 90, 13. *cf.* 23; 91, 4. 20. 21; 92, 16. 19 sq. — *praeterea* 13, 10; 28, 4.
- infernus: -nas adiit domos (Orpheus) 77, 10.
- infirmus: -ma summis, summa -mis mutare gaudemus 24, 9. (mors) aequat summis -ma 43, 10. vos dignitatem vestram infra -ma quaeque detruditis 34, 27 sq. ab rebus -mis excellentis naturae ornamenta captatis 34, 24 sq. providentia ... porro a rebus infimis constituta ... cuncta prospicit 124, 7 sq. (mens) nunc summis caput inserit, nunc decedit in -ma 119, 14 sq.
- infinitas temporis 122, 23; 123, 2.
- infinitus: -ta futuri ac praeteriti quantitas 123, 15; *cf.* 124, 2. -ti atque finiti nulla .. poterit esse collatio 41, 20. aeternitatis

- ta spatia 41, 13. providentia cuncta .. quamvis .. -ta complectitur 96, 22 sq.
- infirmitas malorum 84, 26 sq. vitiosorum hominum 83, 2. oculorum 59, 9 sq.
- infortunatus: malis semper -ta contingere (cognosces) 79, 17 sq.
- infortunium pravitatis 89, 25 sq. i. boni participatione relevatur 90, 24. triplici -io urgeri 89, 13. cf. 15. — cf. amicus, felix.
- ingenium: in pueris *Boethii* vel paterni vel aviti specimen elucet -i 28, 21 sqq. i. artificis 33, 21. -ii error humani 12, 2. *Boethii* uxor -o modesta 28, 16. -o comprehendere 102, 3. — cf. facundia.
- inimicus: familiaris i. 55, 24 sq. v. amicus.
- initium temporis 123, 4.
- iniuria: -ae dolor 78, 24. (ne) *rota fortunae* descendere -am putes 24, 11. infeliciores eos esse, qui faciant, quam qui patientur -am 92, 16 sq. cf. 23. 25. 28 sq.; 34, 26. Trigguillam ... ab incepta, perpetrata iam prorsus -a deieci 9, 2 sqq. animum .. concepta ex qualibet -a confundit anxietas 51, 11 sq. (Symmachus) tuis ingemescit -is 28, 15 sq. philosophus ... inlatas -as .. patienter tolerat 42, 7 sq. — *praeterea* 9, 7; 23, 8.
- iniustus senatus 16, 13. -sta impunitas 91, 4. 22. mors 6, 9. -sta vice 14, 28. -stas acies 93, 27. esse ... quod -stum est, malum 91, 8 sq.
- innocentia senatus 11, 20. nihil fortunam puduit ... accusatae -tiae 10, 7 sq. posse contra -tiam 11, 8. -tiam nostram quis exceperit eventus vides 11, 24. animi viribus infirmus ... desinet colere .. -tiam, per quam non potuit retinere fortunam 99, 26 sqq.
- inopia: rei familiaris inopia 101, 7. coemptio profligatura -pia Campaniam 9, 10 sq.
- inscitia: error vos -aque confundit 30, 11; meministi .. me -am meam fuisse confessum 73, 17 sq. cur ... vitia sectantur, -tiane bonorum ... an *libidine*? 83, 17 sqq.
- insequor: non -quendi ... sunt, quorum mentes ... urguet improbitas 93, 18 sq.
- insons: -tes .. non modo securitate, verum ipsa etiam defensione *sunt* privati 13, 22 sq. premit -tes debita sceleri noxia poena 14, 24 sq.
- instabilitas fortunae 30, 20.
- instantia: scientia numquam deficientis -tiae 124, 6.
- instrumenta sensuum 120, 2.
- insula *Circes* 87, 22.
- intellectus: uti est ad -tum rationatio, ... ita est fati series .. ad providentiae .. simplicitatem 98, 4 sqq.
- intellegentia divina 96, 14 sq.; 121, 5; cf. 120, 16 sq. i. quasi desuper spectans concepta forma, quae subsunt, etiam cuncta diiudicat 118, 4 sq. summae -tiae cacumen 121, 15. — *praeterea* 117, 21. 25. — cf. providentia.
- intemperantia fragiles, qui oblucari vitio nequeunt 83, 20 sq.

intentio mortalium 49, 7. naturae 18, 12. naturalis 50, 32 sq.; 71, 21. 30; 74, 23 sq.; 83, 3 sq. humanorum actuum .. i. 48, 8. gerentis i. 108, 21. manendi i. 70, 16 sq. boni pariter ac mali indiscreta -ne ad bonum pervenire nituntur 81, 26 sq.

interitus: ad -tum causae 19, 2. venire ad -tum 70, 13. ad -tum sponte festinare 70, 17.

ira: diversum te dolor, i., maeror distrahunt 16, 19 sq. flagellat i. mentem 85, 10. irae intemperans 87, 11 sq. exarmaveris impotentis iram 7, 17. ridens aetheris iras 31, 31. rabidas *leonum* imbuat iras 50, 6. Cacus Euandri satiavit iras 106, 18.

iucunditas canendi 45, 24. i. (bonum iudicatur) 68, 2; cf. 69, 20. uxor ac liberi .. -tis gratia petuntur 48, 10 sq.; cf. 57, 25. (corporis voluptatum) motus quid habeat -tis, ignoro 57, 19. omnia -tem animo *Epicuro* videntur affere 48, 26.

iudex cuncta cernens (i. e. deus) 127, 8. nihil opus est -dice praemium deferente 92, 4 sq. -ces ... in severitate concordēs 12, 1 sq. oratores ... miserationem -cum excitare conantur 92, 30 sqq. (ipsi quoque improbi) se totos accusatoribus -cibusque permetterent 93, 11 sq.

iudicium: *Philosophiae* sapientiumque i. 10, 21. (admittentes) ad i. veluti aegros ad medicum duci oportebat 93, 3 sq. divinis substantiis .. perspicax i. 109,

24 sq. i. iudicantis actus 118, 22. rationis 120, 23 sq.; cf. 121, 2. divinae i. mentis 121, 11. cunctorum ratione degentium commune i. 122, 10. omne i. secundum sui naturam ... comprehendit 123, 29 sq. quod ratione uti .. potest, id habet i., quo quidque discernat 109, 18 sq. (popularis gratia) *non* -io provenit 56, 22. hominum -ia 91, 27; 99, 1. *deus* rerum -ia *non* confundit 124, 18 sq.

ius querelae 23, 17. puniendi 101, 13 sq. an ius postulet, animadverte 23, 6. sui -ris 7, 19. mei 23, 15. 19 sq. sola (Fortuna) meum ius exercere prohibeor? 24, 1. ius sibi ac potestatem prae ceteris vindicare 37, 12 sq. proprie -re vivere 25, 3. pro tuendo -re spreta (a Boethio) potentiorum semper offensio 8, 23 sq. numquam (Boethium) ab -re ad iniuriam quicquam detraxit 9, 6 sq. -ra Tonantis 102, 14. (amor) dictat -ra sordalibus 45, 15. — v. *Ind. verb.*

iustitia: amor -tiae 9, 20. -tiae adeptione iusti ... fiunt 66, 32 sq. -tiae poena 90, 9. ratio -tiae 91, 1. obtemperare -tiae libertas est 15, 25.

iustus tulit crimen iniqui 14, 30 sq. puniri improbos -stum 91, 5 sq. divinae sese menti humanam summittere rationem -stissimum censemus 121, 13 sq.

lacrima: acies (Boethii) -mis mersa 3, 17; cf. 7, 23; 28, 26. (uxor *Boethii*) -mis ac dolore tabescit

- 28, 20 sq. *Nero* ora non tinxit -mis 39, 9. ultrices scelerum deae *Orpheo cantante* iam maestae -mis madent 77, 23 sq. *Ulixes* gaudium maestis -mis rependit 106, 4. Paulus Persi regis a se capti calamitatibus pias impendit -mas 24, 15 sq.
- laetitia: (summum bonum) plenum est -tiae 61, 17 sq. (video) non -tiam voluptatibus posse contingere 60, 17. — *praeterea* 13, 18; 48, 3; 49, 19.
- laetus: quae tunc -ta videbantur, abierunt 27, 3 sq. numerus laetorum tristiumve 27, 1. — nonne hoc etiam (clarum) constat esse -tissimum? 61, 15 sq.
- lapides . . . , ne . . . dissolvantur, resistunt 71, 15 sqq.
- lapillus: -lis niveis (se compsit *Nero*) 54, 11. (Indus) candidis miscens virides -los 68, 30.
- lar, lares (*i. e.* domus) *Philosophiae* 5, 22; 8, 5; 21, 13.
- largitas: claros l. facit 32, 9.
- largitio: multitudinis expectationem triumphali -ne satiasti (*Boethius*) 26, 26.
- latere *aliqu.*: an est aliquid, tamen si vulgus -teat? 108, 8 sq.
- laus: nobilitas . . . de meritis veniens laus parentum 56, 26. regiae -dis orator (*Boethius*) 26, 24. scis me . . . in nulla umquam mei -de iactasse 11, 21 sq. quod apud alios -de, apud alios supplicio dignum 41, 2. qui falso praedicantur, suis ipsi . . . -dibus erubescant 56, 12 sq.
- lectulus (*Boethii*) 3, 21.
- legales poenae 94, 10.
- leo: irae intemperans . . . -nis animum gestare credatur 87, 11 sq. Poeni -nes . . . laxant nodis colla solutis 49, 30 sqq. quos . . . leo . . . dente petit 93, 24 sq. *praeterea* 88, 4; *cf.* cerva, Nemeus.
- lepus: cantu *Orphei* placidum canem non timuit lepus 77, 4.
- lethargum *Boethius* patitur, communem illusarum mentium morbum 5, 3 sq.
- lex aeterna 92, 3. l. (*i. e.* deus) 103, 23. illa tuae civitatis antiquissima l., qua . . . ei ius exulare non est, quisquis in ea sedem fundaverit 15, 25 sqq. -gem pati sidera cogit (deus) 13, 28; *cf.* 14, 18. manendi abeundique scribere -gem *Fortunae* velis 22, 11. quis -gem det amantibus? maior l. amor est sibi 78, 6 sq. -gem stupebit aetheris 95, 2. ascende (rotam *Fortunae*), . . . ea -ge, ne . . . descendere iniuriam putes 24, 10 sq. constat aeterna positumque -ge est, ut constet genitum nihil 27, 29 sq. -ge benigna 64, 8. fors . . . -ge meat 109, 12. -ges . . . praemia poenasque proponunt 126, 29 sq. (natura) legibus orbem provida servat 49, 26.
- libellus: dextra eius (*Philosophiae*) libellos . . . gestabat 2, 26 sq.
- liber animus 37, 18 sq.; 51, 12 sq. eventus 116, 32. vir 37, 20 sq. -ra voluntas 126, 13. -rum arbitrium 125, 21 sq. -riores animae 109, 26.
- liber: in qua (sede mentis tuae) non -bros, sed id, quod -bris

- pretium facit, -brorum .. meorum sententias collocavi 16, 5 sq.
- liberi iucunditatis gratia petuntur 48, 10 sq.; *cf.* -rorum iucunditas 57, 25. orbus -ris alieno censum nutrit heredi 29, 16. (Euripides) carentem -ris infortunio dixit esse felicem 58, 3 sq.
- libertas Romana 10, 24; *cf.* 11, 1; 37, 3. arbitrii 96, 1 sq.; 111, 5; 112, 7; 115, 22; 125, 16; 126, 28; *cf.* 110, 5 (propria -te captivae); 125, 19. conscientiae 8, 23. consiliorum actionumque 113, 9. voluntatis 116, 3. -tis arbitrium 111, 1. — *cf.* iustitia.
- libido: transversos ... l. praecipitat 83, 19 sq. l. versat avidis corda venenis 85, 9. victa-dine colla 55, 28. vitiosae -dines insolubilibus adstrictum retinent catenis 38, 22 sq.; quos fallax ligat improbis catenis .. l. 68, 23. — *praeterea* 57, 21; 87, 16.
- licentia *malorum* 91, 19. -tiam vel impunitatem scelerum putant esse felicem 92, 1 sq.
- littera: signat superstes fama tenuis pauculis inane nomen -ris 43, 13 sq.
- livore carens *deus* 63, 22.
- luctus: *Orpheus* carmina temperans ..., quod l. dabat impotens, ... deflet 77, 12 sqq. vultus *Boethii* -tu gravis 3, 22.
- luna gelida 4, 6. (nunc) condat stellas l. minores, nunc .. pallida ... lumina perdat 14, 2 sqq. palleant plenae cornua -nae ..., commovet gentes publicus error 95, 3 sqq.; *cf.* 33, 7; 57, 8.
- lupus: alienarum opum ... ereptor lupis similis 87, 8 sq.; *cf.* 88, 6.
- luxus: (prior aetas) *non* inertis perdita luxu 35, 23.
- machina mundana 74, 17. facinorum 89, 21. divinae operae 102, 2. certent solvere machinam 45, 9 (Prud. Hamart. 248 sq. Cath. IX 14). in perpetuum permanendi veluti .. -nae 71, 8.
- maeror: sensus nostros m. hebetavit 11, 4 sq. memoriam m. hebetavit 18, 13. insitus animum m. praegravat 26, 4. unde tali (*i. e.* simplici et indiviso) m. ullus obrepat 61, 16 sq. -ris mole pressus 73, 13 sq. insitis -ris oblitus 78, 20. maxima nostri causa -ris, quod ... esse .. mala possent 78, 25 sqq. (fortuna) cum discesserit, allatura -rem 22, 2 sq. vultus ... in humum -re deiectus 3, 22. — *cf.* dolor.
- maesta praetereunt 27, 5.
- magister: Poeni .. leones ... metuunt trucem soliti verbera ferre -strum 49, 30 sqq.
- magistratus: ad -tum ... commune bonorum omnium studium *Boethium* detulit 8, 20 sqq. num vis ea est -tibus, ut utentium mentibus virtutes inserant? 52, 25 sq.
- magnitudo videtur praestare valentiam 48, 15 sq.
- maiestatis crimen 11, 18; *cf.* 10, 12.
- maiores: imposita nobilibus necessitudo .., ne a -rum virtute degeneret 57, 4 sq.

- malitia: versi in -tiam humanam quoque amisere naturam 87, 3. -tiam .. mors extrema finit 89, 25.
- malus: providentia protulit insigne miraculum, ut -los -li bonos facerent 101, 20 sq. quantum -lis dedecus adiciant dignitates 53, 1. infeliciores esse necesse est -los cum cupita perfecerint 89, 8 sq. bonos .. esse felices, malos vero miseros .. concessimus 90, 17. boni ac mali 81, 26; *cf.* 99, 3; 101, 14; 113, 13. mali bonis *opponuntur* 79, 15; 81, 1; 82, 3. 22 sq. 27; 84, 26; 86, 13; 93, 14. 31; 94, 13. 18; 98, 26; 127, 2. — *praeterea* 81, 30. 31; 83, 26. 28. 31; 84, 4; 85, 26; 91, 17; 104, 28. — pessimus quisque ... alieni magis avidus 35, 14. circumflantibus agitantur procellis, quibus .. propositum est pessimis displicere 6, 25 sq. -mi plerumque dignitatibus funguntur 38, 9 sq. — *malum* nihil est, cum id facere *deus* non possit 75, 18; 84, 9. 13; *cf.* 76, 4. *ei*, qui cunctis careat bonis, ... m. aliud adnexum 90, 22 sq. iniustum m. 91, 9. -li fragilitas 81, 4 sq. imbecillitas 81, 4. impunitas 91, 2. poena 86, 16. *cf.* 14. 19. in fortuna populari non nihil boni -live inest 94, 3 sq. nihil -li causa ne ab ipsis quidem improbis fit 98, 21 sq. *deus* m. ... eliminat 102, 7; *cf.* 10. (tristia) -lo meritos 100, 21. *praeterea* 81, 3; 91, 3. — si ... *deus*, unde mala? 11, 10 sq.; *cf.* 79, 2; 99, 13. sola divina vis, cui -la quoque bona sint 101, 24 sq. miseris -lorum altior sensus est 26, 2 sq. ingruentium -lorum moles 26, 21. -lorum extremum nequitia 86, 22. hic .. nostris -lis cumulus accedit, quod existimatio ... fortunae spectat eventum 13, 6 sq. si ... -lum nihil est, cum -la tantummodo possint, nihil posse improbos liquet 84, 8 sq. *cf.* 6. 16. 18. 19. 24 sq. properata -lis ... senectus 1, 9. (ad beatitudinem viae) implicitae -lis 58, 14. variis -lis ... obsitus *Ulixes* 88, 10 sq. invictam -lis esse virtutem 100, 16 sq. — peiora fovere 57, 14.
- manere: nostine .. omne .. tam diu m. .., quamdiu sit unum? 69, 31 sq. natura .., ne herbae, dum m. possunt, intereant, elaborat 70, 28 sq. -nendi amor 71, 24. causa 71, 31 sq. intentio 70, 16 sq. tempus 71, 6 sq.
- mare: immotis m. fluctibus 27, 22. -ris alta secare 36, 6. -ris conchae 120, 13. quantum -ria premunt 40, 8. — *praeterea* 19, 19; 24, 4; 33, 7; 44, 24.
- masculae prolis oportunitas 26, 15.
- materia: indissolubilis m. (vestium *Philosophiae*) 2, 17. -iae natura 33, 20. -iae fluitantis opus 63, 21. (mens) -iae modo impressas patitur notas 119, 19 sq. neque .. sensus aliquid extra -iam valet 118, 1 sq. figura in subiecta -ia constituta 117, 22.
- materiale sensibile 118, 7. subiectum 108, 2.
- medicamen: acrioris vis -nis 16, 23.

medicator mentium deus 99, 13 sq.
 medicina medicos ... facit 38,
 17 sq. haec .. te nosse quae-
 dam -nae tuae portio est 96,
 3 sq. — *praeterea* 4, 25.
 medicus sanitatis .. atque aegritu-
 dinis modum temperamentum-
 que dinoscit 99, 9 sq. aegros
 ad -cum duci oportebat 93, 4.
 — *praeterea* 38, 17 sq.; 82, 29.
 medietas: (orbis) ad simplicitatem
 -tis accedit 97, 25.
 medulla: mollissimum ... m. est
 71, 1 sq. (herbae) per -las robur
 .. diffundunt 70, 30 sq.
 mel rhetoricae ac musicae dulce-
 dinis 26, 1. non Bacchica
 munera norant liquido confun-
 dere -le 35, 26 sq. inlita po-
 cula -le 50, 9. grata -la 58, 8.
 membra: num frigus pecuniosorum
 m. non sentiunt? 52, 8 sq. beati-
 tudinis m. 67, 19. 23. *cf.* 26 (ex
 uno -bro). membrorum coniunctio
 70, 5. nubes 114, 29. potentia gra-
 mina membra .. valeant ... ver-
 tere 88, 23 sqq. *deus* clausit
 -bris animos 57, 10; *cf.* 64, 2.
 mens caecis obruta -bris 114, 15.
 memoria pervetusta nec incelebris
 6, 21. illius m. lucis 26, 20.
 caligante -ia 48, 28. — *v. etiam*
maeror.
 mendacium: Socratico decreto fas
non est ... commisisse m. 10,
 20. -cio scientia caret 112, 23.
 mens hebet 3, 25. nubila m. est,
 .. haec (*i. e.* gaudia, timor) ubi
 regnant 20, 12 sqq. bene sibi
 m. conscia ... caelum .. petit
 42, 17 sq. scelerata m. bonorum
 pernicie saevit 89, 3 sq. m.

vigens 119, 1 (*cf.* 26 -tis vigor).
 (ne) inferior sidat m. corpore
 celsius levato 122, 4. -tis actus
 120, 4. 9. habitus 46, 5. ictus
 110, 19; 118, 9. ignis 95, 27.
 intuitus 62, 19; 124, 19. vigor
 119, 26. pura -tis acies 117, 27.
 supernae -tis firmitas 98, 2 sq.
 integritas 98, 27 sq. perturbatio
 3, 23. sedes 16, 4. effeto lu-
 mine -tis 4, 21. da .. augustam
 -ti conscendere sedem 64, 10.
 pennas .. tuae -ti .. adfigam
 (Philosophia) 79, 23. *cf.* 29.
 num -tem firma sibi ratione
 cohaerentem de statu propriae
 quietis amovebis? 37, 19 sq. in
Decorato -tem .. scurrae ..
 respexit *Boethius* 53, 5 sq.
 (anima) -tem profundam circuit
 64, 4 sq. in superum dicm -tem
 ducere quaeritis 78, 12 sq. fla-
 gellat ira -tem 85, 10. (quis.)
 cum -tem cerneret altam, pa-
 riter summam et singula norat?
 114, 27 sq. *cf.* 15. deo -te con-
 similes *homines* 34, 24. mun-
 dum -te gerens *deus* 63, 24.
 profunda -te vestigat verum
 72, 21. veritatis notam -te
 fixisti 72, 15 sq. non omne ..
 -te depulit lumen obliviosam
 corpus invehens molem 73, 3 sq.
 qui -te consistat, nullus prorsus
 ambigat 75, 15 sq. -te con-
 spicere 96, 18. artifex faciendae
 rei formam -te praecipiens 97, 5.
 a prima -te discedit 97, 31. si
 vis ... iura Tonantis pura ...
 cernere -te 102, 15. — ea ... -tium
 natura est, ut quotiens abiece-
 rint veras, falsis opinionibus

- induantur 19, 9 sq. (deus) *philosophiam* sapientium -tibus inseruit 8, 20. -tibus hominum veri boni .. inserta cupiditas 47, 17 sq.; cf. 52, 26. *Stoici* imagines credunt -tibus imprimi 118, 29. (poeticae Musae) -tes assuefaciunt morbo 3, 8. scio -tes hominum nullo modo esse mortales 31, 2; cf. 42, 15 sq. hoc unum .. praestantes .. natura -tes — allicere possit, gloriae cupido 39, 24 sqq. specie bonorum (fortuna) -tes fruendum ligat 44, 3 sq. terrenas habitans libido -tes 68, 23. *aurum* excitat -tes 69, 2. miserandi sunt, quorum -tes ... arguet improbitas 93, 18 sq. quid dignum stolidis -tibus imprecer? 60, 9. — v. *etiam* amicus, divinus, medicator.
- mentiri: sacrilegio *Boethium* conscientiam polluisse -titi sunt *delatores* 12, 13 sq. (fortuna,) cum videtur blanda, -titur 44, 1. — v. *etiam* *Ind. verb.*
- merces undique lectae 36, 7.
- meritum *fortuna*e 21, 1. infra hominis m. detrudat improbitas 87, 6. iniquitatis -to 91, 2 sq. rerum -ta 10, 18; 13, 8. in rem publicam fama -torum 39, 27. -torum confusio 113, 19 sq. non aequa -tis praemia pensantur 16, 16. vis aptam -tis vicem referre 93, 30. suis quaeque -tis praedestinata disponit *deus* 110, 7. de suis in commune bonum -tis ... pauca dixit *Boethius* 16, 7 sq.
- metiri: rerum exitus prudentia -tur 22, 7. minimum (indigent), qui abundantiam suam naturae necessitate ... -antur 34, 18. (plurimi) boni fructum gaudio laetitiaque -iuntur 48, 3. (sapient) bonum suum ... conscientiae veritate -tur 56, 15 sq.
- metus: *Dionysius* regni -tus pendens supra verticem gladii terrore simulavit 55, 2 sq.
- miles corusci sideris (*i. e.* Mars) 80, 8. -itum gladii 55, 15.
- ministerium regium 9, 22.
- minuere: praemium bonorum ... nullius -uat potestas 86, 11 sq.
- miraculum: fatalis ordinis insigne m. 99, 16 sq. *quaestio difficilima de providentia m. nominatur* 95, 21 sq.; 99, 6.
- miser *Boethius* 15, 16; 26, 9; 27, 4. -ra beatitudo 30, 8. -rum iugulum 105, 27 sq. -ri fletus 22, 24. honores 54, 17. populi 80, 25. -rae querelae 25, 10 sq.; 56, 4. terrae 15, 7. — nihil est -rum, nisi cum putes 30, 1. -rum est 89, 11. — miseri 7, 14; 13, 13; 26, 2; 31, 8; 54, 28; 59, 17; 68, 26; 83, 9. malos (esse) -ros 90, 17. cf. 21, 22. miserior ... iniuriae inlator quam acceptor 92, 25. -riores esse improbos iniusta impunitate dimissos 91, 22. — -errima (fortuna) 104, 29 sq.
- miseratio: *non* grave quid ... perpessis, *sed* admittentibus ... m. debetur 92, 31 sqq. (oratores) -nem iudicum excitare conantur 92, 31 sq. aegros .. dignos ... -ne iudicemus 93, 17.
- miseria singularis 89, 13. m. in ipsis ... improborum meritis constituta 94, 2 sq. -riae modus

- 89, 22. portio 54, 29 sq. si .. -riae cuiuspiam bonum aliquid addatur, nonne felicior est eo, cuius pura ... m. est? 90, 18 sqq. *nonne* mortalium genus in -riam mortis fine labitur? 31, 5. regnorum potestas ..., si qua parte defuerit, ... -riam importat 54, 23 sqq. infinitam liquet esse -riam, quam esse constat aeternam 89, 26 sq.
- mobilis: orbis rerum m. 76, 13. fati series m. 98, 6. -le tempus 123, 2. -les beluae 120, 14. silvae 76, 26. fatum est inhaerens rebus -bus dispositio 96, 20 sq.; cf. 97, 17.
- mobilitas: fatalis ordo -tis 97, 23.
- modus: *non* mulcent dominum (*i. e.* Orpheum) -di 77, 8. vultur ... satur est -dis (*musicae*) 77, 29.
- mollis: aliquid degustare molle atque iucundum 21, 9. -lissimum quidque, sicuti medulla est 71, 1 sq.
- momentum: mobile transitoriumque m. 122, 20. exiguum volucreque m. 123, 20. unius mora -ti 41, 15.
- morbus: (corporis) 57, 17; cf. 100, 4 (-bi corporei). culpa -bi 93, 4. mentis 5, 4; cf. 3, 8; 19, 2.
- mordere: talia sunt (*Philosophiae* remedia), ut degustata quidem -deant, interius autem recepta dulcescant 46, 6 sqq.
- mori: toti *non* -iuntur homines 42, 15 sq.
- mors .. felix, quae se nec dulcibus annis inserit et maestis saepe vocata venit 1, 13 sq. ultimus ... vitae dies m. quaedam fortunae 27, 9 sq.; cf. 31, 3. 5. m. spernit altam gloriam ... aequatque summis infima 43, 8 sqq. secunda m. 43, 22. (improborum) malitiam m. extrema finit 89, 25. Nero Senecam ... ad eligendae mortis coegit arbitrium 55, 12 sqq. gloriosae pretium -tis 100, 15. indefensi -ti damnatur 12, 8. -tem ... voluntas amplectitur 71, 25 sq. resolutum -te suprema corpus 42, 14. — cf. Socrates, supplicium.
- mortalis: necesse est omnes homines esse -les 125, 6 sq. opum -lium beatitudo 35, 18. ambitio -lium rerum 39, 21 sq. -lium r. misera beatitudo 30, 8; cf. 63, 1. nubes 5, 6. rerum -lium cupido 12, 15. fructus 26, 19. mentes hominum nullo modo esse -les 31, 2. (homo) rationale animal atque -le 18, 22. -lis aura nominis 43, 20. colla -li iugo .. levare gestiunt 43, 3 sq. — mortales: *nihil fortunae bonorum* -lium proprium 23, 10. omne -lium genus in miseriam mortis fine labitur 31, 5. -lium rerum .. diuturnitas 71, 27. fortunae condicio cunctis -libus incerta 12, 3. praecipua sit -libus vitae cura retinendae 28, 23 sq. (mortales caducaeque res) imperfecta .. bona dare -libus videntur 63, 4 sq. manet intemerata -libus arbitrii libertas 126, 28. -les .. cunctos edit nobile germen 57, 11.
- mos: -re Euripi 22, 21. improbi -res 6, 5. perversi 14, 27. prisci 36, 17. *Philosophiae* 6, 23; 8, 9; 13, 4. gentium inter se

- res atque instituta discordant 41, 1 sq. an distant quia dissident-que -res, ... fera bella movent? 93, 27 sq. (Fortuna) -res profitetur 43, 26. mutabit ... -res, ac dum fortunam metuit amittere, nequitiam derelinquit 101, 11.
- motus: equitandi 68, 11. ambulandi 82, 13. quarum (*corporis voluptatum*) m. quid habeat iucunditatis, ignoro 57, 19 (*i.e. Erregung, fort. δμῆ*). liber ac voluntarius m. animorum 113, 14. temporalium rerum 123, 13. -tus ambitus 117, 18. (anima) secta duos -tum glomeravit in orbes 64, 3. fatum singula digerit in -tum 96, 24. -tu carens 98, 3. -tus longi 72, 24 (*cf. Klingner 36*). siderum -tus 97, 12. an humanorum -tus animorum fatalis catena constringit? 109, 15 sq. pulchris -tibus incitatur *mundi* machina 45, 8 sq. — *praeterea* 73, 29; 103, 24; 119, 2. 28.
- multitudo: profanae -inis error 6, 17 sq. exspectatio 26, 26. imperium 15, 22 sq.
- mundanus: -na machina stabilis atque incorrupta servatur 74, 16 sq.
- mundus .. ex tam diversis .. partibus in unam formam minime convenisset, nisi unus esset, qui tam diversa coniungeret 73, 23 sqq.; summus vertex -di 102, 21. rara constat forma -do, *qui* tantas variat vices 27, 25 sq.; *cf.* 44, 16. pulchrum -dum mente gerens *deus* 63, 24. bonus -dum rector temperat 94, 23; *cf.* 18, 6. 31; 19, 5; 73, 20; 74, 8. (terra) exigua in -do regio 40, 5. — *mundum non aeternum, sed perpetuum esse* (123, 27 sq.) *demonstratur* 123, 3 sqq. — *cf. praeterea casus, opus.*
- munitus: eo vallo -ti, quo grassanti stultitiae aspirare fas non sit 7, 2 sq.
- munus: naturale m. dignitatibus *non est* 53, 23 sq. m., quod nulli umquam privato (Fortuna) commodaverat, abstulit *Boethius* 26, 28 sq. dei munere 76, 7 sq. fortunae -ra 38, 12. autumnum potius sua Bacchus -ra contulit 17, 14 sq.; *cf.* 35, 26 sq. largis ... -ribus fluens sitis ardescit habendi 25, 20 sq.
- mus: si inter -res videres unum aliquem ius sibi ac potestatem prae ceteris vindicantem 37, 11 sqq.
- muscula: saepe -larum .. vel morsus vel in secreta .. reptantium necat introitus 37, 15 sq.
- musica laris *Philosophiae* vernacula 21, 13. rhetoricae ac -cae mel dulcedinis 26, 1. — *praeterea* 38, 17.
- musicus: musica -cos ... facit 38 17 sq.
- mutabilis: quem caduca ista felicitas vehit, vel scit eam vel nescit esse -lem 30, 21 sq. -les naturae 96, 10. res -les 98, 16.
- mutabilitas florum 59, 4 sq. *fortuna* 21, 19; 22, 7; 25, 1.
- mutatio rerum 21, 6. temporum 54, 6. (fortuna) se instabilem -ne demonstrat 44, 2 sq. -num varietates 73, 30 sq. (divinus

- intuitus) uno ictu -nes tuas manens praevenit atque complectitur 126, 19 sq.
- nasci: -entia occidentiaque omnia 98, 9 sq.
- nationes barbarae 53, 22. exterae 53, 29. *terram* plures incolunt n. 40, 15.
- natura potens 49, 25. rationalis 109, 17. rerum 64, 21. paucis . . n. contenta est 33, 16; *cf.* 52, 14 sq. n. respuit, ut contraria . . iungantur 38, 8 sq. *cf.* 18 sq. -rae causae 4, 20. intentio 18, 12. necessitas 34, 17; 125, 15. ordo 73, 28; *cf.* 84, 2. 3. secreta 8, 8. vis 49, 21. beatitudo est summum -rae bonum ratione degentis 30, 17. excellentis -rae ornamenta 34, 24 sq. triplicis media -rae . . anima 64, 1 sq. invictum prae-euntis -rae auxilium 83, 5. carens animae motu . . animatae rationabilique -rae pulchrum esse *non* videtur 32, 23 sq. quod -rae satis est 33, 14 sq. nihil . . -ram servans deo contra ire conatur 74, 29 sq. secundum -ram 82, 6 sq. 13; 123, 29; *cf.* 82, 9. aeternitas . . nobis -ram . . divinam . . patefacit 122, 11 sq.; *cf.* 123, 11. indivisum -ra 60, 21 sq. quod . . -ra inest 66, 1. *cf.* 6. 8. tota inserviente -ra . . fatalis series textitur 97, 12 sqq. nimis e -a dictum est 57, 25 sq. -rarum diversitas 73, 26. mutabilium -rarum progressus 96, 10 sq. -rarum omnium proditor deus 102, 4 sq. — *v. etiam* amor, gignere, humanus, manere, res. naturalis: -le bonum 38, 7. munus 53, 23 sq. officium 82, 7. 15. 17 sq. 20. 24. -les voluptates 61, 29. — naturaliter 47, 18; 65, 27 sq.; 71, 32; 72, 1; 109, 18. — *cf.* intentio.
- necessarius eventus 111, 22; -os . . . eventus 121, 7. -os futurorum exitus 116, 6; 117, 2 sq. — necessarium 124, 23; 125, 3. 13. -a 124, 10. 11; 125, 18. 25; 126, 3. -is eget 62, 5. — necessario ventura 116, 5. — tam -e quam non -e ventura 124, 19 sq.
- necessitas communis 112, 1 sq. futurorum 111, 19. 20; 114, 3; 115, 23; *cf.* 111, 23; (futuri) 113, 18; 115, 21. fatalis series -tis 102, 7 sq. -is . . nexibus absoluta 126, 3 sq. motu carens fati quoque supergreditur -tem 98, 3 sq. num . . . , quae ex arbitrio veniunt, ad -tem cogantur? 115, 28 sq.; *cf.* 116, 2. 4. 9. 20. 27. 29; 117, 1. 5; 121, 10; 124, 12. 28. 31 sq. hoc . . de rerum -te descendit 125, 31 sq. duae sunt . . -tes, simplex una . . , altera conditionis 125, 5 sqq. — *cf.* natura.
- nefarii homines . . bonorum omnium . . sanguinem petunt 11, 12 sq. nequam homines atque -os potentes felicesque arbitraris 18, 29 sq. -ae officinae 13, 17.
- nequitia: improbis n. ipsa supplicium cst 86, 18 sq. omnium malorum extremum n. 86, 21 sq. n. miseros facit 89, 23. dum fortunam metuit amittere, -am derelinquit 101, 11 sq. imperitante florentique -a 79, 4 sq. — *praeterea* 52, 27; 57, 18.
- nex: bonis . . -cem struere 12, 5.

- nexus: fatum ... eorum, quae divina simplicitas gerenda disposuit, mobilis -xus (est) 97, 16 sq. (natura) ligans inresoluto singula -xu 49, 27 sq. rerum tenues noscere -xus 114, 17. quod longius a prima mente discedit, maioribus fati -xibus implicatur 97, 30 sqq. necessitatis .. -xibus absoluta 126, 3 sq.
- nix: nivis dura frigore moles 95, 11.
- nobilis: mortales ... cunctos edit -le germen 57, 11. — *cf.* nobilitas.
- nobilitas notum facit 29, 13 sq. n. ... videtur quandam claritudinem comparare 48, 9. videtur ... esse n. de meritis veniens laus parentum 56, 25 sq. quam inane ... -tis nomen 56, 24. in -te bonum id esse arbitror solum, ut imposita nobilibus necessitudo videatur, ne a maiorum virtute degeneret 57, 3 sqq.
- nomen magnum 56, 10. *cf.* 16. venerandum saeculi n. 100, 15. sufficientiae, potentiae, claritudinis .. -ina quidem esse diversa, nullo modo vero discrepare substantiam 61, 20 sqq. — *cf.* inanis *in Ind. verb.*
- nota: ipsam .. mediae veritatis -tam mente fixisti 72, 15. (mens) -tis subdita corporum 119, 4. (mens) quas intus species tenet, -tis applicat exteris 119, 27 sqq. -tas insigniti frontibus 10, 3. cur (mens) tanto flagrat amore veritetas reperire -tas? 114, 18 sq. pagina, quae nullas habet -tas 118, 31 sq. (mens) impressas patitur notas 119, 20.
- notio divina 125, 3. 18; *cf.* 126, 26. universalis 118, 14. cernens omnia n. 119, 8.
- notitia 120, 17. 19. divina 126, 2.
- nubes erroris 73, 1. inscitiae 110, 2. membrorum 114, 29. lumina mortalium rerum -becaligantia 5, 6 sq.
- numen: caeci -inis ambiguos vultus (Fortunae) 21, 21. numen Arcadis alitis (Mercurii) 88, 11.
- obitus: (temperies) -tu mergens orta supremo 103, 19.
- obscuritas: quem recondito. 62, 1 sq.
- oculus: intellegentiae celsior o. existit 117, 25 sq. nequeunt -los tenebris assuetos ad lucem perspicuae veritatis attollere 91, 29 sq.; *cf.* 110, 1. — *v. etiam Lynceus et Ind. verb.*
- odisse: malos ... o. ratione caret 93, 14 sq. noxiorum odio flagrantibus ... se eis dissimiles student esse, quos oderant 101, 22 sqq.
- odiosus: avaritia semper -sos facit 32, 9. -sa 98, 27.
- odium: apud sapientes nullus prorsus -o locus 93, 12 sq. aegri corpore minime digni -o 93, 16 sq. noxiorum -o flagrantibus 101, 22 sq. -a acerba 36, 10. -a Cypriani delatoris 9, 17.
- offensio: spreta potentiorum semper o. 8, 23 sq. *Philosophiae* o. 13, 6.
- officium: stili 2, 6. sapientiae 94, 8. si hoc naturale munus dignitatibus foret, ab -cio suo quoquo gentium nullo modo cessarent 53, 23 sqq. signat tempora propriis aptans -ciis deus 17, 16 sq. — *cf.* naturalis.

- opes ... *Fortunae* sunt 23, 19. *non* o. inexpleram restinguere avaritiam queunt 38, 20 sq. o. .. nihilo indigentem ... facere nequeunt 51, 21; *cf.* 52, 5. 13. 15. 19. defunetum ... non emittantur o. 52, 23. -um possessio 23, 9. alienarum -um violentus ereptor 87, 8 sq. fundit -es ... *Copia* 25, 8 sq. amissas -es queri 44, 14. inter abundantissimas -es 51, 10 sq. *Seneca* -es .. suas tradere *Neroni* ... conatus est 55, 16 sqq. -es, honores ambient 60, 10. profligat -es 62, 2. in tuis -ibus aliena prohibititas *non* numerabitur 34, 3. *cf.* 9. video -ibus sufficientiam ... *non* posse contingere 60, 16 sqq. — *praeterea* 51, 20; 94, 6.
- opinio fallax 53, 27; 112, 17. humana 113, 4. incerta 111, 9. vera 111, 25. 27. 30. non o., sed veritate nixa cognitio 124, 27; *cf.* 121, 19. laesae -nis damna flevisi 16, 14 sq. quod falsae -nis supplicium luas, id rebus iure imputare non possis 28, 5 sqq. -nis caligo 117, 7 sq. -nem populi sequentes 104, 30. quod nihil habet proprii decoris, -ne utentium nunc splendorem accipit, nunc amittit 54, 3 sq. -ne felix 62, 28. quotiens (mentes) abiecerunt veras, falsis -nibus induuntur 19, 10. falsis vulgi -nibus 56, 10 sq.
- opus tantum (*i. e.* mundus) 15, 9. operi suo conditorem praesidere deum 17, 30 sq.
- orator: regiae laudis o. *Boethius* 26, 24.
- orbis: stelliferi conditor -bis 13, 25 (*cf.* 110, 14). (mens) -bis habenas temperat 80, 16. Indus calido propinquus -bi 68, 29. quis volvat stabilem spiritus -bem 4, 12. (natura) legibus -bem .. servet 49, 26. orbium circa eundem cardinem sese vertentium, qui est intimus 97, 23 sq. (*cf.* 98, 1 sq.). — *praeterea* 103, 17; 106, 19.
- ordo fatalis 97, 4; 99, 16; *cf.* 97, 23. stabilis 103, 28. temporalis 96, 25; 97, 18. traditus 50, 26. naturae 73, 28; *cf.* 84, 2. indeclinabilis causarum o. 98, 15 sq. *cf.* 18. 23; 111, 21. rerum 91, 32; 113, 21; *cf.* 99, 24. o. ... quidam cuncta complectitur, ut, quod adsignata -inis ratione decesserit, hoc licet in alium tamen -inam relabatur 101, 26 sqq. (o.) de providentiae fonte descendens cuncta suis locis temporibusque disponit 108, 28 sq. gurgitis ... lapsi defluus o. 109, 10. (quod) certum deserit -inam, laetos non habet exitus 17, 21 sq. coercente in -inam cuncta deo 107, 21. nexae sibi -ine rationes 96, 7. providentia suis quaeque nectit -inibus 96, 21 sq. — *cf.* senatorius.
- ornamentum: ab rebus infimis excellentis naturae -ta captatis 34, 24 sq. quantum -tis nostris decesserit, vides 29, 4 sq. ornari posse aliquid -tis existimatis alienis 35, 7 sq.
- ortus: hinc (*i. e.* caelitus) ortus (est mihi) 80, 22. vitiis peiora

- fovens proprium deserit -tum 57, 14. omne hominum genus . . simili surgit ab -tu 57, 6. — *praeterea* 4, 14; 14, 6. 8; 39, 13; 50, 23. 27; 95, 1.
- ostrum Tyrium 54, 10.
- Π Graecum *i. e. practica philosophia* 2, 21.
- pacnitentia: (corporis voluptatum) plena . . satietas . . -tiae 57, 16 sq.
- palus: quantum maria -desque premunt 40, 8. alias (herbas) ferunt -des 70, 25.
- panniculi *vestis Philosophiae* 6, 14.
- parens: desolatus -cnte 26, 10. laus -entum 56, 26.
- parerc: (avidis) nil iam parta videntur 25, 15.
- partiecps: rationis -cipes sumus 121, 11.
- passio: vires animi movens vivo in corpore p. 119, 22 sq.; *cf.* 120, 3. 6. 7.
- pater: rerum p. *deus appellatur* 57, 7; 63, 14; 64, 10; 65, 26. *mundus* velut -tris familias dispositissima domus 79, 11 sq. *Agamemnon* exuit -trem 105, 27. — patres *i. e.* senatores 11, 15; 26, 22; 39, 5; 54, 15.
- patientia: virtutes animi -tiae usu atque exercitatione (dura) confirmant 100, 11 sq. ille (*philosophum simulans*) -tiam paulisper assumpsit 42, 8 sq.
- patria: locus, quem tu exilium vocas, incolentibus p. est 29, 26 sq. haec (*i. e.* caelum) . . p. est mihi 80, 21. si . . , cuius oriundo sis -triae, reminiscare 15, 21 sq. procul a -tria non quidem pulsus es, sed aberrasti 15, 18 sq. — *translate*: ut felicitatis compos -triam sospes revisas 74, 5 sq.; *cf.* 79, 25; 107, 8.
- pax: caelum, terras quoque p. regat 16, 17 sq. -eis artes 48, 1. veterem servant sidera -cem 102, 18.
- pectus: intima -oris fervor urit 77, 5 sq. (animalia) trahunt vi -oris . . sulcum 121, 23. (causae) latentes -ora turbant 95, 14.
- pecudum . . omnis ad explendam corporalem lacunam festinat intentio 57, 22 sqq.
- pecunia: tunc est pretiosa p., cum translata in alios largiendi usu desinit possideri 32, 10 sqq. potentiam . . -niae causa . . . petunt 48, 6 sq. collatae -niae remedium 101, 7 sq. (divitias petens) multas etiam sibi naturales quoque subtrahit voluptates, ne -niam, quam paravit, amittat 61, 28 sqq. — *praeterea* 32, 7; 51, 4. 24. 28; 52, 1. 3; 58, 15; 108, 18. 23.
- penetral innoeens domus 12, 21.
- pennas . . tuae menti . . adfigam 79, 23 sq. *cf.* 27.
- penuria: qui divitias petit -riae fuga, . . multas sibi . . subtrahit voluptates 61, 27 sqq.
- perfectum: imminutione -ti imperfectum esse perhibetur 64, 25 sq. *cf.* 27; 65, 17. error humanus . . a vero atque -to ad falsum imperfectumque traducit 60, 22 sq.
- perfidia *Fortunae* 21, 23.
- periculum: innocentiam senatus quanta *sui* -li securitate defen-

- derit *Boethius* 11, 20 sq. expertus sortis suae -lorum tyrannus 55, 1. obiecta -lis auctoritas 9, 6. (quis primus) pretiosa -la (*i. e.* aurum gemmasque) fodit? 36, 23. lacessitam -lis esse sapientiam 6, 5 sq. — *praeterea* 53, 4.
- periculum: nil -a, nil nocet *iniquis* fraus 15, 2.
- permanere: quod ... subsistere et p. petit, id unum esse desiderat 72, 3 sqq. -nendi veluti quaedam machinae 71, 8. constantia 72, 1.
- perturbare: divinus intuitus qualitatem rerum minime -bat 124, 25.
- perturbatio mentis 3, 23; *cf.* 16, 22; 18, 10 sq. 16 sq.; 19, 11; 79, 24.
- Philosophia *describitur* 2, 7 sqq. (*vestium* in extremo margine □ Graecum, in supremo vero ⊖ legebatur intextum 2, 20 sq.). *verba facit, inde a* 3, 3; 5, 26; 15, 15; 17, 26. 32; 18, 9. 14. 15. 23; 20, 16; 26, 4; 28, 5; 29, 5; 39, 24; 46, 4. 10. 14; 47, 7; 51, 14; 52, 4; 53, 10; 60, 18; 63, 17; 65, 8. 23; 66, 16. 27; 67, 5. 29; 68, 17; 69, 9; 70, 1. 20; 72, 3. 14. 17; 73, 14; 74, 4; 76, 7; 80, 29; 81, 15; 82, 6. 28; 84, 11. 17; 89, 5. 16; 90, 1. 8; 91, 12. 29; 92, 18. 30; 94, 20; 95, 23; 96, 9; 104, 5; 105, 7; 107, 16; 108, 9. 11; 109, 16; 115, 10; 116, 26. poeticas Musas abire *iubet* 3, 1. *cf.* 13. in extrema lectuli *Boethii* parte cōsedit 3, 21. oculos ... fletibus undantes ... siccavit 5, 7 sq. supero cardine delapsa 5, 24 sq. *Boethium* dicturum quid fac-
 turumve ... dirigebat 11, 16 sq. lenioribus (remediis) utitur 16, 21; *cf.* 19, 12. validioribus 32, 2. Fortunae verbis agitare vult (cum *Boethio*) 23, 5 sqq. velut in augustam suae mentis sedem recepta sic coepit 47, 6 sq. *appellatur* magistra 10, 13. omnium magistra virtutum 5, 24. nutrix 5, 22. virtutum omnium nutrix 28, 2. lassorum solamen animorum 45, 22 sq. -*phiae* criminatio 16, 14. familiares 6, 16; 11, 10. familiaris noster *Lucanus* 99, 22. -*phiae* fas non erat incomitatum relinquere iter innocentis 6, 2 sq. *philosophiam* sapientium mentibus inseruit deus 8, 20.
- philosophus: ph. ... inlatas iniurias leniter patienterque tolerat 42, 7. (quidam) falsum sibi -*phi* nomen induerat 42, 5 sq. — *praeterea* 42, 10.
- pinus: umbras (dabat) altissima p. 36, 5.
- piscis: quae tenero -sce ... praestent .. litora 60, 3 sq. -sce ditare dapes 59, 22.
- pius: (deus) requies tranquilla -is 64, 15.
- plaustrum: legit tardus -stra *Bootes* 94, 27.
- plebs: -bis alacritas 26, 22 sq.
- poculum: inlita -la melle 50, 9. -la *Circes* 87, 26; 88, 15.
- poena accusationis 9, 17. iustitiae 90, 9. falsi sceleris 11, 26. debita sceleri noxia p. 14, 25. habent improbi ... boni aliquid adnexum, -nam ipsam scilicet 90, 25 sq. sine -na *numquam*

- esse vitia 79, 16. de malorum ... inseparabili -na dubitare sapiens nequit 86, 13 sq. *cf.* 15. 17. 19. 25; 89, 7. praemia -naeve proponuntur 113, 13; *cf.* 126, 30. -narum cruciatus 93, 9. tormenta 94, 10.
- poenalis acerbitas 91, 13.
- poeticae Musae 3, 1.
- polus: nimborum p. stetit imbribus 5, 12. stelliferus p. 60, 7. extimus 80, 12. celsa -li 79, 28. -lo Phoebus roseis quadrigis lucem spargere coepit 27, 13 sq.
- poma: -mis gravis autumnus 103, 14. *Hesperidum* p. 106, 9.
- pontus: flatibus incitus p. versat harenas 25, 4 sq. minae -ti 7, 8. aequora -ti 4, 11. minantem curat spernere -tum 31, 14 sq.
- popularis favor 48, 9. rumor 56, 15. gratia 56, 21. -res honores 53, 12. aurae 41, 24.
- populus: -li annona 54, 1. rumores 13, 11. vide, ne opinionem -li sequentes quiddam valde inopinabile confecerimus 104, 30 sq. *cf.* 28. (reges,) quos innumeri metuunt -li 15, 5. (tyranni,) quos miseri torvos -li timent 80, 25. -los regebat (Nero) 39, 11. in plurimos -los nomen proferre *non* conducit 41, 4 sq. (amor) sancto -los ... foedere continet 45, 10 sq. in contingentes -los regentium .. beatitudo transfunditur 94, 8 sq.
- posterus: ne latere -ros (veritas) queat 10, 22. *divinae* scientiae vis praesentaria notione cuncta complectens ... nihil .. rioribus debet 126, 25 sqq.
- potens: *cum* necessariis eget, anxietatibus mordetur, ... etiam id, quod maxime petebat, p. esse desistit 62, 5 sqq. an .. regna ... efficere -tem valent? 54, 18 sq. an tu -tem censes, quem videas velle, quod non possit efficere, -tem censes ... , qui, quos terret, ipse plus metuit? 55, 6 sqq. qui se volet esse -tem, animos domet ille feroces 55, 26 sq. nequam homines ... -tes .. arbitraris 18, 29 sq. sprete -tiorum semper offensio 8, 23 sq. *deus* beatitudinis -tissimus 74, 31 sq. nihilo indigere ... -tissimum 61, 7.
- potentia malorum 84, 5. 11. 20. 24. 26. summa p. 67, 16. an in bonis non est numeranda p.? 49, 7 sq. pellere curas ... non posse p. non est 56, 3 sqq. ullamne ... hominis -tiam putas, qui, quod ipse in alio potest, ne id in se alter valeat, efficere non possit? 38, 3 sqq. qui divitias ob -tiam voluptatesque desiderant vel qui -tiam seu pecuniae causa seu proferendi nominis petunt 48, 5 sqq. *cf.* 13. 23. bonis semper adest -tia 80, 29 sq. sunt qui summum bonum in summa -tia esse constituent 47, 23 sq. — *praeterea* 36, 24; 37, 10; 49, 19; 54, 22; 55, 19; 58, 18; 60, 16. 27 sq.; 61, 3. 20. 28; 68, 1; 94, 6.
- potestas efficax optatorum 109, 26. regia 55, 11 (*cf.* 54, 23). malorum 91, 17. Neronis 39, 17.

- regnorum 54, 23. p. sui com-
potem *non facit* 38, 21. prae-
tura magna olim p. 53, 30 sq.
qua parte ... desinit p., hac im-
potentia subintrat 54, 27 sq.
verae -tis inscii 36, 25. (mus)
sibi ... -tem prae ceteris vindi-
cans 37, 12 sq. ex aliena ..,
ex propria -te 118, 23 sq. in mea
-te situm est mutare propositum
126, 6. si ipsis dignitatibus ac
-tibus inesset aliquid naturalis
ac proprii boni 38, 6. potestas
voluntati *opponitur* 81, 8. 11. —
praeterea 55, 3. 6; 86, 12; 126, 1.
potum (dabat) amnis 36, 4.
practica philosophia 2, 21.
praecedere: concessis -dentibus ...
de inlatione causari *non licet*
90, 5; *cf.* 111, 31; 119, 21. qui
conclusioni accedere durum pu-
tat, aequum est ... falsum ali-
quid praecessisse demonstret
90, 1 sqq.
praedestinata 110, 7.
praedestinatio divina 96, 1.
praefectus praetorii 9, 12.
praemium: propter quod una-
quaeque res geritur, eiusdem rei
p. esse non iniuria videri potest
85, 17 sqq. p. laboris 105, 18. bo-
norum 86, 11. probis probitas ipsa
fit p. 86, 17 sq. *cf.* 3. de alienis
p. sermunculis postulatis 42,
1 sq. nihil opus est iudice p.
deferente 92, 4 sq. quos alii -o,
alii supplicio dignos arbitrantur
99, 1 sq. -a sanguinis 36, 15.
virtutis 11, 25 sq. (virtutum
94, 13); *cf.* 79, 5. 17. *bonorum*
85, 16. 22 sq. 25; 86. 4. 5. 15. 16;
104, 25; 127, 2. *levia* 83, 7.
frustra ... -a poenaeve propo-
nuntur, quae nullus meruit ...
motus animorum 113, 13 sq.; *cf.*
126, 29 sq. non aequa meritis -a
pensari 16, 16. ad (facinus) ef-
ficiendum ... -is incitari 13,
21 sq.
praenosceret: repugnare videtur p.
universa deum et esse ullum
libertatis arbitrium 110, 25; *cf.*
111, 4; 112, 27; 116, 18; 125, 21;
126, 7. 19.
praenotio certa ac definita 121, 18.
divina 124, 16. — *praeterea* 115,
25; 116, 9 sq.; 117, 3.
praepositus: regiae p. domus 9, 3.
praescientia aeterna 112, 8 sq.
divina 115, 15; 126, 11. futuri
111, 9; 124, 5. futurorum 111,
19; 116, 33; *cf.* 111, 23. nihil impe-
diri -tia arbitrii libertatem putat
115, 22. — *praeterea* 112, 31;
115, 20 sq. 28; 116, 3; 121, 9.
praescire: futura 113, 7 sq.; *cf.* 121,
8. eventus praescitarum rerum
111, 22. eventus -tae rei 112,
15. *cf.* 20. — *praeterea* 115, 24;
117, 5.
praescius: cunctorum p. deus
126, 31.
praesens aetas 54, 21. p. provi-
dentiae veritas 126, 10. tempus
29, 1 sq. -tis oculi ... intuitus
126, 11 sq. -tes res 116, 32 sq.
— p. a praeteritis in futura pro-
cedit 122, 15 sq. divini huma-
nique -tis ... collatio 124, 13 sq.
temporarium p. 124, 14 sq. -tia
124, 12. 17. 25.
praesentia vitae 123, 8. simplici-
tās -tiae 123, 14 sq.; 124, 1 sq.

- *praeterea* 123, 20. 21; 126, 17. 21.
- praesidium alienum 52, 6; 60, 26. extrinsecus petatum 52, 1. in minimis quoque rebus divinum p. debet implorari 63, 11 sq. an -o sunt amici, quos non virtus, sed fortuna conciliat? 55, 21 sq. vilissimorum spirituum -a 12, 18 sq.
- praetorium: praefectus -ii 9, 12.
- praetura magna olim potestas, nunc inane nomen 53, 30 sq.
- praevidentiam ... non esse praescientiam quasi futuri, sed scientiam numquam deficientis instantiae .. aestimabis 124, 4 sqq.
- pravitas humana 61, 23 sq. -tis infortunium 89, 25 sq.
- pravus error 98, 23. -vi rabies Neronis 39, 18. corrigi ultione -vos mores 90, 11. miserum est voluisse -va, potuisse miserius 89, 11.
- [*prex*]: dulci veniam -ce .. *Orpheus* rogat 77, 18 sq. -ces ... rectae .. inefficaces esse non possunt 127, 3 sq. humiles -ces in excelsa porrigite 127, 5 sq.
- princeps: deus rerum omnium p. 65, 8 sq. 14; 66, 2; *cf.* 96, 19; 114, 4. affinitas -pum civitatis 26, 11 sq.
- principium (rerum) 18, 15 sq. *deus* 64, 16. vestrum p. somniatis 50, 30. nullius rei natura suo -o melior poterit exsistere, quare .. omnium p. ... summum est bonum 66, 8 sqq. ab alio orsa -o *Philosophia* ita disseruit 96, 9. de operante -o 108, 1. manendi amor ... ex naturae -is venit 71, 24 sq.
- privatus: -tae rapinae 9, 8. munus, quod nulli umquam -to (*Fortuna*) commodaverat, abstulit *Boethius* 26, 28 sq.
- proavos strepere 57, 12. — *v. etiam Ind. verb. s. v. strepere.*
- probitas: in tuis opibus aliena p. non numerabitur 34, 3 sq. p. utentium 37, 7. qua p. luce resplendeat 85, 15. probis p. ipsa fit praemium 86, 17 sq. *cf.* 3. ultra homines quemque provehere sola p. potest 87, 4 sq. animorum salus videtur esse ... p. 99, 11. (improbi) compensatione adipiscendae -tis ... se .. iudicibus permetterent 93, 9 sqq. necessitas -tis 127, 7. -te deserta homo ... vertitur in beluam 87, 17 sqq.
- probrum: ad beatitudinem -bra non veniunt 85, 2 sq. quanto in caeno -bra volvantur 85, 14. foedata -bris conscientia 101, 8.
- probus: -bi animi 85, 27. mores 85, 25. -borum merita 94, 2. *probi et improbi aut coniunguntur aut opponuntur* 94, 2; 98, 28; 101, 15; 113, 16. — *praeterea* 34, 3; 37, 6; 86, 3.
- profanus: -na multitudo 6, 17. — si quem -num ... blanditiae .. detraherent 3, 9 sq.
- profunditas divina 99, 18 sq.
- propositio: collocatio -num 90, 3. — *cf. CSEL. III 403.*
- proscriptioni damnatur 12, 9.
- providentia: dedit .. p. creatis a se rebus ... manendi causam 71, 30 sqq. rebus gerendis ...

modus ... in ipsa divinae intellegentiae puritate *statutus* p. nominatur 96, 13 sqq. (sanc-tum) p. ... ne corporeis quidem morbis agitari sinit 100, 3 sq. *eius, quem* in scelera ... exacerbare potest rei familiaris inopia, morbo p. collatae pecuniae remedio medetur 101, 6 sqq. saepe ... p. protulit .. miraculum, ut malos mali bonos facerent 101, 20 sq. nescia falli p. divina 111, 7. (quidam aiunt) non ideo quid esse eventurum, quoniam id p. futurum esse prospexerit, sed e contrario potius, quoniam quid futurum est, id divinam -tiam latere non posse 111, 13 sqq.; *cf.* 116, 17 sqq.; 125, 14 sq. quid ... divina p. humana opinione praestiterit, si uti homines incerta iudicat? 113, 4 sq. p. ... quasi ab excelso rerum cacumine cuncta prospicit 124, 7 sqq. -tiae intuitus 110, 6 sq. simplicitas 95, 28; 98, 7. specula 99, 14. causarum conexio ... ab immobilis -tiae proficiscitur exordiis 98, 11 sqq. ne quid in regno -tiae liceat temeritati 101, 28 sq. ordo ... de -tiae fonte descendens 108, 27 sq. propositum ... potes deflectere, sed ... an facias ..., praesens -tiae veritas intuetur 126, 8 sqq. famulantibus .. -tiae divinis spiritibus fatalis series textitur 97, 10 sqq. quae fato subsunt, -tiae quoque subiecta sunt, cui ipsum etiam subiacet fatum 97, 19 sq. de hoc, quem tu iustissi-

mum ... putas, omnia scienti-tiae diversum videtur 99, 19 sqq. disponentem -tiam spectare 102, 9. -tiam fatumve considerare 104, 11 sq. quaedam ... sub-tia locata ... fati seriem superant 97, 20 sq. de -tia quaestio pluribus aliis implicita est 107, 4 sq.; *cf.* 115, 10 sqq. evenire necesse est, quod -tia futurum esse praeviderit 111, 2 sq. ex -tia rerum omnis ordo ducitur 113, 21.

providere: *non* necesse est contingere, quae -dentur 111, 17; *sed cf.* 112, 6 sq.; 116, 17 sq. quoniam futura sunt, -dentur, non ... quoniam -dentur, eveniunt 112, 4 sq. quodsi, quae incerti sunt exitus, ea quasi certa -dentur, opinionis id esse caliginem 117, 6 sqq. aliorum, quam -visae sunt, (voluntates) detorqueri valent 111, 7 sq. existimatio plurimorum ... ea tantum iudicat esse -visa, quae felicitas commendaverit 13, 7 sqq. provincia: Campania p. 9, 11.

provinciales: -lium fortunae ... pessumdantur 9, 7 sq.

provocare: passio corporis ... actum mentis -cat 120, 3 sq.

proximus: prius carus quam p. esse coepit *Boethius* 26, 13. — *v. prope in Ind. verb.*

prudentia: rerum exitus p. metitur 22, 6 sq.

publicus error 95, 7. -ca administratio 8, 19. -ca vectigalia 9, 8. — *cf. res.*

pudicitia *Rusticianae* 28, 16.

pudor: infitiabimur crimen, ne tibi p. simus? 10, 13 sq. est -ri

- degener sanguis 29, 13. -re an stupore siluisti? Mallet -re 4, 30 sq. felicissimus *Boethius* ... coniugis -re 26, 14 sq. *Rusticiana* -re praecellens 28, 17.
- pugna fugax *Parthorum* 109, 2.
- pulcher: te -rum videri non tua natura, sed oculorum spectantium reddit infirmitas 59, 9 sq. -rum variis fulgere vestibibus putas 33, 19. -ra ... per se a tuis .. opibus sequestrata placuissent 34, 8 sq. — *cf.* anima.
- pulchritudo agrorum 33, 5. postremae aliquid -inis 33, 2. *externis bonis* nihil inest appetendae -inis 34, 6. (dignitates) quid ... in se expetendae -inis habent? 54, 7 sq. honores ... propriam dignitatis -inem non habent 53, 12 sq. — *praeterea* 48, 16.
- punctum: (terra) ad caeli spatium -ti ... obtinet rationem 40, 2 sq. in hoc ... minimo -ti quodam -to circumsaepi 40, 10 sq. -ti media individuitas 97, 27. ad p. medium circulus 98, 6.
- punire: habent .. improbi, cum -niuntur ... boni aliquid adnexum 90, 25 sq.; *cf.* 91, 4 sq. omnis fortuna ... tum remunerandi exercendive bonos, tum -niendi corrigendive improbos causa defertur 104, 7 sq.; *cf.* 105, 20 sq.; 113, 15 sq.
- purpura: unda feracior .. rubentis -ae 60, 2. reges -a claros nitentes 85, 5.
- quadrigae: Phoebi roseae -gae 27, 13. *Hercules* victor immitem
- posuisse fertur pabulum saevis dominum -gis 106, 12 sq. quae in -gis moderandis atque flectendis facere spectantur aurigae 116, 22 sq.
- qualitas status 29, 10. animorum 89, 3; 100, 9. visionis *dei* praesens semper aeternitas cum nostrorum actuum futura -te concurrit 126, 31 sq. forinsecus obiectae -tes 120, 2. — *praeterea* 73, 29 sq.
- quantitas temporis 123, 10. 15 sq.
- querela: vetus .. haec est de providentia qu. M.que Tullio ... vehementer agitata 115, 9 sqq. tempus -lae 4, 25. ius -lae 23, 17; *cf.* 25, 25 sq. quid ... ream me (Fortunam) cotidianis agis -lis? 23, 6 sq. — *praeterea* 25, 11; 56, 4; 79, 19.
- quies: num mentem firma sibi ratione cohaerentem de statu propriae -tis amovebis? 37, 19 sq. portus placida manens -te 68, 25. — *v. etiam Ind. verb.*
- rabies ponti 7, 8. Neronis 39, 18. -e cordis anhelii 85, 6.
- radius: siderum vias -o describere 8, 8 sq. — Phoebi -is 5, 18; 17, 1; *cf.* 39, 12; 57, 8. (visus corpus) iactis -is intuetur 117, 17.
- radix: omnes (herbae) ... trahunt alimenta -cibus 70, 29 sq. — *v. etiam Ind. verb.*
- rapacitas: quaesita vorans saeva r. 25, 16.
- rapinae privatae 9, 8.
- ratio divina 96, 19. humana 121, 5. ita ... bonum esse deum r.

- demonstrat, ut perfectum quoque in eo bonum esse convincat 65, 12 sq. pauca, quae r. valet humana 99, 18. r. ... humani tantum generis est 120, 16. -nis fructus 3, 7. causa 121, 4. (mundo) regimen inest -nis 17, 28; *cf.* 18, 2 sq.; 19, 6; 63, 17. aut .. -nis verum esse iudicium nec quicquam esse sensibile aut ... inanem conceptionem esse -nis, quae .. sensibile ... quasi .. universale consideret 120, 23 sqq. *cf.* 28 sq. si .. uti -nis participes sumus, ita divinae iudicium mentis habere possemus, ... divinae sese menti humanam summittere -nem iustissimum censeremus 121, 10 sqq. -ne degens 30, 17; 122, 10. caelum ... qua regitur -ne mirandum 59, 2 sq. malos odisse -ne caret 93, 14 sq. *cf.* 29; 94, 14 sq. — rationes 32, 1; 69, 9; 73, 22; 75, 11. 21; 76, 14. si, quod nostrae -nes credi vetant, toti moriuntur homines 42, 15 sq. summa -num 75, 5. (nihil ex nihilo existere) omnium de natura -num ... iecerunt fundamentum 108, 2 sq. — *praeterea* 109, 18. 22. 30; 117, 21. 23; 118, 3. 7. 8. 10; 121, 16; 126, 4.
- ratiocinatio 66, 26; 98, 4; 115, 15; 120, 20.
- rationalis conceptio 118, 16. *non* fuerit ulla r. natura, quin eidem libertas adsit arbitrii 109, 17 sq. -le animal 18, 22. homo est animal bipes -le 118, 13 sq.
- reatus: dignitatem -tus ipsi etiam qui detulcre viderunt 12, 11.
- recondere: mollissimum ... in-teriore semper sede -ditur 71, 1 sq. — *v. etiam Ind. verb.*
- recordari: quod quisque discit, immemor -datur 73, 10. — *v. etiam Ind. verb.*
- rector *i. e.* deus 14, 22; 15, 11; 19, 1; (rerum bonus r.) 79, 1; (deus r.) 94, 17; 99, 13 sq. sine -re fluitare 19, 1; 72, 12 sq. (si) rectores (rerum . publicarum) studere sapientiae contigisset 8, 13 sq.
- regimen: beatum r. esse *non* videtur, si detrectantium iugum foret, non obtemperantium salus 74, 27 sq. — *cf.* ratio.
- regius: -a censura 9, 25. domus 9, 3. potestas 55, 11. -um de civitate nomen ablatum 37, 5 sq. -o ministerio depulsus 9, 22. — *cf.* laus.
- regnum: commune omnibus r. 25, 2 sq. providentiae 101, 28 sq. -na imbecillitatis plena 55, 10 sq. -norum potestas 54, 23. -nis potentia ... *non* contingit 60, 16 sqq. quid tragoediarum clamor aliud deflet nisi indiscreto ictu fortunam felicia -na vertentem? 24, 16 sq. homines ... regna .. desiderant 49, 16 sqq. — *cf.* deus, potens.
- remedium: collatae pecuniae r. 101, 7 sq. -a acriora 46, 2. firmiora 19, 8. validiora 16, 20. — *praeterea* 3, 5; 26, 5.
- remiges: mala r. (*Ulixis*) ore pocala traxerant 88, 14 sq.
- res familiaris: angustia -i -is 29, 14. inopia 101, 7. — res publica: hanc sapientibus capessendae -i

-cae .. causam esse .., ne improbis ... urbium relicta gubernacula pestem bonis .. ferrent 8, 14 sqq. deus ... malum omne de rei -cae suae terminis ... eliminat 102, 5 sqq. in rem -cam merita 39, 27 sq. beatas fore res -cas, si eas vel studiosi sapientiae regerent vel earum rectores studere sapientiae contigisset 8, 12 sqq. — *res* optime reguntur, si manens in divina mente simplicitas ... res ... propria incommutabilitate coherceat 98, 14 sqq. -rum coruscus arbiter 80, 18. cardo 98, 2. effectus 38, 27. contrariarum -rum effectus 38, 19 sq. omnium certissimus fons 113, 6. -rum orbis mobilis 76, 13. princeps 114, 4. rector 79, 1. condicio 34, 20 sq. gerendarum formarum 97, 15 sq. generatio 96, 10. omnis -rum natura 76, 2 (*cf.* 82, 4). series 45, 1. summa 83, 8. temporalium -rum eventus 112, 9. exitus 22, 6. nexus 114, 17. latentium -rum causae 95, 19 sq. habenae 103, 21. imagines 119, 6. vilissima -rum 7, 1 sq.; 34, 29. -rum omnium praecellentissimus *deus* 65, 32. quod ... falsae opinionis supplicium luas, id -bus iure imputare non possis 28, 5 sqq. multiplex -bus gerendis modus 96, 13 sq. inhaerens -bus mobilibus dispositio 96, 20 sq. in ... fortuitis -bus beatitudo non constat 30, 15 sq. ceteris -bus ... *homo* excellit 35, 4. — *cf.* meritum, ordo, pater.

reverendus: socer ... aequae ac *Philosophia* ipsa r. 12, 22 sq. mulier -di ... vultus 2, 7 sq. dignitates .. -dum ... reddunt 52, 24 sq. adeptis honoribus -di civibus suis esse nituntur 47, 22 sq. -dos facere nequit ... dignitas 53, 15 sqq.; *cf.* 54, 5. — *praeterea* 61, 15; 62, 24; 94, 6.

reverentia *Philosophiae* 13, 5. -tiae cultus 49, 5. veram -tiam per ... umbratiles dignitates non posse contingere 53, 20 sq. -tia dignus 53, 6 sq. 9 sq. — *praeterea* 49, 19; 61, 3. 20; 67, 16; 69, 20.

rex: an ... -gum familiaritas efficere potentem valet? 54, 18 sq.; *cf.* 55, 10. plures ... gentes relinquere quibus -gum quisque non imperet 54, 26 sq. -gum sceptrum dominus tenet 80, 15. maior -gibus inest ... miseriae portio 54, 29 sq. (deus) summos gaudet subdere -ges 15, 6. (fortuna) proterit -ges 22, 22; *cf.* 54, 21. quos vides sedere celsos solii culmine -ges, intus artas ... *ferunt* catenas 85, 4. 8. — *cf.* Croesus, Perses, Theodoricus.

rhetor: rhetorica -res facit 38, 18. rhetorica *i. e.* ars 38, 18. dulcedo 21, 11 sq. r. et musica dulcedo 26, 1.

rogus: (Croesus) -gi flammis traditus 24, 13 sq.

rosae verna 27, 18.

rota *Ixionis* 77, 25 sq. (Fortunae) volventis -tae impetum retinere conaris? 22, 18; *cf.* 24, 8 sqq.

- rubor: confessus -re verecundiam 3, 15 sq.
 rubus: -bos filicemque resecat 46, 21.
 rumor popularis 56, 15. -res inanes 41, 24. populi 13, 11.
 rus: -ra centeno scindat opima bove 52, 21.

 sacer: coniugii -crum 45, 12. — *cf.* aedes.
 sacerdos: *Agamemnon* foederat natae iugulum s. 105, 28. -tes ... iugulare 12, 4 sq.
 sacrilegium: -o *Boethium* conscientiam polluisse *delatores* mentiti sunt 12, 13 sq. (*ad artem magicam rettulit Agricola*).
 saeculum: venerandum -li nomen 100, 14 sq.
 saetiger *Erymanthius* 106, 20.
 saevitia: non est iusta satis -tiae ratio 93, 29.
 salubritas: videtur praestare ... s. voluptatem 48, 15 sqq.
 salus obtemperantium 74, 28. animorum s. videtur esse probitas 99, 11. -tis effectus 68, 11. fomes -tis 19, 4. -tis causa ... equitare 68, 10. omne ... animal tueri -tem laborat 70, 17 sq. an optasse illius ordinis -tem nefas vocabo? 10, 15 sq.
 sanctus socer *Boethii* 12, 22. -ta colla 14, 27 sq. cunctis virtutibus absolutus -tusque ac deo proximus 100, 1 sq. (amor) -to populos ... foedere continet 45, 10 sq. amicorum ... -tissimum genus 48, 11 sq.
 sanguis: est pudori degener s. 29, 13. cum *prisci homines* vulnera saeva viderent nec praemia -nis ulla 36, 14 sq. (nefarii homines) senatus -nem petunt 11, 13.
 sanitas: medicus .. -tis .. atque aegritudinis modum .. dinoscit 99, 9 sq.
 sanus: -na corpora 99, 6.
 sapiens arbiter aequi (*i. e.* deus) 103, 23. vir 37, 25; 105, 7. dispensatio 99, 28 sq. de malorum ... poena dubitare s. nequeat 86, 13 sq. vir s. moleste ferre non debet (fortunae certamen) 105, 7. -ti ... corona non decidet, non arescet 85, 26 sq. -tium iudicio aestimandum relinquere 10, 21. neque .. -tum quisquam exsul inops ignominiosusque esse malit 94, 4 sq. solos quod desiderent, facere posse -tes 84, 28. apud -tes nullus ... odio locus relinquitur 93, 12 sq. — *cf.* philosophia, res publica, sapientia.
 sapientia: adeptione ... -tiae sapientes fiunt 66, 32 sq. clarius ... -tiae tractatur officium, cum in contingentes populos regentium .. beatitudo transfunditur 94, 7 sqq. conformandae -tiae difficultas *sapienti* materia est 105, 10 sq. (Symmachus) vir totus ex -tia virtutibusque factus 28, 14 sq. -tia dignus 53, 9 sq. — *praeterea* 53, 8. — *cf.* improbus, res publica.
 sapor malus 46, 24.
 satelles: -ite latus ambit 55, 7.
 satiety: plena est .. s. .. paenitentia 57, 16 sq. -tem si super-

- fluis urguere velis, aut iniucundum, quod infuderis, fiet aut noxium 33, 17 sq.
- saxum: amnis saepe resistit ... obice -xi 19, 30 sqq. humili domum ... figere -xo 31, 24 sq. aliae (herbae) -xis haerent 70, 25; 120, 13 sq.
- scala: in .. margine *vestium Philosophiae* ... in -larum modum gradus .. insigniti 2, 20 sqq.
- sceleratus: -ta mens 89, 3 sq. -torum officina 13, 17. virtus ... -torum pedibus subiecta calcatur 79, 5 sq. -torum hominum poena 89, 7. quanta -tos homines habeat impotentia 83, 6. -ta moliri 11, 5 sq. *praeterea* 11, 8. — sceleratius 113, 20.
- scelesti 83, 16.
- scelus: -eris ammixtio 12, 12. poenae 11, 26. patrandi -eris possibilitas 84, 22 sq.; 89, 15 sq. premit insontes debita -eri noxia poena 14, 24 sq. triplici infortunio ... arguentur, quos videas sc. velle posse perficere 89, 13 sq. ultrices -erum deae 77, 23. impunitas -erum 92, 1. cur ... -erum supplicia bonos premant 94, 12 sq. numquam sua -eribus deesse supplicia 85, 16 sq. in -era ... exacerbare potest rei familiaris inopia 101, 6 sq. de -eribus fraudibusque delatorum ... strictim attingendum 16, 9 sqq. (supplicia) ab -eribus deterrent 101, 1.
- sceptrum ... sinistra *Philosophia* gestabat 2, 27. -tro *Nero* populo regebat 39, 11.
- scientia divina 122, 12; 126, 14 (cf. 125, 25; 126, 24). *dei* 122, 8; 123, 31. praesentiarum rerum 116, 32. summae .. -tiae ... simplicitas 121, 19 sq. opinio ... ab -tiae veritate longe diversa 112, 17 sq. cf. 20 sq. 23 (-tiae veritas 117, 8). -tiae vis 126, 25. (praevidentiam) -tiam numquam deficientis instantiae rectius aestimabis 124, 6 sq. nihil -tia comprehendi posse nisi certum 117, 5 sq. — cf. *humanus*.
- scriptor: clarissimos viros -rum inops delevit opinio 41, 9.
- scriptum: quid ipsa -a proficiant, quae ... premit .. obscura vetustas? 41, 10 sq.
- scurrae mens 53, 5.
- securitas periculi 11, 20 sq. -te privati 13, 22 sq.
- securus: relinquit te (fortuna), quam non relicturam nemo .. poterit esse s. 21, 26 sq. quam (beatitudinem) .. adeptus .. s. esse desistis 35, 19 sq.; cf. 55, 5; 58, 20. — v. *etiam Ind. verb.*
- sedere: necessitas -dendi 111, 28. cf. 25. 27. 29. 31.
- seges: (poeticae Musae) infructuosis affectuum spinis uberem fructibus rationis -tem necant 3, 7 sq. Sirius altas urit -tes 14, 17.
- semen veri 73, 5. cuncta -ine multiplicato propagantur 71, 5 sq. (Circe) Solis edita -ne 87, 24. pugnancia -na 44, 18. -num progressus 98, 10. sulcis -na credere 17, 4 (arvis 22, 15). — *praeterea* 14, 16.

- senatorius census 53, 31. ordo
cf. 10, 16; 11, 19.
- scnatus: (nefarii homines) totius
 -us sanguinem petunt 11, 13.
 (meministi,) cum rex ... maie-
 statis crimen ... ad cunctum
 -us ordinem transferre moliretur,
 universi innocentiam -us quanta
 mei periculi securitate defen-
 derim (Boethius) 11, 17 sqq.
 iniusti factum -us 16, 13. —
 nos *accusatores* propugnare
 bonis -uque viderant 11, 13 sq.
 -um dicimur salvum esse vo-
 luisse 10, 9 sq. ob studium pro-
 pensius in -um morti proscrip-
 tionique damnatur 12, 8 sq.
cf. patres.
- senectus inopina 1, 9.
- sensibilis ratio 118, 19. res 118,
 15. -le materiale 118, 7 sq. sen-
 sibile 120, 22. 26. 28. -lia 118, 12.
- sensus: felicissimi cuiusque delica-
 tissimus s. est 29, 20 sq. s. ..
 figuram in subiecta materia
 constitutam ... iudicat 117,
 21 sqq. s. *nihil* extra materiam
 valet 118, 2. s. .. solus ...
 immobilibus animantibus cessit
 120, 11 sqq. ratiocinationi s. ...
 refragatur 120, 20 sq. instru-
 menta -suum 120, 2. plura -sibus
 et imaginationi *sunt* subiecta
 120, 25. omne, quod -sibus
 patet, si ad rationem referas,
 universale est 126, 4 sq. -sus
 ... e corporibus extimis credant
 mentibus imprimi 118, 27 sqq.
 prona (animalium) facies hebc-
 tes valet ingravare -sus 121, 29.
 ratio ... -sibus *non* utens 118,
 10 sq. imaginatio .. ex -sibus
- .. sumpsit exordium 118, 17 sq.
 — *praeterea* 118, 16.
- sententia Euripidis 58, 3. Pla-
 tonis 84, 27; *cf.* 8, 11 sq. roga-
 tionis 18, 8. vera 107, 23. vera
 de mundi gubernatione s. 19,
 4 sq. praesentem .. sententia
 (*iudicum*), confessum .. convic-
 tumve punisset 12, 6 sq. variae
 dissidentesque -tiae 49, 22. libro-
 rum -tiae 16, 6. — *praeterea* 13,
 11 sq.; 17, 32; 81, 5; 104, 12.
- septem gelidi triones 39, 14.
- sermo: hominum s. communis 104,
 14 sq. vulgi -nes 104, 17. Pla-
 tone sanciente .. cognatos ... re-
 bus oportet esse -nes 76, 16 sqq.
- servire: ut potens esse videatur,
 in -vientium manu situm est
 55, 8 sq.
- servitus: extrema .. est s., cum
 vitiis deditae (animae) rationis
 .. possessione ceciderunt 109,
 29 sqq.; *cf.* 110, 4.
- servus corporis 58, 22.
- severitas 10, 3. iudices in -te
 concordēs 12, 1 sq.
- siccus: -co aestu 39, 15. cedant
 humida -cis 103, 7.
- sidus Cancrī 17, 2. miles corusci
 -eris 80, 8. -era 5, 11; 19, 18; 25,
 7; 33, 7; 57, 9; 102, 24. Arcturi
 -ra 94, 25. lunae 4, 6. veterem
 servant -ra pacem 102, 18. -rum
 viae 8, 8. seu caelestibus -rum
 motibus ... fatalis series texitur
 97, 12 sqq. nunc caeno, nunc
 sideribus interesse videris 92, 9.
 legem pati -ra cogis 13, 28. (fa-
 talis) series -ra movet 98, 7 sq.
 superata tellus -ra donat 106,
 26 sq.

- signum: omne ... s. tantum, quid sit, ostendit, non vero efficit, quod designat 116, 7 sq. — *praeterea* 116, 4. 10. 13.
- simplex: quod .. s. est ..., error humanus separat 60, 21 sq.; *cf.* 61, 23 sq. -cis proprietates naturae 123, 11. in sua -ci cognitione 124, 3 sq.
- simplicitas providentiae 95, 28; 98, 7. — *cf.* *divinus*.
- sitis ardescit habendi 25, 21. s. *Tantali* 77, 27 sq. adest ..., quo (divites) -tim depellant 52, 10 sq. -ti vasta regio 40, 8.
- socer *Boethii* 12, 22. *Symmachus* s. 28, 13 sq. splendor *Boethii* -rorum 26, 14.
- sodales *Ulixis* 105, 29. certi -lium vultus ambigique 44, 11 sq. (amor) dictat iura -libus 45, 15.
- sol cf. Ind. nom.*
- solamen: praesentis s. ... temporis 29, 1 sq. summum lassorum s. animorum *Philosophia* 45, 22 sq.
- solium: celsi -i culmine reges 85, 4. perpetuo nixus -o *deus* 13, 26. perversi resident celso mores -o 14, 26 sq.
- sollicitudinum morsus 55, 3.
- somnus: in -no spiritum ducimus nescientes 71, 22 sq. -nos dabat herba salubres 36, 3.
- sontes agitant *Furiae* 77, 22.
- sors: quanam beata s. esse potest ignorantiae caecitate? 30, 22 sq. promovimus ..., si te nondum totius tuae -tis piget 29, 5 sq. expertus -tis suae periculorum (*Dionysius*) 55, 1. impatientia -tem exacerbans, quam permutare non possis 22, 13. heu gravem -tem, quotiens iniquus additur saevo gladius veneno 39, 19 sq. — *cf.* *aequanimitas*.
- sospitas 18, 27. -tis auctor 19, 3. species v. humanus, universalis.
- speculatio divina 78, 22 sq. mentis divinae sp. 109, 27.
- speculum: in -li vicem 119, 5.
- spes lubrica 85, 11. magna sp. ... repentino .. saepe fine destruitur 89, 20 sqq. spem fugato 20, 10. futuri spem temporis non abesse patiantur 29, 2. in deo positae spes 127, 3. ad rectas spes animum sublevate 127, 5.
- spiritus Boreae 14, 14. quis volvat stabilem -tus orbem 4, 12. tibi tantum ... -tum servat 28, 18 sq. — vilissimorum -tuum praesidia 12, 18 sq. famulantibus ... providentiae divinis -tibus fatum exercetur 97, 10 sq. *cf.* *somnus*.
- stadium: currendi in -o ... iacet praemium corona 85, 19 sq.
- statura discretionis ambiguae 2, 11.
- status mentis 17, 24. propriae quietis 37, 20. divinae substantiae 122, 8. vitae immobilis praesentarius st. 123, 11 sq. *cf.* 31. copiosus bonorum omnium st. 49, 3. -tus qualitas 29, 10. -tum mutare 30, 4. liquet .. esse beatitudinem -tum bonorum omnium congregatione perfectum 47, 15 sq.; *cf.* 48, 20 sq. — *praeterea* 63, 1.
- studium: commune bonorum omnium st. 8, 21. ob st. propensius in senatum morti .. damnatur 12, 8 sq. st. ad peiora dellectere 92, 5 sq. -o florente 1, 1.

- hominum -a 48, 27. *philosophi*
-is improborum dissimillimi 6,
23. *qui* -a permutat, nihil avibus
differt 87, 15. Academicis studiis
innutritus 3, 12. bonum est ...,
quod tam diversis -is homines
petunt 49, 20 sq. intentio ...
voluntatis humanae, quae diver-
sis -is agitur 81, 20 sq.
- stultitia: -tiae temeritas 6, 7 sq.
quo grassanti -tiae aspirare fas
non sit 7, 3. -tiam magna lace-
rantem sui pudeat 75, 7 sq.
- stultus: bonos quis nisi -tissimus
oderit? 93, 14.
- subiectus: -ta materia 117, 22.
-ta corpori passio 120, 6 sq. (vir-
tus) sceleratorum pedibus -ta
79, 6. materiale -tum 108, 2.
-ta providentiae 97, 19 sq. oculis
116, 21. plura sensibus et
imaginationi sunt -ta 120, 25.
molestiis 49, 14. -tae rei signi-
ficatio 107, 19 sq. veritas 64, 22.
notitiarum -ta 120, 19. iudicium
..., quae sibi -ta sunt, com-
prehendit 123, 29 sq. -torum
insidiae 58, 18. — *v. etiam Ind.*
verb.
- subitus: stupet -tis mobile vulgus
95, 16. — *v. etiam Ind. verb.*
- subsistere: humanorum condicio
bonorum ... numquam ... per-
petua -stit 29, 11 sq. omne ..
tam diu .. -stit, quamdiu sit
unum 69, 31 sqq.; *cf.* 70, 9; 72,
3 sqq. — *praeterea* 105, 17.
- substantia *opponitur* nomini 61,
21 sq. dei s. 68, 19 sq. eadem
... s. est eorum, quorum natura-
liter non est diversus effectus
69, 29 sq. quasi habentis dei
habitaetque beatitudinis diver-
sam cogites esse -tiam 65, 28 sq.;
cf. 75, 28 sqq. an sit .. ali-
quid, quod beatitudinis -tiam
compleat? 67, 10 sq.; *cf.* 68, 16.
omnium principium ... sui -tia
summum est bonum 66, 9 sq.
multiplices cognitiones diversis
ac differentibus cessere -tiis 120,
10 sq. — *cf.* *divinus.*
- sufficientia: opibus -tiam *non* con-
tingere 60, 16 sqq. nonne in
beatitudine -tiam numeravimus?
74, 6 sq. — *praeterea* 49, 18; 52,
17; 60, 27; 61, 2. 20. 30 sq.; 67,
15 sq. 18. 30; 69, 19; 74, 10.
- superbia consulum 37, 4. *regum*
37, 5.
- superbus: Tyrio s. ostro 54, 10.
-ba *fortuna* 22, 20. gloria 42, 5.
-bum fatum 7, 5. -bi 43, 3. Cen-
tauri 106, 6. -bi (reges) 85, 7.
- superi: immites -ros queritur *Or-*
pheus 77, 9.
- supernus: -na mens 98, 2. -num
exemplum 63, 22 sq. -nae sub-
stantiae 109, 24.
- supplicare: -candi ratione *cum deo*
coniungi 114, 2. danti -cabis
58, 16.
- supplicium: improbis nequitia ipsa
s. 86, 18 sq. -i expertes 86, 21.
-i terror 90, 11. puniendi ius
... malis .. causa -i 101, 13 sq.
cum -o carent, inest *improbis*
aliquid ulterius, mali ipsa im-
punitas 91, 1 sq. *cf.* 19. 23.
improbis -o dignus 92, 18. *cf.*
20 sq.; 99, 2. culpa morbos -o
resecare 93, 4 sq. animarum -a

- post defunctum morte corpus 91, 11 sq. -a tum ceteros ... deterrēt, tum ipsos, quibus invehuntur, emendant 100, 22 sqq. numquam ... sua sceleribus deesse -a 85, 15 sqq. (deus) malis -a dispensans 127, 2. -is inexpugnabiles exemplum ceteris praetulerunt invictam malis esse virtutem 100, 15 sqq. — *cf.* 92, 22 *et* luere in *Ind. verb.*
- sus: *qui* foedis immundisque libidinibus immergitur, sordidae -is voluptate detinetur 87, 15 sqq. sues cerealia glande pabula verterant 88, 16 sq.
- tactus blandior 16, 23. eandem corporis rotunditatem aliter visus, aliter t. agnoscit 117, 15 sq.
- taurus: num ... -ros robore superare poteritis? 58, 24 sq.
- tellus: hoc, quicquid placet excitatque mentes, infim's t. aluit cavernis 69, 2 sq. Indica t. 55, 30 sq. -re demersi 60, 8. *cf.* sidus.
- telum: alternis volunt perire -lis 93, 28.
- temperies animorum 99, 4 sq. — *praeterea* 103, 16.
- temporalis: -les res 112, 9. -lia 122, 14. — *cf.* ordo.
- tempus: futuri spes -oris 29, 2. quod .. -oris patitur conditionem, ..., nondum .. tale est, ut aeternum esse iure credatur 122, 20 sqq. aeternum ... necesse est ... infinitatem mobilis -ris habere praesentem 122, 29 sqq. scientia (dei) .. omnem -ris supergressa motionem — talia apud se praesentia spectat, qualia in -re olim futura provenient 123, 31—124, 18. tempus ab aevo ire iubēs (deus) 63, 18 sq. quicquid vivit in -rc, id praesens a praeteritis in futura procedit nihilque est in -re constitutum, quod totum vitae suae spatium pariter possit amplecti 122, 14 sqq. — mutatione temporum 54, 6.
- tenebrae externae 3, 26. fallacium affectionum 19, 13. *divitiae* in suas condunt animos -bras 69, 1. latet obscuris condita virtus clara -bris 14, 29 sq. nequeunt ... *homines* oculos -bris assuetos ad lucem perspicuae veritatis attollere 91, 29 sq. — *praeterea* 5, 9; 47, 1.
- terra stolidi 4, 24. -rae declivia 109, 9. vincula 76, 22. viscera 110, 11. -rae ambitus ... ad caeli spatium puncti .. obtinet rationem 40, 1 sqq. (ver) -ram roseis floribus ornat 4, 16. (animas) in caelum -ramque seris 64, 8. -rae miserae 15, 7. vagae 44, 26. -rarum fructus 33, 13. pars 56, 20. sator 63, 18. artus -rum situs 42, 24. nox 80, 23 sq. *deus* homines ... -ris dedit 57, 9. *cf.* 6. firma stabiles foedere -ras 15, 13. quae caelum, -ras quoque pax regeret 16, 17 sq. (ne) mersas deducant pondera -ras 63, 28; *cf.* 71, 11 sq.; 103, 10. (herbae) in -ras ore demerso trahunt alimenta 70, 29 sq. — *cf.* amor.
- terrenus carcer 42, 18. -um negotium 42, 19. -nae nebulae molis

- 64, 13. -ni flatus 4, 1. -nas habitans libido mentes 68, 23. nisi -nus male desipis 122, 1. (mens) -nis exempta 42, 20. — *cf.* animal, humanum genus.
- terror gladii 55, 2. discriminis 13, 20. supplicii 90, 11. — *praeterea* 1, 5.
- theoretica philosophia* (Θ) 2, 21.
- tigris: quos .. leo, t. ... petunt, idem se .. ense petunt 93, 24 sq. num -gres velocitate praebitis? 58, 25.
- timor: continuus t. non sinit esse felicem 30, 25. pelle -rem 20, 9.
- titulus: -is fulgeat claris domus 43, 7.
- tolerare: aequo animo -leres oportet, quicquid intra fortunae aream geritur 22, 9 sq. beata sors omnis est aequanimitate -rantis 30, 2 sq. — *praeterea* 42, 8.
- tonare: celsi iura Tonantis 102, 14. — *v. etiam Ind. verb.*
- tormentum: Zenonis -ta 6, 19. legalium -ta poenarum 94, 10.
- tragicus *i. e.* Euripides 56, 7.
- tragoediarum clamor 24, 16.
- tranquillitas: quae nunc tibi est tanti causa maeroris, haec eadem -tis esse debuisse 21, 24 sq. subita mutatione rerum ... a -te descivit *Boethius* 21, 6 sqq.
- triplex natura 64, 1. infortunium 89, 13. *Hercules* Cerberum traxit -ci catena 106, 11.
- tristis: t. (fortunae) amissio 101, 10. fortuna 105, 15. hora 1, 18. non est anxia -stisque beatitudo 49, 13. -stia arma 85, 5. improbis nunc -stia, nunc optata proveniunt 100, 19 sq. -stes .. sunt voluptatum exitus 57, 20. numerus laetorum -stiumve 27, 1. *qui* plus aequo metuunt ..., hos in experimentum sui -stibus (sapiens dispensatio) ducit 100, 12 sqq.
- tristitiae nebulis dissolutis 5, 19.
- turbo: (conditor orbis) rapido caelum -bine versat 13, 27.
- turpitudine suapte natura miserum facit 92, 27 sq.
- turris: celsas soliti ferire -res ardentis via fulminis 7, 12 sq. (Hor. Carm. II 10, 11).
- tyrannus: quid *homines* ... -nos mirantur sine viribus furentes? 7, 14 sq. quos miseri torvos populi timent, cernes -nos exsules 80, 25 sq. cum caput tot unum cernas ferre -nos 85, 12. — *cf.* Dionysius.
- ultio: corriguntur -ne pravi mores 90, 11; *cf.* 91, 5. 23.
- ultor Atrides 105, 23. extra ne quaesieris -rem 92, 6. ultrices deae 77, 23 (Furiae).
- umbrarum arbiter 77, 31 sq. domini 77, 19.
- uncus: (Fortuna) adversa .. ad vera bona .. -co retrahit 44, 8 sq.
- unda: vitrea dudum parque serenitatis u. diebus 19, 22 sqq. quae gemmis niveis u. feracior 60, 1. alterni ... u. vadi 109, 6. *cf.* 8. Hesperiae -dae 4, 13; 50, 21. condens radios sub -das Phoebus 39, 12 sq.

- unitas: cum .. u. .. dissolvitur, interire nec iam esse animal liquet 70, 3 sq. ut bona sint, -tis fit adeptione 69, 25. humana .. species, .. si .. segregatae partes corporis distraxerint -tatem, desinit esse 70, 6 sq.
- universalis consideratio 117, 25. species 118, 2. universale 118, 10. 13; 120, 21. 27; 126, 5.
- universitatis ambitus 117, 26 sq. cognitio 120, 30. ratio 120, 29.
- universus: rationis -sum 118, 7. quod .. sensibile vel imaginabile est, id -sum esse non potest 120, 22 sq. ad quod -sa festinant 72, 13. praenoscerere -sa deum 110, 25.
- urbs: Ravenna urbe decedere 10, 2; v. fama, res publica.
- uterus: matris u. 23, 12.
- uva: gravidae -ae 4, 18; cf. 17, 13.
- uxor *Boethii* 28, 16. u. ac liberi .. iucunditatis gratia petuntur 48, 10 sq.
- valentia perturbationum 18, 16 sq. ne sufficientia quidem contingit ei, quem v. deserit 61, 30 sq. imbecillioris -tiae esse 60, 26. oculi (*Philosophiae*) .. ultra communem hominum -tiam perspicaces 2, 8 sq. robur ... videtur praestare -tiam 48, 15 sq. obtinendi, quod voluerit, defuisse -tiam dubitare non possis 81, 13 sq.
- vallum: velut hiante -li robore in animum tuum perturbationum morbus inrepsit 18, 10 sq. conditus quieti ... robore -li 31, 28 sq. -lo eius (civitatis *Philosophiae*) ac munimine continetur 15, 28. eo -lo muniti, quo grassanti stultitiae aspirare fas non sit 7, 2 sq.
- vasa vilia 79, 12.
- vates Threicius (*i. e.* Orpheus) 76, 24.
- vaticinium illud ridiculum Tiresiae 113, 2.
- vectigal: fortunae ... publicis -libus pessumdantur 9, 8.
- vector *deus appellatur* 64, 16.
- velle: bona tantummodo volentis dei 79, 8. an scientes volentesque bonum deserunt? 83, 21 sq. — aliquam volendi nolendique naturam 70, 15. volentia cuncta parere (deo) 76, 3 sq.
- vellera Serum 36, 1.
- velocitas: num tigres -te praeebitis? 58, 25. — *praeterea* 38, 16; 48, 16.
- venenum saevum 39, 20. Tyrium 36, 2. Socratis v. 6, 19. -na avida 85, 9. dira 88, 28 sq. dulcia 3, 6. hydra combusto periit -no 106, 14.
- venerandus: -dumne barbaris honor (*i. e.* consulatus) faciet? 53, 23. -dum saeculi nomen 100, 14 sq.
- veneratione dignissimum 61, 1; cf. 47, 21 sq.
- ver: -ris horae 4, 15. -re tepenti 103, 11.
- verecundia: confessus rubore -am 3, 16.
- veritas conscientiae 56, 15. rei subiectae 64, 22. providentiae 126, 10. scientiae 112, 18. causa -tis 112, 1. lux perspicuae -tis 91, 30 (*cf.* 110, 1 lux -tis). necessitas -tis 111, 28 sq. mediae

- tis nota 72, 15. res . . solidissima -tis 125, 1. -tis scintilla 75, 13. fas *non* est . . . occulisse -tem 10, 19 sq. -te . . nixa cognitio 124, 27.
- verum 20, 5; 72, 21; 73, 9. haeret . . . semen introrsum -ri 73, 5. -ri tectas reperire notas 114, 19. vera 16, 7; 28, 1; 61, 4; 74, 20. quis tanta deus veris statuit bella duobus? 114, 9 sq. *cf.* 13. (mens) veris falsa redarguit 119, 16.
- vestis *Philosophiae* 2, 16. 20. 24; 5, 8; 6, 13. pulchrum variis fulgere -bus putas 33, 19.
- vetustas: scripta . . . premit . . . obscura v. 41, 10 sq. plena est exemplorum v. 54, 20. caligo -tis 2, 19 sq.
- vilis: operis tanti pars non v. homines 15, 9 sq. neque . . -le quiddam . . est, quod adipisci omnium fere mortalium laborat intentio 49, 6 sq. esset . . infiniti stuporis . . , si . . . in . . . dispositissima domo -lia vasa colerentur, pretiosa sordescerent 79, 9 sq. -lia mirari 59, 2. — *praeterea* 61, 28. — vilissima . . . res corpus 58, 22. -mi spiritus 12, 18 sq. -ma rerum quaeque rapientes 7, 1 sq. -ma rerum vestra bona esse iudicatis 34, 29 sq.
- violas legere 17, 8.
- vir liber 37, 20 sq. sapiens 37, 25. virga 50, 18.
- virilis animus 4, 28. -lia verba 21, 4 sq.
- virtus: ne v. tacita consenesceret 39, 23 sq. imperante . . nequitia v. . . sceleratorum pedibus subiecta calcatur 79, 4 sqq. v. vocatur, quod suis viribus nitens non superetur adversis 105, 12 sq. materiam crudelitatis vir sapiens fecit esse -tis 37, 24 sq. relicta . . -tis praestantia 42, 1 (*cf.* 83, 17; 93, 8 virtus relicta). noxiorum odio . . . ad -tis frugem rediere 101, 22 sq. (eorum,) qui . . sunt vel in possessione vel in propectu vel in adeptione -tis 105, 3 sq. in propectu positi -tis 105, 13. inest . . dignitas propria -ti 53, 10 sq. impios . . contra -tem . . , quae speraverint, effecisse . . ammiror 11, 5 sqq. invictam malis esse -tem 100, 16 sq. (praecipui viri) -te gloriam petunt 42, 13. a maiorum -te degenerare 57, 5. (fortuna) eorum . . , qui vel in -te positi contra aspera bellum gerunt vel a vitiis declinantes -tis iter arripiunt 104, 22 sq. *si* nulla est humanis consiliis actionibusque libertas, nec vitia . . . nec -tes *sunt* 113, 9. 18. naturale officium -tum 82, 22 sq. -tum perfectio 39, 26. non -tibus ex dignitate, sed ex -te dignitatibus honor accedit 37, 8 sq. (numquam) *sunt* . . . sine praemio -tes 79, 17 (*cf.* 94, 13 praemia -tum). colite -tes 127, 4 sq. cunctis -tibus absolutus 100, 2. — *cf.* amicus, magistratus.
- visionis *dei* praesens semper aeternitas 126, 31 sq.
- visus intimus 72, 23. (quodsi) v. obstantia penetraret 59, 6 sq.

- tactui *opponitur* 117, 15 sq. -su in terram defixo ... expectare .. coepit *Boethius* 3, 19 sq. defixo -su *Philosophia loquitur* 47, 6. animi -sus 64, 12. (unda) -sibus obstat 19, 27.
- vita voluptaria 58, 20 sq. ultimus -tae dies 27, 9 sq. callis 35, 17. -tae cura retinendae 28, 23 sq. ratio 8, 9; 40, 16. scena 27, 6. salum 6, 24 sq. breves -tae metae 89, 18 sq. (sapientiam et virtutes) -tae pretio non segnis emeris 28, 14. nihil ... totum -tae suae spatium pariter .. amplectitur 122, 16 sq. *cf.* 19; 123, 7 sq. -tae huius exosa 28, 18 sq. — putatis longius -tam trahi mortalis aura nominis 43, 19 sq. quicquid -tam spirat in orbe 103, 17. quae -ta *sunt* cariora 28, 25. -tas minores provehis 64, 6 sq. — *cf.* aeternitas.
- vitalis calor 19, 7.
- vitiositas quidam est quasi morbus animorum 93, 15 sq.
- vitiosus: -si (famuli) 34, 1. -sae libidines 38, 22. -sorum hominum .. infirmitas 83, 2. -sos malos .. esse concesserim, sed esse .. nequeam confiteri 83, 31 sq. dici video -sos ... in beluas ... mutari 89, 1 sqq.
- vitium: sese ignorare ... hominibus -o venit 35, 6. -orum sordes 93, 8. -is deditae (animae) rationis propriae possessione ceciderunt 109, 30 sq. sine poena numquam esse -a 79, 16 sq. — *praeterea* 52, 26; 83, 17. 21. 22; 87, 7; 99, 12; 104, 23; 113, 18. 22.
- vitrum: bibliothecae .. compti ebore ac -o parietes 16, 4.
- volatus liquidus *avium* 121, 25.
- voluntarius exitus rerum 115, 26 sq. motus animorum 113, 14. -um necessario *opponitur* 124, 23. (omnia) ... -a reguntur 74, 24 sq. — *cf.* anima.
- voluntas: (mortem,) quam natura reformidat, v. amplectitur 71, 26. *cf.* 28 sq. duo sunt, quibus omnis humanorum actuum constat effectus, v. scilicet ac potestas 81, 7 sq. *cf.* 10 sq. supernis .. substantiis ... incorrupta v. 109, 24 sq. necessitati *opponitur* 113, 17; *cf.* 111, 4. 6; 126, 13. 29. -tis effectus 89, 12. intentio -tis humanae 81, 20. libertas 116, 3. nulla ... necessitas cogit incedere -te gradientem 125, 11 sq. animae -tes 71, 24.
- voluptariam vitam degere 58, 20 sq.
- voluptas beatitudo esse iudicatur 67, 17. Epicurus ... summum bonum -tem esse constituit 48, 24 sq. (plurimi) felicissimum putant -te diffluere 48, 3 sq. *qui* foedis .. libidinibus immergitur, sordidae suis -te detinetur 87, 15 sqq. emarcescere -te 105, 14. corporis -tes 57, 15. naturales 61, 29. tristes ... *sunt* -tum exitus 57, 20. divitias ob ... -tes desiderant 48, 5 sq. laetitia -tibus *non* potest contingere 60, 17 sq. — *praeterea* 48, 17. 24; 58, 5.
- votum: -torum intentio 48, 8. — v. *etiam Ind. verb.*

- vox ... pariter multorum replet
auditum 32, 14.
- vulgus: Epicureum v. ac Stoicum
6, 10 sq. v. ... beluis simile
92, 10 sq. stupet subitis mobile
v. 95, 16. num (fortunam iucun-
dam) v. malam esse decernit?
104, 25. melius uberiusque re-
cognoscentis omnia -gi ore 16,
11 sq. -gi sermones 104, 17.
falsis -i opinionibus 56, 10 sq.
tametsi v. lateat 108, 8 sq.
- vulnus: -nera saeva 36, 14. —
transl. v. *Boethii* 8, 1. mentis
88, 32.
- vulpecula: insidiator ... -lis ex-
aequetur 87, 11.
- vultur Tityi 77, 29 sq.
- vultus fallax *fortuna*e 2, 1; *cf.* 22,
23. terrae 24, 3. dignitas -tus
Philosophiae 78, 18. invictum
... tenere -tum 7, 7. -tu placido
Philosophia loquitur 15, 14.
recto caelum -tu petis 122, 2.
pallet albentes hebetata -tus ...
stella 27, 15 sq.prehendisti
caeci numinis ambiguos vultus
21, 21. horribilis fortuna .. tibi
certos sodalium -tus ambiguos-
que secrevit 44, 11 sq.

V. INDEX VERBORVM ET LOCVTIONVM.

- a, ab: ipsis .. faucibus traxi 9, 15 sq. praestantius ... ab eo 65, 31.
- abducere: error -cit ad 47, 19. e. -cit ab 51, 1. tramite -cit ignorantia 59, 18.
- abesse: aforet 47, 13. — absente sensu 118, 18.
- abicere: quem vilitas -cit 62, 1. — abiectus *adi.*: -tior 53, 14. -tius 54, 2; 61, 10. abiectos atque imbecillos 79, 16.
- abiungere: abiunctis aquis 109, 4.
- abscidere: liquentia ... in ea rursus, a quibus sunt -scisa, relabuntur 71, 17 sqq.
- abscindere linguam 37, 23.
- absolutus *adi.*: cunctis virtutibus a. 100, 2. integra atque -ta libertas 116, 3; *cf.* 65, 2; 125, 19. liberum prorsus atque -tum 125, 4 sq. — absolute 84, 1. — *cf. Ind. rer.*
- abundans: -tior 81, 6. -tissimus 51, 10.
- ac, atque: aequae ac 12, 22; *v. aliorum*, aliter, pariter.
- acceptor iniuriae 92, 26.
- acerbitas poenalis 91, 13.
- acerbus: -bae famis 9, 9. odiis -bis 36, 10. grave quid -bumque 92, 31.
- acies: a. lacrimis mersa 3, 17. pura mentis -e 117, 27.
- aculei formidinum 55, 4.
- ad morbum, ad interitum causae 19, 2. ad caeli spatium puncti .. obtinere rationem 40, 2 sq.; *cf.* 40, 3 sq.; 46, 11 sq.
- adeo perexigua 29, 22. a. nihil est miserum 30, 1. a., ut 45, 24; 100, 4. a. haec sui caritas ... procedit 71, 29.
- adeptio 51, 6; 66, 30. 31. 32.
- adfigere pennas menti 79, 23 sq.
- adiectio: condicionis a. 125, 11.
- aditus reconciliandae sospitatis 18, 26 sq.
- adoriri hominem contumeliis 42, 4.
- adquiescere: ne illud quidem -ent 92, 14 sq.
- adstringere 38, 23. si ... me ad hoc nomen necessitatis -gas 124, 32.
- adulta res publica Romana 40, 21.
- adunatio 97, 1.
- adunatus 96, 25.
- adversum *praepos.* certamen a. praefectum praetorii ... suscepti 9, 12 sq. a. fortunam dolor incanduit 16, 15; *cf.* 26, 6; 37, 22; 71, 3; 74, 31.
- adversus: -sa fronte 86, 15. -a fortuna 13, 13; 43, 29. ex -sa parte 86, 24. si quid eveniat -si 99, 27. in -sum 62, 19. adversa 38, 8. 20; 98, 26; 100, 3; 105, 13.
- advertere (*i.e.* animadvertere) 18, 7.
- adyton *philosophiae* 21, 5.
- aegrotare: in tam salubri sententia locatus -tes 18, 4.
- aequare summis infima 43, 10.
- aeque ac 12, 22. quam 49, 2.
- aequor: strato -re 24, 5. -ra ponti 4, 11. = *mare* 27, 24; 31, 27; 59, 26 (*recessus -ris*); 94, 28. — *re paginae* 118, 31 (*cf. Auson. Epigr.* 114, 3).
- aestuans Euripus 22, 21.
- aestus 7, 9; 19, 21; 39, 15; 95, 12.
- aeternitas 41, 13. 22.
- aetherius: in -os ire meatus 4, 4.
- aeuum 2, 10; 7, 4; 31, 30; 63, 18.
- afficere: (quos) nequitia .. affecit 86, 22. quamvis -ciant instrumenta sensuum forinsecus obiectae qualitates 120, 1 sq.
- affingere crimen 13, 14.
- affinis maleficio 13, 3.
- affluentia 23, 15; (*fortuna*) 33, 16.

- affluere divitiis 47, 20; 51, 10.
 agere: fatum sub pedibus egit 7, 5.
 agit argentes Hesperus ortus 14, 6. — numquam dives agit 25, 22.
 agilis motus aetheris 80, 3. -les .. horae 14, 12.
 ala: alarum levitas 121, 24.
 alacritas plebis 26, 23.
 albens: pallet -ntes hebetata vultus .. stella 27, 15.
 alere (dolores) 3, 6. tellus aluit cavernis (aurum et lapillos) 69, 3.
 argentes ortus 14, 6.
 aliosum quam 111, 7sq. atque 112, 16.
 aliquatenus 123, 19.
 aliter: non a. quam 9, 9. non a. nisi 34, 21; 104, 1sq. a. atque 112, 22. a. ac 117, 8; 125, 9.
 alligare: nos ad constantiam ... cupiditas -bit? 24, 7. quas (actiones) divina mens ... ad unum -at et constringit eventum 113, 11. -gans se ad .. praesentiam ... momenti 123, 19.
 almus dies 103, 1.
 alta gloria 43, 8.
 alternare noscendi vices 126, 16. cf. 18.
 alumnus *Philosophiae Boethius nominatur* 5, 26; 62, 28; 72, 15.
 alvus: immani Polyphemus -o 106, 2.
 amaritudinibus .. felicitatis dulcedo perspersa 30, 5.
 ambiguitas 62, 27; 110, 22.
 ambiguus vultus 21, 21; 44, 12. -a discretio 2, 11. nihil -i 115, 17.
 ambire: satellite latus -it 55, 8. opes honores -iant 60, 10.
 ambitus: ob -tum dignitatis 12, 13. -us superfluitas 34, 18.
 amminiculum *transl.* 34, 14.
 amministrare officium 82, 9. (providentia) quae disposuit, ... -strat 97, 10.
 ammixtio 12, 12; 90, 20.
 amovere (pectori manum) 5, 2; cf. 26, 8; 115, 15.
 amovere mentem de statu propriae quietis 37, 20.
 amplecti: mortem ... voluntas -titor 71, 26. superior comprehendendi vis -titor inferiorem 117, 29.
 amplexari externa bona 33, 12.
 angi aliquid 51, 13.
 angustia rei familiaris 29, 14.
 angustus limes 40, 13; 96, 4. -a gloria 40, 23. -ae divitiae 32, 17. -issima inhabitandi area 40, 9.
 anhelus rabie cordis 85, 6.
 annumerare: ea diyitiis a. 34, 11.
 annus florifer 103, 12; cf. 24, 3. varius 14, 13. pleno -no 4, 17. -ni dulces 1, 13. feraces sterilesque 22, 16.
 antiqua lex 14, 18; 15, 26. — prius atque antiquius esse 65, 16.
 aperta fraus 10, 25. -uni caelum 4, 3. — apertius cognoscere 60, 20.
 applicare: quas intus species tenet .., (mentis vigor) notis -cat exteris 119, 27 sqq.
 apprehendere, *syn.* consequi 62, 11; 83, 15.
 apud improbos mores laccessita .. sapientia 6, 5 sq. — *praeterea* 6, 6; 9, 19. 20; 30, 8; 32, 9; 53, 29; 113, 6; 124, 17.
 arbitrato (tuo) 17, 25; 75, 13.
 ardere: -ens fulmen 7, 13. oculis -tibus 2, 8 (cf. Verg. Aen. V 648). -tes harenae 39, 16. — fervens amor -et habendi 36, 19.
 ardescere: sitis -scit habendi 25, 21.
 ardore flagrare 46, 9.
 area fortunae 22, 9sq. inhabitandi .. a. 40, 10.
 arguere: criminis -imur 10, 9. libertatem -or sperasse 10, 24.
 argutus cantus 49, 28.
 arrectis auribus 45, 21.
 arripere iter 104, 23; 123, 24.
 ars: -tis effectus 116, 25. -tes nostrae 10, 6. belli vel pacis -tes 48, 1.
 artare: gloria angustis limitibus -tata 40, 13sq.
 artus terrarum situs 42, 24. -um textum 50, 12. -ae catenae 85, 8.

arva: -vis semina credere 22, 15.
neque ... cruor horrida tinxerat
a. 36, 11. liberare a. fruticibus
46, 20. contenta fidelibus -vis
35, 22.
aspirare: quo .. a. fas non sit
7, 3. ad beatitudinem 30, 20.
ad cognitionem 120, 30.
assistere: praesens sibi semper a.
123, 1.
assumere patientiam 42, 9. ami-
corum .. sanctissimum .. genus
... -mitur 48, 11 sqq.
astrifer: in -ras domos 80, 5.
astriger: -rae orae 103, 3.
astruere severitati 10, 3 sq.
at vero 13, 6; 111, 29.
atquin 10, 4; cf. 99, 1.
atra cura 56, 3.
atrox mens 89, 3; improbitas 93,
19.
attenuare (perturbationum cali-
ginem) 19, 12.
attingere: de sceleribus ... -gen-
dum putasti 16, 11. rogationi-
bus statum ... mentis a. 17,
23 sq. num te horum aliquid
-git? 33, 8.
auctor sospitatis 19, 3. regnorum
potestas beatitudinis a. 54, 23 sq.
— deus a. (hominum) 57, 13.
auctoritas: hanc tem secutus (*i. e.*
Platonem) 8, 17.
auctus: terrenis .. flatibus -a ...
cura 4, 1 sq. -um nomen 43, 2.
auferre munus 26, 29. magnum
nomen 56, 11.
augusta mentis sedes 47, 6 sq.;
cf. 64, 10.
aura: mortalis a. nominis 43, 20.
-rae populares (Verg. Aen. VI
816) 41, 24.
auris surda 1, 15. -bus instillare
12, 17. insonare 26, 3. vox -bus
instrepat 119, 25. arrectis -bus
45, 21.
aversari vitia 127, 4.
averto: bonum quaerentes pravus
error -tit 98, 23. (mors) surda
miseros -titur aure (Stat. Silv.
II 1, 7) 1, 15.
avium ingenium 28, 22.

bella movere 93, 27.
bene sibi mens conscia 42, 17 sq.
b. moratus 99, 25. cum *fortuna*
b. mereatur 43, 25.
benignus: lege -a 64, 8. -a forti-
tudo 75, 10.
bibliotheca: nec -ae .. comptos
ebore ac vitro parietes (requiro)
16, 3 sq.
bibulae harenae 31, 17.
bis quini anni 105, 22.
blandiri: -iens fortuna 21, 4. cum
(fortuna) -iebatur 21, 20. ius
est mari ... -ri 24, 5.
blandus: -a fortuna 44, 1. -a car-
mina 77, 11 sq. tactu -diore 16,
23. blandissimam familiaritatem
20, 21.
bruma frondiflua 14, 9.
cachinnus: -o moveri 37, 13.
cacumen: pronum flectit virga c.
50, 18. summae intellegentiae c.
121, 15. naturae 84, 22. rerum
124, 9.
caecare: (avium) intuitum .. dies
-at 91, 32.
caecus: -o ore (*de Polyphemo*) 106,
3. *transl.* nescire -i sustinent
60, 6. -i animi 68, 31. -a mens
114, 22. mens -cis obruta mem-
bris 114, 15.
caelitus: misso c. imbre 24, 14.
caenum 19, 26; 92, 9. *transl.* 85,
14.
calamitosus 22, 3 sq.
calcare sancta colla 14, 27. (*vir-*
tus) sceleratorum pedibus sub-
iecta -atur 79, 6.
calculus: cum fortuna -lum ponere
26, 29 sq.
caligare: acies lacrimis mersa -gat
3, 17. -gante memoria 48, 28.
inscitiae nube (animae humanae)
-gant 110, 2 sq.
caligo opinionis 117, 8. neglectae
vetustatis 2, 19 sq. perturba-
tionum 19, 11. velatae -gine ...
rationes 95, 20. *de quaestione*
dubia 115, 14.
callis: carpere -lem 20, 7. vitae
huius -lem intrare 35, 17. recto

- le procedere 21, 12, *cf.* 47, 9 (diverso -le procedit); 81, 6 (alterutro c. pr.). — *praeterea* 59, 16.
- calor vitalis 19, 7.
- campus: Aquilonibus stridens c. inhorruit 17, 9 sq. (gressibus) virides -os transmittere 121, 27.
- cantare: coram latrone -res 35, 18.
- captare escas 49, 32. ab rebus infimis .. ornamenta c. 34, 25 sq. praesidia 12, 19. Tyrrhena vada 59, 24.
- captivus: (animae) propria libertate -vae 110, 5.
- caput *Boethii* tristis meraserat hora 1, 18. altius c. efferre 2, 14. (mors) involvit humile pariter et celsum c. 43, 9. c. tot unum .. fert tyrannos 85, 12. nunc summis c. inserit 119, 13.
- cardo summae felicitatis 30, 12. summi boni 98, 24. rerum 98, 2. expetendorum 68, 7 sq. (orbium) extra locatorum 97, 25 sq. orbis circa eundem -dinem sese vertentes 97, 24. supero -ne delapsa *Philosophia* 5, 25. Arcturi sidera propinqua summo -ne labuntur 94, 25 sq.
- carpere: nec vite gemmas -itis 59, 20. — callem 20, 7.
- carptim 114, 11.
- cassus: -a cogitationis imago 64, 22 sq. -sae rerum imagines 119, 5 sq.
- castus: (amor) coniugii sacrum -is nectit amoribus 45, 12 sq.
- causari de infortunio 28, 12. de inlatione 90, 5.
- celebrare: (scelera) vulgi ore -entur 16, 12. Herculem duri -ant labores 106, 5.
- celer: -res ortus 95, 1. -ri stilo 118, 30.
- celeritas caeli 59, 1.
- ensor extincti decoris 39, 10.
- census fortunae 28, 10. senatorius 53, 31. *i. e.* divitiae 29, 12. 16.
- centeno bove rura scindere 52, 21.
- certamen: magnum .. c. certare 6, 7 sq. c. suscipere 9, 11 sqq. in fortunae c. adduci 105, 8.
- certus: domum memento c. figere saxo 31, 24 sq. futuri -ta necessitas 113, 18. -tos vultus 44, 11. -tis sagittis 106, 8. -tissima sedes 8, 4. — *subst.* certum 117, 6. certa 17, 30; 114, 14; 117, 7. — *adv.* certe 37, 2; 97, 14.
- circuire: (anima) mentem profundam -it 64, 4 sq.
- circumdare: (te) affluentia et splendore -dedi 23, 15.
- circumflantes procellae 6, 25.
- circumfluus utroque (*i. e.* censu et nobilitate) 29, 15.
- circumsaepi atque conclusi 40, 11.
- citra spem 99, 23.
- clades: in -dem detrahere 6, 22. praecipitare 101, 12.
- clamor tragoediarum 24, 16.
- clarescere 65, 17; 81, 4.
- claritas: optimum .. c. videtur 47, 25.
- claritudo 68, 2.
- classis Graia 105, 25.
- claudere: flentes oculos c. 1, 16. -sum diem 5, 16. ales caveae -ditur antro 50, 8. (rerum pater) -sit membris animos 57, 10.
- clavus atque gubernaculum 74, 16. omnia bonitatis -vo gubernare 74, 22.
- clipeum abicere 7, 20.
- coaeternus: conditori .. mundum .. -num putant 123, 5 sq.
- coartare: intra unius gentis terminos .. famae immortalitas -bitur 41, 6 sq.
- coetus amicorum 12, 21 sq.
- cogitare futuri famam temporis 41, 12. 22; *cf.* 115, 16. *cum enuntiato, quod pro obiecto est, coniungitur* 61, 17; 65, 29. cogitare de re 40, 12; 66, 7.
- cogitatione subtrahere 40, 9. prospicere 50, 32. *cf.* cassus.
- cognatos ... rebus oportet esse sermones 76, 17 sq. (Hor. Sat. II 3, 280).
- cognitor *i. e.* iudex 92, 22.
- cohaerere: mentem firma sibi ratione -rentem 37, 19. semper sibi certa -rent 114, 14. (tactus) -rens orbi 117, 17.

- cohibere: ad communem sese hominum mensuram -bat (Philosophia) 2, 12 sq. hominum .. actus .. c. 14, 21 sq.
- coire in unum 70, 2. si (Tigris et Euphrates) coeant 109, 5.
- collatio (infiniti atque finiti) 41, 21. *praeterea* 122, 14; 124, 14.
- collidere invicem rationes 75, 11.
- colligare: (animae) cum terrenis artubus -gantur 109, 29.
- colligere: collecto in vires animo 8, 1. attentionem c. 20, 15 sq. sic collige 30, 16 (Hor. Ep. II 1, 119). in unam veluti formam atque efficientiam -guntur 69, 19. deum summum bonum esse collegimus 66, 23 sq. quod desideratur ab omnibus, .. bonum esse collegimus 72, 18 sq.; cf. 81, 19 sq.; 84, 9 sq.
- collocare librorum sententias in mente 16, 6. *opes* infra *hominis* excellentiam -tae 33, 2 sq.; cf. 76, 15.
- collum: inreflexo -lo 106, 21 sq. pressus -la catenis 4, 22. sancta calcant ... -la nocentes 14, 27 sq. iugo -la summittere 22, 10. -la mortali iugo levare 43, 3 sq. -la iugo retrahere 47, 4. laxant nodis -la solutis 50, 4. onerare bacis -la 52, 20. victa libidine -la 55, 28.
- collustrare: imaginatio -at sensibilia 118, 19.
- color mendax 15, 3. -re vivo atque inexhausti vigoris (Philosophia est) 2, 9.
- comere: fraus mendaci compta colore 15, 3. -pti ebore ac vitro parietes 16, 4. se Tyrio ostro c. 54, 10 sq.
- comitari: defunctum ... non -antur opes 52, 23. -etur iter gelidi senis (Saturni) 80, 7. vide ..., quae improbos poena -etur 86, 24 sq.
- commaculare 53, 19.
- commemorare vera 28, 1. me horum .. -ras 73, 12.
- commemoratio: ipsarum rerum -ne patefacere 67, 12.
- comminari: (reges) -ntes 85, 6.
- commodare munus 26, 28 sq.
- communicato tecum labore 6, 1.
- communis amor 103, 30. omnium, quae sunt, finis 83, 23 sq. sermo 104, 15. humanorum conceptio animorum 65, 9 sq. hominum mensura 2, 12. necessitas 112, 1 sq. hominum valentia 2, 8. -ne bonum 16, 7. exitium 11, 18. iudicium 122, 10. praemium 85, 23. c. omnibus regnum 25, 2. bonorum omnium studium 8, 21. praeterire -nia 26, 16.
- compages animae 32, 23.
- comparare c. *dat.*: inquietem ... cani -rabis 87, 10.
- compellare: res sese aliter habentes falsis c. nominibus 38, 25 sq.
- compellere in 9, 23; ad 83, 4; *cum inf.* 116, 24.
- compendium fortuitum 108, 20.
- compensatio adipiscendae probitatis 93, 9 sq.
- comperire: (cum) compertum id regi foret 10, 1.
- competenter uti 101, 25.
- complicare divinae simplicitatis orbem 75, 23.
- compos boni 86, 5.
- compositus *adi.*: -to aevo 7, 4. -ta felicitas 29, 9. (mens divina) in suae simplicitatis arce -ta 96, 13.
- comprimere fluctus 15, 11. compressa gloria 40, 23.
- computare: quae tu in tuis -tas bonis 34, 5.
- concessus: -u difficilis inlatio 89, 28.
- conciliare: amici, quos ... fortuna -at 55, 22.
- concipere: quae sceleratus quisque -ceperit 11, 9. -cepta ex qualibet iniuria anxietas 51, 11. id quod ab ea (scientia) -tur, esse aliter, atque -tur, nequit 112, 21 sq.
- concitare: Aquilo procellas -tat 27, 23 sq. conditor, quae .. -tat ire, sistit retrahens 103, 24 sq.
- concutis: sol rutilo c. igne 102, 19.

- concordare cum fortunae con-
dicione 29, 18.
- concoers: iudices in severitate -des
12, 2. -des vices variare 44, 17.
- concurrere atque confluere causas
facit ordo 108, 26 sq. convenit
atque -rit (*impers.*) 108, 24.
- concursum (causarum) 108, 17.
- condignum: uti c. fuit 75, 10.
- conectere animam 64, 2. si quid
.. illi se medio -tat 97, 29.
summo .. rerum principi -ti 114,
4; *cf.* 113, 26.
- conexio causarum 98, 12; 107, 18;
cf. 108, 27.
- conflictatio (rationum) 75, 12.
- confluere: ex obviis sibi et -entibus
causis 108, 21; *cf.* 25. -at. alterni
quod trahit unda vadi 109, 6.
- conformare melioribus animum 92,
3 sq.
- congerere pecuniam 32, 13. vis
congesta pecuniae 32, 7.
- congregare pecuniam 58, 15.
- coniectare 18, 5; 29, 24; 68, 2; 82,
12; 110, 24.
- coniunctio membrorum 70, 5.
- conqueri amissa 23, 22. de ..
mentis perturbatione 3, 23. *cum*
acc. c. inf. 16, 16; 29, 8; 79, 9.
- conquirere laudes meritis 56, 13.
- conscendere augustam sedem 64,
10. celsa poli 79, 28.
- consciis: tu mihi et ... deus -i
8, 20. coniurationis 11, 2; 37,
22. bene sibi mens -a 42, 18.
- consensescere: ne virtus ... -ret 39,
23 sq.
- consentaneus 71, 13.
- consequens est, ut 56, 17; 86,
26 sq.: 91, 23. *absolute* 81, 27;
82, 26. illis hoc .. c. esse
perspicio 66, 14 sq. ista quidem
-tia sunt eis 91, 9 sq. — con-
sequenter 48, 24 sq.
- conservatio sui 54, 22.
- consilium: de his disserere c. non
est 91, 14 sq. -a hominum 111, 4.
-a humana 113, 9, 22.
- consimilis deo 12, 20; 34, 24.
- consistere mente 75, 15.
- consolare: -ri .. divitiis indigen-
tia potest 52, 11 sq.
- consona membra 64, 2.
- constat: c. aeterna positumque
lege est, ut -et genitum nihil 27,
29 sq. in his fortuitis rebus
beatitudo -are non potest 30,
15 sq.
- constringere fortunas hominum ...
causarum conexione 98, 12.
motus animorum fatalis catena
-it 109, 16. (divina mens cuncta)
ad unum .. -it eventum 113, 11.
- consumptus *i. e.* mortuus 43, 16.
- consurgere ad superiorem (vim)
118, 1.
- contabescere animo 25, 2.
- contemperatus: convenientia -rata-
que rectori 74, 26.
- contemptus felicitatis 105, 18.
- contendere certamen 9, 13. quovis
iudice de opum .. mecum pos-
sessione -de 23, 8 sq. in ulte-
riora c. 102, 13.
- contexere cetera 82, 19. rationes
96, 7.
- continere: vallo ac munimine -neri
15, 28. populos iunctos foedere
c. 45, 10 sq. cuncta intra se
bona 47, 12.
- continuus ludus 24, 8. timor 30,
25. — continuo 45, 6.
- contra dicere 65, 22.
- contrahere vestem in rugam 5, 8.
copias in arcem 6, 31.
- contra ire 74, 29.
- contueri 74, 21; 117, 21, 28; 118, 3;
125, 17.
- contumax dolor 26, 6.
- contus: -um gladiumque .. per-
timescis 35, 16.
- convellere (hominem) 18, 18.
- conversum: e -o 111, 26.
- coquere: quod recolentem vehe-
mentius -it 28, 3 sq.
- cornu (cornua) lunae 13, 29; 14, 3;
57, 8; 95, 3. pleno Copia c. 25, 9.
- corollarium 66, 29; 67, 5; 86, 7.
- corrumpere: ne Albinum ... poena
-ret 9, 16 sq.
- corroborare: multa .., quae ..
firma te soliditate -borent 79, 19.

- corrumpere: ne vos ... (fortuna)
 iucunda -pat 105, 15 sq. ea,
 quae sunt inimica, -punt 71,
 14 sq.
 corruptio: estne .., quod ... ve-
 nire ad interitum -nemque de-
 sideret? 70, 12 sqq.
 coruscus arbiter 80, 18. -scum
 sidus 80, 8.
 criminare: impedisse -mur (*pass.*)
 10, 12.
 cruentus: dente -to 50, 5.
 culmen solii 85, 4. caeli -mina
 102, 16.
 cultor agri 108, 18.
 cultus reverentiae 49, 5. vani
 tegmina -tus 85, 7.
 cumulus: hic .. nostris malis c.
 accedit 13, 6 sq. (Cic., Sidon.
 Apoll. I 7, 1). ad felicitatis
 -lum venire 26, 18.
 cura mordax 52, 22. noxia 4, 2.
 atras pellere -ras 56, 3. — *cf.*
Ind. rer.
 curare: *Boethius* Musis -andus ..
 relinquitur 3, 14. c. fletus 22,
 24. populi c. annonam 54, 1.
 -at spernere pontum 31, 15.
 currus: (Phoebus) -rum solitos
 vertit ad ortus 50, 23. volucrum
 -rum stabilis regit 80, 17. Phoebus
 .. diem -ru provehit aureo
 44, 21. levibus sublimes (ani-
 mas) -ribus aptans 64, 7.
 cursus: si (Tigris et Euphrates)
 -sum iterum revocentur in unum
 109, 5. prosperitatis velocissimi-
 mus c. 28, 3. orationis c. 107, 1.
 aeterni -sus 103, 2.
 curvans (virgam) dextra 50, 19.
 damnare morti 12, 8 sq.
 damnatio praemissa 10, 6 sq.
 dapes: largae d. 50, 10. pisce
 ditare d. 59, 22.
 de crimine convincere 12, 9 sq.
 quod ad hos de fama ... attineat
 42, 13 sqq.
 debitum promissionis 107, 7.
 decedere urbe 10, 2. — quantum
 ornamentis nostris -sserit 29, 5.
 quod adsignata ordinis ratione
 decesserit 101, 27. (vis) decedit
 in infima 119, 14.
 decerpere: proprium decus aliena
 -pit improbitas 85, 27 sq.
 decidere: sapienti .. corona non
 -det 85, 26 sq.
 declinare a vitiis 104, 23.
 declivis pondere vultus 4, 23. ter-
 rae -via 109, 9.
 decor: censor exstincti -ris 39, 10.
 decora novimus vocabula 43, 15.
 decrescere: (temporalium rerum
 motus) ex simplicitate prae-
 sentiae -scit in infinitam futuri
 ac praeteriti quantitatem 123,
 14 sqq.
 decretum *senatus* 10, 17. Socrati-
 cum 10, 19.
 decursis omnibus, quae praemittere
 necessarium puto 79, 21 sq.
 decus: iam spinis abeat d. 27, 20.
 illud pretiosissimum generis
 humani d. Symmachus 28, 13.
 proprium d. 54, 3; 85, 28.
 deducere: (ne) mersas -cant pon-
 dera terras 63, 28. ubi in eam
 -xi oculos 5, 21. ad cernenda
 vera oculos -cis 74, 20.
 defectus: deteriora velle nostri
 fuerit fortasse -tus 11, 8. (mun-
 dum) *non* habiturum esse -tum
 123, 4 sq.
 defendere: nesciebas Croesum ...
 flammis traditum misso caelitus
 imbre -sum? 24, 14.
 defensio sacrarum aedium 9, 26 sq.
 deficere: (vitae immobilis status)
 ex immobilitate -it in motum
 123, 14.
 defigere visum 3, 19; *cf.* 64, 12.
 intuitum 5, 21. me ... carminis
 mulcedo -xerat 45, 22.
 definire 48, 20; 64, 21; 84, 12; 107,
 18 sq.; 108, 6. 10 sq. 25; 118, 13.
 deflere: quid tragoediarum clamor
 aliud -et (nisi)? 24, 16. vitam
 caelibem d. 29, 15. — (*i. e.* fle-
 biliter cantare) 77, 17.
 defluus amnis 19, 30. imber 103,
 15. ordo 109, 10.
 degener sanguis 29, 13. nullus d.
 exstat 57, 13.

- degenerare a maiorum virtute 57, 5.
 degere vitam 58, 21. *absolute* 98, 28. natura ratione -ens 30, 17; *cf.* 122, 10.
 dehinc 47, 5; 55, 5; 73, 13.
 deinceps 3, 19; 6, 10; 60, 14.
 deinde: mox d. 24, 13.
 delatrare haec 15, 14.
 delere: poteritne .. memoria lucis ... deleri? 26, 21. multos clarissimos .. viros scriptorum inops -vit oblivio 41, 8 sq.
 delicatus: felicissimus cuiusque -tissimus sensus est 29, 20 sq.
 deliciae: (Fortuna) te ut -as suas fovet 26, 28. -as tuas ferre non possum 29, 7. diffluere -is 105, 13 sq.
 demergere: tellure -si 60, 8. (herbae) velut in terras ore -so trahunt alimenta 70, 29; *cf.* 106, 16.
 demonstratio 31, 1 sq. astrologicae -nes 40, 2.
 demulcere: dum te (fortuna) -et 26, 27.
 demum: tum d., cum 91, 23 sq. ita d. 115, 18.
 deorsum: sursum — d. 71, 11.
 depositor *pecuniae* 108, 19.
 deprehendere caeci numinis ambiguos vultus 21, 21. falsam beatitudinis speciem 51, 8 sq. causas 60, 19; 94, 19.
 deprimere: terras ... deorsum pondus -mit 71, 11 sq.
 depugnare: in hoc hominum iudicia -gnant 99, 1.
 depulsio civium 15, 24.
 depulsor malorum 99, 13.
 derelinquere 84, 3; 101, 12.
 desciscere a tranquillitate 21, 8.
 describere siderum vias radio 8, 8 sq. — *praeterea* 72, 9.
 designare causam verbis 46, 15. — (omne signum) non efficit, quod -at 116, 7 sq.
 desipere: male -is 122, 1.
 desolatus parente 26, 10.
 despectiores .. improbos dignitas facit 53, 16 sq.
 destinatus finis 51, 3.
 destituere: te nondum totum natura -it 19, 4. uno ... vertice -ta 72, 12. cunctis ... cogitationibus -tus 120, 12.
 desuper *proprie* 5, 14. spectator d. cunctorum praescius deus 126, 30 sq. — *translate* 7, 1; 118, 4.
 detegere frontem 43, 26. vulnus 8, 1. amicorum mentes 44, 11. confusa Phoebe -git astra 95, 6.
 deterere: praemium bonorum, quod nullus -rat dies 86, 11.
 detineri voluptate 87, 16 sq.
 detorquere (voluntates) 111, 8.
 detrudere infra infima 34, 28. infra hominis meritum 87, 6.
 devenire in barbaras nationes 53, 22.
 devitare mortem perniciemque 70, 18 sq.
 devius error 47, 19. *plur.* devii 44, 8; 59, 17. devia 58, 12. nullis -is falli 72, 22. -is fatigatus 107, 10.
 devorare opes 9, 14 sq.
 dictare: mihi ... -ant scribenda Camenae 1, 3. verba -antes 3, 2. hic (amor) fidis etiam sua -at iura sodalibus 45, 14 sq.
 dies (*masc.*) roseus 44, 20. superus 78, 12. (Boreas) clausum reserat -em 5, 16. lucidos -es 24, 2. (*fem.*) pulchra 47, 2. sera 43, 21. (*incert.*) -es noctesque moliri 83, 10; serenis .. diebus 19, 23 sq. — *cf. Ind. rer.*
 diffluere voluptate 48, 3 sq. deliciiis 105, 13 sq. diffundique ac d. 97, 30.
 diffundere: fama -sa 43, 6. per medullas robur corticemque -dunt 71, 1. — *cf.* 97, 30.
 digerere: fatum ... singula -rit 96, 23. adunatio -sta 97, 1.
 dignus: dignius 38, 13. — dignissimus, qui habeat 35, 15 sq. reverentiae cultu 49, 5; *cf.* 53, 6 sq. 9 sq.; 56, 22.
 dilatare gloriam 40, 24.
 diligentia naturae 71, 5.

- diligere: in -gendo boni fine 49, 23. -ge iure bonos 93, 31.
- dimotis fallacium affectionum tenebris 19, 13.
- dinoscere 3, 17; 99, 10; 109, 20; 124, 5, 20.
- dirigere: modus ad bonum -gens 98, 20. deus ... ad bonum -gens 102, 5.
- diripere inutiles sarcinulas 6, 31 sq.
- dirus: -ra venena 88, 30.
- discerpentibus conscientiam vitiis 101, 17.
- discindere vestem 6, 13 sq.
- discordia: an nulla est d. veris? 114, 13. -ae 8, 22; 9, 19.
- discors causa 114, 8 sq. naturarum diversitas 73, 26. bellum 103, 4.
- discrepare: nullo modo -at substantia 61, 21. quae -pant bona 66, 18. si membra a se .. invicem -rent 67, 23; cf. 69, 16, 23.
- discretio: statura -nis ambiguae 2, 11. d. rei 67, 22.
- discrimen *Boethii* 13, 20.
- discussa nocte 5, 9.
- disiungere: humanum genus ... dissaeptum atque -ctum suo fonte 114, 5 sqq.
- dispensare: (deus) bonis praemia, malis supplicia -ans 127, 2. — *id qu. examinare, respicere* 101, 4.
- dispensatio: sapiens d. 99, 29.
- dispertire: pravitas humana -tit 61, 24.
- dispositio 94, 22; 96, 21; 126, 14.
- dispositus: -tissima domus 79, 11 sq. — disposite 100, 17 sq.
- disputare *i. e. disputando demonstrare* 76, 3.
- dissaeptus: -a suo fonte 103, 29; cf. 114, 6.
- dissice nebulas 64, 13.
- dissidere: -dentes sententiae 49, 22. poenae atque praemium ad-versa fronte -dent 86, 15. mores -dent 93, 26.
- dissilire: (forsitan) veritatis scintilla -liat 75, 13.
- dissociare 73, 26; 109, 4.
- dissonae sententiae 13, 11 sq.
- distendere: siti vasta regio -ditur 40, 8 sq.
- distinctio sui 33, 1.
- distingui vernis floribus 33, 9 sq.
- distare: nationes lingua, moribus, totius vitae ratione -ntes 40, 15 sq.; cf. 93, 26 distant mores.
- distrahere: diversum te dolor, ira, maeror -hunt 16, 19 sq. per aspera quaeque -ctus 58, 19 sq. (si) partes .. distraxerint unitatem 70, 7.
- distribuere: -tae partes 70, 6. (singula) locis, formis ac temporibus -ta 96, 24. M. Tullius .. divinationem -it 115, 11; cf. 100, 8 sq.
- ditare pisce dapes 59, 22.
- diuturnior nequam 89, 23 sq. licentia 91, 21.
- divellere: coniuncta naturarum ipsa diversitas .. -leret 73, 25 sqq.
- diversitas naturarum 73, 26. loquendi 40, 17.
- divinitus inlaesum .. inviolatumque servatur 28, 10.
- divitiis affluere 47, 20; 51, 10. — cf. *Ind. rer.*
- domare animos 55, 27. Centauros 106, 6.
- domesticae probationes 76, 6.
- domina *nominatur* Fortuna 22, 12, 17; 23, 20.
- dominari: scis .. minimum nobis ambitionem .. fuisse -tam 39, 21 sq.
- dominus regum 80, 15. (conditor) rex et d. 103, 22. nec ... mulcerent -num modi 77, 7 sq. umbrarum -nos 77, 19. -nis pressus iniquis 85, 12; cf. 106, 12 sq.
- donec surgat 80, 5; cf. *versus sequentes.*
- dorsa aetheris 80, 13.
- dots *Rusticianae* 28, 17.
- dubitabilis: minime d. infirmitas 84, 26.
- dubitare: hoc ... ipsum -tur, an 117, 2.
- ductus: meo -u 79, 25.

- dulcedo humanae felicitatis 30, 5.
 -inis rhetoricae 21, 12; 26, 1.
 carminis -inem 102, 12.
- dulcescere 46, 8.
- dux *i. e.* deus 64, 16. nostra *d. i. e.*
 mens 6, 30. vela Neritii -cis 87,
 20.
- ebrius *animus* 48, 29.
- ecquis: eccuius 11, 26.
- edere: mortales ... cunctos -it
 nobile germen 57, 11. stelliferis
 -ita noctibus caelo sidera fulgent
 25, 6 sq.
- edisserere 95, 22.
- educare: nostris -tus alimentis 4,
 27 sq. (te) favore prona indul-
 gentius -vi 23, 14.
- effectus artis 116, 25. salutis 68,
 11. voluntatis 89, 12. alicuius
 boni 101, 26. operis 97, 6.
 humanorum actuum 81, 7 sq.
 contrariarum rerum 38, 19 sq.
 ipsarum rerum 38, 26 sq.
- effetus: -o corpore 1, 12. -o lumine
 mentis 4, 21. in haec extrema
 atque effeta 65, 3.
- efficax necessariae conclusionis 90,
 3 sq. optatorum 109, 25. ad
 conservationem sui 54, 22 sq.
 -cior ad nocendum 55, 24. — *cf.*
 115, 20.
- efficientia: in unam veluti formam
 atque -am colliguntur 69, 19;
cf. 73, 29; 84, 7.
- effingere: (motum) e. atque aequare
 123, 13.
- efflagitare: vehementer -o 46, 3.
- effundere divitias 32, 7. matris
 -fuso maduit cruore 39, 7.
- eheu 1, 15; 59, 17.
- elicere effectum 101, 26.
- eliminare (malum) 102, 8.
- elinguis: -em prorsus mutumque
 5, 1.
- elucere: specimen -cet ingenii 28,
 22.
- eludere: -sus Cereris fidē 17, 5.
 quos e. (fortuna) nititur 20, 20 sq.
 emarcescere voluptate 105, 14.
- emere vitae pretio 28, 14. pretio
 mortis 100, 15. emptam carmine
 coniugem 78, 2.
- emetiri iter 107, 11.
- emicat ... Phoebus 5, 17.
- en 110, 22.
- enervatus: -tius 83, 18.
- ense se petere 93, 25.
- eo usque 20, 20.
- ereptor: alienarum opum violentus
 e. 87, 9.
- ergo 43, 17; 85, 12. — *solis in car-*
minibus inveniri testatur Mac
Kinlay (Harv. Stud. XVIII 123).
- erigere: erecta natura 82, 29. in
 illius summae intellegentiae ca-
 cumen ... -gamur 121, 15 sq.
- erubescere laudibus 56, 12 sq.
- eructare: flammis Aetnae -ntibus
 37, 1.
- etsi 27, 9; 82, 12. e. caligante
 memoria 48, 27 sq.
- evacuare providentiam 126, 7.
- evadere: in virilis animi robur
 -seras 4, 28.
- evidens: -tius 84, 8.
- evincere: ne coemptio exigeretur,
 evici 9, 13 sq.
- evolare: ne purior ignis -let 63,
 27 sq.
- evolvere latentium rerum causas
 95, 20.
- exacerbare discordias 9, 19. im-
 patientia sortem 22, 13. *homi-*
nem in scelera 101, 6.
- exaequare: vos ... caelo -tis 36,
 25. vulpeculis -quetur 87, 11.
- exaggerare stuporem 94, 16 sq.
- exagitare: (ponti) -tantis aestum
 7, 9.
- exarescere atque interire 70, 23.
- exarmare: -veris impotentis iram
 7, 17.
- excellens (*adi.*) natura 34, 24. -tior
 92, 5; 100, 5. -tissimum 49,
 11 sq.
- excellentia: in hanc -am compo-
 nere 12, 20. infra vestram -am
 collocatae 33, 3.
- excelsus: -sa facinorum machina
 89, 20. ab -so rerum cacumine
 124, 8. — *plur.*: humiles preces
 in -sa porrigite 127, 5 sq.
- excitus mentis vigor 119, 26.

- exclamare *i. e. versus clamantem proferre*: libet e. 13, 23 sq. tragicus -mat 56, 7.
 exercitatio adversitatis 44, 7. patientiae 100, 11.
 exercitium 101, 14.
 exercitus *pessimorum* 6, 27.
 exhausti satis 80, 11; 95, 24 (Verg. Georg. II 398).
 exhortatio: recta e. 107, 3.
 exigere: coemptionem 9, 14. rem omnium maximam e. 76, 8.
 exilis fama 39, 28.
 eximere: (mens) se .. terrenis gaudet exemptam 42, 19 sq.
 exitium: rex avidus -i 11, 17 sq. usque in -um dulces 3, 13.
 exoptare: -tandae blanditiae 22, 8. vehementer -to 89, 16.
 exordiri: sic -sa est 20, 16.
 exordium capere 65, 2. fundere 63, 15. sumere 118, 18. a suo .. deflectere -o 98, 25; *cf.* 98, 13.
 exosus vitae 28, 19. -sa fortuna 28, 26 sq.
 expellere sollicitudinum morsus 55, 3 sq.
 experiri: inest enim singulis, quod inexpertus ignoret, -tus exhorreat 29, 19 sq. -tus sortis suae periculorum 55, 1. -tum 58, 1. re -rior 107, 5.
 expetibilis potentia 37, 9.
 explere indignitatem 52, 13. 14. non -turas cogat avarus opes 52, 19. ad -endam corporalem lacunam 57, 23.
 explicare, *syn.* facere, efficere: quae (libidines) si beatos e. possunt 57, 22; 73, 30; 81, 9; *poet.* 95, 1; 119, 2.
 exserere frontem 122, 2. (ius) 37, 18, *sed* ius exercere 24, 1. — *cf.* *Ind. gramm. s. v. orthographia.*
 existere, *syn.* esse 97, 26.
 exsors: divinae -tes curae 18, 1 sq.
 exspoliatus propriis bonis 18, 28.
 extinctum decus 39, 10.
 extirpare: hominem ... sibi totum e. 18, 18.
 exterae nationes 53, 29. notae 119, 29.
 externus: -nae causae 63, 20. res 34, 19. tenebrae 3, 26. -na bona 33, 11. — *subst.* -num 76, 10. -na 76, 9.
 extimescere 7, 16.
 extimus orbis 97, 27. polus 80, 12. -ma corpora 118, 28.
 extrinsecus 47, 14; 52, 1; 65, 27. 30; 74, 9; 76, 5; 85, 28; 116, 13; 120, 9.
 exuberare 29, 13; 100, 8.
 exuere: dignitatibus -tus 13, 15. (Atrides) -it patrem 105, 27.
 fac, obsecro 46, 13.
 fallax fortuna 43, 24. gloria 56, 6. libido 68, 22 sq. opinio 53, 27; 112, 17. -cem .. vultum 2, 1. -ces affectiones 19, 13.
 falsitas 16, 9; 112, 21; 113, 10.
 famulari 97, 10; 101, 3 sq.
 fatigare: maeror -gat 85, 11. rationis prolixitate -gatus 102, 11. deviis -gatus 107, 10.
 faticere 103, 29; 114, 7.
 fauces: (Paulinum) ab ipsis hiantium -cibus traxi 9, 15 sq.
 fecundae herbarum harenae 70, 26.
 ferax: -ces anni 22, 16. — quae gemmis niveis unda -cior vel quae rubentis purpurae? 60, 1 sq.
 ferire: (Phoebus) mirantes oculos radiis -it 5, 18. celsas soliti f. turres ardentis via fulminis 7, 12 sq.
 fertilis autumnus 4, 17 sq.
 ferus (Nero) 39, 6. (Polyphemus) 106, 1 sq. -ra bella 93, 27.
 fervere: -ens amor habendi 36, 19. avaritia -et 87, 8. -ente Phoebi ... aestu 95, 12. -entes procellae 27, 23.
 fervida aestas 14, 11; 103, 13.
 fervor: intima f. pectoris urit 77, 5 sq.
 festive illudere 42, 3.
 fidelis Fabricius 43, 11. -les amici 44, 10. -lia arva 35, 22.
 fides sententiae 81, 5. manendi 27, 9. -em capere 13, 2. iungere 103, 8. -em trahere 76, 5. elusus -de 17, 5. stabili -de 44, 16. socia 45, 7. indubitata 107, 14.

- fides: placet -ibus lentis (rerum habenas) promere cantu 49, 29.
 fidus: male f. 1, 17. fortuna manendi fida 22, 2. -dis .. sodalibus 45, 15.
 filicem reseccare 46, 21.
 firmamenta rationum 92, 15 sq.
 firmitas ligni 71, 3. supernae mentis 98, 2 sq. boni 81, 5. invicta -te 4, 30.
 firmiter praescire 113, 8. (res) f. expedire 115, 13.
 firmitudo caeli 59, 1.
 flagellat ira mentem 85, 10.
 flagrare amore 114, 18. ardore 46, 9. odio 101, 23. -antior fervor 77, 5.
 flamina: sonora fl. 4, 11. Cori 95, 9.
 flammata urbs 39, 5.
 flatus 4, 1; 22, 15; 25, 4; 27, 17; 31, 13.
 flebilis 1, 2 (Hor. Carm. II 9, 9. Ovid. Trist. V 1, 5). -les modi 76, 25.
 florere: studio -ente 1, 1. -ente nequitia 79, 4 sq. in sua urbe f. 94, 7.
 florifer annus 103, 12.
 fluctus *proprie*: 27, 22; 31, 14; 44, 24 sq.; 59, 25 sq. *transl.*: -us animorum 21, 7. ira ... -us turbida tollens 85, 10. (*de fortuna*): -us comprimere 15, 11.
 fluere muneribus 25, 20. -ens fortuna 44, 5. -ente auri gurgite 52, 18. res .. temere -iturae 98, 16 sq. cui *non* praeteriti quicquam -xerit 122, 28 sq.
 fluitare: gaudio laetitiaque -ntes 13, 18. permissis f. habenis 109, 11. sine rectore f. 19, 1; 72, 12 sq. materiae -antis opus 63, 21.
 flumen: vulsi -ine trunci 109, 7. spernit -ina Tantalus 77, 28.
 fodere humum 108, 14. *cf.* 18. 24. pretiosa pericula 36, 23.
 foederare: -at natae iugulum sacerdos 105, 28 (*i. e.* foedere facto ferit, sacrificat).
 foeditas 35, 11.
 foedus: -ae habenae 55, 29. libidines 87, 15. -um iudicare 56, 17. fomes salutis 19, 4. ni mersus alto viveret f. corde 73, 8.
 fons: quicquid (Orpheus) .. matris -tibus hauserat 77, 13 sq.
 forinsecus 120, 2.
 formaliter, ut ita dicam 118, 9.
 formare ad caelestis ordinis exempla 8, 9 sq. in imagine 63, 24. fortunam 105, 19. -andi figuras ... exordium 118, 17 sq.
 formidabilis: Croesus Cyro ante f. 24, 13.
 formidare: -ndae fortunae minae 22, 7. non metuenda -at 87, 13.
 formidolosus (Parthis) 40, 22.
 forsitan 75, 12; 89, 17; 99, 27; *cum ind.* 101, 5. 9.
 fortasse 11, 7.
 forte 43, 26; 53, 22; 83, 26; 89, 8; 126, 8.
 fortitudo benigna 75, 10.
 fortuitus 94, 16. 19. — *cf. Ind. rer.*
 fovere dolores 3, 5. te ... meis opibus -vi (*Fortuna loquitur*) 23, 13. te ut delicias suas -vet 26, 28. peiora f. 57, 14.
 fragilis felicitas 44, 4; 65, 5. possessio 58, 23. intemperantia -les 83, 20. -lissima res (*i. e.* corpus) 58, 22.
 fremere: irae intemperans -it 87, 12. -ens fluctus 95, 10.
 fremitus (leonum) 50, 3.
 frenum *translate* 15, 24; 20, 13; (-na libidinum) 25, 18; 45, 4. -nos 109, 12.
 fringere: defensorum opera ... -ret 93, 5 sq.
 frondiflua bruma 14, 9.
 frustrari intuitum 2, 16.
 [frux]: ut nova -ge gravis Ceres eat 46, 22. ad virtutis frugem redire 101, 23.
 fucus: multiformes illius prodigii -ci 20, 20.
 fuga penuriae 61, 27. — *cf. Ind. rer.*
 fugax (fortuna) 22, 4. pugna 109, 2. bona -cia 27, 28. -cior 59, 5.

- fulgor gemmarum 32, 20.
 fumificus: torquet -os Vesaevus ignes 7, 11.
 fumosae imagines 2, 19.
 fundamentum rationum 108, 2 sq.
 fundare exordium 63, 15.
 fungi: multiplici consulatu -ctus 53, 22.
 furentes tyranni 7, 14 sq.
 furibundus 106, 3.
 furiosus tumultus 7, 2.
 furor hosticus 36, 12.
 fuscare dignitatem 12, 12 sq. praemium 86, 12.
 futtile nobilitatis nomen 56, 24.
- garrula ales 50, 7.
 gelidus senex (*i. e.* Saturnus) 80, 7. -a luna 4, 6; *cf.* 102, 20. -um corpus 39, 8. septem -i triones 39, 14.
 gemere funera coniugis 76, 23 sq. monstra, quae patitur, -it 88, 21. — *praeterea* 25, 22.
 geminare: luctum -ans amor 77, 16. generatim 71, 7.
 gestare 2, 27; (vincula) 49, 31; (leonis animum) 87, 12; (praesentiae imaginem) 123, 21.
 gestire 43, 4, 27.
 glomerare: praecipiti -rantur sidera Coro 5, 11. (anima) secta duos motum -vit in orbem 64, 3.
 gradus stabilis 2, 4. sistere -um 80, 22.
Graeca: 2, 21 (*II*, 6); 7, 23 (*ὄνο*; *λύγας cf. Diogen. VII* 33. *Hieron. Epist. 61*, 4: *CSEL. LIV* 581, 7. *Stob. III* 1, 42. *Norden, Jahrb. Suppl. XVIII* 283. *Wilamow., Berl. S.-Ber. 1914*, 234, 2); 7, 23 sq. (*A363*); 12, 18 (*ἐπὸν θεῶν*); 15, 23 (*B* 204); 24, 18 (*Ω* 527); 56, 8 sq. (*Eur. Andr.* 319); 76, 12 (*Parmen. VIII* 43); 100, 6 (*Parmen.?*); 102, 1 (*M* 176); 110, 8 (*Γ* 277). — *cf. Ind. locorum.*
 grassari: -ans stultitia 7, 3.
 grates 19, 3.
 gravata mens 122, 3 sq.
 gravidae uvae 4, 18.
 gravitate oris servata 78, 18 sq.
- gurges auri 52, 18. -gitis ... lapsi defluus ordo 109, 10.
- habenae: colla -nis summittere 55, 28 sq. flectere rerum -nas 49, 24; 103, 21. -nas mutare 14, 7. orbis -nas temperare 80, 16. permissis -nis 109, 11.
 habitaculum: hoc ipsum brevis -li saeptum 40, 15.
 habitare: terrenas -ans libido mentes 68, 23.
 habitus aegritudinis *Boethii* 20, 17. mentis 46, 5. nostri (*i. e.* Philosophiae) -us vestigia 6, 16; *cf.* 8, 7. in accusatoris -um verti 93, 7. neutro est -u 115, 4 sq.
 hactenus 60, 13; 91, 16; 115, 13.
 haud aliter 5, 19. ideo 25, 10. igitur 126, 1. immerito 35, 2. iniuria 11, 9. multum 21, 3. sic 110, 14.
 haudquaquam 115, 13.
 haurire caelum 5, 19. h. . . ac degustare molle atque iucundum 21, 9 sq. quicquid .. matris fontibus -serat 77, 13 sq.
 haustus: -um accipere 102, 13. -us validiores 21, 10 sq.
 hebere: mens -et 3, 25.
 hebetare: sensus nostros maeror -vit 11, 5. memoriam maeror -vit 18, 13. (stella) albentes -ta vultus 27, 15.
 hebetes sensus 121, 29.
 herbipotens manus *Circes* 88, 2.
 hereditas *Socratis i. e.* philosophia 6, 10.
 hesternum iam perdidit 122, 18.
 heu 1, 2; 3, 24; 39, 19; 78, 8.
 hiare: ab ipsis hiantium faucibus 9, 16. velut hiantie valli robore 18, 10. hians semper (indigentia) 52, 13.
 hiatus pandere 25, 17.
 hicine: 8, 4. 10; 17, 27; 18, 21; 67, 18.
 hiscere: contra h. 25, 25.
 horribilis fortuna 44, 11. omnibus -lius monstris 79, 10.
 horrida arva 36, 11. ora 50, 1.

- humilis vultus 22, 23. -le caput 43, 9. saxum 31, 24. -les preces 127, 5.
- humus: deiecit humi vultum 3, 15. vultum in humum deiectum 3, 22.
- iactare: me felicem . . -astis 2, 3. in nulla umquam mei laude -avi 11, 21 sq.
- icta corda 58, 10.
- ictus fortunae 24, 17; 46, 1. mentis 110, 19; 118, 9. uno -u 123, 19 sq.
- idecirco 27, 2; 29, 18; 34, 9; 67, 29. 30; 69, 15; 86, 4; 111, 29; 112, 4.
- igitur *centies quinquagies bis teste Mac Kinlay et primo et altero loco (cf. in hoc i. 40, 10. quis illos i. 54, 16) ponitur.*
- igniculus febris 59, 12.
- ignominiosus: inops -susque 94, 5.
- ignorabilis: prorsus -es 43, 17.
- illabi animo 7, 22.
- illacrimare filii filiaeve delictis 29, 17.
- illebrae: falsae i. felicitatis 21, 20.
- illucescere: vitalis calor -xerit 19, 8.
- imaginabile: -ia vel sensibilia 118, 11. -em sensibilemque rem 118, 14; *cf.* 120, 22. 29.
- imbres nimborum 5, 12.
- imbriferi soni 46, 26.
- imbuere: domitor rabidas -it iras 50, 6. tuis -ti disciplinis 13, 3 sq.
- immanis Polyphemi alvus 106, 2.
- immergere: libidinibus -gitur 87, 16.
- imminere fraudibus 13, 19.
- imminutio perfecti 64, 25 sq.
- immobilitas 123, 14.
- immundae libidines 87, 15.
- immutare rerum merita 10, 18.
- impatiens nostri 23, 14.
- impellere: quo flatus -rent 22, 15.
- impendere lacrimas 24, 15 sq.
- imperiosa auctoritas 3, 18.
- imperitare: caelo -ans amor 45, 3.
- impermixtus: scientia ipsa -a est falsitati 112, 20 sq.
- impetus: rotae -um retinere 22, 18.
- implicare: -citae -um malis (viae) 58, 14. fati nexibus -catur 97, 31 sq. quaestionem pluribus aliis -citam esse 107, 4 sq. mixtaque fortuitos -cet unda modos 109, 7.
- imponere digna rebus nomina 123, 26. necessitudinem 57, 4.
- importuna natura 101, 6.
- impotens luctus 77, 15. -tis ira 7, 17.
- imprecari: quid dignum . . -cer? 60, 9.
- imprimere sensus et imagines mentibus 118, 29; *cf.* 119, 20.
- imprudencia (*i. e. Unverstand*) 6, 17. rerum 10, 18.
- imputare: id rebus iure i. 28, 7.
- in commune bonum merita 16, 7.
- in quantum 70, 12. in locum facinorum supplicia luere 79, 6 sq. in praemium tribuitur 104, 26 sq. — in ea (*i. e. fortuna*) pulchrum habuisse 21, 1. in levitate illudere 42, 2. in beatitudine numerare 74, 6 sq.
- inaccessa lux 114, 1.
- inaestimabilem vicem divinae gratiae 113, 29.
- inaestuarum: Cancris sidus -at 17, 2.
- inanimatus 70, 19.
- inanis vox 107, 20. -e nomen (Hor. Epist. I 17, 41) 28, 7; 43, 14; 53, 31; 56, 24. -nes rumores 41, 24. -nia gaudia 33, 11.
- incandescere: dolor -duit 16, 15.
- incelebris: nec i. memoria 6, 21.
- incessere: blandientem (fortunam) virilibus i. verbis 21, 4.
- incessui pervium 83, 13.
- incitare: ad efficiendum . . praemiis -ri 13, 21 sq. (machinam) i. 45, 8. animalia 121, 23.
- incitus: rapidis flatibus i. pontus 25, 4 sq.
- inclaescere nullis honoribus 53, 3.
- incomitatum relinquere iter 6, 2.
- incommutabilitas: propria i. 98, 17.
- inconstans 87, 14 sq.
- inconsummata *neutr. pl.* 65, 1.

- inconvulsus: -a servantur 79, 13.
 increpare factum senatus 16, 12 sq.
 quotiens -uit bellicus tumultus
 105, 9. chorus -itus 3, 15.
 incumbere (*de pessimorum exercitu*) 6, 30. (*de affectuum tumultu*) 16, 19. — nec tibi nimium valida tempestas incubuit 28, 27.
 indeclinabilis causarum ordo 98, 15 sq.
 indecores curules 54, 15.
 indefensus: muti atque -i ... damnatur 12, 8.
 inflexus: series -a 113, 26.
 indignum esse, si 126, 24. -issima .. videbatur malorum potestas 91, 16 sq.
 indiscretus *fortuna*e ictus 24, 17. -a confusio 113, 20. intentio 81, 26 sq.
 indissolubilis causarum conexio 98, 11 sq. materia 2, 17.
 individuitas: puncti media i. 97, 27 sq.
 indivisum naturae 60, 21 sq.
 indubitatus: -a fide 107, 14. -to cernere 72, 2.
 induere: falsis opinionibus -i 19, 10. falsum sibi philosophi nomen i. 42, 5 sq. (pennas) sibi .. velox mens -it 79, 29.
 indulgentius educavi 23, 14.
 indurescere: in tumorem -ruerunt 16, 22.
 inefficaces preces 127, 3 sq.
 iners luxus 35, 23. cur -tes terga nudatis? 106, 25 sq.
 inevitabilis conexio 108, 27. — inevitabiliter 112, 27.
 inexhaustus vigor 2, 9 sq. -a aeternitas 41, 22.
 inexorabile bellum 43, 23 sq. -les discordiae 8, 22.
 inexpertus: quod i. ignoret 29, 19.
 inexplata avaritia 38, 21. cupiditas 24, 6.
 inexplicabilis coemptio 9, 10.
 inexpugnabilis: supplicii i. 100, 16.
 inextricabilis labyrinthus 75, 20.
 inficere: (quos) nequitia ... infecit 86, 21 sq. cornua lunae infecta metis noctis opacae 95, 3 sq.
 infinitas temporis 122, 23.
 infitiari crimen 10, 13. prosperitatis .. cursum 28, 2.
 inflammare sacras aedes 12, 4. torvis -ta luminibus 3, 3.
 inflectere motus in orbem 72, 24.
 influere: autumnus gravidis -at uvis 4, 18. perturbationibus -entibus 16, 22.
 informare (causam) 46, 16.
 infortunium 89, 13. 15. 26; 90, 24.
 infructuosae affectuum spinae 3, 7.
 ingemescere 23, 18; 28, 15.
 ingenuus ager 46, 19.
 inglorius videri 56, 21.
 ingratae morae 2, 2.
 ingravare hebetes sensus 121, 29.
 ingruentia mala 26, 20 sq.
 inhabitare *c. acc.* 16, 1. — angustissima -andi area 40, 9 sq.
 inhaerens rebus mobilibus dispositio 96, 20 sq.
 inhorrescere: campus -ruit 17, 10. (mare) fluctibus -scit 24, 5 sq.
 iniungere: nihil rebus necessitatis i. 116, 1 sq.
 iniurius: nonne i. fueris? 22, 12.
 inlatio: concessu difficilis i. 89, 28. de -ne causari 90, 5.
 inlator iniuriae 92, 25.
 inlaesus: -m adhuc inviolatumque 28, 10.
 inlita pocula melle 50, 9.
 inluminare: (avium) intuitum nox -at 91, 31.
 inlustrare aciem 68, 31. nequitiam 52, 27.
 innotescere: tota tibi prorsus -tuit 21, 22.
 innumerus: ob -ras .. fraudes 9, 24. innumeri .. populi 15, 5.
 innutritus Eleaticis atque Academicis studiis 3, 12.
 inopinabilis: (sententiae) -les 104, 13. quiddam valde -le 105, 1.
 inopinatus: improvisus -que concursus 108, 17. -um ... eventum 108, 25.
 inopinus: -a senectus 1, 9.
 inops oblivio 41, 9. (pecunia) ceteros sui -pes fecerit 32, 13.

- inquires linguam litigiis exercet 87, 9 sq.
 inquisita *neutr. pl.* 18, 8.
 inreflexo collo 106, 21 sq.
 inresolutus nexus 49, 27 sq.
 inrubescere: nemus ... -buit rosis 27, 17.
 insanus: spiret -num nebulosus auster 27, 19.
 inscitiae nubes 110, 2.
 inseparabilis poena 86, 13.
 inservire: tota -iente natura 97, 12.
 insidere: eisdem in curia curules -ntibus 26, 23.
 insidiator 87, 10.
 insigne miraculum 99, 16; 101, 20 sq.
 insolens adversitatis 29, 21 sq.
 insolentia commercii 40, 17.
 insolubiles catenae 38, 22 sq.
 insonare auribus 26, 3.
 instabilitas fortunae 30, 20.
 instar necessitatis 125, 26.
 instillare auribus (Hor. Epist. I 8, 16) 12, 17.
 instrepere: vox auribus -it 119, 25.
 insufficientia: -am ... sustinebas 51, 20.
 integritas mentis 98, 27 sq. scientiae 117, 9.
 intemerata arbitrii libertas 126, 28.
 intemperans irae 87, 11 sq.
 intemperies caeli 71, 4.
 intempestivi cani (capilli) 1, 11.
 intendere: totis in me -ta luminibus 4, 26. — (*i. e. beabsichtigen*) quod -batur 108, 12 sq. -dit, ut 108, 23.
 interminabilis diurnitas 41, 18 sq. vita 122, 13. 27: 123, 6 sq. 7 sq.
 intimus cardo 97, 24. visus 72, 23. -a temperies 99, 4 sq. -a viscera terrae 110, 11. -a pectoris 77, 5.
 intrepidum *cervae* latus 77, 1.
 intrinsecus 120, 4 sq.
 introrsum 73, 5; 119, 30.
 introspicere viscera 59, 7.
 intuitus providentiae 110, 7. hominum 2, 16. avium 91, 31. perturbationum caligo verum illum confundit -um 19, 11. deflectere mentis -um 62, 19. — *cf.* 92, 12; 124, 13. 19. 24; 125, 17.
 intumescere: -it ubertas 33, 10.
 invicem 41, 20; 45, 5; 67, 23; 69, 16; 73, 26; 75, 11; 98, 8.
 invidia *Philosophiae nominis* 5, 27.
 inviolabiliter probare 65, 23 sq.
 itaque *septies decies teste Mac Kinlay; altero loco* 51, 20; 99, 28.
 itus: rectos revocans i. 103, 26.
 iugum *fortunae* 22, 10. mortale 43, 3. i. detrectare 74, 28. colla -o retrahere 47, 4.
 ius exserere 37, 18. tellus tua -ra tremescat 56, 1.
 iuventa viridis 1, 7.
 labyrinthum inextricabilem rationibus texere 75, 20 sq.
 lacte *Philosophiae nutritus* 4, 27.
 lacrimabilis querimonia 2, 5 sq.
 languor: corporum l. 93, 15. omnis l. 93, 19.
 lassare crebris pulsibus aera 95, 8.
 latus satellite ambire 55, 8. disputationis 107, 13 sq.
 lavare: lota 102, 23.
 legere: -at tardus plaustra Bootes 94, 27.
 lentus: fidibus -is 49, 29.
 ligare rerum seriem 45, 1. mentes 44, 4. numeris elementa 63, 26.
 inresoluto singula nexu 49, 27 sq.
 limes: gloria tam angustis -tibus artata 40, 13 sq. angusto -te temporis saepti 96, 4 sq.
 linquere 5, 9; 14, 19; 78, 4 (*in carminibus*).
 liquidus volatus 121, 25. -um mel 35, 27. — liquida 63, 27. — liquido monstratur 34, 5. deprehendere 51, 8. apparet 68, 15.
 litigium: linguam -iis exercere 87, 9 sq.
 liventi oculo 26, 30.
 lubricus amnis 36, 4. -a Fortuna 14, 23. spes 85, 11 (Stat. Ach. I 547).
 lucidus fons 76, 20. -a luna 13, 29. -i dies 24, 2. -a vellera 36, 1.

- luctuosus atque anxius 29, 8.
 ludicra praemia 83, 7. — *subst.*
 ludicrum 24, 10.
 ludum continuum ludimus (*de*
 Fortuna) 24, 8.
 luere supplicium (-a) 28, 6; 79, 7;
 90, 9.
 lumen *i. q.* oculus 3, 3; 5, 6; 78,
 5, 15.
 lustrare fontem boni 64, 11. divino
 lumine -ri 124, 10.
 lux intimi visus 72, 23. mentis 3,
 25. veritatis 91, 30; 110, 1.
 gemmarum 32, 21. inaccessa *dei*
 114, 1. vera 19, 14. -ce reperta
 64, 11; *cf.* 26, 20 sq.; 69, 6.
 luxuriare: longa felicitate l. 100, 10.
 lymphans error 6, 29.

 madere matris effuso cruore 39, 7.
 lacrimis 77, 24.
 mage 46, 23 (Verg. Aen. X 481).
 male fida fortuna 1, 17. m. desipis
 122, 1.
 maleficio affines 13, 3.
 manare lacrimis 7, 23.
 manifesta confessio 12, 1. -um est,
 quin 30, 19. *cum acc. c. inf.* 38,
 16; 39, 1; 66, 21. 32; 84, 19; 97,
 15; 123, 9.
 manus dare impatientiae 30, 3 sq.
 victorum catenis -us praebere
 38, 3. nondum ad extremam -um
 ... perductus 39, 25 sq.
 meare: fama per populos -ans
 43, 5. (anima) in semet reditura
 -at 64, 4. penitus m. 88, 30.
 lege m. 109, 12.
 meatus: in aetherios ire m. 4, 4.
 flectit rapidos ursa -us 102, 22.
 medicator mentium deus 99, 13.
 melliflui canit oris Homerus 110,
 10.
 memorare cunctis nota 16, 9.
 memoriae fixum 81, 25. — *cf. Ind.*
 rer.
 mendax color 15, 3. felicitas 60,
 13. -cia bona 44, 3.
 mentiri: sibi semper -iens impru-
 dentia 10, 18. quae ... beatitu-
 dinem -iantur 63, 7 sq. — *prae-*
 terea 35, 12.
 metae breves vitae 89, 18 sq. noc-
 tis 95, 4.
 minae ponti 7, 8. fortunae 22, 8.
 misere languere 89, 12.
 miserescere malis 93, 31.
 mollescere 16, 24.
 momentaria fortunae dona 32, 3.
 monstri simile 11, 9. -a, quae
 patitur, gemit 88, 21. omnibus
 horribilius -is 79, 10.
 mordax condicio 58, 1. cura 52,
 22. — mordaciter: nimium m. ..
 inquit 42, 11.
 morsus muscularum 37, 15. solli-
 citudinum 55, 4. (voluptas)
 ferit icta corda -su 58, 10.
 mos: more Euripi 22, 21.
 motus (*corporis voluptatum*) 57,
 19 (*Erregung; cf. Ind. rerum*).
 mulcedo carminis 45, 21.
 multiformis: -es .. fucos 20, 20.
 multipliciter 92, 20; 97, 9.
 munimen 15, 28.
 munusculum: quasi m. dare 75, 28.

 namque *et primo et altero loco*
 legitur; tertio: non omne n.
 73, 3.
 nata: -ae iugulum 105, 28.
 nativa bonitas 39, 1.
 nebulae tristitiae 5, 19. terrenae
 -las et pondera molis 64, 13.
 nebulosus Auster 27, 19.
 nec non 60, 3.
 necare: (affectus) rationis segetem
 -ant 3, 7 sq. muscularum ... -at
 introitus 37, 15 sq.
 necessitudo: imposita nobilibus n.
 .., ne ... degeneret 57, 4 sq.
 nedum 18, 8; 54, 8; 98, 23.
 negotium: confessio delatorum ..
 in omnibus -is maximas vires
 habet 10, 26. omne terrenum n.
 42, 19.
 nemus purpureum 17, 7. -orum
 gratae umbrae 50, 13. — *prae-*
 terea 27, 17.
 necessarie 124, 19, 20.
 nequam 18, 29; 89, 24. — nequissi-
 mus 52, 28; 53, 5.
 nequaquam 104, 26.

- nescius 114, 23. -a falli 111, 7.
 nex: bonis omnibus -cem struere 12, 5.
 nihil unum 72, 11. n. meis questibus mota 15, 15. -li pendere 49, 10 sq.; 62, 4. -lo minus 35, 11; 98, 20. de -lo 108, 4.
 ni 10, 2; 57, 14; 65, 13; 73, 8.
 nil 15, 2; 25, 15.
 nimborum imbres 5, 12.
 nimbus: terrae vultum ... -is .. confundere 24, 3 sq.
 nimio: aestimate quam vultis nimio corporis bona 59, 10.
 nitere: melius n. (Hor. Carm. IV 5, 8) 32, 8. gratius astra -ent 46, 25. purpura nitente 85, 5.
 nitor formae 59, 4.
 nivei lapilli (Hor. Sat. I 2, 80) 54, 11. -ae gemmae 60, 1.
 nodus: laxant -is colla solutis 50, 4. quaestionis -um dissolvere 111, 12.
 noxia cura 4, 2. poena 14, 25. — *subst.* noxium 33, 18. -orum odium 101, 22.
 nubilus error 95, 17. -a (fortuna) 2, 1. -a mens est 20, 12.
 nullus prorsus ambigat 75, 15 sq.
 numerosus exercitus 6, 27.
 nutrire: conchae maris ... -untur 120, 14. alieno censum -it heredi 29, 16. nostro (*i. e.* Philosophiae) .. lacte -tus 4, 27.
 nutrix *Boethii Philosophiae nominatur* 5, 22. virtutum omnium n. 28, 1 sq.
 obambulare (Verg. Georg. III 538) 88, 9.
 obducere: (vestes *Philosophiae*) caligo quaedam neglectae vestustatis -xerat 2, 19 sq.
 obex (= obiex) saxi 20, 2.
 obiacet: huic o. 83, 16.
 oblectamenta musici carminis 96, 6.
 oblectare 26, 2.
 oblinere: -ta rhetoricae ac musicae melle dulcedinis 26, 1.
 oblivio: tui -ne confunderis 18, 27. viros scriptorum inops delevit o. 41, 9.
 obliviosa corporis moles 73, 4.
 obliviscor: oblitus *pass.* 78, 24; 115, 7.
 oblutari vitio (Augustin. Civ. II 5) 83, 21.
 obrepere: maeror .. -pat 61, 16 sq.
 obruere pecuniam 108, 19. 24. aurum 108, 22.
 obsistere: summo bono ... o. 75, 2.
 obsitus: malis ... obs. 88, 10 sqq.
 obstupescere 3, 19.
 obtemperare: -antium salus 74, 28.
 obvius excepi 9, 2. (luna) fratris -a flammis 14, 1. ex -is sibi .. causis 108, 20 sq.
 occidere: Eurydicen suam vidit, perdidit, -dit 78, 9 sq. — occidentia 98, 9.
 occiduo lota profundo 102, 23.
 ocus quam 89, 17.
 oculus: liventi -lo 26, 30. -lorum infirmitas 59, 9 sq. -los claudere 1, 16. -lis ardentibus 2, 8. — *cf. Ind. rer.*
 officinae sceleratorum 13, 17.
 officium sapientiae 94, 8. stili 2, 6.
 onerare bacis colla 52, 20. pondere quaestionis -atus 102, 11.
 operari bella 105, 22. -ans principium 108, 1. (causarum) inopinatus concursus casum videtur -atus 108, 17.
 opima rura 52, 21.
 opinari: ut -nor 11, 16; 26, 27; 116, 2.
 opportunitas masculae proliis 26, 15.
 opprimere: te .. stupor -essit 4, 31 sq. ne vos .. tristis (fortuna) -mat 105, 16. -essi luminis igne 114, 16.
 ora: astrigeris bellum .. exsulat oris 103, 3 sq.
 oratio: nisi tua prodidisset o. 15, 17 sq. quae .. tua fudit o. 78, 22. -nis cursus 107, 1.
 ordiri: ab alio orsa principio 96, 9. sic -sa est 107, 16 sq.
 origo *i. e.* deus 103, 22.
 oriri: cuius -undo sis patriae 15, 21.

- ornare terram floribus 4, 16. claris avidos -et honoribus 25, 14. -ri ornamentis alienis 35, 7 sq. ossa Fabricii 43, 11. ostensum est 63, 3. ostentare factum 11, 23 sq. (dignitas) -at indignos 38, 24. — *cf.* 53, 16; 87, 2. ostentum: magnum su(ae v)is monstrat (fortuna) -um 23, 3.
- pactum: quo -to 93, 5. pallere: -et stella 27, 15 sq. -eant plenae cornua lunae 95, 3. -ens Lucifer 14, 8. pallida luna 14, 2 sq. palmes: vernos stringere -ites 17, 12. pandere hiatus 25, 17. papae 18, 3; 80, 27. pariter atque 69, 33 sq.; ac 81, 26 sq. participatio 67, 3; 69, 27; 90, 24. particulas vestis auferre 2, 25 sq. patefacere *id q. explicare, ostendere* 67, 12; 69, 12 sq.; 122, 12. paternum ingenium 28, 22 sq. patrandi sceleris possibilitas 84, 22 sq.; 89, 15 sq. pauculi 17, 23; 43, 13. pecuniosus 52, 9. pelagus 45, 2; 87, 21; 110, 12. pendere: nihili p. 49, 10 sq.; 62, 4. pendulus ignis 103, 9. -um pondus 31, 20 sq. penetrare caelum 2, 15. se p. 26, 7. ut .. visus obstantia -raret 59, 6 sq. pensare aequa meritis praemia 16, 16. feraces inter se annos sterilesque 22, 16. providentiam *dei* 124, 4. percurrere cetera 70, 8. perditissimus quisque 13, 18. perducere ad extremam manum 39, 26. — *praeterea* 58, 12, 13. perdurare 30, 9; 35, 11. perpetuo p. 53, 30; 54, 19 sq.; 56, 23. peregrinus: nec Zenonis tormenta, quoniam sunt -na, novisti 6, 19 sq. perennis sedes 31, 10 sq.
- pererrans visu 39, 8. perexiguus 29, 23. perexile bonum 30, 26. perfectio felicitatis 64, 19. virtutum 39, 26. humana 92, 13. — *praeterea* 64, 28. perhorrescere 6, 4. — perfidiam 21, 23. remedia 46, 3. periculosa sors 31, 22 sq. perimere arbitrii libertatem 112, 7. permeare terras 121, 21. permittere: se .. accusatoribus iudicibusque p. 93, 11 sq. quibusdam -ssum puniendi ius 101, 13. -ssis habens 109, 11. — *cf.* 3, 4. permultae demonstrationes 31, 1. — permulta 34, 16. perosus: (mens) terras -a despicit 79, 30. perpetrare iniuriam 9, 3 sq. perrarus: -m est 37, 6. personare verum 73, 9. perspicax cogitatio 50, 31. iudicium 109, 24. -ces oculi 2, 9. — perspicaciter 60, 14. -cius 73, 2. perstringere: ut pauca ... de divina profunditate -gam 99, 18 sq. persuadere: ratio -det 67, 7. *tibi* -sum atque insitum 31, 1. pertractare 41, 13. perutilia cognitu 107, 9. pervagata inter suos gloria .. contentus 41, 5 sq. perversa confusio 99, 24. — perversi 14, 26. pervertere 6, 18; 20, 19. pervetusta memoria 6, 21. pervincere: *Camenas* nullus potuit p. terror 1, 5. pervium iacere incessui 83, 12 sq. pervulgare famam 40, 12. pessum: gravata p. .. mens 122, 3 sq. pessumdare: (provincialium fortunas) p. 9, 8. pestis: ducem -e solvere hospitis 88, 12 sq. piare: *Atrides Menelai* amissos thalamos -vit 105, 24. pingitur nox 80, 9. pisce ditare dapes 59, 22. — *cf.* *Ind. rer.*

- pius: -ae lacrimae 24, 15. — *cf. Ind. rer.*
 placidus canis 77, 4. vultus 15, 14 sq. -a quies 68, 25. -dae horae 4, 15.
 plagae aetheris 42, 23 (*cf. Verg. Aen. I 394*).
 plenitudo vitae 122, 27; 123, 16. 24 sq.
 plenus opibus 51, 20. bonum, quo p. esse perhibetur 65, 26 sq. -na exemplorum vetustas 54, 20; *cf. 55, 10 sq.*; 57, 16. deum summi .. boni esse -nissimum 65, 18 sq. plenissime 18, 25.
 plures hominum 83, 27.
 poenalis acerbitas 91, 13.
 pollens opibus 94, 5 sq.
 polluere conscientiam 12, 14.
 porisma: sive p. sive corollarium vocari mavis 67, 5. -mata ipsi (geometrae) vocant 66, 28.
 porrigere preces in excelsa 127, 5 sq.
 portio exiguae regionis 40, 6. pulcherrimi operis pulchra p. 33, 6. miseriae 55, 1. medicinae tuae 96, 4. — *cf. 41, 17; 61, 25.*
 portus placida manens quiete *i. e. summum bonum* 68, 25.
 poscere: ratio -it 24, 11. -endi humilitas 58, 17.
 positio (*i. e. Annahme*): -nis gratia ... statuamus 115, 28.
 possessio fragilis 58, 23 sq. ratio- nis 109, 30. supellectilis 34, 22. virtutis 105, 3. interminabilis vitae tota simul et perfecta 122, 13. opum 23, 9.
 possibile 108, 5; 112, 28.
 possibilitas 84, 7. 22 sq. 25; 89, 15 sq.
 posthac 46, 1 (post haec 20, 15).
 postergum 80, 2.
 postremus dolor 16, 15. -ma pulchritudo 33, 2.
 postulare: an ius -let 23, 6. de alienis praemia sermunculis -latis 42, 1 sq.
 praecellentissimus 65, 32.
 praecellere 28, 17; 30, 19.
 praeceptor *Platonis Socrates* 6, 8 sq. Senecam .. -em (Neronis) 55, 13.
 praecipitare: transversos eos li- bido -tat 83, 19 sq. alios in cladem meritam -vit indigne acta felicitas 101, 12 sq.
 praecognitio 116, 6.
 praecognoscere: -gnita liberos ha- bent eventus 116, 31 sq.
 praecurrere: recte -ris 82, 28. omne .. futurum divinus -rit intuitus 126, 16 sq.
 praedestinata: disponere 110, 7.
 praedicatio (famae) 41, 3; 57, 1.
 praegravare: animum maeror -vat 26, 4.
 praeire: invictum -euntis naturae auxilium 83, 5.
 praeiudicata accusatio 9, 17.
 praenosceri 110, 25; 111, 4; 112, 27; 116, 18; 125, 21.
 praenotio 115, 24; 116, 9 sq.
 praeposterum 112, 8.
 praescientia 111, 9. 19. 23; 112, 9. 31; 115, 14. 19 sq.
 praescire: -ri 112, 20. praescita res 112, 15. -ae res 111, 22.
 praescriptus dies 10, 2.
 praesentarius status 123, 12. 31. -a notio 126, 25 sq. — -tarie prospicere 97, 6.
 praesentire: nisi quam .. pro- videntia divina -serit 111, 7.
 praesidere operi 17, 30 sq. ani- malibus 37, 11.
 praestringere: te primum (For- tuna) liventi oculo -xit 26, 30.
 praevenire mutationes 126, 20.
 praevia veri luminis *Philosophia* 78, 21.
 praevidentia: non p., sed provi- dentia 124, 7.
 praevidere 111, 3; 117, 4.
 precari: haereant, -or 29, 3. quam cito finiri -baris 91, 19 sq.
 primordia vestra .. spectare 57, 12.
 prisci mores 36, 17.
 privatae rapinae 9, 8. — *cf. Ind. rer.*
 prodere: eadem prodente cognovi 2, 17 sq. nisi tua -didisset ora-

- tio 15, 17 sq. conscios p. 37, 22. (dignitas) -it ... indignos 38, 24 sq.
- prodigium *fortuna nominatur* 20, 20.
- prodigus: multi p. auri 25, 13.
- prodire: ne in infinitum ratio -eat 65, 17 sq.
- proditor (*syn.* auctor): naturarum omnium p. deus 102, 4 sq.
- producere: cum te matris utero natura -xerit 23, 12. (eventum) nulla causarum conexione -ctum 107, 18.
- proficere: quid ipsa scripta -iant 41, 9 sq. — (*synon. proficisci*) quos (improbos) bonum quaerentes pravus error avertit, nedum ordo de summi boni cardine -iens a suo quoquam deflectat exordio 98, 23 sq. — *praeterea* 74, 31.
- proficisci ab immobilis providentiae exordiis 98, 12 sq. quaedam de libero -scuntur arbitrio 125, 21 sq.
- profligare opes 62, 2. coemptio -tura inopia Campaniam 9, 10 sq.
- profunditas: divina p. 99, 18 sq.
- progressus mutabilium naturarum 96, 10 sq. fetuum seminumque 98, 10.
- proles: masculae -lis opportunitas 26, 15. -le laetatus 29, 17.
- prolixitas: rationis pr. 102, 11.
- prolixum tempus 41, 21 sq.
- promerere: Socrates iniustae victoriam mortis .. -ruit 6, 9. in-aestimabilem vicem divinae gratiae -mur 113, 29 sq.
- promovere *intr.* 22, 15; 29, 5.
- promptus: -um est, ut 48, 14. causas cernere -um est 95, 13. -issima ratio 60, 21. ad intelligendum -issimus 82, 30 sq.
- prope: noctis p. terminos 78, 8. — Phoebo -ior 14, 4. -iximus 26, 13; 29, 25; 56, 20; 100, 2.
- propensius studium 12, 8.
- properata malis senectus 1, 9.
- propitii accusatores 93, 2 sq.
- prosternere: discriminis terrore -stratos 13, 20. minimis quibusque -ni 29, 22. quos .. regia potestas ... -nit 55, 11 sq.
- proterere: (ales) pedibus -it escas 50, 14. (Fortuna) tremendos .. -it reges 22, 22.
- protervus Auster 31, 18.
- protrahere moras 2, 2.
- proventus futurarum rerum 126, 21 sq.
- provida natura 49, 25 sq.
- provocare actum mentis 120, 4.
- pudibunda ora *Acheloi* 106, 16.
- pugnantia semina 44, 18. elementa 103, 6.
- pulsare caelum 2, 13.
- pulsus: lassant crebris -sibus aera 95, 8.
- pungit molestia 62, 1.
- puniendi ius 101, 13. *cf. Ind. rer.*
- pure atque simpliciter nego 83, 29.
- purgatoria clementia 91, 13 sq.
- puritas divinae intellegentiae 96, 15.
- purpureum nemus 17, 7.
- quaeso, inquam (inquit), te 65, 23; 91, 11. — *praeterea* 95, 21.
- quaestio: pondus -nis 102, 11; de providentia q. 107, 4. -nis nodus 111, 12.
- quamlibet: numerus annorum q. multiplex 41, 18. q. prolixi temporis fama 41, 21 sq.
- quantalibet .. mole 26, 20. -umlibet 85, 26.
- quare 26^{ies} *legi Mac Kinlay l. l. testatur.*
- quasi 19^{ies} *teste Mac Kinlay l. l.* (q. accideret 6, 3 sq. quodam q. fluctu animorum 21, 7: 93, 16).
- quatimur fortunae salo 15, 10.
- querimonia 2, 5 sq. -ae forenses 51, 27 sq.
- quernae arbores 17, 6.
- questus: meis -ibus mota 15, 15.
- qui fieri potest 18, 15; 104, 6 sq.; 116, 16.
- quicumque: quam sit mordax quaec. condicio 58, 1.
- quidem — vero 2, 26 sq. ego q. 13, 15. id q. 15, 20. q. — autem 34, 14*

23. et q. 104. 15. nunc q. —
nunc vero 2. 12 sq. non q. —
sed 15. 18 sq.
- quidni 18. 20: 33. 5: 51. 21. 26:
54. 19: 101. 16: 104. 21.
- quies: -tis mihi loco fuerit ea ...
agnoscere 107. 12. — *cf. Ind. rer.*
- quiescere: -entes intrinsecus for-
mae 120. 4 sq.
- quietum vallum 31. 28 sq.
- quilibet 32. 18: 66. 3: 84. 30: 100.
3: 111. 6.
- quin etiam 4. 10: 59. 25.
- quingentis .. passuum milibus
12. 7.
- quini: bis -is annis 105. 22.
- quippe 3. 11: 34. 14: 35. 3: 46. 6.
- quire: non q. 51. 13: 66. 13 sq.
- quisque *liberius adhibetur*, v.
flagitiosum quemque 13. 20.
meliora quaeq. 28. 11: *cf.* 32. 10:
34. 28: 37. 15: 38. 18 sq.: 41.
5 sq. *al.*
- quo: quonam lateat 60. 5. quo ..
habitet 65. 8. introieris 75. 22.
sita sit 79. 21. inueniat 114. 25.
- quoad 71. 32.
- quoquo gentium 53. 24.
- rabidae irae 50. 6.
- radiare: tranquillo -at sereno ..
mare 27. 21 sq.
- radix: causis ea -ce nitentibus 92.
27: *cf. Ind. rer.*
- rapere verba 46. 4 sq.
- rapidus formae nitor 59. 4. turbo
13. 27. -i flatus 25. 4. fluctus
15. 11. meatus 102. 22.
- raptari errore 6. 28 sq.
- rara aetas 95. 15. forma 27. 25.
r. est fortuitis manendi fides
27. 9.
- rates: vagae pelago r. 87. 21.
- ratiocinari 62. 7: 112. 3: 121. 3.
- rationabilis natura 32. 24.
- reapse 66. 25.
- recessus aequoris 59. 26.
- recognoscens omnia vulgus 16.
11 sq.
- recolere: hoc .. -lentem vehemen-
tius coquit 28. 3.
- recolligere 119. 11.
- reconciliare sospitatem 18. 26 sq.
- recondere: quem -it obscuritas 62.
1. introrsum -itae formae 119.
30 sq. — *cf. Ind. rer.*
- recoquens harenas Notus 39. 15 sq.
- recordari: minime .. -or. quoniam
id memoriae fixum teneo 81. 25.
- recurere astri circulum 80. 10.
- recursus exercere 4. 7. repetere
50. 24.
- redimere ventos cruore 105. 26.
- reditu suo singula gaudent 50. 25.
- redux 44. 9: 80. 19: ignis 64. 9.
- refer: quid .. referre putas. tunc
illam .. deseras an te illa ..?
27. 11. (*synon. differt*) quid hoc
-fert vaticinio .. Tiresiae? 113.
1 sq.
- reficere aeternos cursus 103. 2.
-fectus 102. 13.
- reformidare: natura (mortem) -at
71. 26.
- refovere, *transl.* 45. 24.
- refragari propositis 66. 14. sen-
tentiae 107. 23. ratiocinationi
120. 20 sq.
- refugere: ignis omnem -it sectio-
nem 71. 19. -it, quod aestimat
esse fugiendum 109. 21.
- regnare: haec (i. e. gaudia, timor.
spes, dolor) ubi -ant 20. 14.
- relabi in contrarium 52. 4. in
contrariam partem 111. 16. in
ordinem 101. 28. in ea rursus.
a quibus sunt abscisa, -untur
71. 18 sq.
- relevare poenam 89. 7 sq.
- reliquiae fortunae 29. 25.
- remeat pomis gravis autumnus
103. 14.
- remittere frena 45. 4. (virgam) si
.. dextra -sit 50. 19.
- remordere: quosdam (providentia)
-det 100. 10.
- remorari equos 93. 23.
- reniti: reclamantem -tentemque ...
traherent 6. 12.
- renuntiare potentiae 55. 16.
- rependere: gaudium maestis la-
crimis -it 106. 4.
- repetere 23. 11: 48. 28: 50. 24: 51.
29: 103. 31.

- replere brevem ambitum 43, 1. indigentiam 33, 15. vox ... multorum -et auditum 32, 14.
- reptare: (muscularum) reptantium necat introitus 37, 16.
- repugnare, *transl.* 110, 24 sq.
- requies tranquilla piis 64, 15. laborum 68, 24.
- resecare rubos filicemque 46, 21. culpaе morbos supplicio 93, 4 sq.
- reserare diem 5, 16.
- reservare: qui mihi .. nihil apud aulicos, quo magis essem tutior, -vi 9, 20 sq.
- resides animi 50, 2.
- respectus: nullus r. habeatur exempli 90, 14 sq.
- respergere: amaritudinibus .. dulcedo -sa est 30, 5.
- resplendere: qua probitas luce -eat 85, 15.
- respuere: hominum solos -is actus .. cohibere 14, 21 sq. natura -it, ut contraria quaeque iungantur 33, 8 sq.
- retentare cupidinem 25, 18 sq.
- retorquere futurum ... ad praesentiam .. cognitionis 126, 16 sq.
- retrudere 72, 26.
- retundere: -datur improbitas 100, 8.
- revehere diem 103, 1. frondes 14, 15. — domum r. 79, 22. via, qua patriam -haris 107, 8.
- revisere patriam 74, 5 sq.
- revolvat in se intimi lucem visus 72, 23.
- rigare fletibus ora 1, 4.
- rigidus Cato 43, 12.
- rimari naturae causas 4, 19 sq. secreta 8, 8.
- rimula 60, 19; 93, 8.
- rite fundatur exordium 63, 15.
- rixari cum status sui qualitate 29, 10.
- robur valli 18, 10; 31, 29. per medullas r. corticemque diffundunt 70, 30. virilis animi 4, 28.
- rogare (*i. e. bitten*) 77, 19. (*i. e. fragen*) 17, 26; 73, 7.
- rogatio, *syn.* interrogatio: 17, 23; 18, 8.
- roseus dies 44, 20. sol 4, 5. -i flores 4, 16. equi 47, 2. -ae quadrigae 27, 13.
- rotare rerum orbem 76, 13; *cf.* 97, 27.
- rotunditas 117, 15. 18.
- rubens purpura 60, 2.
- rubrum litus 52, 20.
- ruere: ruituri 55, 18.
- rugae contracta in -am veste 5, 8.
- rumpere: ruptis caminis 7, 10.
- rupes Achaemenia 109, 1. -pe solutum saxum 20, 1.
- rutilans ripa: Hermus -ante r. 68, 28.
- rutilus ignis 102, 19. ortus 4, 14.
- saeptiger 106, 20.
- salire: (ales) arto -iens texto 50, 12.
- salubris sententia 18, 4. -es somni 36, 3.
- salum fortunae 15, 10. vitae 6, 24 sq.
- sancire: sententiam Platonis ore -xisti 8, 11 sq. (lege) -ctum est 15, 26. Platone -iente 76, 16. quid aeterna lex -iat 92, 3.
- sancte probare 65, 23.
- sarcina, *transl.* 5, 27. adversae fortunae s. 13, 13. pernicioosa domus s. 34, 2. senatorii census gravis s. 53, 31 sq.
- sarcinulae inutiles 7, 1.
- satiare multitudinis expectationem 26, 26. famem 52, 10. iras 106, 18.
- sator: terrarum caelique s. 63, 18 (*cf.* Verg. Aen. I 254; Eucler. 2).
- satur: vultur, dum s. est modis 77, 29.
- scena vitae 27, 6.
- scilicet 6, 3; 39, 27; 43, 25; 90, 26; 113, 28.
- scindere vestem 2, 24 sq. rura 52, 21.
- scintilla veritatis 75, 13.
- scintillula 19, 7.
- secare maris alta 36, 6. (anima) secta duos .. in orbem 64, 3.
- secretum conscientiae 11, 23. -a 37, 15.
- secretus trames 50, 22. -a otia 8, 18.

- sectari vitia 83, 17. -anda novisse 83, 19.
- sectionem ignis refugit 71, 19.
- secunda mors 43, 22. — secundo 73, 12.
- securus totius . . tumultus 7, 2. suarum s. (iniuriarum) 28, 15. — *cf. Ind. rer.*
- segnis vita 28, 14. s. ac stupidus torpet 87, 14.
- semet: in s. reditura 64, 4. a s. ipsis 101, 16.
- semita 79, 25; (*de deo*) 64, 16.
- senex *Boethius* 1, 8. gelidus *i. e.* Saturnus 80, 7. obscuri -nes (*i. e.* Stoici) 118, 26.
- sensibile vel imaginabile 120, 22.
- sententia (iudicum) 12, 6. — *cf. Ind. rer.*
- sepositae res 34, 20.
- sequestrare: a tuis opibus -ta 34, 8 sq. -ri nequit, quin 49, 11.
- serenus dies 19, 23. -um mare 33, 6. tranquillo -o 27, 21. — *deus* serenum *nominatur* 64, 14. — *praeterea* 7, 4; 31, 30.
- serere agrum 46, 19. animas 64, 8.
- sermunculus 42, 2.
- servantissimus: aequi s. 99, 19 sq.
- servator bonorum 99, 12.
- si etiam 30, 6. minus 10, 7. quidem 5, 5; 11, 10; 32, 8; 42, 7; *al.*
- siccare oculos 5, 7 sq. lacrimas 28, 26. aestas cererem fervida -at 103, 13.
- sidere: terraeque graves pondere -ant 103, 10. inferior -at mens 122, 4.
- signare querimoniam stili officio 2, 5 sq. tempora 17, 16. -at . . fama . . pauculis inane nomen litteris 43, 13 sq.
- significatio: subiectae rei s. 107, 20.
- sin vero 34, 3; 42, 17.
- singulariter 97, 8.
- sistere gradum 80, 22. (*conditor*) quae motu concitat ire, sistit 103, 24 sq.
- situs terrarum 42, 24.
- sobria (fortuna) 44, 6.
- socia fide 45, 7.
- sociare adversa 38, 8. se medio 97, 29.
- solida felicitas 65, 5. -issima veritas 125, 1.
- soliditas firma 79, 19.
- solitaria miseria 90, 20.
- solitudines exsilii 5, 23 sq.
- sollicitare fatum 93, 21. aequora ponti 4, 11.
- somniare felicitatem 46, 11. vestrum . . principium -atis 50, 30.
- sonorus Eurus 31, 12. -a flamina 4, 10 sq.
- sopitis querelis 79, 19.
- sordes vitiorum 93, 8 sq.
- sordescere: vasa -unt 79, 12; *transl.* 54, 6.
- sortiri *idem fere quod* accipere 96, 12; 126, 23.
- sospitas: aditus reconciliandae -tis 18, 27; -tis auctor 19, 3.
- spargere lucem 27, 14 (*cf. Verg. Aen. IV 584*). -sae escae 50, 14.
- specimen beatitudinis 46, 17. paterni . . ingenii 28, 22 sq.
- speciosus 25, 27.
- spectator . . cunctorum . . deus 126, 30 sq.
- specula providentiae 99, 14.
- specus Tartareum 78, 14.
- spicula pectoribus figere 109, 2.
- spinae *rosarum* 27, 20; affectuum infructuosae 3, 7.
- spirare: -at Auster 27, 19. -at florifer annus odores 103, 12. vitam 103, 17.
- spolium: (*Hercules*) abstulit saevo sp. leoni 106, 7.
- spuma *apri* 106, 20.
- stabilitas divinae mentis 96, 12.
- stabilliter 97, 8, 22.
- stare: nimborum polus stetit imbribus 5, 12.
- statio *i. e.* tempus anni 14, 19.
- stellifer orbis 13, 25. polus 60, 7. -ae noctes 25, 6.
- sternere: una stratus ac felix hora 23, 4. strato aequore 24, 5.
- stilus: -li officium 2, 6. -lo mandare 10, 23. celeri -lo 118, 30.
- strages dare 37, 2.

- strepere (*i. e. lärmend preisen*):
quid .. proavos -itis? 57, 12.
- strepitus (*i. e. lautes Preisen*):
quid .. tanto fortunae -tu de-
sideratis? 34, 12.
- strictim attingere 16, 10.
- stridens campus inhorruit 17, 10.
- stringere lucem breviora mora 14,
10. avida manu vernos str. pal-
mites 17, 11 sq. inresoluto sin-
gula nexu 49, 27 sq.
- struere aciem 6, 29. necem 12, 5.
struma 52, 29.
- studiosi sapientiae 8, 12 sq.
- stupere 45, 21; 77, 20. legem -ebit
atheris 95, 2; *cf.* 16. quod -eant
ignorantes 99, 17.
- stupidus torpet 87, 14.
- suadela rhetoricae dulcedinis 21,
11 sq.
- suapte natura 51, 24; 92, 27; 120,
18.
- subdere summos reges 15. 6.
mundi gubernatio ... divinae
rationi -dita 19, 5 sq. mens notis
-dita corporum 119, 4.
- subiacere periculis 58, 19.
- subiectus: molestiis -a 49, 14.
(virtus) sceleratorum pedibus -a
79, 6. materia 117, 22. corpori
passio 120, 6 sq. materiale -um
108, 2. -ae rei significatio 107, 19;
rei -ae veritas 64, 22. notitiarum
-a 120, 19. plura sensibus et
imaginationi esse -a 120, 25; *cf.*
123, 29 sq. -orum insidiae 58, 18.
- subigere: cuncta -egerant .. modi
Orphei 77, 7.
- subintrare: impotentia -at 54, 28.
- subitus hospesque venisti 27, 6. -a
mutatio rerum 21, 6. -o lumine
5, 17.
- sublimes (animae) 64, 7. in -e
feras animum 122, 3.
- subnixus: probatio firma ratione
-xa 116, 12 sq.
- subripere fraudibus 87, 10 sq.
- subtilis: vestes ... -li artificio ..
perfectae 2, 16 sq.
- succidere: una dubitatione -sa in-
numerabiles aliae velut hydrae
capita succrescunt 95, 25 sq.
- succincta fortuna 44, 6.
- succinere modos 21, 14.
- succrescere 95, 26; *cf.* succidere.
- sufficientia *subst.* 60, 16; 61, 2.
30 sq.; 67, 15 sq. 18; 74, 7. 10.
- summa beatitudinis 62, 12. cri-
minis 10, 9. rationum 75, 5.
redigere in -am 59, 13. -am et
singula novisse 114, 28.
- super haec 66, 27; *adv.* 88, 20.
- superficies: Alcibiadis -e pulcher-
rimum corpus 59, 7 sq.
- superfluitas 34, 18.
- superfluus 33, 17.
- supergradi universitatis ambitum
117, 26. omnem temporis motio-
nem 124, 1. necessitatem 98,
3 sq.
- superus: -o cardine delapsa 5,
24 sq. in -um diem 78, 12 sq.
- suppetere (ad nutum) 29, 21.
- supra verticem 2, 7: 55, 2.
- supremus (margo) 2, 21. obitus
103, 19. -a mors 42, 14.
- surgere: sidus -at 4, 14; *cf.* 80, 5;
103, 9. omne hominum genus ..
simili -it ab ortu 57, 6.
- suspicio criminis 13, 1. tenuis
74, 19.
- susurrare: (ales) silvas dulci voce
-at 50, 16.
- sustinere ab alio 37, 26. insuffi-
cientiam 51, 20. nescire -ent
60, 6.
- tabescere affectu desiderioque 20,
18. lacrimis ac dolore 28, 21.
- taciturnitas modesta 20, 16.
- tacta carmine pocula 87, 26.
- tamen ne 25, 2 (*cf.* verumtamen).
- tegmen: vani -ina cultus 85, 7.
- temerarius casus 17, 27. motus
107, 17. -um 94, 21.
- temperamentum: sanitatis ipsius
atque aegritudinis modum -tum-
que dinoscere 99, 9 sq.
- temperies: illa intima t. ... ani-
morum 99, 4 sq.
- tempestas, *transl.* 28, 27.
- temporaliter 97, 9 sq.
- tenax morsus 58, 9. -ces ancorae
29, 1. -cissime 71, 16.

- tenebrosae noctes 24, 2. -a 110, 2.
 tepens Zephyrus 27, 17. ver 103, 11.
 tergeminus (Cerberus) 77, 20.
 tergere: (lumina) -amus 5, 7.
 testatius sapientiae tractatur officium 94, 7.
 textum artum 50, 12.
 thalamos amissos *Menelai Agamemnon* piavit 105, 24.
 tonare: -at ruinis .. ventus 31, 26 sq. — *cf. Ind. rer.*
 torpere: segnis .. -et 87, 14.
 torquere: ruptis .. caminis -et .. *Vesaeus ignes* 7, 10 sq. spes ... -et 85, 11.
 torret Notus 39, 15 sq.
 tortor: filios invenisse -es 57, 26.
 torus: assistentes -o 3, 1.
 torvus: -vis inflammata luminibus 3, 3. -vos .. timent 80, 25. ore -vo 85, 6.
 traducere: error ... a vero .. ad falsum .. -cit 60, 23.
 tragoediarum clamor 24, 16.
 trames 20, 6; 47, 17; 48, 29; 50, 22; (-te devius) 59, 17; (propositi t.) 107, 9.
 transbare polum 60, 7.
 transcendit ignis verticem 80, 4. nondum Caucasum ... fama -derat 40, 20 sq. ratio *figuram* quoque -dit 117, 23 sq.
 transformare 87, 7; 98, 9.
 transfundere 53, 11; 94, 9.
 transigere: -acta (felicitas) 31, 8. futura .. -acta 122, 26. — (escas) 71, 22.
 transitorium momentum 122, 20.
 transmittere campos 121, 27. ad interiora 21, 10.
 transversos eos libido praecipitat 83, 19.
 tremescere iura 56, 1.
 tridua febris 59, 12.
 triones: septem gelidi tr. 39, 14.
 triumphalis largitio 26, 26.
 trux magister *leonum* 49, 32 sq.
 tumultus affectuum 16, 19. bellicus 105, 9. furiosus 7, 2.
 tundere litus fluctu 95, 10.
 turbidus Auster 19, 20. ira -a 85, 10.
 turpare: fronte -tus *Achelous* 106, 15.
 ubique gentium 32, 13. terrarum 53, 25.
 ultimus cortex 71, 3. labor 106, 21. -a *Thyle* 56, 2.
 ultra *adv.* 83, 14; 85, 24; 105, 17. — *praep.* ult. communem hominum valentiam 2, 8 sq. homines 87, 4. — ulterius 47, 11; 83, 12; 91, 2. firmior in ulteriora contendas 102, 13.
 ultro 13, 5; 23, 1; 38, 20; 54, 5.
 ululare 88, 7.
 umbratiles dignitates 53, 21.
 undantes fletibus oculi 5, 7 sq.
 universitas: -tem regere 76, 3.
 usitato cunctis vocabulo 74, 2.
 usque 3, 13; (eo u.) 20, 20; (ad eum locum u.) 83, 12.
 usquequaque 51, 18 sq.
 usurpare: id hominum sermo communis -at 104, 15.
 usus largiendi 32, 11. virtutis 42, 5.
 utrumne — an 67, 8 sqq.
 vacuus viator 35, 17. ponderis 39, 28.
 vada *Tyrrhena* 59, 24. unda -di 109, 6.
 vagatur montibus altis defluus amnis 19, 28 sqq.
 valentia 18, 17; 48, 16; 61, 31; 81, 13.
 valentior 82, 11.
 vanescere: -scunt ilico 53, 27.
 variare: (mundus) -at vices 27, 26; 44, 17 (*Verg. Aen. IX* 164; *Prudent. C. Symm. II* 318).
 vastus: siti -a regio 40, 8 (*cf. Verg. Aen. IV* 42). -um *Polyphemi* antrum 106, 1.
 vehere: quem caduca ista felicitas -it 30, 21. flammam .. sursum levitas -it 71, 10 sq.
 vehicula *Philosophiae* 79, 25 sq.
 vela ventis committere 22, 14. *Neritii ducis* 87, 20. *Graiae dare v. classi* 105, 25.
 velare (*de fortuna*) 21, 22; 35, 10. -tae rationes 95, 20 sq.
 vellere: vulsi trunci 109, 7.

- venia: -m prece umbrarum domi-
 nos rogat 77, 18.
 ventilante doctrina 73, 6.
 ventosa *fortuna* 44, 5.
 veraciter praestare 62, 26.
 verberare ventos 121, 24. (ter-
 ram) si .. Boreas ... -et 5, 15 sq.
 vernacula laris nostri musica 21,
 14.
 vernaes flores 59, 4.
 verni flores 33, 9. palmites 17, 12.
 -ae rosae 27, 18.
 verrere pulverem 121, 22.
 vertex, *transl.*: veluti ad -ticem
 referri 67, 20. uno veluti -tice
 72, 12. transcendit ignis -ticem
 80, 4. circa ipsam rerum .. -ticem
 deficiunt 83, 9. summo -e mundi
 102, 21.
 verumtamen ne 26, 8. — *cf.* tamen.
 vestigare 62, 16; 72, 21.
 vicinius petere 98, 2.
 vicis: parem -cem reddere 53, 18.
 aptam meritis -cem referre 93,
 30. -cem divinae gratiae pro-
 mereri 113, 29 sq. iniusta -ce
 14, 28. versa -ce 94, 12. prae-
 noscendi -ce 126, 19. noscendi
 -ces alternare 126, 15 sq. mi-
 sceri -ces 17, 19. variare -ces
 27, 26; 44, 17. tantas -ces ver-
 sare 14, 23 sq. vertere -ces 22,
 20. fortunarum -ces 19.1. -cibus
 92, 7. -cibus aequis 102, 26.
- victrix causa 99, 21.
 vigilantius 74, 20.
 vilescece 32, 5; 54, 7; 58, 18.
 vilissima rerum 7, 1 sq.; 34, 29.
 vineta frenis (mens) 20, 13.
 vincula (leonum) 49, 31. terrae
 76, 22. in -cla conicere 38, 2.
 vindicare: ius sibi v. 37, 12 sq.
 violentia allata 23, 19.
 violentus Notus 39, 15. alienarum
 opum v. ereptor 87, 8 sq. -torum
 .. manus 2, 24 sq.
 viridis arbor 59, 19. iuventa
 (Verg. Aen. V 295) 1, 7. -es
 campi 121, 27. lapilli 68, 30.
 viscera Alcibiadis 59, 7. terrae
 110, 11.
 vitio venit 35, 6. — *cf.* *Ind. rer.*
 vitrea unda 19, 22 sqq.
 vivacissimus mentis ignis 95, 27.
 vividus color 2, 9.
 vocabulum: usitato cunctis -lo 74,
 2. decora -la 43, 15. — *cf.* 108, 9.
 volare: apium par -antum 58, 7.
 volentia cuncta parere 76, 3 sq.
 volubilis: rotam -li orbe versamus
 24, 8 sq.
 volucris currus 80, 17. -e momen-
 tum 123, 20. -es *Harpyiae* 106,
 8. pennae 79, 27.
 vosmet ipsos .. summittitis 35, 1.
 vota excipere 25, 12. ponere 16,
 18. in his ... actuum -orumque
 versatur intentio 48, 8.

VI. INDEX GRAMMATICVS, RHETORICVS, PROSODIACVS, METRICVS.

In indicem ea sola troporum et figurarum exempla recepimus, quae alicuius momenti esse videbantur. — Stellulis loci carminum indicantur.

- ablativus:** felicior (infelicior) eo 90, 19, 25. — *cf.* acc. et abl. permut., gerundium, praepos. 2.
- accusativus:** limen excessit 3, 16. patriam reveharis 107, 8. *veniam .. dominos rogat 77, 18 sq. — latere *aliqui*: 108, 8 sq. — o meritos! 12, 9; *cf.* 28, 24; 32, 17. — *pressus gravibus colla catenis 4, 22. notas insigniti frontibus 10, 3. *albentes hebetata vultus 27, 15. — multaque id genus 79, 18. in id aetatis pueris 28, 21 sq. illud quidem acquiescent 92, 14 sq. — *cf.* figura etymologica et synonymica.
- accusativi et ablativi permutatio:** an ubi Romani nominis transire fama nequit, Romani hominis gloria progredietur? 40, 24 sq.; *cf.* *Ind. verb. s. v.* humus, in, quo *et* Engelbr. p. 27.
- adiectiva poetice composita** *cf.* poetica.
- adiectivum pro adverbio ponitur:** *flebilis heu maestos cogor inire modos 1, 2; *similiter* *1, 9. *11 (intempestivi cani); 3, 15; 6, 29 sq.; 16, 15. 18 sq.; *31, 11. 24 sq. 30; *36, 12; *54, 10; 89, 23 sq. (diuturnior nequam); *94, 28; *121, 31. *Cf.* Bednarz II (1907), 2.
- adverbii vel enuntiati adverbialis attributiva positio:** *gloria felicis olim viridisque iuventae 1, 7; *cf.* 53, 30 sq. Sirenes usque in exitium dulces 3, 13. nostro quondam lacte nutritus 4, 27; *cf.* 16, 6. impunita barbarorum semper avaritia 9, 5. suis de me decretis 10, 16 sq. divinum merito rationis animal 34, 21. clarissimos suis temporibus viros 41, 8. temperiem, velut in corporibus dici solet, animorum 99, 4 sq.; *cf.* traectio.
- allegoria v.** metaphora.
- allitteratio (eos tantum locos dabimus, ubi non fortuito duae pluresve voces ab eadem littera incipiunt):** c: *corpore laxa cutis 1, 12; *colla catenis 4, 22; *14, 26 sqq. (*ter*); *15, 3; 19, 11; 24, 15; *pleno Copia cornu 25, 9; coram latrone cantares 35, 18; *43, 9; *50, 8; *59, 23 sq.; 62, 11 sq.; *64, 1 sq. (*ter*). 5 (*ter*). 22 sq.; 67, 9 sq. 24 sq.; 68, 7; 69, 8 sq.; 71, 25 sq.; 73, 13; *77, 12. 21 *alia*; *ter* *78, 1 sq.; 98, 11 sq.; 115, 13. — d: *dente .. domitor 50, 5 sq. 10; *59, 22; 66, 26; 71, 27. — f: *fida .. fortuna faveret 1, 17; 11, 24; *14, 9; *15, 13; 21, 20; 24, 17; *27, 27 sq. *al.*; *ter* 28, 4 sq.; 31, 3; 51, 6; *58, 8 sq.; 62, 18; *103, 8; *quinquies* *95, 9 sqq. — l: levia aut ludicra 83, 7; 87, 9 sq.; *121, 25. — m: *maestos .. modos 1, 2; 10, 23; *14, 22; 18, 13; 26, 2; *ter* 26, 20 sq.; 31, 2; *64, 1 sq. 3 sq.; *93, 20 sqq.; 94, 15 sq.; *septies* 93, 16 sqq. — n: nobilitas notum 29, 13 sq.; 57, 4 sq.; *ter* 56, 24; 57, 25 sq.; 71, 20; *110, 17; 125, 15. — p: *praecipiti .. profundo 3, 24; 8, 17; 22, 13; 26, 7. 12; 28, 10. *ter* *28, 16 sq.; 32, 11 sq.; 52, 3; 61, 27 sq.; 68, 25 sq.; *quater* 48, 6 sq.; 83, 12 sq.; *sexties* 67, 3 sq. — qu: *qui quondam 1, 1; 4, 27 *al.* — r: *Rapidus, rector

15, 11; 17, 28; *50, 19 sq.; 59, 3; *68, 28 *al.* — s: *solantur ... senis 1, 8; *sonora .. sollicitent 4, 10 sq. *13 sq.; 11, 13; *14, 16 sq.; *15, 6; *17, 4; *ter* 120, 26 sq.; 121, 19 sq. — t: *tendit ... tenebras 3, 26; *44, 27; *quinquies* *56, 1 sq. — v: *vocata venit 1, 14; *14, 13; 22, 14; *verterit vices 22, 20 (*cf.* *27, 26; *44, 17; 94, 12); *ter* *88, 25 sqq.; *121, 24; *quater* *50, 17 sqq.; *series* 105, 12 sq. — *binæ litterae iterantur*: *praeire* .. honore .. *poscendi humilitate* 58, 17. **pennae* ... *celsa conscendant poli* 79, 27 sq. **currum* ... *regit rerum coruscus arbiter* 80, 17 sq. *nulla ratio* ... , *nullus respectus* 90, 14. — *cf.* *figura etymologica*, *praepositiones*, *synonymorum compositio*.

anacoluthon: **tunc me* .. *liquerunt* .. *tenebrae* ... , *ut, cum* .. *glomerantur sidera* ... , *sol latet ac* ... *in terram nox funditur; hanc si* .. *Boreas* ... *verberet* ... , *emicat* ... *Phoebus* 5, 9 sq. **Quid, o superbi, colla mortali iugo frustra levare gestiunt?* 43, 3 sq. **quod mundus stabili fide concordēs variat vices, quod* ... , *quod* ... , *hanc rerum seriem ligat* ... *amor* 44, 16—45, 3; *cf.* *45, 5 sqq.; *72, 21 sq.; 73, 12 sqq.; 75, 16 sq.; 98, 11 sqq.; 102, 8 sqq.; 120, 27 sqq.; 125, 26 sqq.

anaphora (et variatio): *aliae* .. *aliae* .. *alias* .. *aliarum* 70, 24 sq. *alii plus aequo* (*bis*) 100, 12 sq. *aliter* (*bis*) 117, 16. (*quater*) 117, 20 sq. — **crede* (*bis*) 27, 27 sq. *cur* (*bis*) 99, 6 sq. — **da* (*ter*) 64, 10 sq. **dedit* (*ter*) 57, 8 sq. — **felix, qui potuit* (*bis*) 76, 19 sqq. — **hic* (*ter*) 45, 10 sqq.; *haec* (*ter*) 44, 11; **haec* ... *hinc* ... *hic* 80, 21 sq.; **huc* ... *haec* ... *hic* ... *hoc* 68, 21 sqq. *haecine* (*bis*) 8, 4. 10. — **iam*

(*bis*) 88, 14 sqq. *idcirco* ... *quoniam* (*bis*) 67, 29 sqq. *eadem* ... *eadem* 67, 15 sq. **ille* (*bis*) 57, 8 sq. *illa* ... *haec* (*bis*) ... *illam* ... *hanc* 44, 3 sqq. *inest* (*bis*) 109, 22. — *licet* (*bis*) 24, 1 sq. — *mei* ... *mecum* .. *me* 23, 19 sq.; 79, 25 sq. — *nihil* (*bis*) 112, 31 sq.; **nil* (*bis*) 15, 2. *non* (*bis*) 85, 27. *nullus* ... *nullius* (*bis*) 86, 11 sq.; *nullus* (*bis*) 90, 14. *numquam* (*bis*) 85, 15 sq. *nunc* (*ter*) 24, 4 sq. — *plena* (*bis*) 54, 20. *potentem censes* (*bis*) 55, 6 sq. — *quamvis* (*bis*) 96, 22 sq. *qui* (*ter*) 55, 7 sq. *quae* 55, 3 sq.; *60, 1 sqq.; 64, 17; **quae vis* ... *quae* 119, 9 sqq.; *quod* (*ter*) 61, 7. 13 sq.; **quod luctus* ... *quod luctum* 77, 15 sq. **quis* (*ter*) 114, 23 sqq.; *quid* (*bis*) 7, 23; 33, 10 sq.; 70, 19; 99, 10 sq.; *quid quod* (*bis*) 70, 29 sqq.; *quid si* (*ter*) 24, 19 sqq. *quoniam* (*bis*) 18, 29 sq.; 67, 30 sq. *quotiens* (*ter*) 9, 1 sq. — **saepe* (*bis*) 27, 21 sqq. **sic* (*bis*) 23, 2; 33, 6 sq.; *103, 2 sq. **silvas* (*bis*) 50, 15 sq. — *talis habitus talisque vultus* 8, 7. **tu* ... *tu* ... *tua* 14, 9 sqq.; *cf.* *64, 14 sq. *tuis* (*bis*) 13, 3 sq. — **unus* (*bis*) 57, 7. *ut* (*bis*) 59, 4; 62, 5; **ut* ... *ut* ... *ne* 44, 22 sqq. *al.*

antithesis: *ab iure ad iniuriam* 9, 6 sq. *privatis rapinis* ... *publicis vectigalibus* 9, 8. *depulsus* ... *compulsus* 9, 22 sq. *pro verae virtutis praemiis falsi sceleris poenas subimus* 11, 25 sq. *ut principio cognito, quis sit rerum finis, ignores* 18, 15 sq. *quid* ... *extra petitis intra vos positam felicitatem?* 30, 10 sq. *dignos* ... *indignos* 38, 23 sqq.; *cf.* 53, 7. *praesentiam* ... *absentiam* 51, 16. *taceo, quod naturae minimum, quod avaritiae nihil satis est* 52, 14 sq. *pulcherrimum* ... *turpissimum* 59, 8. *mobilem* ... *immobilem* 76, 13 sq. *rationes non extra petitas, sed*

- intra rei ... ambitum collocatas 76, 14 sq. compotem ... expertem 86, 5 sq.; cf. 54, 21; 91, 8 sq.; 91, 22 sq.; 98, 6 sq.; 99, 23 sq.; *106, 4; 113, 6 sq.; *115, 2. — cf. asyndeton, paradoxon.
- assonantia:** *amor ardet 36, 19. angustissima ... arca 40, 9 sq. assumpsit acceptaque 42, 9. — incomitatum .. iter innocentis 6, 2 sq. indiscreto ietu 24, 17. infra infima 34, 27. — odiis ... opposui 9, 17 sq. *ordo ... ortum ... orbem 50, 26 sqq. al. — cf. praepositiones 1).
- asyndeton:** a) *singularum vocum:* tenuissimis illis subtili artificio indissolubili materia 2, 16 sq. dolor, ira, maeror 16, 19. *trepidus gemens 25, 22. pudicitia pudore 28, 16 sq. spatium, firmitudinem, celeritatem 59, 1. *opes honores 60, 10. reverentia, claritudine, iucunditate 68, 2. *vidit, perdidit, occidit 78, 10. *voce corpore 88, 19. *serpens, leo, tigris, ursus, aper 93, 24. pollens opibus, honore reverendus, potentia validus 94, 5 sq. causas, ordinem, formas 96, 11 sq. — *enumerationes bonorum, malorum, virtutum, vitiorum non recipimus.* — b) *enuntiatorum:* nihil .. periculi est, lethargum patitur 5, 3; *nec speres aliquid nec extimescas, exarmaveris impotentis iram 7, 16 sq. bonis omnibus pulsus, dignitatibus exutus, existimatione foedatus 13, 15 sq.; 13, 17 sqq.; *20, 5 sqq. tu fortunam putas erga te mutatam esse: erras 21, 17. si probas, utere moribus, ne queraris 21, 22 sq.; cf. 23, 16 sq. 20 sq.; 24, 1 sqq.; 25, 26 sq.; 26, 16 sqq.; *27, 19 sq.; 32, 5 sqq.; 38, 8 sq.; 44, 14 sq.; 52, 26; 54, 24 sq.; 72, 1 sq.; al. Cf. Bednarz I 25 sqq.
- caesurae** cf. prosodiaca (metrica).
- chiasmus:** dextra .. libellos, sceptrum .. sinistra gestabat 2, 26 sq. si cas vel studiosi sapientiae regerent vel earum retores studere sapientiae contigisset 8, 12 sqq. si quidem deus ... est, unde sunt mala? bona vero unde, si non est? 11, 10 sq. aut materiae naturam aut ingenium ... artificis 33, 20 sq.; cf. 55, 12 sqq.; 71, 26 sqq.; 97, 15 sqq.; 109, 20 sq. al.
- climax:** non modo tacitum, sed elinguem prorsus mutumque 5, 1 sq. inepta, perpetrata iam prorsus iniuria 9, 3 sq. suscepi ... contendi ... evicci 9, 13 sq. pluribus maximisque 28, 8. paucis minimisque 33, 16; cf. 38, 23 sq.; 83, 3 sq. 22 sq.; 112, 28 sq. al.
- coniunctivus:** a) *hortativus:* *nec speres ... nec extimescas 7, 16. *numquam ... petas 17, 8. *nec quaeras 17, 11. sed 21, 23 ne queraris. — b) *potentialis:* fas non sit 7, 3; cf. 11, 12; 15, 21. quae nunc tibi est .. causa maeroris, .. tranquillitatis esse debuisset 21, 24 sq.; sed debui 9, 19. nonne iniurius fueris et ... sortem exacerbes? 22, 12 sq. retineri non possit 30, 7; praeterea 11, 7; 13, 12; 17, 29. 31; 21, 3; 22, 6 al. — c) *optativus:* respondeas velim 18, 19. *spiret ... Auster, iam spinis abeat decus 27, 19 sq. — d) *deliberativus:* quidni meminerim? 18, 20. — *Coniunctivus 1) cum impersonalibus:* oportet detegas 7, 24 sq. reputes licet 28, 9. metuat necesse est 30, 23 sq. aequum est ... demonstrat ... ostendat 90, 2 sqq. — 2) *post pron. indefin.:* id quoquo modo sit 10, 20 sq. utcumque se res habeant 29, 4. quicquid videas 99, 23.
- constructio κατὰ σύνεσιν:** homine .., quos ... necat? 37, 14;

cum a semet ipsis ... quisque dissentiat faciantque 101, 16 sq.; cf. 102, 8 sqq.; 111, 6 sqq.; 126, 4 sq.

cum: *cum .. venerit aestas, .. divis 14, 11 sq.; cf. 26, 3; *27, 13 sq. *cum verterit .. et .. fertur 22, 20. tum ..., cum deserit cumque ... succinat 21, 12. est, cum ... mereatur 43, 24 sq. iam .. finiverat, cum ... mulcedo defixerat 45, 20 sqq. Cf. Eng. 33.

dativus: est pudori degener sanguis 29, 13; *sed* ne tibi pudor simus 10, 13 sq.; vitio venit 35, 6. morti .. damnatur 12, 8 sq. multitudo gestorum tibi 16, 8. mundum .. deo regi 73, 20 (cf. 18, 6). abesse aliquid beatitudini 29, 7 sq.; rebus quidem rectus ordo est, opinioni vero tuae perversa confusio 99, 23 sq. materiam gerendis rebus optavimus 39, 22 sq. — decem milibus conferatur annis 41, 15; inaccessae luci coniungi 114, 1 sq. cani comparabis 87, 10. nihil avibus differt 87, 15; cf. conectere p. 196. — eadem caeco putare 92, 14. memoriae fixum 81, 25.

diminutiva: meretriculas 3, 4. lectuli 3, 21. panniculis 6, 14. sarcinulas 7, 1. scintillula 19, 7. igniculo 59, 12. rimula 60, 19; 93, 8. muscularum 37, 15. vulpeculis 87, 11. sermunculis 42, 2. *lapillos 68, 30. circulus 98, 6. munusculum 75, 28. — vernacula 21, 14. — paululum 47, 6. pauculis 17, 23; *43, 13.

dum cum indic. 13, 13; 26, 27 sq.; 55, 18; 61, 24; 62, 22; 70, 9. 28. — *cum coni.* *1, 17; 2, 5; 20, 21; 59, 11; *78, 4; *al.*

ellipsis: medicinae tempus est quam querelae 4, 25. qui nunc populi rumores, quam dissonae multiplicesque sententiae, piget reminisci 13, 10 sqq. sospitatis auctori grates, quod ... 19, 3. quod ad praecipuos viros 42, 12. *quid Brutus aut rigidus Cato?

43, 12; cf. 53, 21 sqq. sed hoc apud exteras nationes 53, 28 sq. id te paulo ante dicturam ... prospexi 74, 18 sq. ut quidam me quoque excellentior 100, 5. concursus (causarum) casum videtur operatus 108, 17. — *cani (capilli) 1, 11 *al.* Cf. Bednarz I 22 sq.

enallage adiectivi: maiestatis crimen in Albinum delatae 11, 18 sq. non aequa meritis praemia pensari 16, 16. ab hac sententiae veritate 17, 31 sq. in hanc vitae scenam 27, 6. *(Ursa) numquam occiduo lota profundo 102, 23.

epanastropha: *gaudia pelle, pelle timorem 20, 8 sq.

epexegetis: hoc tantum dixim ultimam esse adversae fortunae sarcinam *egs.* 13, 12 sqq.; cf. 56, 16; 59, 11; 61, 19 sqq.; 66, 16 sq.; 90, 10 sq.; 117, 2 sq. 28 sqq. *operis tanti pars non vilis homines 15, 9 sq.; cf. 44, 14 sq.; 62, 6 sq.; 71, 27 sq.; 81, 30 sq.; 86, 11 sq.; 90, 25 sq.; 91, 2; 125, 27. an etiam causas, cur id ita sit, comprehendisti? 60, 18 sq. bonum ... ita describas licet, bonum esse, quod desideretur ab omnibus 72, 9 sq.; cf. 81, 6 sq. 26; 83, 17 sqq. *alia.*

epiphora: praesentem tamen .., confessum tamen 12, 6. gestorum tibi ... obiectorum tibi 16, 8 sq. scientis omnia, potentis omnia 79, 7 sq. *quos serpens, leo, tigris, ursus, aper dente petunt, idem se tamen ense petunt 93, 24 sq.; cf. 37, 25 sqq.; 52, 12.

esse: foret 2, 10; 53, 24. compertum foret 10, 1. obversatus fueram 5, 22 sq.; cf. 35, 19; 39, 2 sq. 22. — aforet 47, 13.

et secundo loco: *fixit et certis volucres sagittis 106, 8.

etenim primo, raro altero loco (41, 14; *79, 27: 81, 10 *al.*), *rarisime tertio* (125, 5) *legitur.*

figura etymologica: magnum saepe certamen ... certavimus 6, 7 sq. ad efficiendum (facinus) 13, 21. hunc continuum ludum ludimus 24, 8. — *cf.* assonantiam.

figura synonymica: pernicioſa ludentem 21, 24. *magnumque su(ae vi)s monstrat ostentum 23, 3. *miseras ... flere querelas 25, 10 sq. curules insidentibus 26, 23. *spiret insanum nebulosus Auster 27, 19. *vitam spirat 103, 17. *tantas variat vices 27, 26. *silvas dulci voce susurra 50, 16. *proavos strepitis 57, 12. asinum vivit 87, 14. *monstra, quae patitur 88, 21; *cf.* *77, 15.

fore cf. esse.

formae rariores: *magnum su(ae vi)s monstrat (fortuna) ostentum 23, 3 (*cf.* Engelbr. 56). *specus *neutr.* 78, 14. sapientum 94, 4. — ammirere 6, 24; 76, 16. querere 44, 14. arbitrere 107, 6. perturbere 110, 24. reminiscere 15, 22. vereare 107, 12. movebare 18, 3. fatebare 115, 26. loquebare 75, 25. querebare 91, 18. — venere 34, 10. cessere 120, 11. — memorasti 16, 9. — *solvier 95, 12. — *pass.* consolari 52, 11. criminamur 10, 12. oblita 78, 24; *115, 7.

genetivus 1) *appositivus* saepe ornandi sermonis causa ponitur, *cf.* *sidera lunae 4, 6. in hoc vitae salo 6, 24 sq. in hanc vitae scenam 27, 6. gladii terrore 55, 2. — *praeterea* 5, 6 sq. 23 sq.; 8, 19; 12, 15; *15, 10; 16, 14; *17, 2; 18, 10 sq. *al.* — 2) *obiectivus*: sui distinctio 33, 1. me horum .. commemoras 73, 12. — *relationis*: securi tumultus 7, 2. manendi fida 22, 2. mali patiens 71, 4. vitae huius exosa 28, 18 sq. *al.* — 3) *partitivus*: uti mentis es 16, 20. tantum animi 20, 18 sq. id aetatis 28, 22; id locorum 40, 22. eo

loci 108, 18. ubique gentium 32, 13. quid praecipui 32, 20 sq. (*sed* 6, 4 novum aliquid, *cf.* 21, 2; 40, 12 sq.; 41, 15 decem milibus annis). plures hominum 83, 27. vilissima rerum 7, 1 sq.; 34, 29. — 4) *possessoris*: nostri fuerit fortasse defectus 11, 7 sq. propria dignitatis pulchritudo 53, 13. — 5) *pretii*: quanti ... emisses 44, 13 sq. — 6) *qualitatis*: *luxuriae Nero saevientis 54, 13.

gerundium: cuius oriundo sis patriae 15, 21 sq. — moriendo ... fugiendo 27, 11 sq. accedendo consentiendoque 110, 3 sq.; 123, 24 sq. — *genet.* 109, 22 sq.; 126, 21, *al.*

hendiadys v. praepositiones, synonymorum compositio.

homoeoteleuton 1) *in caesura et in fine versus*: *flebilis heu maestos cogor inire modos 1. 2. *protrahit ingratas impia vita moras 2, 2. *defunctumque leves non comitantur opes 52, 23; *cf.* *50, 2 sq. — 2) *alia exempla*: reputarem ... signarem 2, 5 sq. depulsus ... compulsus 9, 22 sq. ob beneficium supplicium tuli 13, 16. indigentiam ... affluentiam 33, 15 sq. necessitate ... superfluitate 34, 17 sq. Romani nominis ... Romani hominis 40, 24 sq. suos ... tuos 44, 12 sq. egens ... sufficiens 49, 3 sq. excellentissimum ... clarissimum 49, 11 sq. praesentiam .. absentiam 51, 16. sordescunt ... vilescunt 54, 6 sq. volendi nolendique 70, 15; *cf.* 71, 29 sq.; 74, 28; 79, 7 sq.; *88, 23. *31; 102, 10 sq.; 113, 23 sq. 124, 23; *cf.* gerundium.

hyperbaton v. traiectio.

hyperbole: (Albinum) ab ipsis hiantium faucibus traxi 9, 15 sq. monstri simile est 11, 9. vir totus ex sapientia virtutibusque factus 28, 14 sq. qui sese caelo proximos arbitrentur 29, 24 sq.

*candidos Phoebi radios negabit 69, 7. et esset . . . infiniti stuporis omnibusque horribilius monstribus 79, 9 sq. triplici infortunio necesse est urgeantur 89, 13.

inconcinntas v. variatio.

indicativus: intellexeram, si tacuisses 42, 11. — *post* forsitan 101, 5, 9. — *cf.* coniunctivum, variationem.

infinitivus 1) *subiecti loco*: ne esse quidem cuiquam permanebit 72, 5 sq. — 2) *obiecti loco*: a) id unum esse desiderat 72, 4 sq. nescia falli 111, 7. — b) *pro particula ut cum coni.*: permisit accedere 3, 4; 8, 13 sq.; 9, 24 sq.; 105, 13 sq. — *post* facere 22, 8; *64, 9; 108, 26 sq.; *cf.* *quem non externaepulerunt fingere causae . . opus 63, 20. — c) *pro quin*: deo mundum regi non ambigis 18, 6; *cf.* 28, 25; 30, 24; 38, 10; 75, 14. — 3) *nom. c. inf.*: delatorem impedisse criminamur 10, 12. libertatem arguor sperasse 10, 24. omnia . . . perfecta minus integris priora esse claruerunt 65, 16 sq.; 67, 25; 74, 13. (quae) facere spectantur aurigae 116, 23.

interrogatio rhetorica: *2, 3; 3, 3 sq.; 4, 26 sq.; 5, 23 sq.; *7, 14 sq. 22 sq.; 8, 1 sq.; 9, 21 sq.; 10, 3 sq. 9 sq.; 23, 6 sq. 18. 22 sq.; 24, 6 sq. 11 sq. *et saepissime.*

ironia: praeclara illa famae immortalitas 41, 6 sq. o praeclara potentia, quae ne ad conservationem quidem sui satis efficax invenitur 54, 22 sq. fingat, qui potest, quis haec diversa coniunxerit 66, 2 sq.; *cf.* 12, 9 *al.*

litotes 1) *angustiore sententia*¹⁾: nec pervetusta nec incelebris memoria 6, 21. non sine . . fluctu . . animorum 21,

6 sq. non deserit 21, 13. neque enim vile . . . contemnendumque est 49, 6. non impune 53, 17. non iniuria 56, 7; 85, 18 sq. *nec non 60, 3. negari nequit 64, 24; *cf.* 69, 31 *al.* nec mirum 94, 20. non de nihilo est 108, 16. nullus ignorat 118, 15; *cf.* 78, 24 sq. nec frustra 127, 2. — minime miratur 99, 10. — 2) *latiore sententia*: *nil . . . nil nocet 15, 2. nec . . . nimium valida tempestas 28, 27. non dubitat 30, 24; *cf.* 38, 10. 15; 58, 11; 61, 1 sq.; 65, 6; 67, 28 *al.* nullus ambigat 82, 21; *cf.* 92, 24; 107, 14 sq. non abnuo 83, 28 sq. nihil differt 87, 15. *nec nocentia 88, 31. non minus 74, 21; 90, 6. non nihil 94, 3. nihil non 116, 9. *non . . . impedit 102, 19 sq. *non . . . obstat 110, 17. — haud multum . . . laboraverim 21, 3. — minime aliud 70, 11.

lusus verborum: faciam . . tui causa libenter; sed quae tibi causa notior est, eam prius designare verbis . . conabor 46, 14 sq.; *cf.* 108, 20 sq. (*v. adnot. crit.*). *constat . . , ut constet genitum nihil 27, 29 sq. *fugare querelas non posse potentia non est 56, 4 sq. *quem, quia respicit omnia solus, verum possis dicere solem 110, 20 sq.

metaphora: infructuosis affectuum spinis uberem fructibus rationis segetem necant 3, 7 sq. *lumen mentis 4, 21; *cf.* *72, 23. mortalium rerum nubes 5, 6 sq.; *cf.* 19, 11. *minae ponti 7, 8; *cf.* *31, 14 sq. fomes salutis 19, 4; *cf.* *73, 8. *ob(i)ex saxi 20, 2. fluctus animorum 21, 7. vitae scena 27, 6. *aetheris iras 31, 31. *fluente . . . auri gurgite 52, 18. senatorii census gravis sarcina 53, 31 sq. sollicitudinum morsus 55, 3 sq. formidinum

¹⁾ De dispositione *cf.* F. Porstner-Rösel, Stud. Vind. XLIX 70 et Opusc. phil. V. (Vindob. 1931) 18.

aculei 55, 4. *(animi) thesauri 72, 26. divinae simplicitatis orbis 75, 23. *boni fons 76, 19 sq. *terrae vincula 76, 22. *viscera terrae 10, 11. *fervor pectoris 77, 6. — *studium florens 1, 1. *viridis iuventa 1, 7. acerba fames 9, 9. *fidelia arva 35, 22. *mens praecepta 42, 21. *cura mordax 52, 22. *improbatae catenae 68, 22. *volucer currus 80, 17. *avida venena 85, 9. *mellifluum os 110, 10. affines fuisse maleficio 13, 3 *al.* — fortunarum vices ... fluitare 18, 31 sq. *sitis ardescit habendi 25, 21. maeror praegravat 26, 4. natura respuit 38, 8 sq. *(Notus) recoquens harenas 39, 16. *liberat arva ... fruticibus 46, 20. *oneret bacis colla 52, 20. (herbae) saxis haerent 70, 25. propositum ... deflectere 126, 8 sq. — inextricabilem labyrinthum rationibus texens 75, 20 sq. *fors patitur frenos ipsaque lege meat 109, 12. querimoniam .. stili officio signare 2, 6. — *allegoria*: *terrenis quotiens flatibus aucta crescit in immensum noxia cura 4, 1 sq. si in hoc vitae salo circumflantibus agitemur procellis 6, 24 sq.; *cf.* *15, 10 sq. *al.*

metonymia: Musa saeviens 16, 17; *cf.* *Platonis Musa 73, 9. *Bacchica munera 35, 26. *apium ... labor 46, 23. *gelidus senex (*i. e.* Saturnus) 80, 7. *Arcas ales (*i. e.* Mercurius) 88, 11; *cf.* lar p. 161.

metrica *cf.* prosodiaca.

neccessesse *c. coni.* 30, 23 sq.; 32, 16; 89, 13. *c. inf.* 54, 26. 29; 58, 2. ut *c. coni.* 87, 5 sq.; 118, 23 sq.

negatio: nec (neque) ... et (-que): *1, 13 sq.; *31, 12 sqq.; 32, 18; (nemo ... et) 38, 15 sq.; 51, 7; 52, 15 sq. *22 sq.; 55, 20; 66, 13 sq.; 91, 20; (nec ... nec ... -que) 122, 22; 124, 18 sq.

minime ... -que 76, 7. non (nec, neque, ne — quidem) posse (quire): 28, 2; 37, 27; 38, 5; 47, 13; 51, 13; 53, 6. 21; 55, 7. 21; *56, 5 *al.* nihil est, quod ullo modo queas dubitare 71, 33, *saepius*. nullo modo *ad vim simplicis negationis accedit* 2, 10; 23, 22; 31, 2; 33, 3 sq.; 41, 4 sq.; 53, 25; 61, 21; 62, 16; 66, 21; 68, 5. nec (neque) ullo modo 81, 14 sq.; 111, 1 sq.

neutra substantivorum loco in casibus obliquis: manifestum est immobilem .. gerendarum formam rerum esse providentiam, fatum vero eorum, quae divina simplicitas gerenda disposuit, mobilem nexum 97, 15 sqq. in his .., quae singula quaedam expetendorum praestare creduntur 62, 15 sq. omnium .. expetendorum summa atque causa 68, 2 sq.; 68, 8 sq. *al.*; *cf.* devius p. 198.

nominativus cum infinitivo *v.* infinitivus.

oportet *c. coni.* 7, 24 sq.; 22, 9. 17; 25, 26 *al.*

orthographia (*respectis potissimum principalium codicum variis lectionibus*): abundantia (*h PV*) 34, 17. abundare (*h PT¹V*) 28, 8; (*h T¹*) 102, 8. abundans (*h PL¹V*) 51, 10; (*ab. T, h T¹*) 81, 6. adfirmare (*aff. V²*) 23, 21. admittere (*T²L, amm. cet.*) 93, 1. ammiror 32, 22 *al.* ammovit 5, 2 *al.* ancora (*anch. PLV² cf. Serv. Aen. II 69*) 29, 1. attendere (*adt. PL¹V*) 104, 7. attentio (*adt. PV¹*) 20, 15. attentus (*adt. V¹*) 46, 4. — bibliotheca (-teca *P, biblyoth. T*) 8, 4; 16, 3. *cohercere 17, 18; *44, 25; 71, 28 sq.; *78, 3 (*coerc. codd.*); 90, 9 (*coerc. codd.*); 95, 27; 98, 17; 104, 28; 107, 21. contemnere (*contempnere PFL¹V*) 49, 6. cotidie (*quotidie P*) 12, 17. — exserere ius 37, 18 (*s om. LV², sed 24, 1 ius exercere*). ex-

sul 15, 16 (*PTV*); 16, 1 (*TL¹V*); 18, 28 (*T*); *cet. exul.* *exuere (exs. *L¹V*) 105, 27. — futille (futile *PVE*) 56, 24. — *inmensus 4, 2 (*PT*); *15, 12 (*T²*); *49, 25 (*PFCLD*); *80, 1 (*PTD*). immerito (inm. *PTLD*) 35, 2. impatientia (*L²V*) 22, 13; (*V*) 30, 3 (*cet.inp.*). *impotens (inp.*PT¹V¹*) 7, 17. irridere (inr. *P¹T¹V¹*) 7, 1. — obticescere (opt. *P¹TV¹*) 20, 15. obtinere (opt. *PFD*) 40, 3; 81, 13 (*PLD*); 83, 8 (*PL*). — periculum: nihil -cli est 5, 3. — querela: *querella 25, 11 (*T*); *56, 4 (*FL²V¹D*). — *rep'pertam 114, 25; *sed* rep[p]erire 114, 19. supellex (supp. *PT²*, subp. *ut vid.* *L¹K*) 34, 15; (supp. *PT²V¹K*, subp. *L¹*) 34, 22. — *totiens (toties *T¹L¹*) 2, 3. torus (th *PT²K*) 3, 1. — *urguere 31, 19 (*P*); 89, 13 (*PE*); 91, 24 (*TDE*); 93, 19 (*KE*); *cf. Prolegom. p. XXIV.*

oxymoron: cuius dignitatem reatus 12, 11. misera beatitudo 30, 8. *pretiosa pericula 36, 23. familiaris inimicus 55, 24 sq. laudibus erubescant 56, 12 sq. infortunio ... esse felicem 58, 4; *cf.* 70, 26; *73, 10; 110, 5; *v. paradoxon.*

paradoxon: an illos accusatores iustos fecit praemissa damnatio? 10, 6 sq. ob beneficium supplicium tuli 13, 16. cuius agi frenis atque obtemperare iustitiae libertas est 15, 24 sq. *constat aeterna positumque lege est, ut constet genitum nihil 27, 29 sq. infelicissimum est genus infortunii fuisse felicem 28, 4 sq.; 29, 17. 26 sq.; 32, 10. sqq. 22; 34, 16; 40, 12 sqq.; 53, 6 sq.; 55, 8; 57, 26; 58, 12 sq.; 81, 24 sq.; 84, 5 sq.; *88, 7; 93, 5 sqq.; 101, 21.

paronomasia: ab iure ad iniuriam 9, 6 sq. deferentibus eisdem ... delatio suscepta est 10, 4 sq. *cf.* 11. accusatae innocentiae ... accusantium vilitas 10, 8. fas fuerit nefarios homi-

nes ... nos ... perditum ire voluisse 11, 12 sqq. *hae pendulum solutae pondus ferre recusant 31, 20 sq.; 49, 22 sq.; 84, 17. ex ... specula respexit 99, 14. remedio medetur 101, 8. *Cf.* 40, 24 sq. *al.*

personificatio: *dolor aetatem iussit inesse suam 1, 10. caligo ... obduxerat 2, 19 sq. (fortuna) tantum animi tui ... mutata pervertit *eqs.* 20, 18 sqq. clamor deflet 24, 16. quod nostrae rationes credi vetant 42, 15. *mortales .. cunctos edit nobile germen 57, 11. *pepulerunt fingere causae 63, 20. cogentibus causis 71, 25 sq. ad beatitudinem probra non veniunt 85, 2 sq. *superata tellus sidera donat 106, 26 sq. — *praeterea* 4, 31 sq.; 8, 16 sq. 20 sqq.; 11, 4 sq.; 13, 10; 18, 11; 19, 3 sq. 11; 22, 6 sq. 7 sq. *20 sqq.; 23, 12; 24, 7; *25, 5. *16 sq. *al.*

pleonasmus: *requies tranquilla 64, 15. magis tutior 9, 20 sq. defensione tuerentur 10, 1. sed — o nefas! illi vero 13, 2; *dulcior mage 46, 23. *stringatque ligans inresoluto singula nexu 49, 27 sq. crebras coacervabo rationes 83, 1. malit potius 94, 5. *efficiens magis longe causa potentior 119, 17 sq. — *cf.* 108, 1 sq.; 112, 29 sq.; Bednarz I 21 sq., Engelbr. 21 sqq.

pluralis: quae flammis Aetnae eructantibus .. tantas strages dederint? 37, 1 sq.

poetica: 1) *cf.* figuras, metaphoram (personificationem), metonymiam, synecdochen. — 2) *imagines, descriptiones poeticae*: *4, 3 sqq. 13 sqq.; *5, 9 sqq.; *7, 4 sqq.; *13, 25 sqq.; *14, 24 sqq.; *17, 1 sqq.; *19, 15 sqq.; *27, 13 sqq.; *35, 26 sqq.; *44, 20 sqq.; *47, 1 sq. *al.* — 3) *comparationes poeticae*: *22, 20 sqq.; *25, 4 sqq.; *58, 5 sqq. — 2, 6. 19 sq.; 4, 27 sq.; 5, 24 sq.

- 18, 10 sq.; 19, 7 sq. 13 sq.; 21, 7 *al.* — 4) *adiectiva poetice composita*: *astrifer 80, 5. *astriger 103, 3. *florifer 103, 12. *frondifluus 14, 9. *herbipotens 88, 2. *imbrifer 46, 26. *mellifluus 110, 10. *occiduus 102, 23. *stellifer 13, 25; 25, 6; 60, 7. *tergeminus 77, 20; *alia.* — 5) *cf.* *linquere* p. 206.
- polyptoton*: tibi te 30, 12 sq. quibus qui 37, 11. ut malos mali bonos facerent 101, 21. quae cuius rei causa sit 111, 18 sq. — pulcherrimi operis pulchra portio 33, 6; *cf.* 34, 16; 40, 11; *63, 23 sq. *25; 65, 24 sq.; 81, 2. 28; *106, 21 sqq.
- polysyndeton*: 60, 15 sqq. (nec); 66, 25 sqq. (nec); *68, 27 sqq. (aut); 70, 24 sqq. (aliae); *72, 23 sqq. (-que); *80, 7 sqq. (aut ... vel ... atque; *cf.* *variatio*); 97, 10 sqq. (sive ... seu ...); 105, 3 sq. (vel *quater*); 109, 24 sqq. (et); 117, 20 sq. (aliter); 118, 6 sqq. (et ... nec).
- postquam* ... coegerat iunxitque *76, 25 sqq.
- praepositiones* 1) *allitteratio, assonantia*: a, ab: abscidit ... abiecit 37, 23 sq. — ad: aggrediamur, agnosceres 46, 9 sq. affectat, assequitur 61, 26. — cum: communis commodi ... cognoscente contendi ... coemptio 9, 12 sq. conscius contra se factae coniurationis 11, 2 sq.; 37, 22; confessum ... convictumve 12, 6; *cf.* 12, 20; 29, 18; 30, 16; 32, 13 sqq.; 51, 11 sq.; 53, 19; 65, 9 sq.; 71, 12 sqq.; 73, 25. 27; 74, 25 sq.; 75, 11 sq. *saepius.* — de: deduxi ... defixi 5, 21. desolatum ... delectus 26, 10 sq. *degener ... deserat 57, 13 sq. — dis: diversum ... distrahunt 16, 19 sq. diversitas .. discors dissociaret atque divelleret 73, 26 sq. *distant ... dissidentque 93, 26; *cf.* 97, 30; 114, 6. — e, ex: *extimescas, exarmaveris 7, 16 sq. exigeretur, evici 9, 14. exsulem et exspoliatum 18, 28. expertus exhorreat 29, 19 sq. — in: incomitatum .. innocentis 6, 2 sq. insonare .. insitus 26, 3 sq. infelicissimum .. infortunii 28, 3 sq. inlaesum .. inviolatumque 28, 10 sq. inexpertus ignoret 29, 19. iniucundum .. infuderis 33, 18. *improbus .. indecores 54, 14 sq.; *cf.* 81, 26 sq.; 90, 13; 92, 25; 94, 5. — ob: oblita ... oblectant 26, 1 sq. — per: perfidiam perhorrescis 21, 23. perpetua perdurat 30, 9; 53, 30; 54, 19 sq.; *cf.* 31, 1; 39, 26. — prae: praeposterum ... praescientiae 112, 8 sq. — pro: providentiae ... procedit 97, 4. providentiae profiscatur 98, 12 sq. proveniant ... providentur 116, 16 sq. — re: reclamantem renitentemque 6, 12. reduces ... retrahit 44, 9. *repetunt .. recursus redituque .. gaudet 50, 24 sq.; *cf.* *50, 2; 52, 24 sq.; 71, 19 *al.* — sub: subiectorum ... subiacebis 58, 18 sq. — *cf.* *alliterationem.* — 2) *omissae*: *canit altis garrula ramis ales 50, 7 sq.; beatitudine incipiens 75, 24; bonis omnibus pulsus 13, 15; possessione ceciderunt 109, 30 sq.; ornamentis nostris decesserit 29, 4 sq.; *cf.* 101, 27. — 3) *rarior usus*: in praemium tribuitur 104, 24 sq.; *cf.* 102, 6 *et Ind. verb. s. v. a, ad, apud, de, in, super.*
- praeteritio*: quid attinet dicere? 10, 23 sqq. qui nunc populi rumores ... piget reminisci 13, 10 sqq. praetero — libet enim praeterire communia — ... negatas senibus dignitates 26, 16 sq. taceo, quod ... 26, 10 sqq.; 52, 14 sq. quid dicam liberos consulares? *eqs.* 28, 21 sqq.; *cf.* 55, 9 sqq.; 70, 29 sqq.
- prius quam c. coni.* 114, 1 sq.; 116, 27. 30 sqq.; 125, 23 sqq.

prolepsis: *(fortuna) fallacem mutavit nubila vultum 2, 1. *protrahit ingratas impia vita moras 2, 2. *(Phoebus) mirantes oculos radiis ferit 5, 18. *minae ponti versum funditus exagitantis aestum 7, 9. *tua vis varium temperat annum 14, 13; cf. *15, 13; *36, 11; 48, 1 sq.; *50, 1; *55, 28 sq.; *58, 10; *63, 28; *76, 26. crebras coacervabo rationes 83, 1; cf. 96, 7 sq.; *118, 33; *119, 20; *121, 29.

**prosodiaca, metrica: syllaba brevis ante caesuram producitur*: 1, 7 (felicis ||); 7, 5 (pedibus ||); 14, 1 (fratris ||); 106, 15 (turpatūs ||). — *caesura post praepositionem compositorum*: 7, 9 (ex||agitantis). 17 (im||potentis); 114, 13 (dis||cordia); cf. 63, 27 (arida con||venient liquidis ||). *caesura ante coni. -que*: 46, 21 (filicem||que). — *spondeus vel anapaestus pro iambo in hendecasyllabo post caesuram*: 7, 5 (||ēgit). 14 (||saevos). 9 (ex||agitantis). — *hendecasyllabus caesura regulari carens*: 7, 13. 15. — *caesura in tetrametro dactylico post tertiam arsin* 110, 12. 18. — *anapaestus et tribrachys in primo alteroque pede choliambi*: ānimūm-que dōcēat 72, 25. — *dactylus in secundo pede Sapphici*: 68, 22. — *trochaei in initio versus glyconei*: 87, 20 sqq. praeter 88, 32 (mentis vulnere). — *iambus in initio glyconei*: 27, 28 (bonis); cf. 77, 20; 119, 2. 4. 29. — *creticus pro anapaesto*: 14, 25. — *in fine dimetri anapaestici*: pūgnāntiā 103, 6. — *in secundo pede penthemimeris trochaicae dactylus pro spondeo*: 95, 1; *in secundo pede penthemimeris iambicae tribrachys pro iambo*: 95, 16. — *synizesis*: 23, 3 (suāc vis; suis libri); 95, 17 (inscitiāe). — *ante pr vocalis producitur*: 39, 18 (verterē pravi); 95, 15 (rarā || provehit). — *praeterea* 46, 22 Cērēs (pro ~ _); 58, 5 volūptās; 88, 6 nūper; 93, 24 āper; 118, 28 corpribus.

quam: aequē qu. 49, 2. alio modo qu. 82, 9. aliud qu. 108, 12 sq. — aestimate qu. vultis nimio 59, 10.

quamquam id. q. doch, freilich 41, 9. c. *coni.* 108, 1 sqq. c. *participio coniuncto*: qu. saepti 96, 4 sq. qu. conspectum 124, 22.

quamvis c. coni.; fortasse c. ind. qu. te ... converteris 126, 12 sq. — c. *adi.* qu. diversa, qu. infinita 96, 22 sq.

qui secundo loco *23, 1; 48, 29.

quin: qu. ... regerentur, nihil movebare 18, 2 sq. manifestum est, qu. 30, 19. dubitari nequit, qu. 31, 4 sq.; 58, 11; 74, 24; 80, 27 sq.; — cf. 49, 11; 51, 12 sq.; 57, 22; 61, 10; 64, 23 sq. *al.*; cf. infinitivum.

quisque liberius adhibitum 13, 20; 38, 18; *praeterea v. Ind. verb.*

quod: nihil invenio, qu. ... ad interitum sponte festinent 70, 15 sqq. dicturum, quod ... eventura non fuerint 116, 30 sq.

repetitio: at si ita, uti sunt, ita ea futura esse decernit 112, 29 sq. *repetitio verbo inquam adiecto*: meministi ... meministi, inquam 11, 15 sqq. vivit ... vivit, inquam 28, 16 sqq.; cf. 42, 11 sqq.; 120, 1 sqq.

supinum: raptum ire 6, 11. perditum ire 11, 14. — perutilia cognitu 107, 9. concessu difficilis inlatio 89, 28. grata intuitu species 33, 20. res omnium quaesito maxima 95, 23.

synecdoche: 1) *pars pro toto*: *flentes oculi 1, 16; cf. 5, 7 sq. *18. *avida manus 17, 11. *rabidae irae 50, 6. *Tyrium ostrum 54, 10; cf. *85, 5. *ore torvo comminantes 85, 6; cf. *106, 16. *21 sq. — 2) *singul. et plural.*: *facili ... glande 35, 24 sq. *dente cruento 50, 5. *colla 52, 20. *centeno ... bove 52, 21. *viridi arbore 59, 19. *vite 59, 20. *pisce 59, 22; *60, 3. *rutilante ripa

- 68, 28. *funera coniugis 76, 23. — 3) *neutrum adiectivi vel substantivum cum genet. substantivi velut* *maris alta 36, 6. *celsa poli 79, 28. *solii culmen 85, 4. *numen Arcadis alitis 88, 11. debitum promissionis 107, 7. *terrae declivia 109, 9. *alarum levitas 121, 24. — vilissima rerum 7, 1 sq.; 34, 29. — Cf. Bednarz II (1907) 2.
- synizesis* cf. prosodiaca.
- synonymorum compositio*: curandum sanandumque 3, 14. elinguem ... mutumque 5, 1 sq. improbibus flagitiosisque 8, 16. graves inexorabilesque discordiae 8, 22; cf. 12, 7 sqq.; 15, 15 sq.; 16, 11; 17, 27; 19, 12 *al.* pestem ... ac perniciem 8, 17. spe atque ambitione 9, 15. stilo .. memoriaeque mandavi 10, 23. vallo ac munimine 15, 28. sceleribus fraudibusque 16, 10. in maestitiam luctumque 21, 15. attingere atque temptare 17, 24. convellere .. sibi que totum extirpare 18, 18. perspectum consideratumque 32, 5 *al.*; *v.* figuram synonymicam et praepositiones. Cf. Bednarz I 19 sq.
- tametsi c. ind.* 6, 26; 33, 1; 118, 17. *c. coni.* 89, 2; 90, 14; 98, 18; 105, 6; 108, 8; 125, 15.
- tempora v.* cum, postquam, priusquam, ut.
- traiectio (hyperbaton)**: meisque eum Musis ... relinquit 3, 13 sq. *varios flexa per orbis 4, 8; cf. *4, 13. 14. *aut celsas soliti ferre turres ardentis via fulminis movebit 7, 12 sq. instillabas ... auribus cogitationibusque cotidie meis 12, 17. *at perversi resident celso mores solio sanctaque calcant iniusta vice colla nocentes 14, 26 sqq. propriam ... in ipsa sui mutabilitate constantiam 21, 18 sq. *constat aeterna positumque lege est 27, 19. *utinam .. nostra redirent in mores tempora priscos! 36, 16 sq.; cf. *39, 19 sq.; *52, 20; 57, 23 sq. veri praevia luminis 78, 21. — *praeterea* *1, 2. 3 sq. 18; 3, 7 sq.; 5, 24; 6, 9; 8, 23 sq.; 10, 24; 11, 20; 12, 19. 21 sq.; 13, 8; 17, 29; 18, 1 sq. 12; *19, 16—18; 21, 4 sq. *alia*; corporis bona promptum est ut .. referantur 48, 14 sq.; cf. adverbii positionem et Bednarz I 6 sqq.
- ut responsurum rogato* 17, 26. *ut videbaris tibi, fortunatus* 44, 13 sq. — nullo existimaverim modo, ut ... tam certa moveantur 17, 29 sq. *constat ... , ut constet genitum nihil 27, 30. videsne, ut 118, 20. promptum est, ut 48, 14 sq. mirum videtur, ut 83, 26 sq. necesse est, ut 87, 5; 118, 23. praeposterum est, ut 112, 8. — formae nitor ut rapidus est, ut velox! 59, 4. — *Lucifer ut tenebras pepulerit, .. dies .. agit equos 47, 1 sq. — cf. infinitivum et variationem.
- ut cumque se res habcant* 29, 4.
- variatio**: mulier reverendi .. vultus oculis ardentibus ... colore vivido atque inexhausti vigoris 2, 7 sqq. *unde .. sollicitent ... , quis volvat ... , cur ... surgat, quid .. temperet ... , quis dedit ... , rimari solitus 4, 10 sqq. cf. 15, 23 sqq.; 21, 19 sq.; 38, 21 sq.; 68, 31 sq.; 69, 23 sq.; 99, 6 sqq. — puduit si minus accusatae innocentiae, at accusantium vilitas 10, 7 sq. vultu placido nihilque meis questibus mota 15, 14 sq. *cum .. verterit ... et ... fertur 22, 20 sq. (Eng. 31). subitus hospesque 27, 6. *ubi nunc fidelis ossa Fabricii manent, quid Brutus aut rigidus Cato? 43, 11 sq. *quod ... variat .. , quod .. tenent, quod ... provchit .. , ut ... coherceat, ne .. liceat ... , hanc rerum seriem ... 44, 16 sqq. *geret et ... certent 45, 6 sqq. *gemmis .. feracior vel ... purpurae 60, 1 sq. *postquam ... coegerat

iunxitque 76, 25 sqq. *cf.* 34, 16 sq.; 41, 19 sq.; *80, 5 sqq.; 81, 10 sq.; 82, 2 sq. 22 sq.; 90, 8 sqq.; 98, 1 sq.; 109, 22 *al.*; *pelle timorem spemque fugato nec dolor adsit 20, 9 sqq. *Cf.* anaphoram; *praeterea* Bednarz I 3 sqq.
zeugma: pro verae virtutis praemiis falsi sceleris poenas subimus 11, 25 sq. quid quod mollissimum quidque, sicuti me-

dulla est, interiore semper sede reconditur, extra vero quadam ligni firmitate...? 71, 1 sqq. *hic causas cernere promptum est, illic latentes pectora turbant 95, 13 sq. *(Phoebus,) qui tamen intima viscera terrae non valet aut pelagi radiorum infirma per-rumpere luce 110, 11 sqq. *aut quis valeat nescita sequi quove inueniat? 114, 24 sq.; *cf.* 32, 17 sq.

0 1164 0195642 4

LR
PR60 .C6 v.67 pt. 4Corpus scriptorum ecclesiastio-
corum latinorum.

DATE

ISSUED TO

37037

